

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Brzozów, kwiecień– lipiec 2015 roku

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

I.	DIAGNOZA ILOŚCIOWA	5
1.	Otoczenie lokalne i regionalne	5
1.1.	POŁOŻENIE POWIATU BRZozOWSKIEGO	5
1.2.	MIEJSCE W SIECI OSADNICZEJ	8
2.	Analiza zjawisk społeczno-gospodarczych Powiatu Brzozowskiego	12
2.1.	DEMOGRAFIA	12
2.1.1.	Ludność ogółem w 2013r., miejsce w województwie, zmiany ludności w latach 2010-2013	12
2.1.2.	Struktura wieku i płci	13
2.1.3.	Ruch naturalny	17
2.1.4.	Ruch wędrówkowy	20
2.2.	PROGNOZA LUDNOŚCI	21
2.3.	STAN I STRUKTURA BEZROBOCIA	23
2.4.	PRACA I DOCHODY LUDNOŚCI	24
2.5.	EDUKACJA I SZKOLNICTWO	26
2.5.1.	ADMINISTRACJA SZKÓŁ	26
2.5.2.	KSZTAŁCENIE NA POZIOMIE PONADGIMNAZJALNYM MŁODZIEŻY (RÓŻNORODNOŚĆ, DOSTĘPNOŚĆ CZASOPRZESTRZENNA)	27
2.5.3.	KSZTAŁCENIE DOROSŁYCH (USTAWICZNE) W POWIECIE I OTOCZENIU – RÓŻNORODNOŚĆ FORM, DOSTĘPNOŚĆ	29
2.5.4.	INNE PLACÓWKI EDUKACJI I WYCHOWANIA	30
2.5.5.	KSZTAŁCENIE NA POZIOMIE WYŻSZYM	31
2.6.	ZDROWIE	31
2.7.	MIESZKANIA	35
2.8.	POMOC SPOŁECZNA	37
2.9.	BEZPIECZEŃSTWO	41
2.10.	SPORT I REKREACJA	70
3.	Potencjał przyrodniczy	81
3.1.	KLIMAT, ŚWIAT ZWIERZĘCY I ROŚLINNY POWIATU	82
3.2.	STAN ŚRODOWISKA	87
4.	Potencjał kulturowy	89
4.1.	DZIEDZICTWO MATERIALNE	89
4.2.	DZIEDZICTWO DUCHOWE	91
4.3.	DZIEDZICTWO SPOŁECZNE	92
4.4.	INSTYTUCJE KULTURY	92
5.	Potencjał turystyczny	95
6.	Potencjał ekologiczny	105
6.1.	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	105
7.	Potencjał instytucjonalny	111
7.1.	WŁADZE, ADMINISTRACJA I ICH ZASOBY	111
7.2.	INNE PODMIOTY INSTYTUCJONALNE DZIAŁAJĄCE W POWIECIE	113
7.3.	INNE DZIAŁANIA PROROZWOJOWE I ICH SKUTECZNOŚĆ	114
7.4.	WSPÓŁPRACA REGIONALNA I MIĘDZYNARODOWA	114
8.	Potencjał gospodarczy i struktura gospodarki	116
8.1.	STRUKTURA PODMIOTOWA I POTENCJAŁ GOSPODARKI	116
8.2.	STRUKTURA RODZAJOWA GOSPODARKI	116
8.3.	INFORMACJE O WYBRANYCH SEKCJACH I SEGMENTACH GOSPODARKI	119
8.3.1.	Działalność produkcyjna	119
8.3.2.	Działalność budowlana	119
8.3.3.	Rolnictwo	119
8.3.4.	Turystyka i gastronomia	121
8.3.5.	Pozostałe usługi	122
8.3.6.	Usługi otoczenia biznesu	122
9.	Potencjał materialno-finansowy Powiatu	124
9.1.	MAJĄTEK KOMUNALNY	124
9.1.1.	Nieruchomości budynkowe i inne komunalne obiekty/urządzenia	124
9.1.2.	Grunty komunalne	124

9.1.3.	Powiatowy transport publiczny, infrastruktura drogowa i dostępność komunikacyjna	125
9.1.4.	Telekomunikacja	133
9.1.5.	Energetyka	134
9.1.6.	Gazownictwo	135
9.1.7.	Zaopatrzenie w energię ciepłą	136
9.1.8.	Odnawialne zasoby energetyczne	137
9.2.	BUDŻET I INWESTYCJE POWIATU	139
9.2.1.	Dochody budżetu Powiatu	139
9.2.2.	Wydatki budżetu Powiatu	140
9.2.3.	Inwestycje gminne	142
II.	DIAGNOZA JAKOŚCIOWA	143
1.	Analiza problemów Powiatu	146
1.1.	PROBLEMY W ZAKRESIE ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW	146
1.1.1.	Edukacja publiczna, w tym kultura fizyczna	146
1.1.2.	Kultura, ochrona dóbr kultury	146
1.1.3.	Pomoc społeczna, polityka prorodzinna, wspieranie osób niepełnosprawnych	146
1.1.4.	Zapobieganie zagrożeniom życia i zdrowia ludzi, promocja i ochrona zdrowia	147
1.1.5.	Porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli	147
1.1.6.	Ochrona praw konsumenta	147
1.1.7.	Obronność	148
1.2.	PROBLEMY W ZAKRESIE POTENCJAŁÓW I ZASOBÓW POWIATU	149
1.2.1.	Potencjał ludzki	149
1.2.2.	Potencjał instytucjonalny	149
1.2.3.	Potencjał ekologiczny	149
1.2.4.	Potencjał techniczny	149
1.3.	PROBLEMY W ZAKRESIE GOSPODARKI I PROMOCJI	151
1.3.1.	Przedsiębiorczość, rynek pracy, instytucje otoczenia biznesu, polityka gospodarcza i promocja Powiatu	151
2.	Czynniki rozwojowe	152
2.1.	CZYNNIKI ROZWOJOWE W ZAKRESIE ZASPOKAJANIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW	152
2.2.	CZYNNIKI ROZWOJOWE W ZAKRESIE POTENCJAŁÓW I ZASOBÓW POWIATU	154
2.3.	CZYNNIKI ROZWOJOWE W ZAKRESIE GOSPODARKI I PROMOCJI POWIATU	156
III.	STRATEGIA ROZWOJU POWIATU BRZozowskiego	160
1.	Wprowadzenie	161
2.	Założenia strategii	163
3.	Misja Powiatu	164
4.	Cele Powiatu Brzozowskiego	165
4.1.	CELE STRATEGICZNE	165
4.2.	DRZEWO CELÓW STRATEGICZNYCH	166
4.3.	ZADANIA REALIZACYJNE DLA POSZCZEGÓLNYCH CELÓW OPERACYJNYCH	168
4.4.	LISTA DOKUMENTÓW POWIATU O ZNACZENIU STRATEGICZNYM	178
4.5.	OCENA ZGODNOŚCI STRATEGII Z DOKUMENTAMI ZEWNĘTRZNYMI	178
IV.	WDRAŻANIE STRATEGII POWIATU	188
1.	Wprowadzenie	188
2.	Zasady zarządzania strategią	188
3.	Programowanie rozwoju Powiatu (elementy systemu zarządzania strategią)	190
4.	Wskaźniki dla poszczególnych celów operacyjnych i zadań realizacyjnych	192
5.	Współpraca z partnerami społecznymi przy realizacji strategii	207

Wstęp

Szanowni Państwo,

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024 to jeden z najważniejszych dokumentów przygotowywanych przez samorząd Powiatu. Określa ona priorytety i cele polityki rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonego na obszarze jego działania.

Potrzeba opracowania Strategii oparta była o wiele istotnych przesłanek. Na pierwszy plan wysuwa się wymóg dostosowania zapisów dokumentu do nowej sytuacji społeczno-gospodarczej, a także fakt, iż perspektywa czasowa wcześniejszego opracowania dobiegała końca.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024 nie ogranicza się w swych zapisach wyłącznie do zadań realizowanych przez powiatowe władze samorządowe. Dokument ujmuje również zapisy, które mają być wyzwaniem dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji działających na terenie Powiatu. Budowanie i rozwijanie aktywnych partnerstw lokalnych prowadzić może do realizacji wielu prorozwojowych działań.

Wszyscy jednak zdajemy sobie sprawę, że takie partnerstwa nie są zjawiskiem, które mogą się łatwo rozpocząć i zafunkcjonować spontanicznie. Z drugiej jednak strony, mamy wiele przykładów lokalnych organizacji i instytucji aktywnie wpływających na nasze otoczenie. Zachęcam Państwa do współpracy. Jestem również przekonany, że dokument Strategii pozwoli na jej zainicjowanie, nakierowanie i intensyfikowanie.

Wyrażam przekonanie, że nowa Strategia będzie odpowiedzią na potrzeby i oczekiwania wszystkich mieszkańców Powiatu Brzozowskiego. Ponadto w kolejnej perspektywie funduszy europejskich da możliwość pozyskania zewnętrznych środków finansowych na istotne dla jej rozwoju przedsięwzięcia.

Dzięki zaangażowaniu przedstawicieli samorządu, organizacji publicznych, przedsiębiorców i lokalnych liderów życia społecznego, dokument ten stanowi syntezę świadomych wyborów i rekomendacji przedstawicieli różnych społeczności tworzących wspólnotę samorządową. Jestem bardzo wdzięczny za udział i współpracę w pracach nad Strategią Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024.

Zygmunt Błaż
Starosta Brzozowski

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

I. DIAGNOZA ILOŚCIOWA

1. Otoczenie lokalne i regionalne

1.1. Położenie Powiatu Brzozowskiego

Poniżej przedstawiono położenie Powiatu Brzozowskiego w jednostkach administracyjnych wyższego rzędu – kraju oraz województwie.

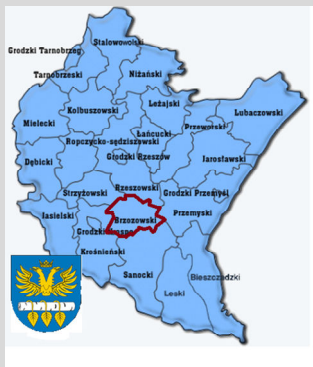
Położenie w jednostkach administracyjnych wyższego rzędu

W dniu 1 stycznia 1999 roku wprowadzono w Polsce nowy podział administracyjny. Obowiązujący od 1975 roku dwustopniowy podział administracyjny zastąpiono podziałem trójstopniowym, w którego skład wchodzi województwa, powiaty i gminy.

Nowy podział administracyjny, od chwili jego wprowadzenia w 1999 roku, uległ niewielkim modyfikacjom. W 2002 roku utworzono 7 nowych powiatów i jedną nową gminę oraz zlikwidowano 12 gmin, w 2003 roku zlikwidowano jeden powiat (przywrócony następnie w 2013 roku), w 2010 roku utworzono jedną nową gminę. Dodatkowo co roku następują niewielkie korekty granic województw, powiatów i gmin.

Obecnie (stan na 1 stycznia 2014 r.) Polska dzieli się na 16 województw, 380 powiatów i 2479 gmin.

Województwo podkarpackie zostało utworzone 1 stycznia 1999 roku z połączenia trzech województw: rzeszowskiego, przemyskiego i krośnieńskiego oraz części tarnobrzelskiego i tarnowskiego. Zajmuje powierzchnię 17 845 km². Region położony jest w południowo-wschodniej części kraju; wschodnią granicę województwa stanowi granica państwowa z Ukrainą (obwód lwowski i obwód zakarpaci), południową – granica ze Słowacją (kraj preszowski). Na górze Kremenaros (Krzemieniec) – 1221 m n.p.m. w Bieszczadach stykają się granice Polski, Słowacji

i Ukrainy, z tego względu słup graniczny postawiony na Krzemieńcu oznaczony jest numerem I. Podkarpackie graniczy również z województwami: lubelskim, świętokrzyskim i małopolskim. Podkarpackie jest regionem o charakterze rolniczo-przemysłowym. Liczba ludności województwa podkarpackiego wynosi przeszło 2 129 tys. ludności (według danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie, grudzień 2013 r.) Największa gęstość zaludnienia występuje w miastach i całym pasie środkowym województwa, najmniejsza w części południowej i wschodniej. Pod względem administracyjnym województwo dzieli się na 159 gmin, 21 powiatów ziemskich oraz 4 miasta na prawach powiatu (Rzeszów, Krosno, Tarnobrzeg, Przemyśl). Od 1 stycznia 2002 roku liczba powiatów powiększyła się o powiat leski z gminami: Baligród, Cisną, Lesko, Olszanica, Solina. Stolicą województwa i największym ośrodkiem miejskim jest Rzeszów liczący ok. 180 tys. ludności. Inne miasta z największą liczbą ludności to Przemyśl (64,7 tys.), Stalowa Wola (63,3 tys.), Mielec (60,7 tys.), Tarnobrzeg (48,6 tys.) i Krosno (47,3 tys.)

Powiat brzozowski – jeden z 380 powiatów w Polsce (jeden z 21 powiatów w województwie podkarpackim), utworzony w 1999 r. w ramach reformy administracyjnej. Jego siedzibą jest miasto Brzozów.

W skład Powiatu wchodzi:

Gminy miejsko-wiejskie:

- Brzozów

Gminy wiejskie:

- Domaradz,
- Dydnia,
- Haczów,
- Jasienica Rosielna,
- Nozdrzec.

Powierzchnia Powiatu wynosi 539 km².

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Ze względu na charakter publikacji powiatu w tabeli, szczegółowe uwagi i notki dotyczące metodologii, źródła informacji itp. zamieszczane w innych publikacjach Urzędu Statystycznego. Ze względu na elektronizację technik przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składowe mogą się różnić od podanych wartości ogólnych. Niektóre informacje za ostatni rok zostały podane na podstawie danych nieoficjalnych i mogą ulec zmianie w następujących publikacjach.

POWIAT BRZÓZOWSKI NA TLE POZOSTAŁYCH POWIATÓW W WOJEWÓDZTWIE W 2013 R.																		
WYSZCZEGÓLNIENIE POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU	Ludność na 1 km ²	Kobiety na 100 męż- czyzn ^a	Saldo migracji na 1000 ludności	Dochody własne budżetu powiatu	Środki w do- chodach bud- żetu powiatu na finansowa- nie i współfi- nansowanie programów i projektów unijnych	Wydatki budżetu powiatu	Wydatki w dziale "Obsługa długu publiczne- go" w % wydatków ogółem budżetu powiatu ^a	Czytelni- cy bibliotek publicz- nych na 1000 ludności	Turystyczne obiekty noclegowe		Mieszka- nia oddane do użytkowa- nia na 10 tys. miesz- kańców	Przeciętna powierz- chnia użyt- kowa 1 miesz- kania w zasobach mieszka- niowych	Odsetek ludności korzystającej z instalacji			Stopa bezro- boicia rejestr- wanego ^a	Podmioty w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	Targo- wiska stałe
									obiekty	udzielone noclegi			wodociąg- kowej	kanaliza- cyjnej	gazowej			
BIESZCZADZKI	25	4	23	5	6	5	17	15	3	5	13	20	18	23	25	21	5	20
BRZÓZOWSKI	12	4	21	21	19	16	4	13	22	24	11	15	25	20	8	24	21	20
DĘBICKI	6	4	13	9	22	18	3	18	10	10	8	14	16	15	6	4	14	2
JAROSŁAWSKI	16	20	15	10	20	8	13	21	7	14	23	13	12	10	11	14	11	10
JASIELSKI	9	15	14	14	11	13	15	10	13	15	25	17	23	17	5	13	12	10
KOLBUSZOWSKI	20	2	7	25	14	22	14	12	25	25	18	7	9	21	19	10	22	5
KROŚNIENSKI	14	15	5	23	25	24	19	24	2	2	15	4	24	13	4	15	15	18
LESKI	24	4	8	8	17	9	24	5	1	1	14	8	21	19	24	22	3	22
LEŻAJSKI	15	4	21	18	12	10	2	17	16	23	20	12	7	14	20	17	19	4
LUBACZOWSKI	23	3	18	12	16	7	21	14	6	6	22	9	10	9	23	11	24	5
ŁAŃCUCKI	5	15	3	15	21	20	12	6	11	17	10	6	8	6	9	18	10	10
MIELECKI	7	11	10	11	15	15	8	4	13	12	9	18	3	12	15	3	8	10
NIŻAŃSKI	19	4	12	24	23	21	5	22	22	20	5	5	14	18	22	25	20	18
PRZEMYSKI	22	1	6	20	24	25	7	25	15	16	3	2	22	22	21	19	25	22
PRZEWORSKI	17	15	8	22	18	23	25	23	18	19	21	10	13	7	16	16	23	8
ROPCHYCKO- SĘDZISZOWSKI	10	11	4	6	7	11	6	20	12	11	4	11	15	24	17	20	16	10
RZESZOWSKI	8	11	1	13	8	19	1	15	5	4	2	1	17	11	17	7	13	5
SANOCKI	21	15	17	17	13	12	20	10	7	9	16	19	19	5	7	4	9	2
STAŁOWOWOLSKI	11	20	19	7	10	14	9	9	20	8	24	21	11	8	9	8	7	8
STRZYŻOWSKI	12	4	15	16	5	6	10	8	24	22	6	3	20	25	13	23	18	10
TARNOBRZESKI	18	11	11	19	9	17	11	7	21	18	17	16	6	16	13	6	17	10
M.KROSNO	3	23	19	3	3	1	16	1	18	13	7	22	3	2	1	1	2	24
M.PRZEMYSŁ	2	25	25	4	2	3	23	18	9	7	12	25	2	3	12	12	6	10
M.RZESZÓW	1	23	2	2	1	2	18	2	4	3	1	23	5	1	3	2	1	1
M.TARNOBRZEG	4	22	24	1	4	4	22	3	16	21	19	24	1	4	2	9	4	24

BDL

**WIĘCEJ
DANYCH:**

Bank Danych Lokalnych
www.stat.gov.pl/bdl

3

Lokata powiatu
w województwie

^a Najmniejsza wartość została oznaczona jako lokata 1, natomiast największa – jako ostatnia lokata spośród zestawionych jednostek. ^b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie źródeł internetowych

Położenie geograficzne Powiatu Brzozowskiego

Powiat Brzozowski geograficznie położony jest na Pogórzu Dynowskim (teren między Wisłokiem a Sanem). Od strony południowej Pogórze to łączy się z zapadliskiem kotlin podkarpackich zwanym Dołami Jasielsko - Sanockimi. Ciągące się z północnego zachodu na południowy wschód pasma wzgórz poprzedzielane są równoległymi dolinami rzek i potoków. Im bardziej ku południowi, wzniesienia stają się coraz bardziej ostre i strome, sięgające niejednokrotnie wysokości 500 i więcej metrów n.p.m. Obszar Powiatu w części wschodniej jest pagórkowaty, a pozostała część, równinna z występującymi pagórkami.

Położenie historyczne

Pierwsze siedziby ludzkie na ziemi brzozowskiej pojawiły się nad Sanem w młodszej epoce kamiennej(neolit, ok. 5000 – 1700 p.n.e.). Szybki wzrost liczby osad wiązał się z rozwojem kultury łużyckiej (od ok. 1200 p.n.e.) – grodzisko związane z tą kulturą funkcjonowało w Temeszowie, na górze na lewym brzegu Sanu (Horodysko).Apogeum „starożytnego” osadnictwa była epoka żelaza, a zwłaszcza rozwijająca się w okresie rzymskim kultura przeworska. Duża osada tej kultury funkcjonowała m. in. w Haczowie, z tego okresu pochodzą skarby monet rzymskich, znalezione w Grabownicy Starzeńskiej i Siedliskach, m. in. z podobizną cesarza Tyberiusza.

Po okresie „pustki osadniczej” (V-VI w.), spowodowanej najazdem słynnych z dzikości Hunów i wielką wędrówką ludów, skupiska ludzkie pojawiły się dopiero wraz z osiedleniem się na tym terenie Słowian (VII-VIII w.). Obszar ziemi brzozowskiej zamieszkiwało słowiańskie plemię Lędzian, które w IX w. zależne było od Państwa Wielkomorawskiego a w X w. od Węgrów. W roku 981 obszar ten zajął książę kijowski Włodzimierz, włączając go na kilka wieków w obręb państwa ruskiego. Od XI w. ziemia brzozowska należała do ruskiego księstwa Halicko-Włodzimierskiego, którego ostatni władca, umierając w 1340 r., swoim dziedzicem uczynił króla Polski, Kazimierza Wielkiego. Kazimierz zajął większość księstwa, włączając do Korony Polskiej m. in. ziemię brzozowską, niemal równocześnie rozpoczęła się także intensywna kolonizacja nowych nabytków.

Na terenie ziemi brzozowskiej istniała już wówczas część znanych później osad, przede wszystkim wzdłuż dolin rzecznych. Wzdłuż Sanu były to wsie ruskie i prawosławne (jak Ulucz czy Temeszów), w zachodniej części dzisiejszego Powiatu Brzozowskiego polskie i rzymskokatolickie (Humniska czy Wzdów). Znaczna część tego obszaru – szczególnie górzysta – pozostawała jeszcze niezaludniona.

Akcja kolonizacyjna prowadzona była na tzw. prawie niemieckim, które przede wszystkim zakładało niemieckie (zachodnioeuropejskie) wzorce organizacji osad. W wypadku dużej liczby miejscowości ziemi brzozowskiej lokacja oznaczała uzyskanie przez istniejącą już osadę nowego statusu prawnego a nie powstanie nowej wsi w miejscu dotąd nie zasiedlonym - na tzw. „surowym korzeniu”. Wiele przywilejów lokacyjnych zresztą nie zachowało się, wśród ocalałych jest m. in. przywilej lokacji na prawie niemieckim wsi Brzozów (1359) – założonej w lesie zwanym Brzozowe nad Stobnicą, a więc na „surowym korzeniu”. Do nowych i powiększanych wsi napływała ludność przede wszystkim z Małopolski, w mniejszej liczbie ze Śląska i dalej, z Czech, głębi Niemiec a nawet Niderlandów. Nieliczni Niemcy szybko się polonizowali, stąd dzisiaj jedyną po nich pamiątką są nazwiska pochodzenia niemieckiego noszone przez część rodzin np. w Haczowie oraz niemiecko brzmiące słowa w miejscowej gwarze.

Strukturę osadniczą uzupełniło osadnictwo na prawie wołoskim (poł. XV–poł. XVII), dostosowane do potrzeb gospodarki pasterskiej i umożliwiające zasiedlenie trudniej dostępnych partii terenu Powiatu. Powstałe więc wówczas osady, zakładane przez prawosławnych pasterzy, uzupełniły strukturę osadniczą „ruskiej” części późniejszego powiatu (jak np. Wola Jasienicka). Zresztą zdecydowana większość wsi miała ludność mieszaną, polsko-ruską, uzupełnianą niekiedy przez klika rodzin innych narodowości.

Podwójne – po części polskie i rzymskokatolickie, po części ruskie i prawosławne (później greckokatolickie) – oblicze kulturowe ziemi brzozowskiej widać dzisiaj wyraźnie na mapie zabytków sakralnych. Część wschodnia to obszar zdominowany przez cerkwie greckokatolickie, część zachodnia przez kościoły rzymskokatolickie. Oczywiście z wyjątkami – jak ruska enklawa w położonej na zachodnich rubieżach powiatu Jabłownicy Polskiej.

Nieco odmiennie wyglądała struktura ludności samego Brzozowa, w którym z czasem nie małą rolę odgrywali Żydzi, nie brak też było obywateli narodowości niemieckiej. Żydzi pojawili się w Brzozowie stosunkowo późno, w XVIII w. Dopiero w połowie XIX w. powstała tu gmina żydowska, już jednak w 1900 r. 28% mieszkańców miasta było wyznania mojżeszowego. Rodziny żydowskie osiedlały się też w wielu innych osadach ziemi brzozowskiej, zwłaszcza tych posiadających charakter miasteczek (Domaradz, Ulucz czy Jasienica Rosielna, w której Żydzi stanowili 30% mieszkańców).

Spółeczność żydowska została wymordowana w czasie II wojny światowej, ukraińska (ruska) objęta wysiedleniami lat 1946-1947. Współczesna kultura ludowa ziemi brzozowskiej ma więc jednorodny etnicznie charakter, stanowiąc przykład folkloru pogórzańskiego. Wyróżnia się wyjątkowym bogactwem, a przede wszystkim jest pieczołowicie zachowywana i twórczo rozwijana.

Region wyróżnia się także stosunkowo wysokim stopniem zachowania tradycyjnego budownictwa, przede wszystkim mieszkalnego – goszcząc w miejscowościach ziemi brzozowskiej można jeszcze znaleźć doskonale zachowany drewniany dom zrębowy, niekiedy z podcieniami, z kolorowymi kwiatami w oknach i pięknie utrzymanym ogródkiem przydomowym.¹

1.2. Miejsce w sieci osadniczej

Podstawowe jednostki osadnicze to miasto i wieś, które tworzą wzajemnie powiązane układy, tzw. sieci osadnicze. Układ osadniczy Polski tworzy 57 470 jednostek osadniczych, z czego 883 to jednostki miejskie, a 56 587 to jednostki wiejskie.

Powiat Brzozowski, jako sieć osadniczą tworzy 43 jednostki osadnicze - wsie, tj.:

Wyszczególnienie gmin Powiatu Brzozowskiego	Liczba wsi	Wyszczególnienie wsi tworzących gminy Powiatu Brzozowskiego	Lokalizacja Gminy na tle Powiatu Brzozowskiego
Gmina Brzozów	6	– Górki, – Grabownica Starzeńska, – Humniska, – Stara Wieś, – Turze Pola, – Zmiennica.	Źródło: http://rzeszow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_podkarpackie/portrety_gmin/brzozowski/brzozow.pdf
Gmina Domaradz	3	– Domaradz, – Golcowa, – Barycz.	Źródło: http://rzeszow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_podkarpackie/portrety_gmin/brzozowski/domaradz.pdf

¹http://www.powiatbrzozow.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=116&Itemid=89

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Gmina Dydnia	15	– Dydnia, – Grabówka, – Hroszówka, – Jabłonica Rуска, – Jabłonka, – Końskie, – Krzemienna, – Krzywe, – Niebocko, – Niewistka, – Temeszów, – Obarzym, – Ulucz, – Witryłów, – Wydrna, – Hroszówka i Jabłonica Rуска - wsie opuszczone.	Źródło: http://rzeszow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_podkarpacie/portrety_gmin/brzozowski/dydnia.pdf
Gmina Haczów	7	– Buków, – Haczów, – Jabłonica Polska, – Jasionów, – Malinówka, – Trześniów, – Wzdów	Źródło: http://rzeszow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_podkarpacie/portrety_gmin/brzozowski/haczow.pdf
Gmina Jasienica Rosielna	4	– Jasienica Rosielna, – Blizne, – Orzechówka, – Wola Jasienska.	Źródło: http://rzeszow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_podkarpacie/portrety_gmin/brzozowski/jasienica_rosielna.pdf

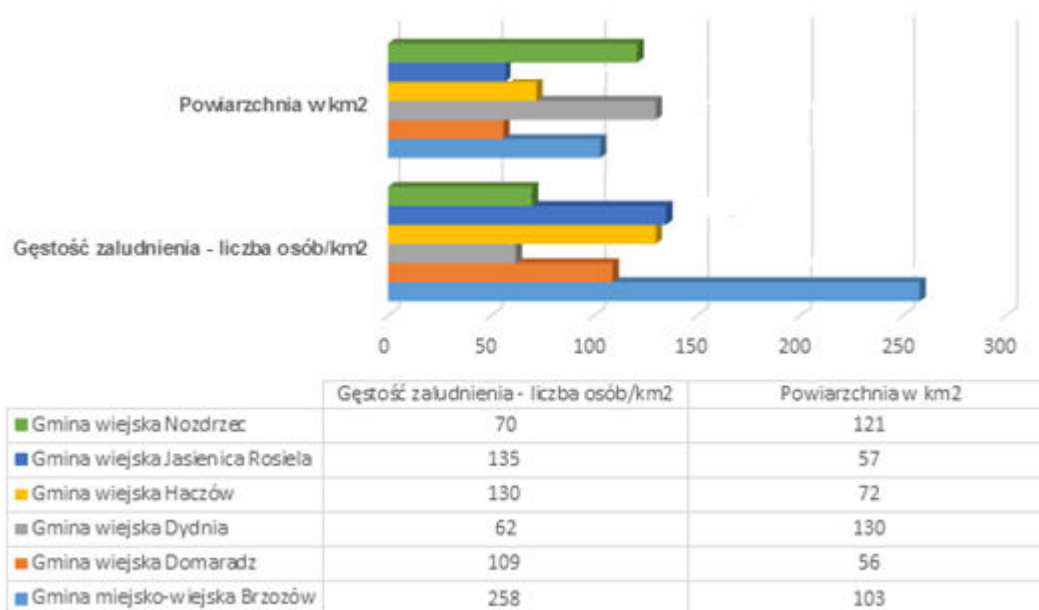
Gmina Nozdrzec	8	– Hłudno, – Huta Poręby, – Izdebki, – Nozdrzec, – Siedliska, – Wara, – Wesola, – Wołodź.	Źródło: http://rzeszow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_podkarpackie/portrety_gmin/brzozowski/nozdrzec.pdf

i miasto Brzozów.

Rozmieszczenie jednostek osadniczych i ludności na terenie Polski było ściśle zależne od środowiska przyrodniczego (najwięcej ludzi mieszka na terenach nizinnych i w dolinach rzek), przeszłości historycznej i zmiany granic Polski (stąd migracje ludności, zwłaszcza po okresach rozbiorów i wojen światowych) oraz migracji ludzi na tereny przemysłowe (za pracą, tam gdzie rozwijał się przemysł).

Sieć osadnicza wykazuje też silny związek z rozmieszczeniem ludności i gęstością zaludnienia (liczba osób na 1 km² powierzchni), która jest uwarunkowana czynnikami społecznymi i przyrodniczymi, co decyduje również o rozmieszczeniu wsi i miast. Powiat Brzozowski zlokalizowany jest na wschodzie kraju, gdzie gęstość sieci osadniczych wynosi od 10 do 15 miejscowości na 100 km², z reguły są to jednostki o liczbie mieszkańców powyżej 1000. Powierzchnia Powiatu liczy 539 km² i zamieszkuje go, według stanu na koniec grudnia 2013 roku 66 334 osoby, co daje gęstość zaludnienia na poziomie 123 osoby/km² (wartość wyższa niż w województwie podkarpackim, gdzie notuje się 119 osób/km² oraz na poziomie porównywalnym z krajem – 123 osoby/km²). Poniżej zamieszczony wykres prezentuje porównanie wszystkich gmin tworzących Powiat Brzozowski.

Porównanie wszystkich gmin powiatu brzozowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Polskie osadnictwo wyróżnia kilka typów wsi. Na ich rozmieszczenie wpływała rzeźba terenu, dostępność terenów wodnych, żyzność gleb i tradycja. Podkarpackie wsie, charakteryzuje typ

wielodrożnicy (zwarta zabudowa rozciąga się wzdłuż przecinających się ulic) i ulicówki (zwarta zabudowa rozciąga się wzdłuż jednej ulicy, po obu jej stronach).

Rozmieszczenie ludności w Powiecie Brzozowskim jest bardzo nierównomierne. Większe skupiska ludności występują wzdłuż ciągów komunikacyjnych, rzadsze zabudowania występują wzdłuż ciągów w terenach wyżej wzniesionych i wśród kompleksów pól uprawnych.

Miasto Brzozów posiada zwartą, czytelną kompozycję. W centrum położony jest niewielki Rynek, w centrum którego zlokalizowany jest budynek Ratusza.

2. Analiza zjawisk społeczno-gospodarczych Powiatu Brzozowskiego

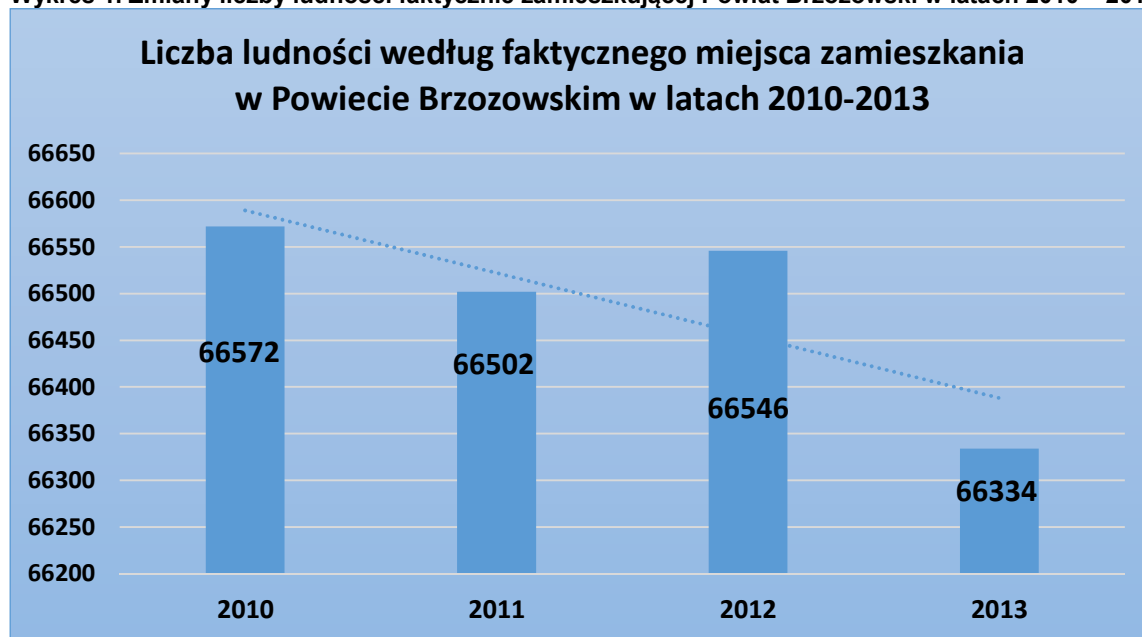
2.1. Demografia

O pozycji i potencjale analizowanego obszaru w znacznym stopniu decyduje ludność i jej kondycja. To właśnie mieszkańcy wraz z dostępnymi zasobami naturalnymi tworzą podstawy do rozwoju obszaru, który zamieszkują. Z tego też względu konieczne jest prześledzenie platformy rozwojowej Powiatu Brzozowskiego właśnie pod kątem zasobów ludzkich i szerzej społeczno-ekonomicznych.

2.1.1. Ludność ogółem w 2013r., miejsce w województwie, zmiany ludności w latach 2010-2013

W końcu 2013 r. liczba ludności faktycznie zamieszkującej Powiat Brzozowski wynosiła 66 334 osoby, tj. o blisko 0,4% mniej w stosunku do 2010 roku. Poniżej zamieszczono wykres prezentujący zmiany liczby ludności faktycznie zamieszkującej Powiat Brzozowski w latach 2010-2013.

Wykres 1. Zmiany liczby ludności faktycznie zamieszkującej Powiat Brzozowski w latach 2010 – 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

W liczbie ludności w Powiecie Brzozowskim, w analizowanym okresie wzrost odnotowano jedynie w 2012 roku, zaś w pozostałym okresie spadek. Zmiany liczby ludności w Powiecie Brzozowskim w badanym okresie charakteryzuje ogólna tendencja spadkowa.

W 2013 roku liczba mieszkańców Powiatu Brzozowskiego stanowiła ponad 3% mieszkańców województwa podkarpackiego. Gęstość zaludnienia w analizowanej jednostce w 2013 roku wyniosła 123 osoby na km², przy wartości 119 osób na km² notowanej w województwie podkarpackim i również 123 osoby na km² w kraju.

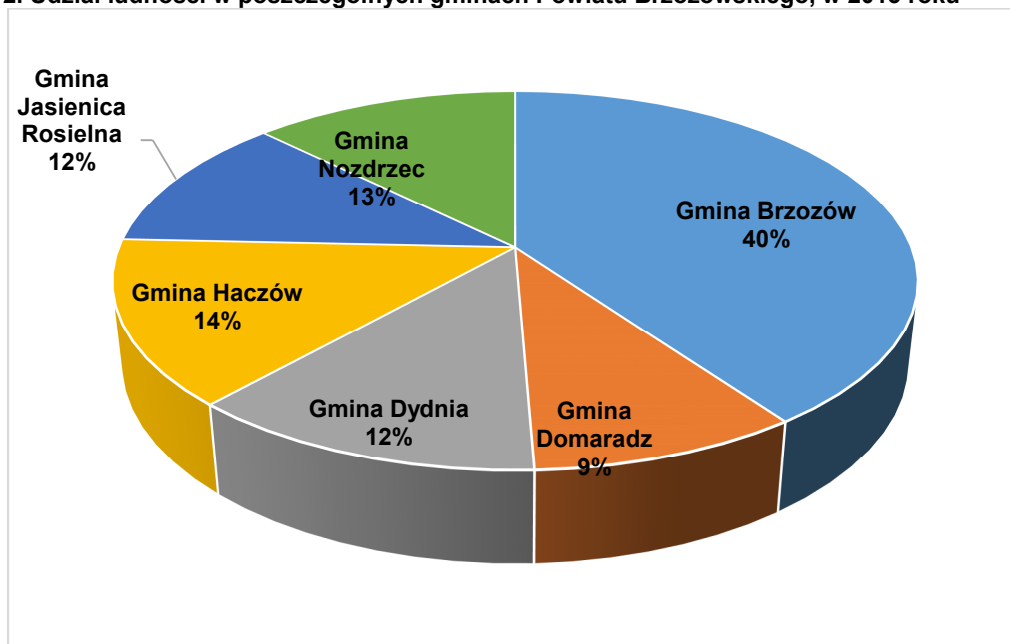
Poniżej zamieszczona tabela prezentuje wykaz ludności w poszczególnych gminach należących do Powiatu Brzozowskiego według stanu na dzień 31 grudnia w latach 2010-2013.

Wyszczególnienie	Liczba ludności według faktycznego zamieszkania, stan na 31.XII.			
	2010	2011	2012	2013
Gmina Brzozów	26663	26675	26738	26604
Gmina Domaradz	6177	6164	6141	6139
Gmina Dydnia	8241	8215	8185	8135
Gmina Haczów	9346	9327	9288	9336
Gmina Jasienica Rosielna	7608	7635	7734	7722
Gmina Nozdrzec	8537	8486	8460	8398
Razem:	66572	66502	66546	66334

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wykres 2. Udział ludności w poszczególnych gminach Powiatu Brzozowskiego, w 2013 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Największy udział w ludności Powiatu Brzozowskiego mają mieszkańcy gminy miejsko-wiejskiej Brzozów – 40%. Mieszkańcy Gmin: Haczów mają 14% udział, Nozdrzec – 13%, Jasienica Rosielna i Dydnia po 12%. Najmniejszy udział w liczbie ludności analizowanego Powiatu ma Gmina Domaradz.

2.1.2. Struktura wieku i płci

Struktura ludności według płci i wieku daje podstawę do określenia wielu społeczno – ekonomicznych konsekwencji tak na dziś jak i na przyszłość. Określenie zapotrzebowania na miejsca w szkole, nowe miejsca pracy czy też oszacowanie przyszłej liczby małżeństw w celu zaprognozowania potrzeb mieszkaniowych.

Relacja ilości osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym jest pierwszym ważnym wskaźnikiem sytuacji demograficznej analizowanego obszaru. Relacje te dla Powiatu Brzozowskiego w roku 2013 przedstawiały się następująco:

- odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (w wieku do 17 lat) – 20,6%;
- odsetek osób w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lata) – 62,7%;
- odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety w wieku powyżej 60 lat, mężczyźni powyżej 65 lat) – 16,7%.

Zamieszczona poniżej tabela przedstawia strukturę ludności ze względu na ekonomiczne grupy wieku mieszkańców Powiatu Brzozowskiego, w odniesieniu do danych dla jednostek porównywalnych.

Tabela 1. Struktura wieku według grup ekonomicznych w 2013 r.

Wyszczególnienie	Ludność w wieku					
	przed- produkcyjny m	produk- cyjnym	popro- dukcyjny m	nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyj- nym	poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
	[%]	[%]	[%]			
Powiat Brzozowski	20,6	62,7	16,7	59,6	81,1	26,7
Województwo Podkarpackie	19,1	63,7	17,2	57,1	89,8	27,0
POLSKA	18,2	63,4	18,4	57,6	101,2	29,0

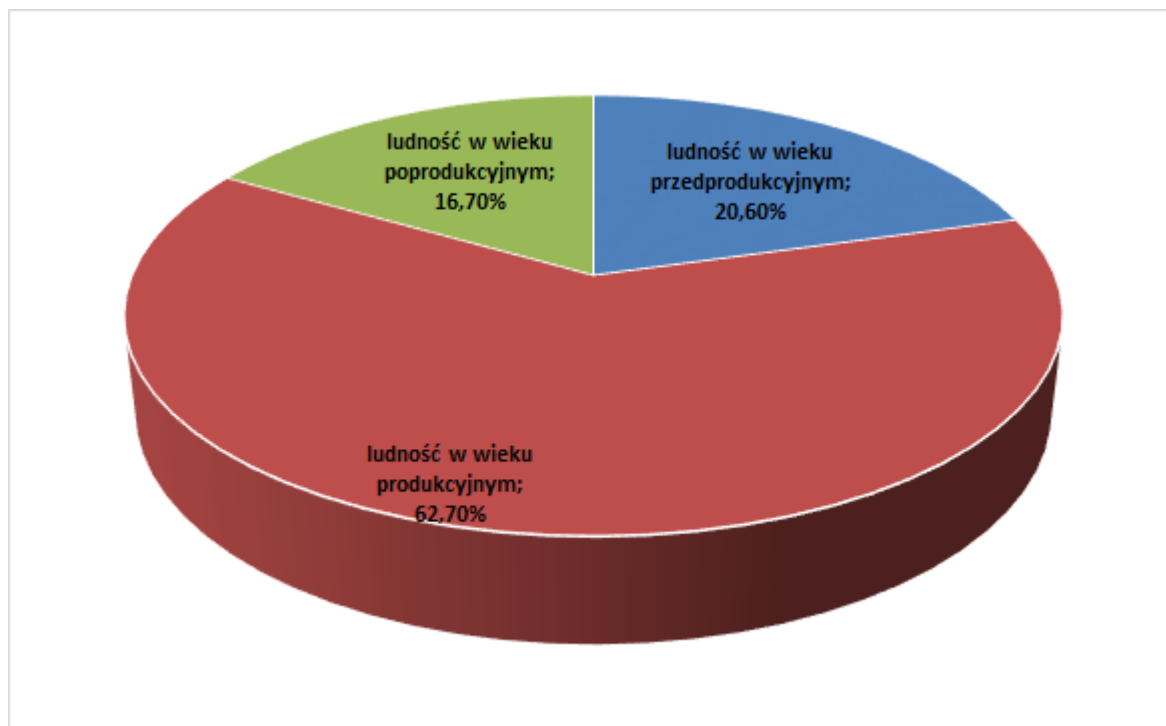
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Z powyższego zestawienia wynika, iż blisko 2/3 mieszkańców Powiatu Brzozowskiego to ludność w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata). Nieprzerwanie od roku 2010 liczebność tej grupy rośnie. Liczebność osób w grupie poprodukcyjnej (od 59/64 lat), w analizowanym okresie obejmującym lata

2010-2013 również charakteryzuje się nieznaczną tendencją wzrostową. Z kolei w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym (do 18 lat) odnotowano spadek liczebności. Zaistniała sytuacja spowodowana jest wydłużeniem życia ludności przy równoczesnym niskim poziomie liczby urodzeń. Prognozy przewidują pogłębianie się tej tendencji.

Wykres 3. Ludność wg grup wiekowych w Powiecie Brzozowskim (stan na 2013 rok)

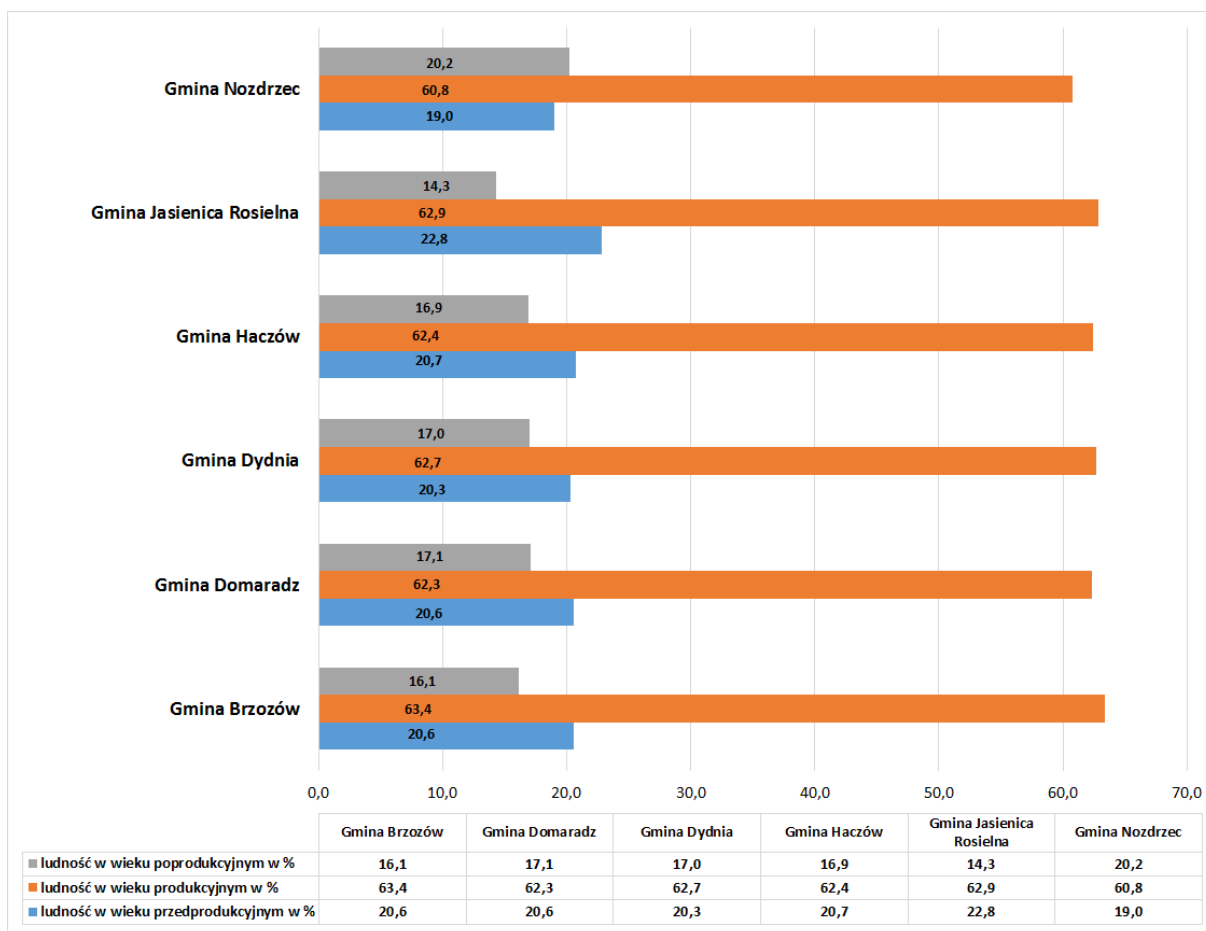

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Poniżej zamieszczony wykres prezentuje relacje ludności według ekonomicznych grup wieku zamieszkującej w poszczególnych gminach Powiatu Brzozowskiego w 2013 roku.

Wykres 4. Relacje ludności według ekonomicznych grup wieku zamieszkującej w poszczególnych gminach Powiatu Brzozowskiego w 2013 roku

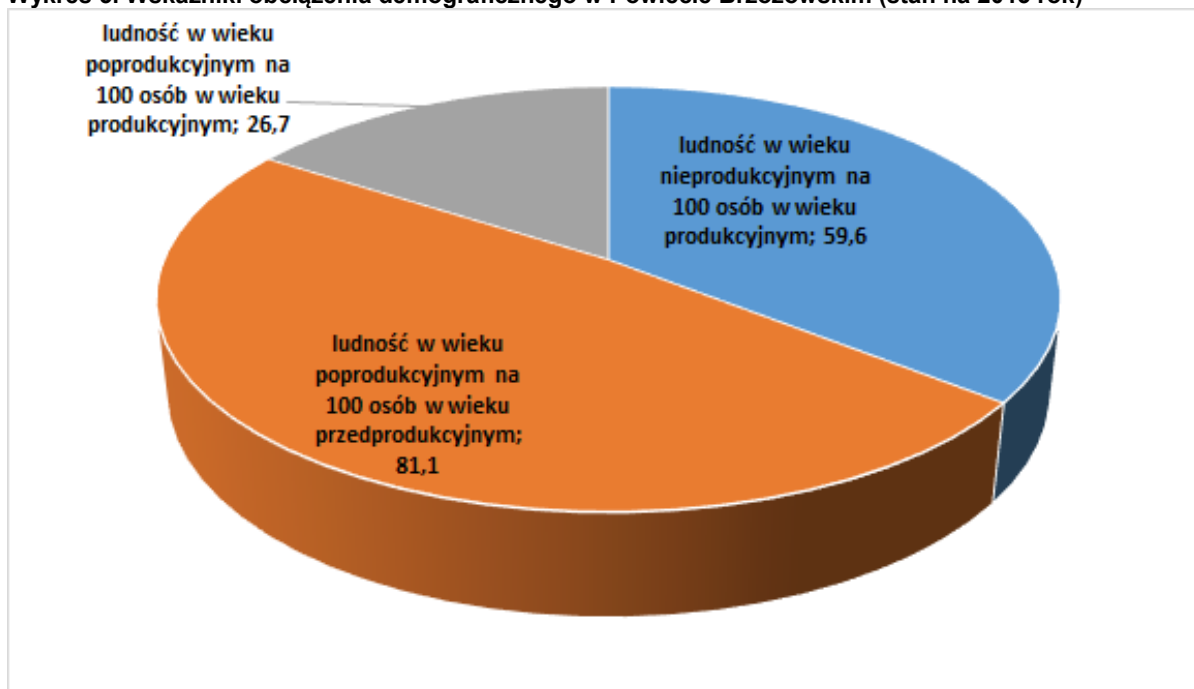
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Najwyższy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w 2013 roku odnotowano w Gminie Jasienica Rosielna, zaś najniższy w Gminie Nozdrzec. Z kolei najliczebniejsza grupa ludności w wieku produkcyjnym występuje w Gminie Brzozów, zaś najmniejsza w Gminie Nozdrzec. Najwyższy udział ludności w wieku poprodukcyjnym wystąpił w Gminie Nozdrzec, zaś najniższy w Gminie Jasienica Rosielna.

Wskaźnik obciążenia demograficznego jest miarą pokazującą relację pomiędzy liczbą osób w wieku poprodukcyjnym i w wieku produkcyjnym (*dokładnie: liczba osób w wieku emerytalnym na 100 osób pracujących*). Zbyt wysokie wartości tego wskaźnika, skądinąd korzystnie świadczące o zamożności i zdrowotności danego społeczeństwa, są jednak niekorzystne z punktu widzenia finansów publicznych (mała liczba osób płacących podatki przy dużej liczbie osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, ochrony zdrowia itp.)

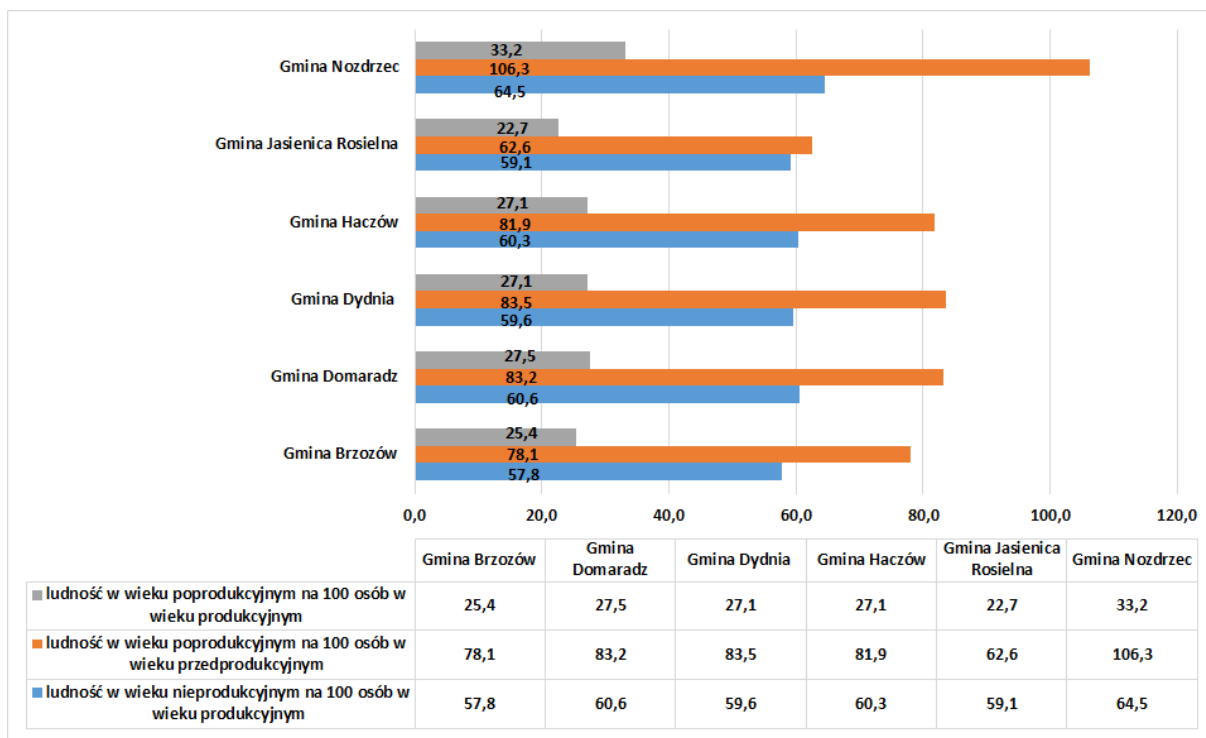
Wykres 5. Wskaźniki obciążenia demograficznego w Powiecie Brzozowskim (stan na 2013 rok)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

W Polsce wskaźnik obciążenia jest ciągle niewysoki na tle takich państw jak Włochy, Niemcy czy Grecja. Jesteśmy więc społeczeństwem relatywnie młodym. Jednakże przy tak niskim poziomie urodzeń i długim czasie trwania życia, sytuacja ta będzie się szybko zmieniała.

W gminach Powiatu Brzozowskiego wskaźniki obciążenia demograficznego prezentowały się następująco.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

W Polsce według stanu z końca grudnia 2013 r., kobiety stanowiły 51,6% w ogólnej liczbie ludności. Zgodnie z prognozą stanu i struktury ludności z 2014 r. nie zmieni się to w przyszłości. Przewaga liczebna kobiet narasta silnie wraz z wiekiem. W młodszych grupach wieku jest więcej mężczyzn, różnica maleje przy przechodzeniu do kolejnych grup wieku, zaś po osiągnięciu równowagi w grupie wieku 40-44 lata dla ludności Polski następne grupy wieku charakteryzują się zwiększającą się przewagą liczebną kobiet.

Tabela 2. Udział kobiet

Typy jednostek terytorialnych	W grupie wiekowej				Ogółem
	0-19	20-39	40-59	60 i więcej	
Powiat Brzozowski	7544	10138	8316	7529	33527
Województwo Podkarpackie	225479	328957	282417	249839	1086692
POLSKA	3847763	5853469	5267932	4896960	19866124

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Na 100 mężczyzn w Powiecie Brzozowskim przypada 102 kobiety, podczas gdy w kraju i w województwie podkarpackim odpowiednio 107 i 104 kobiety.

2.1.3. Ruch naturalny

Zjawiska społeczno-demograficzne, takie jak zawieranie i rozwiązywanie małżeństw, urodzenia i zgonu, związane z naturalną, biologiczną reprodukcją ludności określa się mianem **ruchu naturalnego**.

W analizie ruchu naturalnego podstawowe znaczenie mają charakterystyki natężenia urodzeń i zgonów, gdyż oprócz struktury według wieku czynniki te wpływają na przebieg procesu reprodukcji ludności. Zawieranie i rozwiązywanie małżeństw wpływa głównie na kształtowanie się liczby urodzeń oraz na zmianę struktury ludności według stanu cywilnego.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie ruchu naturalnego Powiatu Brzozowskiego na tle jednostek porównywalnych na przestrzeni lat 2010 – 2013.

Tabela 3. Urodzenia, zgony, przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w poszczególnych latach 2009-2013

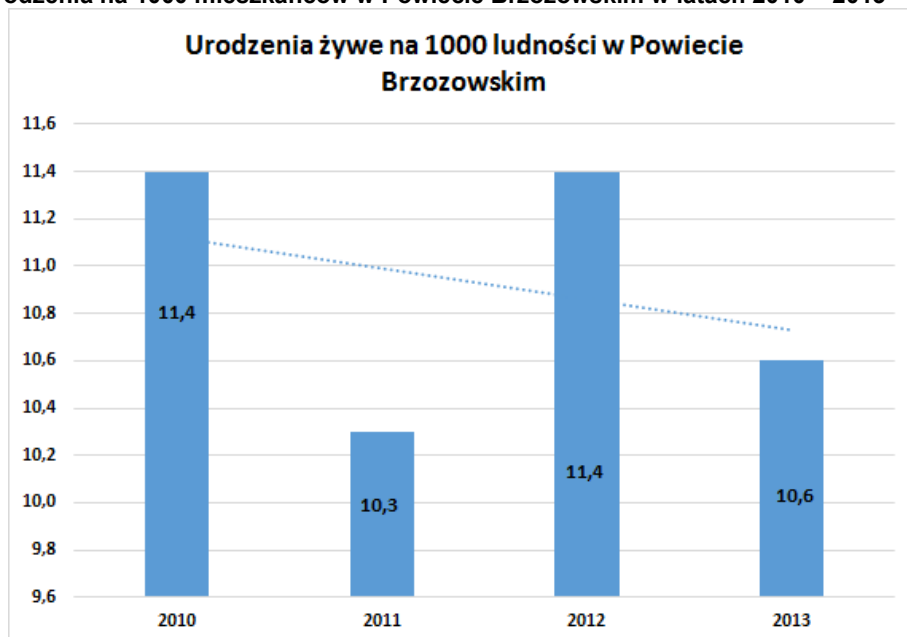
Typy jednostek terytorialnych		Powiat Brzozowski	Województwo podkarpackie	POLSKA
2010	Urodzenia na 1000 mieszkańców	11,4	10,3	10,7
	Zgonu na 1000 mieszkańców	9,4	8,6	9,8
	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	2,0	1,7	0,9
2011	Urodzenia na 1000 mieszkańców	10,3	9,9	10,1
	Zgonu na 1000 mieszkańców	9,3	8,5	9,8
	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	1,0	1,4	0,3
2012	Urodzenia na 1000 mieszkańców	11,4	9,9	10,0
	Zgonu na 1000 mieszkańców	9,1	8,6	10,0
	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	2,3	1,3	0,0
2013	Urodzenia na 1000 mieszkańców	10,6	9,6	9,6
	Zgonu na 1000 mieszkańców	9,5	8,7	10,1
	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	1,1	0,9	-0,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Współczynnik urodzeń (rodności) – liczba urodzeń żywych na 1000 ludności w 2013 roku w Powiecie Brzozowskim wyniósł 10,6 wobec 11,4 w 2010 r. Przeciętnie w kraju na 1000 ludności rodziło się 9,6 dzieci, w tym najwięcej w województwie wielkopolskim – 11,0, a najmniej w opolskim – 8,6. Na przestrzeni badanego okresu w Powiecie Brzozowskim nastąpił spadek analizowanego wskaźnika, co obrazuje poniżej zamieszczony wykres. W 2013 roku współczynnik urodzeń (rodności) w Powiecie Brzozowskim pomimo tendencji spadkowej osiągnął wartość wyższą od wartości charakteryzujących województwo podkarpackie i Polskę.

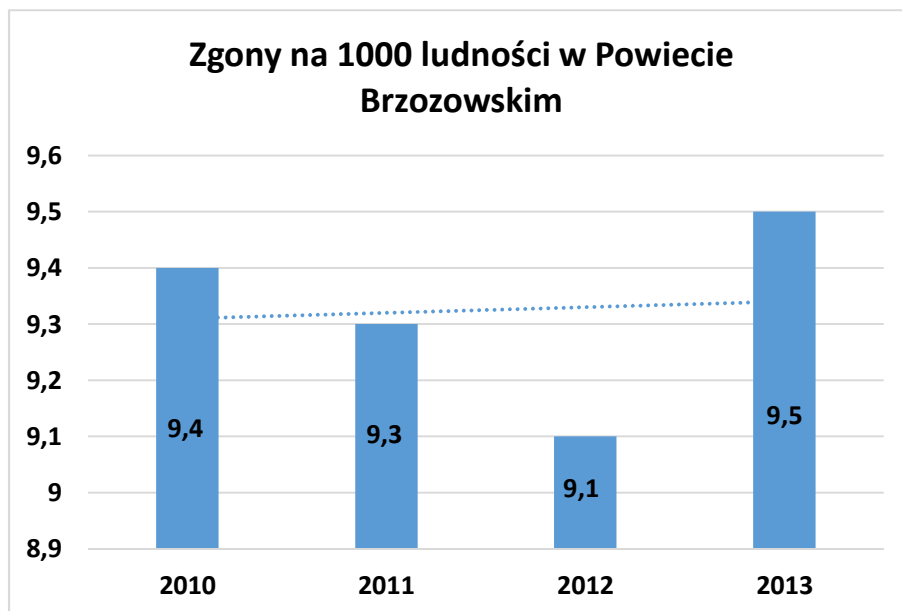
Wykres 6. Urodzenia na 1000 mieszkańców w Powiecie Brzozowskim w latach 2010 – 2013

Źródło: Opracowanie własne

W 2013 r. **surowy współczynnik zgonów (umieralność)**, czyli liczba zarejestrowanych w danym roku zgonów na 1000 ludności w Powiecie Brzozowskim, ukształtował się na poziomie 9,5. W porównaniu do 2010 r. natężenie zgonów (umieralność) w powiecie nieznacznie wzrosło. Współczynnik umieralności w województwie podkarpackim w 2013 r. wyniósł 8,7‰, co oznacza, że na 1000 ludności przypadało 8,7 zgonów (dla Polski wskaźnik ten wyniósł 10,1‰). Na tle jednostek porównywalnych surowy współczynnik zgonów (umieralność) w Powiecie Brzozowskim osiągnął wartość wyższą niż w województwie i niższą niż w kraju.

Wykres 7. Zgony na 1000 mieszkańców w Powiecie Brzozowskim w latach 2010 – 2013

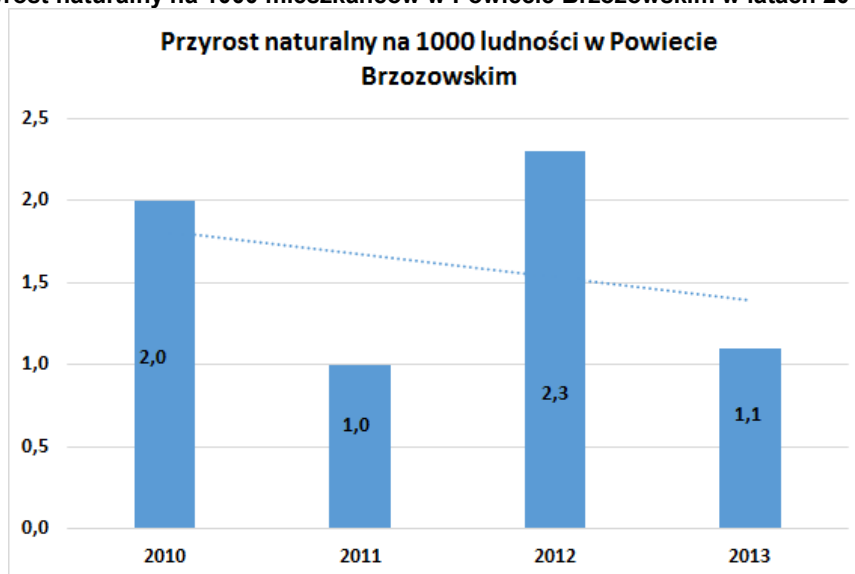

Źródło: Opracowanie własne

W przeliczeniu na 1000 ludności **przyrost naturalny** w Powiecie Brzozowskim kształtował się na poziomie plus 1,1 (wobec plus 2,0 w 2010 r.) W Polsce współczynnik przyrostu naturalnego na koniec grudnia 2013 r. wynosił minus 0,5, zaś w województwie podkarpackim plus 0,9.

Wykres 8. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w Powiecie Brzozowskim w latach 2010 – 2013

Źródło: Opracowanie własne

Natężenie zawierania związków małżeńskich ocenić można za pomocą **ogólnego współczynnika małżeństw brutto**, wyrażającego liczbę zawartych małżeństw w danym roku przypadającą na 1000 ludności.

Tabela 4. Małżeństwa zawarte i rozwody na 1000 mieszkańców w latach 2010-2013

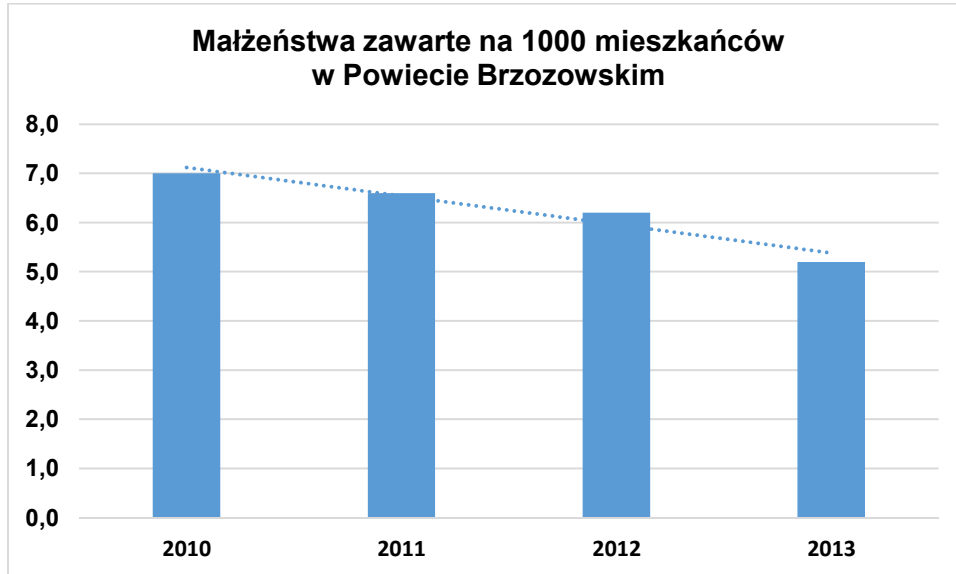
Typy jednostek terytorialnych		Powiat Brzozowski	Województwo podkarpackie	POLSKA
2010	Małżeństwa zawarte na 1000 mieszkańców	7,0	6,2	5,9
	Rozwody przeprowadzone na 1000 mieszkańców	0,6	1,0	1,6
2011	Małżeństwa zawarte na 1000 mieszkańców	6,6	5,8	5,4
	Rozwody przeprowadzone na 1000 mieszkańców	0,6	1,1	1,7
2012	Małżeństwa zawarte na 1000 mieszkańców	6,2	5,6	5,3
	Rozwody przeprowadzone na 1000 mieszkańców	0,6	1,0	1,7
2013	Małżeństwa zawarte na 1000 mieszkańców	5,2	5,0	4,7
	Rozwody przeprowadzone na 1000 mieszkańców	0,9	1,1	1,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W 2013 roku w Powiecie Brzozowskim współczynnik ten wynosił 5,2% i był o 1,8 punktu procentowego mniejszy niż w roku 2010. Zarówno w kraju, jak i w województwie podkarpackim zmniejszył się o 1,2%.

Wykres 9. Małżeństwa zawarte na 1000 mieszkańców w Powiecie Brzozowskim w latach 2010 – 2013

Źródło: Opracowanie własne

Liczba rozwodów przeprowadzonych na 1000 mieszkańców w Powiecie Brzozowskim w 2013 roku wynosiła 0,9% i była o 0,3 punktu procentowego mniejsza niż w roku 2010. Zarówno w kraju, jak i w województwie podkarpackim liczba przeprowadzonych rozwodów na 1000 mieszkańców zwiększyła się o 0,1%.

Wykres 10. Rozwody przeprowadzone na 1000 mieszkańców w Powiecie Brzozowskim w latach 2010–2013

Źródło: Opracowanie własne

2.1.4. Ruch wędrowniczy

Obok przyrostu naturalnego, czynnikiem wpływającym bezpośrednio na rozwój ludności, tj. powodującym względnie trwałe zwiększenie bądź zmniejszenie liczebności populacji, a także wpływając na jej rozmieszczenie są **migracje**, czyli przemieszczenia ludności związane ze zmianą stałego miejsca zamieszkania lub miejsca czasowego pobytu. Wielkość i kierunek migracji oraz ich natężenie zależą od wielu przyczyn, wśród których najczęściej wymienia się przyczyny o charakterze ekonomicznym (np. podjęcie pracy, poprawa sytuacji materialnej).

Poniższa tabela przedstawia zestawienie ruchu wędrowniczego mieszkańców Powiatu Brzozowskiego na tle jednostek porównywalnych w latach 2010 – 2013.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Tabela 5. Zameldowania i wymeldowania na pobyt stały w poszczególnych latach 2010-2013

Typy jednostek terytorialnych		Powiat Brzozowski	Województwo podkarpackie	POLSKA
2010	zameldowania	555	19 486	437 867
	wymeldowania	667	21 415	439 981
2011	zameldowania	492	19 648	435 470
	wymeldowania	627	21 825	439 804
2012	zameldowania	504	18 156	409 861
	wymeldowania	652	20 103	416 478
2013	zameldowania	487	19 729	439 478
	wymeldowania	742	22 831	459 382

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Podsumowanie

Obserwowane w ostatnich latach zmiany demograficzne wskazują, że sytuacja ludnościowa Powiatu Brzozowskiego jest dość trudna, perspektywa znaczących zmian gwarantujących stabilny rozwój demograficzny jest wciąż odległa. Szczególnie niekorzystne zmiany występują w trendzie urodzeń, co będzie miało negatywny wpływ na przyszłą dzietność, zwłaszcza wobec utrzymującej się wysokiej skali emigracji Polaków za granicę (szczególnie emigracji czasowej ludzi młodych). Niski poziom dzietności przy jednoczesnym korzystnym zjawisku, jakim jest wydłużanie się trwania życia będą powodować zmniejszanie się podaży siły roboczej na rynku pracy oraz wzrost liczby i odsetka ludzi w starszym wieku, jako efektu zaawansowanego procesu starzenia się polskiego społeczeństwa.

2.2. Prognoza ludności

Wyniki najnowszej długookresowej prognozy ludności dla Powiatu Brzozowskiego na lata 2015-2035 wskazują, że w perspektywie najbliższych 21 lat, tzw. horyzontu prognozy, liczba ludności na analizowanym obszarze będzie systematycznie zmniejszać się do roku 2035. Przewiduje się, że w 2015 roku ludność Powiatu Brzozowskiego wyniesie 66 150 osób, w 2020 – 65 518 osób, w 2025 – 64 724 osoby, w 2030 – 63 696 osób, zaś w 2035 roku 62 354 osoby, przy założeniu scenariusza prognozy określanego jako najbardziej realistyczny.

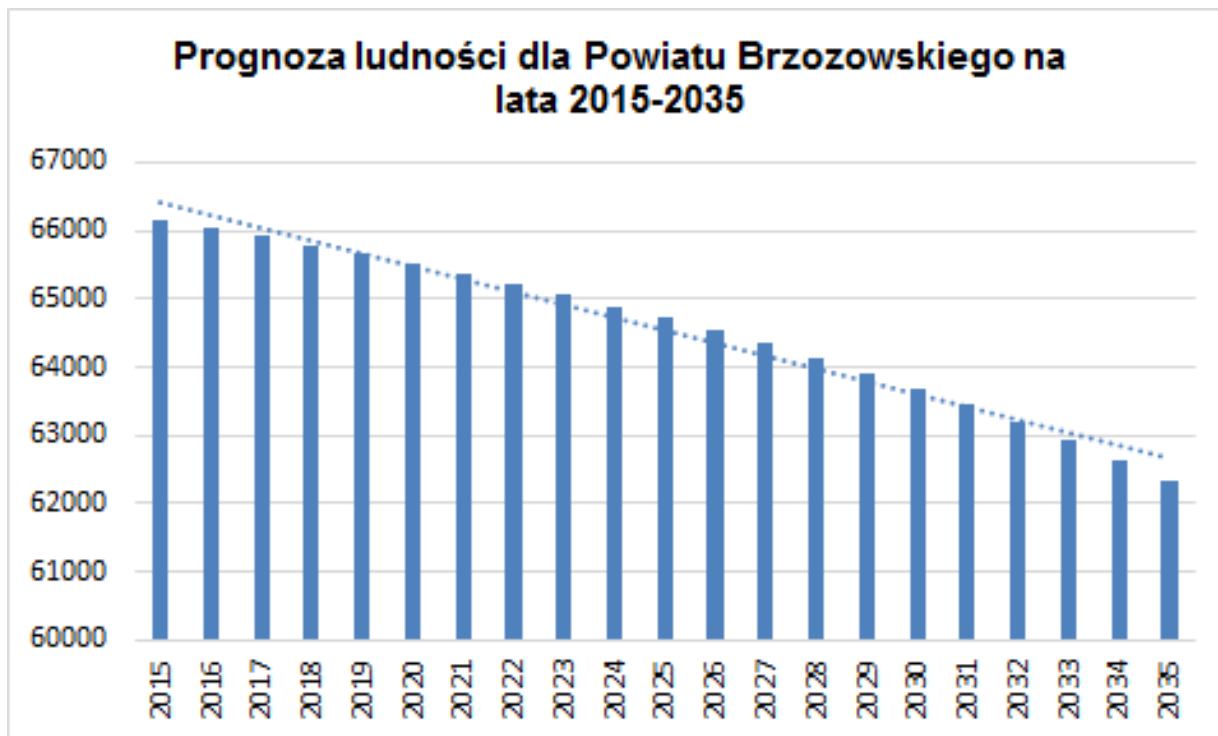
Tabela 6. Prognoza ludności według płci na lata 2015-2035

Rok	Powiat Brzozowski		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2015	66 150	32 732	33 418
2016	66 039	32 685	33 354
2017	65 917	32 633	33 284
2018	65 791	32 579	33 212
2019	65 657	32 521	33 136
2020	65 518	32 461	33 057
2021	65 373	32 397	32 976
2022	65 222	32 330	32 892
2023	65 064	32 259	32 805
2024	64 898	32 183	32 715
2025	64 724	32 101	32 623
2026	64 539	32 014	32 525
2027	64 345	31 921	32 424
2028	64 139	31 820	32 319
2029	63 923	31 713	32 210
2030	63 696	31 600	32 096
2031	63 453	31 478	31 975
2032	63 198	31 350	31 848
2033	62 929	31 215	31 714
2034	62 649	31 073	31 576
2035	62 354	30 925	31 429

Prognoza została przyjęta na podstawie opracowania „Prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014 – 2050 (<http://stat.gov.pl/obszary->

tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-dla-powiatow-i-miast-na-prawie-powiatu-oraz-podregionow-na-lata-2014-2050-opracowana-w-2014-r-,5,5.html), które zawiera prognozę dla powiatu brzozowskiego, która stała się podstawą do przedstawionych powyżej wartości.

Źródło: Opracowania własne na podstawie danych GUS

Poniżej zamieszczono prognozę liczby ludności dla Powiatu Brzozowskiego według ekonomicznych grup wieku w wybranych latach 2015 - 2035.

Wyszczególnienie	2015	%	2020	%	2025	%	2030	%	2035	%
ogółem	66 150	100	65 518	100	64 724	100	63 696	100	62 354	100
przedprodukcyjny	13 340	20,17%	12 468	19,03%	11 866	18,33%	10 816	16,98%	10 002	16,04%
produkcyjny	41 761	63,13%	41 569	63,45%	40 548	62,65%	39 863	62,58%	38 799	62,22%
poprodukcyjny	11 049	16,70%	11 481	17,52%	12 310	19,02%	13 017	20,44%	13 553	21,74%

Liczba osób w wieku produkcyjnym w całym okresie prognozy - będzie ulegać systematycznemu zmniejszaniu z poziomu 41 761 w 2015 roku do 38 799 w 2035, a zatem o 2 962 osoby. Znaczące zmiany wystąpią także wewnątrz struktury wieku produkcyjnego ludności, tj. pomiędzy wiekiem mobilnym (18-44 lata) oraz niemobilnym (45-60/65 i więcej). Będzie obserwowane dynamiczne starzenie się struktury ludności w wieku produkcyjnym. Wspomniane zmiany spowodują gwałtowne zmniejszanie się i starzenie się zasobów pracy, a w konsekwencji pogarszanie się podaży siły roboczej na lokalnym rynku pracy.

Zmiany struktury ludności w wieku produkcyjnym będą dotyczyły nie tylko rozmiarów podaży zasobów siły roboczej, ale także zmian w relacji do innych grup wieku ludności. Udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej strukturze ludności Powiatu Brzozowskiego zmniejszy się o blisko 5 punktów procentowych w perspektywie do 2035 roku, zaś osób w wieku produkcyjnym mobilnym zmniejszy się o ponad 9 pkt. Jednocześnie wzrośnie udział osób w wieku produkcyjnym niemobilnym do poziomu 27,10% w 2035. roku (22,90% w 2015 roku). Wspomniane zmiany jak również wydłużanie się dalszego trwania życia będą powodować przyspieszenie procesu starzenia się polskiego społeczeństwa.

Z kolei liczba osób w wieku przedprodukcyjnym z 13 340 w 2015 roku spadnie do 10 002 w 2035, tj. o przeszło 4 punkty procentowe, zaś w wieku poprodukcyjnym z 11 049 w 2015 roku wzrośnie do 13 553 w 2035 roku.

2.3. Stan i struktura bezrobocia

Rynek pracy

Poniżej zamieszczona tabela prezentuje wskaźniki charakteryzujące rynek pracy w Powiecie Brzozowskim

Tabela 7. Wskaźniki charakteryzujące rynek pracy w Powiecie Brzozowskim

Rok	Liczba mieszkańców Powiatu w wieku aktywności zawodowej	Liczba mieszkańców Powiatu Brzozowskiego pracujących			Dojazdy do pracy		
	ogółem	ogółem	kobiety	mężczyźni	Dane dostępną na rok	Liczba osób pracujących na terenie Powiatu Brzozowskiego spoza Powiatu	Liczba mieszkańców Powiatu Brzozowskiego pracujących poza Powiatem
2012	41611	7912	4522	3390	2006	3430	7018
2013	41564	8019	4608	3411		Saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy: - 3888	
						Liczba osób przyjeżdżających do pracy przypadająca na 1 osobę wyjeżdżającą do pracy: 1,65	

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS oraz Starostwo Powiatowe w Brzozowie

Powyższe dane pokazują, że w grupie wiekowej 15 - 74 lat w 2013 roku, w wieku aktywności zawodowej było 41 564 osoby zamieszkałe w Powiecie Brzozowskim. W tej grupie pracowało blisko 30% z ogółu ludności w wieku aktywności zawodowej. Na 1000 mieszkańców Powiatu w 2013 roku przypadało 121 pracujących podczas gdy w województwie podkarpackim wskaźnik ten wyniósł 199. Pozostałe osoby pozostawały w takich grupach, jak: bezrobotni, bierni zawodowo, bądź o nieustalonym statusie na rynku pracy. Brak aktywności zawodowej skorelowany jest także z wiekiem - biernie są głównie osoby dojrzałe (po 45. roku życia). Pozostawanie nieaktywnym zawodowo ma ścisły związek m.in. z nabywaniem praw emerytalnych.

Miejsce zamieszkania (miasto/wieś) jest także skorelowane ze statusem poszczególnych osób na rynku pracy. Niższy współczynnik aktywności zawodowej oraz niższe zatrudnienie jest na obszarach wiejskich Powiatu Brzozowskiego. Oczywiście nie bez znaczenia jest też wykształcenie. Bierni zawodowo to głównie osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym. Liczba osób przyjeżdżających do pracy przypadająca na 1 osobę wyjeżdżającą do pracy wyniosła wówczas 1,65.

Bezrobocie

Kolejnym elementem charakteryzującym rynek pracy jest **poziom bezrobocie** w danej jednostce. W okresie obejmującym lata 2010 - 2014, największa liczba zarejestrowanych bezrobotnych wystąpiła w grudniu 2012 roku i wyniosła wówczas 7 356 osób. Najmniejsze wartości dotyczące liczby zarejestrowanych bezrobotnych ogółem oraz udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wystąpiły w 2010 roku, wynosząc odpowiednio 6 640 osób oraz 16,04%.

Tabela 8. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych z Powiatu Brzozowskiego

Rok	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem	W tym kobiety	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
2010	6 640	3 675	160	16,04
2011	6 918	3 813	166	16,65
2012	7 356	3 922	176	17,67
2013	7 342	3 874	176	17,66
2014	6 700	3 546	b.d.	b.d.

Źródło: dane PUP oraz obliczenia własne

Wskaźnik procentowego udziału kobiet w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w Powiecie w analizowanym okresie charakteryzowała ogólna tendencja wzrostowa, aczkolwiek o niewielkiej dynamice. W 2014 roku procentowy udział kobiet w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

wyniósł 52,90% i zmniejszył się w stosunku do 2010 roku o 2,4%. Kobiety nadal jednak stanowią większość wśród osób zarejestrowanych, jako bezrobotne.

Tabela 9. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w Powiecie Brzozowskim i w jednostkach porównywalnych w grudniu 2014 roku

Bezrobotni zarejestrowani wg płci	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Powiat Brzozowski	6 700	3154	3 546
Województwo Podkarpackie	137 932	67627	70 305
Polska	1 mln 825,8 tys.	-	-

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Brzozowie Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, PUP

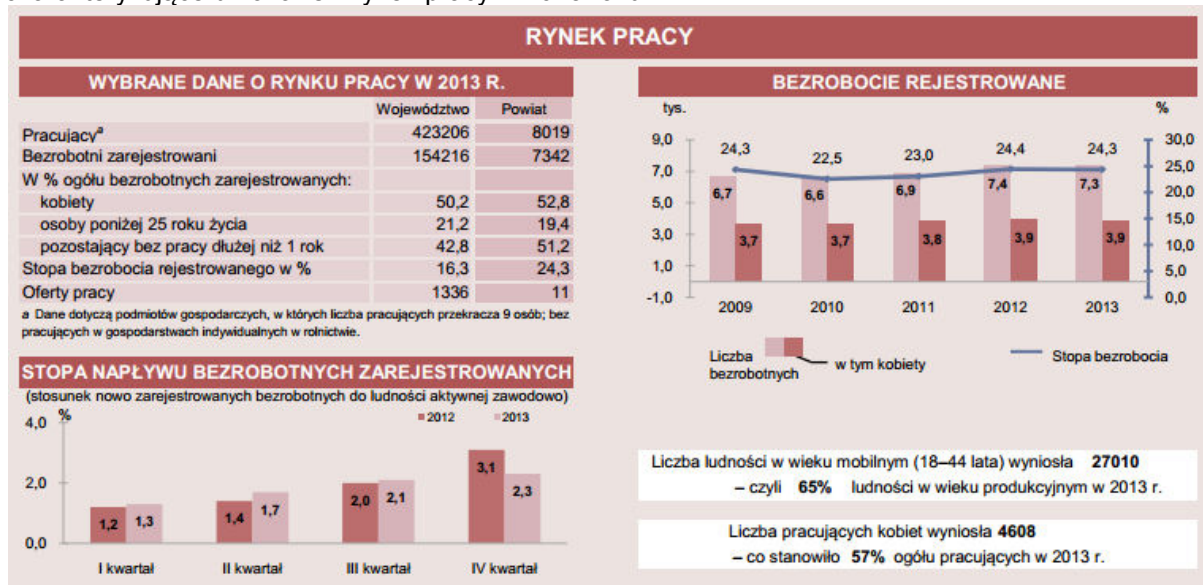
W stosunku do roku 2010 liczba ofert pracy na brzozowskim rynku pracy w grudniu 2013 roku wzrosła o blisko 23%.

Tabela 10. Liczba ofert pracy w Powiecie Brzozowskim

Rok	Liczba ofert pracy
2010	1843
2011	1063
2012	1365
2013	1482
2014	1420

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Poniżej zamieszczono dostępne dane statystyczne (*Statystyczne Vademecum Samorządowca*) charakteryzujące brzozowski rynek pracy w 2013 roku.

Źródło: http://rzeszow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_podkarpackie/portrety_powiat%C3%B3w/powiat_brzozowski.pdf

2.4. Praca i dochody ludności

Status materialny

Zgodnie z przeprowadzonym w 2013 roku przez Centrum Badania Opinii Społecznej (CBOS) sondażem zdecydowana większość badanych Polaków uważa się za osoby średnio zamożne i co za tym idzie, zalicza siebie do warstwy średniej i osób cieszących się średnim szacunkiem społecznym. To przede wszystkim status materialny decyduje o przypisywaniu sobie określonej pozycji w strukturze społecznej.

Jak zauważono, w Polsce niezmiennie dominuje niska lub co najwyżej przeciętna ocena własnej pozycji społecznej. Na skali od 1 do 9 - gdzie 1 oznacza klasę niską, a 9 wysoką - 44,7% badanych umiejscowiło się poniżej środka. Dokładnie w centrum podziałki umieściło się 40,5% respondentów, zaś 12,4% lokowało się wyżej. Średnia arytmetyczna wskazań wyniosła 4,21.

Przyjmując, że na skali wartości od 1 do 3 oznacza warstwę niską, od 4 do 6 - średnią, a od 7 do 9 - wyższą, CBOS zauważa, że 67,9% uczestników sondażu zaliczyło się do klasy średniej. Za

reprezentantów warstwy niższej uważa się 27,3%, zaś klasy wyższej - 2,4%. Na pytanie, w którym miejscu skali respondenci byli 10 lat temu, połowa badanych (50,5%) odpowiedziała, że w tym samym punkcie, co teraz. Niemal jedna trzecia (29,5%) uważała, że ich pozycja uległa pogorszeniu, zaś jedna piąta (20%) wskazała na poprawę.

Badani najczęściej oceniali, że ich pozycja wzrosła na tle statusu ich dziadków i rodziców. 57% ankietowanych uważało, że zajmuje wyższą pozycję niż ich dziadkowie. 18% badanych określa swoją pozycję jako taką samą jak pozycja dziadków, a 11% - jako niższą. Poczucie awansu w porównaniu z rodzicami ma 42% uczestników sondażu. Niemal tyle samo (40%) uważa, że ich status jest taki sam, a 16% - że gorszy niż ojca i matki.

Jak wskazuje CBOS, niezmiennie przeważa poczucie awansu w stosunku do poprzednich pokoleń, przy czym o ile w odniesieniu do dziadków oceny w tym względzie są dość stabilne, to w porównaniu z rodzicami przekonanie o to jest wyrażane coraz rzadziej.

Polacy niezmiennie - jak zauważa CBOS - w większości uważają się za średnio zamożnych (tak zadeklarowało 69% badanych). 28% uważa się za biednych, a jeden procent - za bogatych. Jak napisano w raporcie, w ciągu ostatniej dekady wyraźnie ubyło osób zaliczających się do biednych (o 12 pkt. proc.), przybyło zaś uważających się za średnio zamożnych (o 10 pkt. proc.)².

Źródła utrzymania mieszkańców Powiatu brzozowskiego

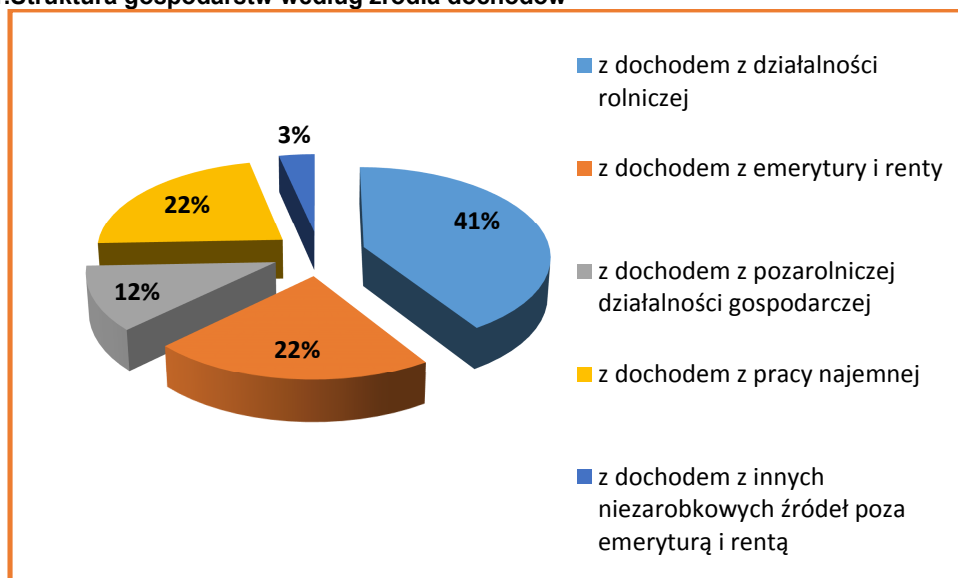
Źródła utrzymania gospodarstwa domowego (główne i dodatkowe) wynikają z indywidualnych źródeł dochodów uzyskiwanych przez poszczególnych członków gospodarstwa domowego.

Decydujące znaczenie dla określenia źródeł utrzymania gospodarstwa domowego ma rodzaj przeważającego dochodu osiąganego łącznie przez członków danego gospodarstwa, które ustala się poprzez łączenie indywidualnych dochodów poszczególnych osób, pochodzących z tego samego źródła.

Główne źródło utrzymania gospodarstwa domowego jest to źródło, z którego pochodzi przeważająca część środków w budżecie domowym, przeznaczona na potrzeby wszystkich członków gospodarstwa.

Dostępne dane dotyczące źródła utrzymania mieszkańców Powiatu brzozowskiego pochodzą z Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 roku.

Wykres 11. Struktura gospodarstw według źródła dochodów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku

²CBOS przygotował opracowanie w oparciu o wyniki dwóch badań przeprowadzonych w dniach 5-12 września i 3-9 października metodą wywiadów bezpośrednich na reprezentatywnych losowych próbach dorosłych mieszkańców Polski liczących odpowiednio 911 i 1066 osób.

Z powyżej zamieszczonego wykresu wynika, że najwięcej gospodarstw domowych w Powiecie brzozowskim utrzymuje się z działalności rolniczej (41%), następnie z emerytury i renty (22%) oraz z pracy najemnej (22%), z kolei najmniej gospodarstw utrzymuje się z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą (3%), czyli zasiłków dla bezrobotnych, zasiłków pomocy społecznej itp.. Dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej deklarowało 12% gospodarstw domowych.

Z przedstawionych powyżej informacji wynika, że rolnictwo ma duże znaczenie w gospodarce Powiatu brzozowskiego. Dopłaty bezpośrednie do gospodarstw rolnych po akcesji do Unii Europejskiej (w zależności od powierzchni i rodzajów zasiewów) stanowią ok. 50% dochodów rolników. Wyniki badań budżetów gospodarstw domowych wskazują jednak, że dochody gospodarstw rolników są niższe niż innych grup (z wyjątkiem gospodarstw domowych robotników i rencistów). **Średnie wynagrodzenie w gospodarstwach domowych w Powiecie Brzozowskim stanowi blisko 78% wynagrodzenia w kraju oraz wysoka stopa bezrobocia**, która na koniec grudnia 2014 roku wyniosła na analizowanym obszarze 21,8%, przy wartości 11,5% notowanej wówczas w kraju i 14,4% w województwie podkarpackim **spowodowały, że Powiat Brzozowski znajduje się na obszarze o najwyższym w Polsce zagrożeniu ubóstwem, a co za tym idzie najniższym wskaźnikiem dochodu do dyspozycji.**

2.5. Edukacja i szkolnictwo

2.5.1. Administracja szkół

Obsługą pod względem finansowym, kadrowym oraz bieżącego utrzymania szkół zajmuje się **Powiatowy Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Brzozowie**. Siedziba PZEAS mieści się w budynku przy ul. Sienkiewicza 2. Strukturę organizacyjną jednostki przedstawia poniżej zamieszczona tabela.

L.p.	Stanowisko	Zakres zadań	Liczba zatrudnionych osób	Liczba etatów
1.	Dyrektor	Kierowanie działalnością jednostki, reprezentowanie jednostki na zewnątrz.	1	1
2.	Główny Księgowy	Nadzór nad prawidłową gospodarką budżetową i finansową obsługiwanych szkół i placówek oświatowych.	1	1
3.	Wieloosobowe stanowisko ds. Płac	Prowadzenie dokumentacji związanej z rozliczaniem i wypłatą wynagrodzeń i innych świadczeń dla pracowników obsługiwanych szkół i placówek oświatowych oraz dokonywanie rozliczeń z Urzędem Skarbowym i ZUS-em.	2	2
4.	Wieloosobowe stanowisko ds. Finansowo-Księgowych	Prowadzenie księgowości budżetowej oraz ewidencji pozabilansowej, sporządzanie sprawozdawczości finansowej, prowadzenie księgowości analitycznej i syntetycznej.	2	2
5.	Stanowisko ds. Kadr	Prowadzenie kompletnej dokumentacji kadrowej pracowników obsługiwanych szkół i placówek oświatowych oraz rencistów i emerytów.	1	1
6.	Stanowisko ds. Administracyjnych, Remontów, Zaopatrzenia, BHP, P.Poż, Spraw Socjalnych	Prowadzenie spraw administracyjnych, inwestycyjnych, remontowych, zaopatrzeniowych, BHP, P.Poż, socjalnych obsługiwanych szkół i placówek oświatowych.	1	1
7.	Wieloosobowe stanowisko ds. Obsługi Kasy i Księgowości	Wypłata wynagrodzeń i innych świadczeń dla pracowników obsługiwanych szkół i placówek oświatowych. Obsługa Kasy Zapomogowo – Pożyczkowej pracowników obsługiwanych szkół, placówek oświatowych, starostwa Powiatowego, rencistów, emerytów i innych jednostek z terenu Powiatu Brzozowskiego.	2	2
8.	Stanowisko ds.	Nadzór nad utrzymaniem porządku i czystości	1	1

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Obsługi	w pomieszczeniach biurowych i innych.		
Razem:		11	11

Podstawę prawną prowadzonej działalności PZEAS w Brzozowie stanowią:

- Uchwała Nr XXXVII/185/09 Rady Powiatu w Brzozowie z dnia 11 grudnia 2009 roku w sprawie utworzenia powiatowej jednostki organizacyjnej – Powiatowego Zespołu Ekonomiczno – Administracyjnego Szkół w Brzozowie,
- Statut PZEAS stanowiący załącznik do w.w. uchwały,
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz.U z 2004r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz. 1240).

PZEAS Powiatu Brzozowskiego Gminy Brzozów. Obejmuje swoją działalnością następujące placówki oświatowe:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących im. K.K. Wielkiego, ul. Prof. Pańki 2,
- Zespół Szkół Ekonomicznych im. KEN, ul. Prof. Pańki 1,
- Zespół Szkół Budowlanych im. T. Kościuszki, ul. Słoneczna 6,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Bł. Ks. B. Markiewicza, ul. 1000-lecia 27,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, ul. Sienkiewicza 2.

Do zadań PZEAS należy:

W zakresie spraw merytorycznych, administracyjnych i organizacyjnych:

- Kompleksowa obsługa finansowo-księgowa szkół i placówek oświatowych,
- Prowadzenie kompleksowej dokumentacji kadrowej wszystkich pracowników obsługiwanych jednostek,
- Sporządzanie wniosków rentowych i emerytalnych dla pracowników obsługiwanych jednostek,
- Nadzór nad wydatkowaniem przez dyrektorów obsługiwanych szkół i placówek oświatowych środków funduszu świadczeń socjalnych,
- Planowanie w porozumieniu z dyrektorami obsługiwanych szkół i placówek oświatowych inwestycji i remontów obiektów,
- Pomoc w udzielaniu przez dyrektorów szkół i placówek oświatowych zamówień publicznych na roboty związane z remontami, inwestycjami i zakupami,
- Obsługa Kasy Zapomogowo-Pożyczkowej pracowników Starostwa Powiatowego, rencistów i emerytów oraz pracowników innych jednostek z terenu Powiatu Brzozowskiego,
- Obsługa naboru elektronicznego do szkół ponadgimnazjalnych,
- Prowadzenie spraw związanych z systemem Informacji Oświatowej,
- Obsługa Programu Stypendialnego Powiatu brzozowskiego im. Bł. Ks. Jerzego Popiełuszki dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

2.5.2. Kształcenie na poziomie ponadgimnazjalnym młodzieży (różnorodność, dostępność czasoprzestrzenna)

W roku szkolnym 2013/14 Powiat Brzozowski prowadził **3 szkoły ponadgimnazjalne**. Ogółem w **29 oddziałach przebywało 817 uczniów**, spośród których na 1 oddział przypadło średnio ok. 28. Kształcenie w zakresie szkoły ponadgimnazjalnej w Powiecie Brzozowskim w roku szkolnym 2013/14 prowadziło 57 nauczycieli.

Tabela 11. Szkoły ogólnokształcące (bez specjalnych) w Powiecie Brzozowskim w latach 2013/14

Jednostka terytorialna	Oddziały	Uczniowie	Liczba uczniów przypadających na jeden
Powiat Brzozowski	29	817	28

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

Oferta edukacyjna na poziomie ponadgimnazjalnym na terenie Powiatu Brzozowskiego

- ✓ **Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Króla Kazimierza Wielkiego w Brzozowie**

Kierunki kształcenia:

- profil politechniczny,
- profil medyczny,
- profil prawniczy,
- profil ekonomiczny,
- profil językowo-dziennikarski,
- profil ogólnosportowy.

✓ **Zespół Szkół Ekonomicznych im. Komisji Edukacji Narodowej w Brzozowie**, w skład którego wchodzi:

II Liceum Ogólnokształcące

Kierunki kształcenia:

- profil policyjno-prawny,
- profil pierwsza pomoc z ratownictwem medycznym.

Technikum nr 1

Kierunki kształcenia:

- technik ekonomista,
- technik handlowiec,
- technik hotelarstwa,
- technik żywienia i usług gastronomicznych.

✓ **Zespół Szkół Budowlanych im. Tadeusza Kościuszki w Brzozowie**, w skład którego wchodzi:

Technikum nr 2

Kierunki kształcenia:

- technik budownictwa,
- technik drogownictwa,
- technik geodeta,
- technik architektury krajobrazu,
- technik analityk.

Zasadnicza Szkoła Zawodowa

Kierunki kształcenia:

- murarz tynkarz,
- monter zabudowy i robót wykończeniowych,
- monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych,
- klasa wielozawodowa: sprzedawca, fryzjer, cukiernik, wędliniarz, krawiec, stolarz, piekarz, elektryk, cieśla, ślusarz, kowal.

Szkoły ponadgimnazjalne w Powiecie Brzozowskim w 2012 roku były w 80% wyposażone w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu. Na 1 komputer z dostępem do Internetu w 2012 roku przypadało w powiecie 9,80 uczniów.

Tabela 12. Komputeryzacja szkół ponadgimnazjalnych (2012 r.)

Jednostka terytorialna	Komputery w szkole	Komputery z dostępem do Internetu	Pracownie komputerowe
Powiat Brzozowski	191	191	7

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

Tabela 13. Wskaźniki komputeryzacji (2012 r.)

Jednostka terytorialna	udział % szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu	Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu
Powiat Brzozowski	80,00	9,80

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

Wychodząc naprzeciw wymogom współczesnego świata i coraz większym potrzebom edukacyjnym uczniów na różnych etapach kształcenia Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Króla Kazimierza Wielkiego oferuje nową jakość nauczania będącego uzupełnieniem oferty edukacyjnej na terenie Powiatu - gimnazjum dwujęzyczne. W roku szkolnym 2015/2016 planowana jest jedna klasa, której drugim językiem nauczania, obok języka polskiego, będzie język angielski. W klasie pierwszej położony będzie nacisk na intensywny rozwój kompetencji językowych w ramach lekcji języka angielskiego realizowanych w zwiększonym wymiarze 5 godzin tygodniowo (w stosunku do 3 godzin tygodniowo w gimnazjum ogólnodostępnym). Od drugiej klasy, przedmioty takie jak matematyka, fizyka i informatyka będą częściowo nauczane w języku polskim, a częściowo w angielskim poprzez stopniowe wprowadzanie elementów języka obcego na tych lekcjach. Proporcje zajęć w języku obcym ustala nauczyciel dostosowując je do możliwości uczniów³.

2.5.3. Kształcenie dorosłych (ustawiczne) w powiecie i otoczeniu – różnorodność form, dostępność

Powiat Brzozowski nie prowadzi instytucji kształcenia dorosłych. Placówki realizujące edukację dorosłych, w tym kształcenie ustawiczne prowadzone są przez Miasto Krosno i Województwo Podkarpackie jako organy prowadzące m.in.:

- **Podkarpackie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Krośnie – Oddział Podkarpackiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie**

Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie jest wojewódzką, publiczną placówką przekształconą z Podkarpackiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Rzeszowie, zgodnie z Uchwałą Nr XVII/184/03 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 15 grudnia 2003 r. Struktura i zakres zadań placówki został określony w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 kwietnia 2003 r. w sprawie warunków i trybu tworzenia, przekształcania i likwidowania oraz organizacji i sposobu działania placówek doskonalenia nauczycieli (...) oraz w Statucie Podkarpackiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli z dnia 15 grudnia 2003 r.

W skład PCEN w Rzeszowie wchodzi trzy Oddziały:

- Oddział w Krośnie,
- Oddział w Przemyśle,
- Oddział w Tarnobrzegu.

Obszary aktywności funkcjonowania PCEN obejmują przede wszystkim:

- diagnozowanie potrzeb edukacyjnych dyrektorów, pracowników nadzoru pedagogicznego oraz jednostek samorządu terytorialnego w zakresie zarządzania oświatą;
- doskonalenie i doksztalcenie oświatowej kadry kierowniczej, nauczycieli i pracowników szkół i placówek;
- realizację zadań edukacyjnych zleconych przez Podkarpackiego Kuratora Oświaty;
- współpracę ze szkołami wyższymi, stowarzyszeniami, organizacjami itp. w celu wymiany doświadczeń i realizacji wspólnych projektów;
- współpracę z centrami edukacyjnymi w Polsce;
- tworzenie podstaw współpracy ze strukturami Unii Europejskiej, zwłaszcza przy realizacji programów pomocowych i edukacyjnych wspierających rozwój regionalny;
- tworzenie płaszczyzn współpracy ze środowiskami polonijnymi regionów ościennych w zakresie wdrażania reformy oświaty i nowoczesnych metod nauczania.

Zakładane priorytety:

---

³ http://www.powiatbrzozow.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1037:gimnazjum-dwujezyczne&catid=32:starostwo

- przygotowanie kadry kierowniczej szkół ponadgimnazjalnych do wprowadzenia zmian strukturalnych kształcenia ogólnego i zawodowego;
- doskonalenie kadry kierowniczej szkół i placówek w zakresach wynikających z diagnozy i bieżących potrzeb;
- doskonalenie JST i KO;
- doskonalenie doradców metodycznych - pomoc w realizacji zadań wynikających ze zmiany statusu i zakresu obowiązków;
- kursy kwalifikacyjne;
- ocenianie zewnętrzne i wewnętrzne;
- techniki informatyczne w dydaktyce;
- edukacja niestacjonarna - poprzez Internet (pilotażowo).⁴

– **Regionalne Centrum Edukacji Zawodowej i Nowoczesnych Technologii w Krośnie**

W 2012 powstało Regionalne Centrum Edukacji Zawodowej i Nowoczesnych Technologii przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 w Krośnie. Na powierzchni 3,8 tys. m² powstało siedemnaście nowych, wyposażonych w nowoczesny sprzęt pracowni i laboratoriów oraz trzy pracownie lotnicze. Centrum kształci przyszłych pracowników, przede wszystkim dla branży lotniczej. W pracowniach praktyczne umiejętności zdobywają nie tylko uczniowie, ale również studenci krośnieńskiej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej oraz bezrobotni w ramach współpracy z urzędem pracy.⁵

– **Zespół Szkół Kształcenia Ustawicznego w Krośnie**

Zespół Szkół Kształcenia Ustawicznego w Krośnie jest placówką oświatową, która od roku 1975 – roku powstania – do chwili obecnej, prowadzi działalność edukacyjną w systemie szkolnym i pozaszkolnym oraz realizuje różnorodne formy i metody edukacji ustawicznej. Realizując swoje zadania statutowe, ZSKU w Krośnie upowszechniało i nadal to czyni nowatorskie rozwiązania edukacyjne, takie jak kształcenie modułowe, umożliwiając w ten sposób doskonalenie zawodowe oraz przekwalifikowywanie się osób dorosłych.

Ewidentnym dowodem wprowadzania nowych i nowoczesnych form nauczania było utworzenie Regionalnego Ośrodka Kształcenia na Odległość (ROKNO), który jest dotąd, jedynym Ośrodkiem na terenie Podkarpacia, wykorzystującym e-learning w procesie kształcenia młodzieży i osób dorosłych, w tym także, co jest istotne, osób niepełnosprawnych. Zatem Zespół Szkół Kształcenia Ustawicznego w Krośnie jest placówką, która daje szerokie możliwości kształcenia się, bez wyjątku, wszystkim – młodzieży, dorosłym, sprawnym i niepełnosprawnym, a także mieszkającym w najbardziej oddalonych od Krosna zakątkach Powiatu, województwa, wreszcie kraju.

Oferta edukacyjna szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży:

TECHNIK CYFROWYCH PROCESÓW GRAFICZNYCH

Oferta edukacyjna szkół ponadgimnazjalnych dla dorosłych:

LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE

3 - letnie na podbudowie gimnazjum, 8 - letniej szkoły podstawowej lub szkoły zawodowej.⁶

oraz przez różne podmioty gospodarcze posiadające odpowiednią certyfikację Kuratorium Oświaty w Rzeszowie.

2.5.4. Inne placówki edukacji i wychowania

W Brzozowie działa Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy (SOSW) w Brzozowie im. bł. ks. Bronisława Markiewicza.

SOSW jest placówką obejmującą opieką edukacyjną, wychowawczą i przygotowaniem do życia zawodowego i społecznego kolejne roczniki dzieci i młodzieży niepełnosprawnej zamieszkałej

⁴ <http://www.pcen.pl/o-pcen-ie.html>

⁵ <http://www.naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news,391567,w-krosnie-utworzono-centrum-nowoczesnych-technologii.html>

⁶ <http://www.krosno.pl/pl/dla-mieszkancow/oswiata/szkoly-ponadgimnazjalne/zs-ksztalcenia-ustawicznego/>

na terenie Powiatu Brzozowskiego. Ośrodek obejmuje kształceniem, wychowaniem i rewalidacją uczniów upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym oraz głębokim.

W Ośrodku funkcjonuje

- Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka,
- Szkoła Podstawowa,
- Gimnazjum,
- Szkoła Ponadgimnazjalna Przystosowująca do Pracy,
- Internat.

2.5.5. Kształcenie na poziomie wyższym

Kształcenie na poziomie wyższym dla mieszkańców Powiatu zapewniają uczelnie wyższe zlokalizowane w regionie (Krosno, Jasło, Rzeszów, Sanok, Jarosław, Przemyśl, Stalowa Wola) i ponadregionalne uczelnie wyższe.

2.6. Zdrowie

Opieka zdrowotna to ogół środków mających na celu zapobieganie i leczenie chorób populacji. Realizowana jest za pomocą systemu opieki zdrowotnej. System opieki zdrowotnej na analizowanym obszarze świadczy usługi z zakresu ambulatoryjnej i stacjonarnej opieki zdrowotnej.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna

Świadczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej dla mieszkańców Powiatu Brzozowskiego realizowane są przez:

Miasto i Gmina Brzozów

- ✓ Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Brzozowie
- ✓ Przychodnia Rejonowa w Brzozowie,
- ✓ Gabinet Lekarski w Humniskach,
- ✓ Poradnia Dla Dzieci w Brzozowie,
- ✓ Gabinet Lekarski w Klasztorze Sióstr Służebniczek NMP w Starej Wsi,
- ✓ Punkt Lekarski w Górkach,
- ✓ Punkt w Zmiennicy,
- ✓ NZOZ "PROMED w Brzozowie,
- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarsko-Stomatologiczna Beta-Med. s.c.

Gmina Domaradz

- ✓ Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Domaradzu.
- ✓ NZOZ Przychodnia NOVA w Domaradzu.

Gmina Dydnia

- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Krzemiennej - Poradnia POZ,
- ✓ Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Krzemiennej,
- ✓ Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego Caritas Archidiecezji Przemyskiej w Dydni,
- ✓ EVIDENT Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej lek. stom. Ewa Dżoń w Krzemiennej,
- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej L. R. Węgrzyn w Niebocku,
- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Krzemiennej Filia Witryłów,

Gmina Haczów

- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ośrodek Zdrowia” w Haczowie,
- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Stomatologicznej w Haczowie,
- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ośrodek Zdrowia” w Trześniowie,
- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ośrodek Zdrowia” w Jasionowie,
- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ośrodek Zdrowia” we Wzdowie,
- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ośrodek Zdrowia” w Malinówce,

- ✓ NZOZ Laboratorium Analityki Medycznej LANMED Iwona Kasprzyk w Jabłonicy Polskiej,
- ✓ Sośnina S.C. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Komborni,
- ✓ Ośrodek Zdrowia w Jabłonicy Polskiej.

Gmina Jasienica Rosielna

- ✓ Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Jasienicy Rosielnej,
- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej KAMED,
- ✓ Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Bliznem,
- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bliznem,
- ✓ Zakład Opieki Zdrowotnej w Jasienicy Rosielnej,
- ✓ Zakład Opieki Zdrowotnej w Orzechówce.

Gmina Nozdrzec

- ✓ Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Nozdrzcu,
- ✓ Podstacja Pogotowia Ratunkowego w Nozdrzcu,
- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Izdebki,
- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Zdrowia w Nozdrzcu,
- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wesolej,

Poniżej zamieszczona tabela prezentuje ambulatoryjną opiekę zdrowotną i apteki na terenie Powiatu Brzozowskiego według stanu na koniec 2013 roku.

Tabela 14. Ambulatoryjna opieka zdrowotna i apteki w Powiecie Brzozowskim według stanu na koniec 2013 roku

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ambulatoryjna opieka zdrowotna		Apteki ogólnodostępne	Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną
	zakłady opieki zdrowotnej	Praktyki lekarskie		
Województwo Podkarpackie	1 087	563	629	3 385
Powiat Brzozowski	39	22	12	5528

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Stacjonarna opieka zdrowotna

Opieka zdrowotna o charakterze stacjonarnym świadczona jest w szpitalach ogólnych oraz innych zakładach opieki zdrowotnej, takich jak: zakłady psychiatryczne, zakłady opieki długoterminowej (zakłady opiekuńczo-lecznicze, pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja) oraz zakłady leczenia uzdrowiskowego.

Mieszkańcy Powiatu Brzozowskiego w zakresie stacjonarnej opieki zdrowotnej, korzystają z usług:

Szpital Specjalistyczny w Brzozowie Podkarpacki Ośrodek Onkologiczny im. Ks. B. Markiewicza, jest pomiotem leczniczym funkcjonującym jako samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej.

Siedzibą Szpitala jest miasto Brzozów - ul. ks. Józefa Bielawskiego 18. Obszarem działania Szpitala w zakresie opieki zdrowotnej jest Powiat Brzozowski. W zakresie działania Podkarpacki Ośrodek Onkologiczny obejmuje teren makroregionu południowo - wschodniej Polski. Szpital może udzielać świadczeń zdrowotnych dla ludności z pozostałej części kraju i cudzoziemcom na podstawie ogólnie obowiązujących przepisów.

Inicjatorem budowy Domu Zdrowia – późniejszego szpitala w Brzozowie był Ks. Józef Bielawski.

7 lutego 1938 r. na walnym zebraniu oddziału PCK w Brzozowie podjęto decyzję o budowie szpitala liczącego 50 łóżek. Plan przewidywał funkcjonowanie 3 oddziałów: Chirurgicznego, Wewnętrznego, i Położniczo - Ginekologicznego, z pokojem dla noworodków salą operacyjną, porodową, pokojem dla lekarza i pielęgniarki. Powyższy plan uzyskał akceptację Zarządu Okręgu PCK-a w Przemyślu oraz na wniosek Starostwa w Brzozowie został zatwierdzony przez Urząd Wojewódzki we Lwowie.

Budowę szpitala poparły nie tylko różne instytucje ale również społeczeństwo Brzozowskie. **Oficjalnego otwarcia szpitala dokonano 29 czerwca 1950 r.** a pierwszym dyrektorem został Antoni Kisiel. W roku 1954 ukończono budowę drugiego budynku, w którym mieścił się 20 łóżkowy Oddział

Dziecięcy, Pogotowie Ratunkowe, Apteka Szpitalna, pomieszczenie dla administracji. do roku 1960 Szpital Powiatowy w Brzozowie liczył 120 łóżek, zatrudniał 8 lekarzy, 24 pielęgniarki, 29 salowych i 29 osób innego personelu.

Wykaz jednostek organizacyjnych Szpitala Specjalistycznego w Brzozowie Podkarpackiego Ośrodka Onkologicznego im, Ks. B. Markiewicza.

SZPITAL OGÓLNY

- Izba Przyjęć,
- Oddział Pomocy Doraźnej i Podstacja w Nozdrzcu,
- Oddział Chirurgii Ogólnej,
- Oddział Chorób Wewnętrznych z Pododdziałem Reumatologii,
- Oddział Neurologii z Pododdziałem Udarowym,
- Oddział Dziecięcy,
- Oddział Noworodkowy,
- Oddział Ginekologiczno - Położniczy z Pododdziałem Ginekologii Onkologicznej,
- Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii,
- Blok Operacyjny,
- Apteka,
- Oddział Dzienny Psychiatryczny,
- Pielęgniarska opieka długoterminowa,
- Zespół Leczenia Środowiskowego,
- Szpitalny Oddział Ratunkowy.

PODKARPACKI OŚRODEK ONKOLOGICZNY IM. KS. B. MARKIEWICZA

- Zakład Radioterapii,
- Oddział Chirurgii Onkologicznej,
- Oddział Chemioterapii,
- Oddział Radioterapii,
- Poradnia Chirurgii Onkologicznej,
- Poradnia Chemioterapii,
- Poradnia Radioterapii,
- Poradnia Ginekologii Onkologicznej,
- Poradnia Urologiczna,
- Zakład Patomorfologii,
- Pracownia Endoskopii,
- Oddział Medycyny Paliatywnej,
- Hospicjum Domowe,
- Poradnia Onkologiczna,
- Poradnia Genetyczna Onkologiczna,
- Poradnia Hematologii Onkologicznej,
- Oddział Hematologii Onkologicznej,
- Oddział Ortopedii Onkologicznej,
- Zakład Medycyny Nuklearnej,
- Oddział Dzienny Chemioterapii i Hematologii Onkologicznej,
- Zakład Brachyterapii,
- Zakład Fizyki Medycznej.

PORADNIE SPECJALISTYCZNE

- Poradnia Dermatologiczna,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego,
- Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu,
- Poradnia Medycyny Pracy,
- Poradnia Ginekologiczno-Położnicza,
- Poradnia Endokrynologiczna,
- Poradnia Kardiologiczna,
- Poradnia Reumatologiczna,
- Poradnia Neurologiczna,

- Poradnia Chirurgiczna,
- Poradnia Urazowo-Ortopedyczna,
- Poradnia Rehabilitacyjna,
- Poradnia Neonatologiczna,
- Poradnia Chorób Metabolicznych.

ZAKŁADY I PRACOWNIE DIAGNOSTYCZNE

- Laboratorium Centralne,
- Pracownia Serologii Trans fizjologicznej,
- Bank Krwi,
- Pracownia EKG,
- Zakład Radiologii i Diagnostyki Obrazowej,
- Zakład Rehabilitacji Leczniczej,
- Pracownia Anatomii Patologicznej,
- Centralna Sterylizacja,
- Laboratorium Mikrobiologiczne,
- Pracownia Rezonansu Magnetycznego,
- Pracownia USG,
- Pracownia Tomografii Komputerowej.

Zatrudnienie w **Szpitalu Specjalistycznym w Brzozowie Podkarpackim Ośrodku Onkologicznym im. Ks. B. Markiewicza** kształtuje się obecnie na poziomie 1 105 osób, (w tym 129 lekarzy) uwzględniając jedynie zatrudnienie na podstawie umowy o pracę. Aktualnie szpital posiada 482 łóżka szpitalne i 3 karetki. Szpital zapewnia kompleksową opiekę medyczną, dobrej jakości wyposażenie medyczne oraz pobyt w komfortowych warunkach (pokoje 1, 2 lub 3 osobowe).

W roku 2013 do szpitala przyjęto 24 576 osób. Średni czas pobytu w szpitalu wynosi 5 dni. Należy zaznaczyć, iż dane te dotyczą jedynie oddziałów szpitalnych z wyłączeniem Szpitalnego Oddziału Ratunkowego.

Gospodarka finansowa Szpitala prowadzona jest w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, pokrywającego z posiadanych środków i uzyskanych przychodów koszty działalności i zobowiązania na zasadach określonych w ustawie z dnia 30 sierpnia 1991r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91 poz.408 z późn. zm.) i ustawie z dnia 30 czerwca 2005r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249 poz. 2104 z późn. zm.)

Zakłady opieki długoterminowej

Mieszkańcy Powiatu Brzozowskiego wymagający opieki długoterminowej są kierowani do placówek świadczących takie usługi, tj.:

Dom Pomocy Społecznej w Brzozowie– Spokojna Przystań rozpoczął swoją działalność w I-szym kwartale 1992 roku na bazie budynku hotelu robotniczego. Po wykonaniu prac adaptacyjnych powstał obiekt mogący dać zamieszkanie dla 100 osób. Lokalizacja domu jest w małej dzielnicy przemysłowo – mieszkalnej Brzozowa zwanej Widacz. Dom jest w pełni przystosowany do poruszania się osób niepełnosprawnych. Przed budynkiem wykonana jest pochylnia dla wózków inwalidzkich a wewnątrz jest winda osobowa przeznaczona do przewozu wózków i łóżek. Budynek w części mieszkalnej ma cztery kondygnacje. Mieszkańcy mieszkają w dwuosobowych pokojach, mają do swej dyspozycji świetlicę, pracownię terapeutyczną i kaplicę. Pokoje mieszkalne wyposażone są w sygnalizację przyzywową, instalacje sygnalizacji pożarowej (monitoring PSP), instalacje TV we wszystkich pokojach, instalacje radiowęzła a także całodobowy monitoring kamerami TV terenu wokół budynku. Obiekt dostępny dla mieszkańców przystosowany jest do poruszania na wózkach inwalidzkich. Opieka medyczna zapewniona jest całą dobę przez wykwalifikowany personel medyczny. W Domu znajduje się gabinet zabiegowy i dyżurka pielęgniarek. Posiadamy również gabinety fizykoterapii i kinezyterapii.

Zakłady lecznictwa uzdrowiskowego

Na terenie Powiatu Brzozowskiego nie występują miejscowości posiadające status uzdrowiska. Najbliższe ośrodki profilaktyczne i lecznicze – zlokalizowane w województwie podkarpackim - znajdują się w

– Polańczyku	w odległości 46,2 km od miejscowości Brzozów
– Iwoniczu- Zdroju	w odległości 22,2 km od miejscowości Brzozów

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

- Rymanów Zdroju w odległości 17,0 km od miejscowości Brzozów
- Horyńcu Zdroju w odległości 112,5 km od miejscowości Brzozów.

W zależności od rodzaju schorzenia mieszkańcy Powiatu Brzozowskiego korzystają z ofert wszystkich sanatoriów krajowych, których lokalizację przedstawia poniżej zamieszczona mapa.

Źródło: Walory uzdrowiskowe. Sanatoria w Polsce, Sabina Tkocz, Kraków 2006

2.7. Mieszkania

Według dostępnych danych statystycznych (stan na 31 grudnia 2013 r.) zasoby mieszkaniowe Powiatu stanowiło 18 033 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 1 504 441m², w których znajdowało się 76 372 izby. W porównaniu z 2000 r. zasoby mieszkaniowe gminy powiększyły się o 1 479 mieszkań. Powiat brzozowski administracyjnie zlokalizowana jest w województwie podkarpackim, w którym w latach 2002-2011 wystąpił przeszło 12 procentowy przyrost mieszkań, co dało województwu trzecie pod względem najwyższej wartości przedmiotowego wskaźnika miejsce w kraju.

Wskaźniki warunków mieszkaniowych: m² na osobę, osób na izbę w roku 2009, 2011 i 2013 w powiecie brzozowskim i jednostkach porównywanych przedstawia poniżej zamieszczona tabela.

Tabela 15. Wskaźniki warunków mieszkaniowych

Wyszczególnienie	Powierzchnia użytkowa w m ²						Liczba osób						Przeciętna liczba izb w mieszkaniu		
	1 mieszkania			na 1 osobę			na 1 mieszkanie			na 1 izbę					
	2009	2011	2013	2009	2011	2013	2009	2011	2013	2009	2011	2013	2009	2011	2013
Powiat Brzozowski	81,2	82,6	83,4	22,3	22,1	22,7	3,64	3,75	3,68	0,89	0,89	0,87	4,10	4,21	4,24
Woj. Podkarpackie	78,3	79,9	80,5	23,1	23,4	24,0	3,39	3,41	3,35	0,85	0,84	0,82	3,98	4,06	4,07
POLSKA	70,5	72,6	73,1	24,6	25,6	26,3	2,87	2,84	2,78	0,77	0,74	0,73	3,71	3,81	3,82

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, obliczenia własne

Zgodnie z zamieszczoną powyżej tabelą dane charakteryzujące Powiat Brzozowski nie odbiegają znacząco od danych charakteryzujących porównywane jednostki (województwo i kraj), aczkolwiek wartości analizowanych wskaźników dotyczących powierzchni użytkowej na 1 mieszkania są wyższe w powiecie w porównaniu z krajem i województwem podkarpackim. Liczba osób przypadających na 1 mieszkanie była wyższa w powiecie od analizowanego wskaźnika w województwie, i niższa od wartości notowanych w kraju, co świadczy o wyższym standardzie zamieszkania w powiecie

w porównaniu z krajem i z województwem. Liczbę osób przypadających na 1 izbę charakteryzowała wartość nieco wyższa niż w kraju i w województwie podkarpackim. Przeciętna liczba izb w mieszkaniach zlokalizowanych w powiecie była wyższa niż w województwie i kraju. Wraz z pogarszającą się sytuacją makroekonomiczną oferta deweloperów jest dostosowywana do zmieniających się warunków rynkowych tj. skupienie się na inwestycjach z lokalami 2-3 pokojowymi i rezygnacja z wielkopowierzchniowych mieszkań. Prowadzi to do dalszego wyhamowania części opisanych wyżej wskaźników.

Analizując wskaźniki warunków mieszkaniowych dla Powiatu Brzozowskiego, stwierdza się że w 2013 r. przeciętne mieszkanie składało się z 4,24 izb, a jego powierzchnia użytkowa wynosiła 83,4 m².

Poniżej zamieszczono zestawienie danych charakteryzujących mieszkania oddane do użytku na terenie Powiatu Brzozowskiego w latach 2005 - 2013.

Tabela 16. Charakterystyka mieszkań oddanych do użytku

Wyszczególnienie	Liczba mieszkań oddanych do użytku		Powierzchnia użytkowa mieszkań oddana do użytku		Liczba mieszkań oddanych do użytku			
	2005	2013	2005	2013	na 1000 ludności		1000 zawartych małżeństw	
Powiat Brzozowski	96	161	12182	21102	1,47	2,43	5,4	4,7
Woj. Podkarpackie	4080	6197	511082	737405	1,94	2,91	5,4	4,7
POLSKA	114066	145136	12010635	15177604	2,99	3,77	5,4	4,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS i obliczenia własne

Zgodnie z obowiązującym dla Powiatu Programem czynszowym poniżej zaprezentowano stawki czynszów komunalnych.

Tabela 17. Obowiązujące stawki czynszu w zasobach komunalnych w Powiecie Brzozowskim w 2011, 2012 i 2013 roku (w zł na 1m² p.u. miesięcznie)

Rok	Wyszczególnienie	Stawki czynszu w zł miesięcznie na 1m ² p.u.
2011	Powiat Brzozowski	2,33
2012		3,16
2013		3,16

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Brzozowie

Powiat Brzozowski jest właścicielem jednego lokalu mieszkalnego położonego w Brzozowie. Dodatek mieszkaniowy jest powszechnym i okresowym świadczeniem pieniężnym, wynikającym z przepisów Ustawy z dnia 2 lipca 1994 r. o najmie lokali i dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 1998r. Nr 120, poz. 787 z późniejszymi zmianami). Dodatek mieszkaniowy stanowi różnicę pomiędzy wydatkami mieszkaniowymi przypadającymi na normatywną powierzchnię użytkową zajmowanego lokalu mieszkalnego, a częścią wydatków ponoszonych przez osobę, której przyznany jest dodatek. Przy obliczaniu wysokości dodatku brane są pod uwagę wydatki (ponoszone przez gospodarstwo domowe) związane z czynszem, kosztami eksploatacji, jak również opłatami za energię ciepłą, wodę i odbiór nieczystości ciekłych.

Od 2004 r. wypłata dodatków mieszkaniowych stanowi – zgodnie z art. 10 ust.1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. Nr 71, poz. 734, ze zm.) – zadanie własne gminy.

Tabela 18. Liczba i kwota dodatków mieszkaniowych wypłacanych w roku: 2010, 2011, 2012, 2013

Wyszczególnienie	Dodatki mieszkaniowe							
	liczba				kwota			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
	szt.				zł			
Powiat Brzozowski	1403	1075	1029	1044	158674	127151	137026	147013
Woj. Podkarpackie	201152	193948	200623	181144	33213051	33011326	32344906	33628687
POLSKA	5058672	4848005	4883438	4872608	865750968	884334117	929923891	982272977

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Poniżej zamieszczona tabela przedstawia wyposażenie mieszkań w instalacje – udział % w Powiecie Brzozowskim i jednostkach porównawczych.

Tabela 19. Wyposażenie mieszkań w instalacje

Wyszczególnienie	Wodociąg [%]	Kanalizacja [%]	Gaz [%]	Łazienka [%]	Centralne ogrzewanie [%]
Powiat Brzozowski	89,39	84,63	79,80	80,32	63,42
Woj. Podkarpackie	94,36	91,28	74,09	89,04	76,81
POLSKA	96,67	93,40	56,06	90,99	81,43

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS oraz obliczenia własne

Na tle jednostek porównywanych Powiat Brzozowski posiada porównywalne wyniki w zakresie wyposażenia mieszkań w wodociąg. Niższą wartość wskaźnika w przypadku mieszkań zlokalizowanych na terenie Powiatu Brzozowskiego dotyczy wyposażenia w łazienkę, centralne ogrzewanie, kanalizację.

2.8. Pomoc Społeczna

Zadania w zakresie opieki społecznej realizują powołane przez samorząd jednostki organizacyjne, do jakich należy zaliczyć:

- ✓ **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzozowie, które zajmuje się:**
  - wypłacaniem zasiłków dla rodzin zastępczych na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci w nich umieszczonych,
  - kierowaniem osób ubiegających się o przyjęcie do domu pomocy społecznej,
  - dofinansowaniem osobom niepełnosprawnym do likwidacji barier architektonicznych i w komunikowaniu się,
  - dofinansowaniem do uczestnictwa osoby niepełnosprawnej w turnusie rehabilitacyjnym,
  - pomocą pracodawcom tworzącym miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych poprzez dofinansowanie wyposażenia oraz refundację wynagrodzenia i składki ZUS,
  - udzielaniem pożyczek osobom niepełnosprawnym pragnącym rozpocząć działalność gospodarczą lub rolniczą,
  - finansowaniem bieżącej działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej i merytorycznym nadzorem nad tymi placówkami,
  - dofinansowaniem dla osób niepełnosprawnych do zakupu środków ortopedycznych i pomocniczych.
- ✓ **Dom Pomocy Społecznej (DPS),**
- ✓ **Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego**

Placówka rodzinna to jednostka budżetowa Powiatu, której podstawowym celem jest zapewnienie dzieciom całodobowej opieki oraz wychowanie w warunkach zbliżonych do domu rodzinnego, aż do usamodzielnienia się.

Placówka aby osiągnąć wytyczony cel, współpracuje z rodzinami wychowanków, sądami, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie. Placówka rodzinna sprawuje opiekę nad powierzonymi dziećmi nie naruszając uprawnień innych osób lub instytucji wynikających z prawa rodzinnego, a także zapewnia wychowankom rodzinną atmosferę oraz realizację obowiązku szkolnego, zdobycie kwalifikacji zawodowych, wyrobienie nawyku pracy, kultury osobistej, samodzielności i umiejętność współżycia w społeczeństwie.

Placówka rodzinna zapewnia dzieciom:

- dostęp do nauki w szkołach zgodnie z predyspozycjami wychowanków,
- pomoc w nauce, w szczególności przy odrabianiu zadań domowych, oraz w miarę potrzeb przez udział w zajęciach wyrównawczych,
- uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych i rekreacyjno-sportowych,
- opłatę za pobyt w bursie lub internacie, jeżeli dziecko uczy się poza miejscowością w której znajduje się placówka,
- pokrycie kosztów przejazdu do i z miejsca uzasadnionego pobytu poza placówką.

Ponadto na terenie każdej z gmin wiejskich działają Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, a na terenie Miasta i Gminy Brzozów Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Zadaniem tych instytucji jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem na terenach objętych ich działalnością.

Tabela 20. Rodzaj świadczeń udzielonych mieszkańcom poszczególnych gmin tworzących Powiat Brzozowski w latach 2010-2014

Rodzaj przyznanych świadczeń	2010	2011	2012	2013	2014
	Liczba rodzin z Gminy Brzozów objętych pomocą społeczną przez MOPS				
Ubóstwo	362	323	337	395	409
Sieroctwo	2	0	0	1	0
Bezdomność	2	3	4	2	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	124	129	139	138	149
Bezrobocie	458	414	455	497	475
Niepełnosprawność	208	207	227	228	226
Długotrwała lub ciężka choroba	263	247	256	264	282
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	11	17	25	32	46
Alkoholizm	15	12	23	27	40
Narkomania	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	1	0	0	4
Zdarzenie losowe	4	3	10	4	8
Liczba rodzin z Gminy Dydnia objętych pomocą społeczną przez GOPS					
Ubóstwo	331	418	392	305	430
Sieroctwo	1	1	1	1	1
Bezdomność	1	0	0	1	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	0	4	48	52	94
Bezrobocie	318	337	338	350	351
Niepełnosprawność	111	118	103	132	98
Długotrwała lub ciężka choroba	199	187	186	190	201
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	28	29	27	22	29
Alkoholizm	17	27	13	14	16
Narkomania	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1	2	2	1
Zdarzenie losowe	5	2	0	11	1
Liczba rodzin z Gminy Domaradz objętych pomocą społeczną przez GOPS					
Ubóstwo	181	168	181	186	184
Sieroctwo	0	0	0	0	0
Bezdomność	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	0	0	0	1	1
Bezrobocie	253	241	268	284	276
Niepełnosprawność	101	90	90	89	81
Długotrwała lub ciężka choroba	108	110	112	119	115
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	0	5	0	0	2

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Alkoholizm	0	0	0	0	0
Narkomania	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	0	1	1
Zdarzenie losowe	2	0	2	1	0
Liczba rodzin z Gminy Haczów objętych pomocą społeczną przez GOPS					
Ubóstwo	161	129	137	158	146
Sieroctwo	-	-	-	-	-
Bezdomność	-	-	-	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	37	32	35	35	42
Bezrobocie	148	132	134	147	132
Niepełnosprawność	72	70	71	74	61
Długotrwała lub ciężka choroba	130	108	102	120	102
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	34	27	28	30	25
Alkoholizm	5	5	6	20	3
Narkomania	-	-	-	-	-
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1	1	1	3
Zdarzenie losowe	9	1	1	3	2
Liczba rodzin z Gminy Jasienica Rosielna objętych pomocą społeczną przez GOPS					
Ubóstwo	319	322	1335	1436	1516
Sieroctwo	0	2	6	2	9
Bezdomność	1	1	1	1	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	88	86	546	542	578
Bezrobocie	234	250	1012	1153	1208
Niepełnosprawność	83	70	248	244	261
Długotrwała lub ciężka choroba	119	132	305	303	363
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	1	1	16	22	39
Alkoholizm	3	7	21	31	35
Narkomania	0	0	0	1	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	8	0	0
Zdarzenie losowe	16	3	18	5	1
Liczba rodzin z Gminy Nozdrzec objętych pomocą społeczną przez GOPS					
Ubóstwo	356	360	338	342	340
Sieroctwo	1	0	1	1	1
Bezdomność	1	2	2	2	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	53	44	43	39	34
Bezrobocie	255	268	272	263	270
Niepełnosprawność	103	100	92	96	100
Długotrwała lub ciężka choroba	135	141	135	133	142
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	50	54	48	75	81

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Alkoholizm	9	9	19	9	7
Narkomania	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	1	0	1	1
Zdarzenie losowe	0	1	1	0	0
Liczba rodzin z Powiatu Brzozowskiego objętych pomocą społeczną - PCPR					
Pomoc pieniężna na pokrycie kosztów utrzymania wychowanka	39	43	34	29	31
Pomoc pieniężna związaną z procesem usamodzielnienia wychowanka					
Wynagrodzenie dla zawodowych form pieczy zastępczej					

Źródło: Dane z Urzędów Gmin w: Brzozowie, Dydnia, Domaradzu, Haczowie, Jasienicy Rosielnej i Nozdrzu

W 2014 roku najwięcej wniosków o pomoc napłynęło od grupy 3025 rodzin - z powodu ubóstwa. 2712 rodzin uzyskało pomoc po złożeniu wniosku o pomoc z powodu bezrobocia, co stanowiło drugą co do wielkości grupę osób, której przyznano pomoc. Najmniej wniosków zostało złożonych z powodu bezdomności i sieroctwa. W analizowanym okresie obejmującym ostatnie 5-cio lecie zaobserwowano wzrost liczby rodzin korzystających ze świadczeń gminnych ośrodków pomocy społecznej zlokalizowanych w Powiecie Brzozowskim.

Tabela 21. Wydatki na pomoc społeczną, w tym w ramach zadań własnych oraz w ramach zadań zleconych w latach 2011-2014

Rok	Wydatki ogółem	Wydatki w ramach zadań własnych	Wydatki w ramach zadań zleconych
Gmina Brzozów			
2010	11 672 650	2 874 471	8 798 179
2011	11 688 842	2 916 423	8 772 419
2012	11 987 393	3 668 932	8 318 461
2013	12 614 347	3 800 724	8 213 623
2014	12 362 175	3 834 728	8 527 447
Gmina Dydnia			
2010	804 128	764 928	39 200
2011	799 479	748 379	51 100
2012	837 226	784 626	52 600
2013	1 031 031	895 127	135 904
2014	1 000 194	933 964	66 230
Gmina Domaradz			
2010	2010	3 920 374,78	1 196 273,17
2011	2011	3 993 448,99	1 334 255,20
2012	2012	4 022 248,96	1 415 750,12
2013	2013	4 000 015,65	1 401 292,05
2014	2014	4 409 189,32	1 536 239,27
Gmina Jasienica Rosielna			
2010	2 108 867,57	2 108 867,57	-
2011	2 148 656,29	2 148 656,29	-
2012	2 385 370,43	2 385 370,43	-
2013	3 696 924,60	2 818 181,86	878 742,74
2014	5 704 395,60	1 057 467,19	2 646 928,37
Gmina Haczów*			
2010	489 131	476 181	12 950
2011	479 807	479 807	-
2012	532 884	532 884	-
2013	597 824	594 448	3 376
2014	517 797	495 190	22 607
Gmina Nozdrzec			
2010	3 501 910	96 437	3 405 473
2011	3 655 735	172 351	3 483 384
2012	3 705 812	155 305	3 550 507
2013	3 576 786	109 486	3 467 300
2014	682 683	192 551	490 132

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Źródło: Dane z Urzędów Gmin w: Brzozowie, Dydni, Domaradzu, Haczowie, Jasienicy Rosielnej i Nozdrzcu
*Gmina Haczów wykazała dane ze sprawozdania rocznego MPiPS (tj. bez wydatków na świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, stypendia i dodatki mieszkaniowe).

Tabela 22. Wysokość pomocy pieniężnej i liczba rodzin objętych pomocą przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzozowie

Rok	Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci w rodzinach	Wysokość pomocy pieniężnej
2010	39	65	675 738,57 zł
2011	43	73	697 490,87 zł
2012*	34	62	877 742,00 zł
2013	29	56	635 039,00 zł
2014	31	59	546 947,00 zł

Źródło: Dane PCPR

*wzrost pomocy pieniężnej w 2012 roku wynika za zmiany sposobu finansowania rodzin zastępczych w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. „o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej”.

Tabela 23. Pomoc społeczna wg rodzajów świadczeń w latach 2013-2014

Jednostka	Świadczenia pieniężne w PLN				Świadczenia niepieniężne
	Ogółem	w tym zasiłek			
		stały	okresowy	celowy	
Gmina Brzozów					
2013	1 205 137	306 790	451 686	446 661	862 875
2014	1 154 690	318 582	446 373	389 735	856 424
Gmina Dydnia					
2013	426 459	167 303	176 945	82 211	518 972
2014	422 384	172 796	157 191	92 397	575 380
Gmina Domaradz					
2013	581343	74903	173182	333258	430427
2014	580573	71784	154788	354001	493251
Gmina Jasienica Rosielna					
2013	1 337 405	61 273	905 721	370 411	7 809
2014	1 430 824	64 468	981 385	386 771	6 972
Gmina Haczów					
2013	299 436	74 846	70 930	153 660	179 083
2014	517 797	59 207	64 923	151 308	242 359
Gmina Nozdrzec					
2013	779 366	145 582	88 178	39 486	288 547
2014	682 683	157 113	76 373	49 460	256 646

Źródło: Dane GOPS

W 2014 roku na świadczenia pieniężne przeznaczono łącznie 4 788 951 zł, w tym na zasiłek okresowy przeznaczono 1 881 033 zł, co stanowiło blisko 40% całej sumy przeznaczonej na świadczenia. Najmniej środków spośród świadczeń pieniężnych przeznaczono na zasiłek stały 843 950,00 zł.

2.9. Bezpieczeństwo

Ochrona bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego

W sprawach ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz w postępowaniu administracyjnym, w sprawach związanych z wykonywaniem zadań i kompetencji Policji, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej, na terenie Powiatu Brzozowskiego, do którego administracyjnie należy Powiat Brzozowski organem właściwym jest Komendant Powiatowy Policji w Brzozowie.

Struktura organizacyjna Komendy Powiatowej Policji w Brzozowie

W skład Komendy Powiatowej Policji w Brzozowie wchodzi:

I. Kierownictwo

1. Komendant Powiatowy Policji, nadzorujący służbę prewencyjną,
2. Zastępca Komendanta Powiatowego Policji, nadzorujący służbę kryminalną.

II. Komórki organizacyjne w służbie kryminalnej

1. Wydział Kryminalny.

III. Komórki organizacyjne w służbie prewencyjnej

1. Wydział Prewencji i Ruchu Drogowego,
2. Jednoosobowe Stanowisko do spraw prasowo-informacyjnych,
3. Posterunek Policji w Domaradzu,
4. Posterunek Policji w Dydni,
5. Posterunek Policji w Haczowie,
6. Posterunek Policji w Nozdrzcu.

IV. Komórki organizacyjne wspomagające działalność Policji w zakresie organizacyjnym, logistycznym i technicznym

1. Zespół Kard i Szkolenia,
2. Zespół ds. Prezydialnych,
3. Zespół Finansów i Zaopatrzenia,
4. Zespół Łączności i Informatyki,
5. Zespół ds. Ochrony Informacji Niejawnych.

Zakres obowiązków głównych stanowiska pracy prezentuje poniżej zamieszczone zestawienie

Komendant Powiatowy Policji sprawuje nadzór nad:

- Wydziałem Kryminalnym,
- Zespołem Kadr i Szkolenia,
- Zespołem ds. Prezydialnych,
- Zespołem ds. Finansów i Zaopatrzenia,
- Zespołem łączności i Informatyki,
- Zespołem ds. Ochrony Informacji niejawnych,
- Jednoosobowym Stanowiskiem Do Spraw Prasowo – Informacyjnych.

I Zastępca Komendanta Powiatowego Policji sprawuje nadzór nad:

- Wydziałem Prewencji i Ruchu Drogowego,
- Posterunkiem Policji w Domaradzu,
- Posterunkiem Policji w Dydni,
- Posterunkiem Policji w Haczowie,
- Posterunkiem Policji w Nozdrzcu.

Zasoby sprzętowe KPP w Brzozowie stanowią:

- Sprzęt transportowy,
- Sprzęt kwaterunkowo-gospodarczy,
- Sprzęt techniki biurowej,
- Sprzęt żywnościowy,
- Sprzęt mundurowy,
- Sprzęt techniki specjalistycznej,
- Sprzęt kulturalno-oświatowy,
- Sprzęt sportowy,
- Sprzęt p.poż.,
- Sprzęt warsztatowy i mpis,
- Sprzęt uzbrojenia,
- Sprzęt remontowo-budowlany,
- Sprzęt informatyki i łączności,

- Środki trwałe.

Zasoby kadrowe KPP w Brzozowie

Stan kadrowy komendy Powiatowej Policji w Brzozowie na dzień 24.07.2014 roku przedstawia się następująco:

Stan etatowy

- 95 etatów policyjnych;
- 21 etatów cywilnych.

Stan zatrudnienia

- 93 funkcjonariuszy policji;
- 10 pracowników korpusu służby cywilnej;
- 11 pracowników bez mnożnikowych.

Strukturę zagrożeń jakie wystąpiły na terenie Powiatu Brzozowskiego w latach 2013 i 2014 prezentuje poniżej zamieszczona tabela.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Rodzaj zagrożenia	Charakterystyka					
	2013			2014		
Zagrożenie przestępczymi	Na terenie Powiatu Brzozowskiego w 2013 roku stwierdzono ogółem 871 przestępstw. W porównaniu do roku ubiegłego (1229 przestępstw stwierdzonych) nastąpił znaczny spadek liczby przestępstw (dynamika 70,9%). Natomiast przestępstw kryminalnych stwierdzono 473 (w 2012 roku zostało stwierdzonych 605 przestępstw w tej kategorii - dynamika 78,2%).			Na terenie Powiatu Brzozowskiego w 2013 roku stwierdzono ogółem 625 przestępstw. W porównaniu do roku ubiegłego (871 przestępstw stwierdzonych) nastąpił znaczny spadek liczby przestępstw (dynamika 71,8%). Natomiast przestępstw kryminalnych stwierdzono 473 (w 2013 roku zostało stwierdzonych 539 przestępstw w tej kategorii - dynamika 78,5%).		
	Analizie poddano przestępstwa stwierdzone w tych kategoriach, które stanowią największy procentowy udział we wszystkich stwierdzonych przestępstwach na terenie Powiatu, a zarazem są wyjątkowo uciążliwe dla miejscowej społeczności. Przedstawia się to następująco:			Analizie poddano przestępstwa stwierdzone w tych kategoriach, które stanowią największy procentowy udział we wszystkich stwierdzonych przestępstwach na terenie Powiatu, a zarazem są wyjątkowo uciążliwe dla miejscowej społeczności. Przedstawia się to następująco:		
	Kategoria przestępstwa	Liczba przestępstw w 2013 roku	Liczba przestępstw w 2012 roku	Wskaźnik dynamiki w %	Wzrost/spadek w liczbach bezwzględnych	Wsk. wyk. w % (2013)
	Ogólnie	871	1229	70,9	-358	80,2
	Przestępstwa kryminalne	473	605	78,2	-132	74,5
	Kradzież cudzej rzeczy	116	136	85,3	-20	42,3
	Kradzież z włamaniem	115	113	101,8	+2	64,6
	Uszkodzenie rzeczy	40	55	72,7	-15	41,5
	Rozbój, wymuszenie rozbójnicze	1	12	8,3	-11	100
	Bójka lub pobicie	1	5	20	-4	100
Przestępstwa drogowe	209	215	97,2	-6	100	
Przestępstwa gospodarcze	88	374	23,5	-286	89,8	
	Kategoria przestępstwa	Liczba przestępstw w 2014 roku	Liczba przestępstw w 2013 roku	Wskaźnik dynamiki w %	Wzrost/spadek w liczbach bezwzględnych	Wsk. wyk. w % (2013)
	Ogólnie	625	871	71,8	-246	78,9
	Przestępstwa kryminalne	423	473	78,5	-116	72,4
	Kradzież cudzej rzeczy	97	116	83,6	-19	53,8
	Kradzież z włamaniem	64	115	55,7	-51	30,9
	Uszkodzenie rzeczy	46	40	115	+6	71,4
	Rozbój, wymuszenie rozbójnicze	5	1	500	+4	100
	Bójka lub pobicie	2	1	200	+1	100
	Przestępstwa drogowe	114	209	54,6	-95	99,1

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

	Przestępstwa narkotykowe	59	72	81,9	-13	100
	Z przedstawionej tabeli wynika, iż zagrożenie przestępstwami w 2013 roku było o wiele niższe niż w 2012 roku. W większości kategorii przestępstw kryminalnych nastąpił spadek liczby czynów. Jedynie w kategorii kradzież z włamaniem liczba czynów stwierdzonych wzrosła o 2 (przy równoczesnym wzroście wykrywalności tych przestępstw: z 43,9% w 2012 roku do 64,6% w 2013 roku). Na uwagę zasługuje fakt, iż na terenie Powiatu nie stwierdzono przestępczości zorganizowanej, nie ma też wysokiego zagrożenia przestępczością przeciwko życiu i zdrowiu. Nie odnotowano zabójstw. Ujawniono 4 zgwałcenia (sprawcy we wszystkich przypadkach zostali wykryci).					
	Wybrane kategorie zdarzeń zaistniałych w 2013 roku w poszczególnych gminach Powiatu Brzozowskiego					
	Przeciwko życiu i zdrowiu	Przeciwko mieniu	Kradzież z włamaniem	Kradzież cudzej rzeczy	Uszkodzenie mienia	
Brzozów	10	237	77	76	19	
Domaradz	1	26	8	9	1	
Dydnia	6	73	5	12	8	
Haczów	6	41	9	11	7	
Nozdrzec	5	25	14	7	1	
Jasienica Rosielna	2	20	6	6	4	

Przestępstwa gospodarcze	60	88	67,5	-36	80,3
Przestępstwa narkotykowe	30	59	59	-29	100

Z przedstawionej tabeli wynika, iż zagrożenie przestępstwami w 2014 roku było o wiele niższe niż w 2013 roku. W większości kategorii przestępstw kryminalnych nastąpił spadek liczby czynów. Jedynie nieznaczne wzrosty odnotowano w kategoriach: uszkodzenie rzeczy, rozbój, wymuszenie rozbójnicze oraz bójka lub pobicie. Na uwagę zasługuje fakt, iż na terenie Powiatu nie stwierdzono przestępczości zorganizowanej, nie ma też wysokiego zagrożenia przestępczością przeciwko życiu i zdrowiu. Odnotowano jedno usiłowanie zabójstwa (sprawca został wykryty). Ujawniono ponadto 6 zgwałceń (sprawcy we wszystkich przypadkach zostali również wykryci).						
Wybrane kategorie zdarzeń zaistniałych w 2014 roku w poszczególnych gminach Powiatu Brzozowskiego						
	Przeciwko życiu i zdrowiu	Przeciwko mieniu	Kradzież z włamaniem	Kradzież cudzej rzeczy	Uszkodzenie mienia	
Brzozów	8	153	31	55	24	
Domaradz	1	22	4	4	7	
Dydnia	2	26	12	8	4	
Haczów	3	35	9	8	6	
Nozdrzec	0	19	6	7	0	
Jasienica Rosielna	1	18	3	7	4	

Zagrożenie wykroczeniami	Policjanci KPP w Brzozowie w 2013 roku ujawnili ogółem 9411 wykroczeń. W związku z popełnionymi wykroczeniami 398 wniosków o ukaranie zostało skierowanych do Sadu Rejonowego w Krośnie – VIII Zamiejscowego Wydziału Karnego z siedzibą w Brzozowie. Na 4584 sprawców zostały nałożone mandaty karne, natomiast w stosunku do 4270 osób zastosowano środki	Policjanci KPP w Brzozowie w 2014 roku ujawnili ogółem 7285 wykroczeń. W związku z popełnionymi wykroczeniami 440 wniosków o ukaranie zostało skierowanych do Sadu Rejonowego w Krośnie – VIII Zamiejscowego Wydziału Karnego z siedzibą w Brzozowie. Na 5208 sprawców zostały nałożone mandaty karne, natomiast w stosunku do 980 osób

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

	oddziaływania wychowawczego w postaci pouczenia. Niektóre wybrane kategorie wykroczeń ujawnionych w 2013 roku na terenie Powiatu Brzozowskiego <table><tr><th>Kategoria wykroczenia</th><th>Liczba wykroczeń ujawnionych w 2013 roku</th></tr><tr><td>Przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji</td><td>6538</td></tr><tr><td>w tym art. 87 § 1 kw</td><td>19</td></tr><tr><td>w tym art. 87 § 2 kw</td><td>19</td></tr><tr><td>Przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu</td><td>2402</td></tr><tr><td>w tym art. 51 § 1 kw</td><td>2277</td></tr><tr><td>w tym art. 51 § 2 kw</td><td>62</td></tr><tr><td>Przeciwko mieniu</td><td>180</td></tr><tr><td>w tym art.119 kw</td><td>120</td></tr><tr><td>w tym art.124 kw</td><td>53</td></tr><tr><td>Przeciwko przepisom o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi</td><td>89</td></tr><tr><td>Przeciwko obyczajności publicznej</td><td>19</td></tr></table>	Kategoria wykroczenia	Liczba wykroczeń ujawnionych w 2013 roku	Przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji	6538	w tym art. 87 § 1 kw	19	w tym art. 87 § 2 kw	19	Przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	2402	w tym art. 51 § 1 kw	2277	w tym art. 51 § 2 kw	62	Przeciwko mieniu	180	w tym art.119 kw	120	w tym art.124 kw	53	Przeciwko przepisom o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	89	Przeciwko obyczajności publicznej	19	zastosowano środki oddziaływania wychowawczego w postaci pouczenia. Niektóre wybrane kategorie wykroczeń ujawnionych w 2014 roku na terenie Powiatu Brzozowskiego <table><tr><th>Kategoria wykroczenia</th><th>Liczba wykroczeń ujawnionych w 2013 roku</th></tr><tr><td>Przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji</td><td>5737</td></tr><tr><td>w tym art. 87 § 1 kw</td><td>22</td></tr><tr><td>w tym art. 87 § 2 kw</td><td>15</td></tr><tr><td>Przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu</td><td>714</td></tr><tr><td>w tym art. 51 § 1 kw</td><td>427</td></tr><tr><td>w tym art. 51 § 2 kw</td><td>105</td></tr><tr><td>Przeciwko mieniu</td><td>276</td></tr><tr><td>w tym art.119 kw</td><td>2010</td></tr><tr><td>w tym art.124 kw</td><td>59</td></tr><tr><td>Przeciwko przepisom o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi</td><td>195</td></tr><tr><td>Przeciwko obyczajności publicznej</td><td>43</td></tr></table>	Kategoria wykroczenia	Liczba wykroczeń ujawnionych w 2013 roku	Przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji	5737	w tym art. 87 § 1 kw	22	w tym art. 87 § 2 kw	15	Przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	714	w tym art. 51 § 1 kw	427	w tym art. 51 § 2 kw	105	Przeciwko mieniu	276	w tym art.119 kw	2010	w tym art.124 kw	59	Przeciwko przepisom o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	195	Przeciwko obyczajności publicznej	43
Kategoria wykroczenia	Liczba wykroczeń ujawnionych w 2013 roku																																																	
Przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji	6538																																																	
w tym art. 87 § 1 kw	19																																																	
w tym art. 87 § 2 kw	19																																																	
Przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	2402																																																	
w tym art. 51 § 1 kw	2277																																																	
w tym art. 51 § 2 kw	62																																																	
Przeciwko mieniu	180																																																	
w tym art.119 kw	120																																																	
w tym art.124 kw	53																																																	
Przeciwko przepisom o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	89																																																	
Przeciwko obyczajności publicznej	19																																																	
Kategoria wykroczenia	Liczba wykroczeń ujawnionych w 2013 roku																																																	
Przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji	5737																																																	
w tym art. 87 § 1 kw	22																																																	
w tym art. 87 § 2 kw	15																																																	
Przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	714																																																	
w tym art. 51 § 1 kw	427																																																	
w tym art. 51 § 2 kw	105																																																	
Przeciwko mieniu	276																																																	
w tym art.119 kw	2010																																																	
w tym art.124 kw	59																																																	
Przeciwko przepisom o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	195																																																	
Przeciwko obyczajności publicznej	43																																																	
Inne czynności prewencyjne	Funkcjonariusze Wydziału Prewencji i Ruchu Drogowego, jak również poszczególnych Posterunków Policji Komendy Powiatowej Policji w Brzozowie w 2013 roku wykonali wiele czynności prewencyjnych. Między innymi: 1. Wylegitymowano osób: 38 946 2. Przeprowadzono interwencji: – w miejscach publicznych: 5 681 – domowych: 1 041 3. Zrealizowano doprowadzeń: 319 4. Przeprowadzono wywiadów: 2 640 5. Ujawniono osób poszukiwanych: 13 6. W pomieszczeniach dla osób zatrzymanych osadzono: 226 osób	Funkcjonariusze Wydziału Prewencji i Ruchu Drogowego, jak również poszczególnych Posterunków Policji Komendy Powiatowej Policji w Brzozowie w 2014 roku wykonali wiele czynności prewencyjnych. Między innymi: 1. Wylegitymowano osób: 29 572 2. Przeprowadzono interwencji: – w miejscach publicznych: 9 371 – domowych: 1 162 3. Zrealizowano doprowadzeń: 406 4. Przeprowadzono wywiadów: 2 317 5. Ujawniono osób poszukiwanych: 24 6. W pomieszczeniach dla osób zatrzymanych osadzono: 272 osób																																																

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

	– do sprawy: 106 – do wytrzeźwienia: 120	– do sprawy: 122 – do wytrzeźwienia: 130
Bezpieczeństwo w ruchu drogowym	Analizując stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym za 2013 rok należy stwierdzić, że największe zagrożenie na terenie Powiatu Brzozowskiego odnotowano na drogach gminy Brzozów i Domaradz (23 wypadki). Najbezpieczniej było na terenie gminy Dydnia, gdzie nie odnotowano ani jednego wypadku drogowego. W 2013 roku na drogach Powiatu Brzozowskiego zanotowano: 31 wypadków drogowych, w wyniku których 4 osoby poniosły śmierć, a 37 osób doznało obrażeń ciała. Ponadto zarejestrowano 337 kolizji drogowych. W porównaniu do 2012 roku odnotowano spadek liczby wypadków drogowych (o 12), liczba ofiar śmiertelnych spadła o 3, a liczba rannych spadła o 9. Liczba kolizji spadła natomiast o 42.	Analizując stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym za 2014 rok należy stwierdzić, że największe zagrożenie na terenie Powiatu Brzozowskiego odnotowano na drogach gminy Brzozów i Domaradz (8 wypadków, 8 osób rannych, 2 osoby śmiertelne, 245 kolizji drogowych). Najbezpieczniej było na terenie gminy Dydnia, gdzie nie odnotowano ani jednego wypadku drogowego.

Źródło: *Sprawozdanie z działalności Komendanta Powiatowego Policji w Brzozowie, ocena stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Powiatu Brzozowskiego w 2013 roku* *Sprawozdanie z działalności Komendanta Powiatowego Policji w Brzozowie, ocena stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Powiatu Brzozowskiego w 2014 roku*

Ochrona ludności, ochrona przeciwpożarowa oraz ratownictwo

Ochronę ludności, ochronę przeciwpożarową oraz ratownictwo na terenie Powiatu Brzozowskiego zapewnia Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Brzozowie.

Informacja o Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Brzozowie

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej stanowi aparat pomocniczy komendanta powiatowego, przy pomocy którego wykonuje on swoje zadania. Ustawy o ochronie przeciwpożarowej i o Państwowej Straży Pożarnej określiły formę organizacyjną komendy powiatowej. Komendą powiatową kieruje komendant, przy pomocy zastępcy i kierowników komórek organizacyjnych. W skład Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Brzozowie wchodzi jednostka ratowniczo-gaśnicza oraz następujące komórki organizacyjne:

1. wydział operacyjno-rozpoznawczy,
2. wydział organizacyjno-kwatermistrzowski,
3. samodzielne stanowisko pracy d.s. finansowych,
4. jednostka ratowniczo-gaśnicza.

Powierzchnia zabudowy całości wynosi 559m², powierzchnia użytkowa 1 281m², powierzchnia całkowita 1 688m², kubatura 6 500m³. Ustawy o ochronie przeciwpożarowej i o Państwowej Straży Pożarnej określiły formę organizacyjną komendy powiatowej.

Komenda Powiatowa PSP w Brzozowie realizuje zadania zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym tut. komendy.

Zadania realizowane przez komendanta powiatowego Państwowej Straży Pożarnej

Komendant powiatowy wykonuje zadania i kompetencje Państwowej Straży Pożarnej na obszarze Powiatu, a w szczególności:

1. jest organem właściwym w postępowaniu administracyjnym, w sprawach związanych z wykonywaniem zadań i kompetencji Państwowej Straży Pożarnej, jeżeli ustawy szczególne nie stanowią inaczej,
2. w razie stwierdzenia naruszenia przepisów przeciwpożarowych, uprawniony jest w drodze decyzji administracyjnej do:
  1. nakazania usunięcia stwierdzonych uchybień w ustalonym terminie,
  2. wstrzymanie robót (prac), zakazania używania maszyn, urządzeń lub środków transportowych oraz eksploatacji pomieszczeń, obiektów lub ich części, jeżeli stwierdzone uchybienia mogą powodować zagrożenie życia ludzi lub bezpośrednie niebezpieczeństwo powstania pożaru,
  3. przynajmniej raz w roku składa informację o stanie bezpieczeństwa ochrony przeciwpożarowej oraz o zagrożeniach pożarowych Powiatu,
  4. wykonuje polecenie otrzymane od przewodniczącego zarządu gminy lub Powiatu w zakresie właściwości Państwowej Straży Pożarnej, zmierzające do usunięcia bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa wspólnoty samorządowej,
  5. informuje niezwłocznie komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej, jeżeli nie jest w stanie wykonać polecenia, które otrzymał od przewodniczącego zarządu gminy lub Powiatu,
  6. współpracuje z Radą Powiatu w zakresie uchwalania budżetu Powiatu,
  7. współpracuje z Zarządem Powiatu w zakresie wykonywania budżetu Powiatu,
  8. przedkłada staroście do zatwierdzenia programy działania komendy powiatowej,
  9. przedstawia Radzie Powiatu wnioski w sprawie stanowienia aktów prawa miejscowego,
  10. zajmuje stanowisko w sprawie przekazywania do użytku obiektów budowlanych,
  11. uzgadnia plany operacyjno - ratownicze działań podejmowanych na wypadek nadzwyczajnych zagrożeń na terenie jednostek organizacyjnych, eksploatujących instalacje mogące spowodować nadzwyczajne zagrożenie środowiska,
  12. przeprowadza kontrole na zlecenie starosty,
  13. uczestniczy w pracy zespołu do spraw ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa, w którym pełni funkcję zastępcy przewodniczącego,
  14. uzgadnia wszelkie sprawy dotyczące ochrony przeciwpożarowej, określone w statucie ochotniczej straży pożarnej.

15. w komendzie powiatowej wraz z jednostką ratowniczo-gaśniczą, jest właściwy do mianowania strażaka na stanowisko służbowe, przenoszenia na inne, powierzania pełnienia obowiązków służbowych na innym stanowisku, zawieszania w czynnościach służbowych albo zwalniania ze służby,
16. na obszarze Powiatu, jest właściwy do delegowania lub przenoszenia do innej jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej,
17. uzgadnia określone przez organizatora imprezy masowej, szczegółowe zasady postępowania w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w obiekcie, w którym planuje się przeprowadzenie imprezy,
18. opiniuje wniosek organizatora imprezy masowej o wydanie zezwolenia. na przeprowadzenie imprezy masowej.

1. kierowanie komendą powiatową PSP,
2. organizowanie jednostek ratowniczo - gaśniczych,
3. organizowanie na obszarze Powiatu krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego,
4. dysponowanie oraz kierowanie siłami i środkami krajowego systemu ratowniczo - gaśniczego na obszarze Powiatu poprzez swoje stanowisko kierowania,
5. organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczej,
6. współdziałanie z komendantem gminnym ochrony przeciwpożarowej, jeżeli komendant taki został zatrudniony w gminie,
7. rozpoznawanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń,
8. opracowywanie planów ratowniczych na obszarze Powiatu,
9. nadzorowanie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych,
10. wykonywanie zadań z zakresu ratownictwa,
11. wstępne ustalanie przyczyn oraz okoliczności powstania i rozprzestrzeniania się pożaru oraz miejscowych zagrożeń,
12. organizowanie szkolenia i doskonalenia pożarniczego,
13. szkolenie członków ochotniczych straży pożarnych,
14. współdziałanie z zarządem Powiatowym Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej

Jednostki zlokalizowane na terenie Powiatu Brzozowskiego należące do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego

Źródło: <http://www.straz.brzozow.pl/index.php?go=site&id=51&sw=0>

Legenda:

- KP PSP w Brzozowie

- Jednostka OSP włączona do KSRG

Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza KP PSP w Brzozowie liczy 36 strażaków i działa na obszarze typowo rolniczo-turystycznym, pagórkowatym i pokrytym w 13% lasami mieszanymi i częściowo iglastymi o powierzchni 6700 hektarów. Łączna powierzchnia Powiatu wynosi 541,1 km² i zamieszkuje na nim ok. 67 tys. mieszkańców. Graniczy z północy z powiatem rzeszowskim i strzyżowskim, ze wschodu z powiatem przemyskim, z południa z sanockim, i z zachodu z powiatem krośnieńskim. Oprócz rzek Sanu, Wisłoki i Stobnicy oraz licznych dopływów mniejszych potoków i strumyków, są dodatkowo ziemne zbiorniki wodne, betonowe zbiorniki wodne i zastawki wodne⁷.

Działania interwencyjne odnotowane w KP PSP w Brzozowie od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 r. prezentuje poniżej zamieszczona tabela.

Lp.	Gmina	Pożary	Miejscowe zagrożenia	Alarmy fałszywe	Razem
1	Brzozów	54	253	5	312
2	Domaradz	15	47	1	63
3	Dydnia	12	62	0	74
4	Haczów	15	59	1	75
5	Jasienica R.	15	72	1	88
6	Nozdrzec	12	47	1	60
Razem		123	540	9	672

Źródło: <http://www.straz.brzozow.pl/akcje/statystyka>

672 zdarzenia zanotowano na terenie Powiatu Brzozowskiego w 2014 roku. Najwięcej było miejscowych zagrożeń (540), do pożarów strażacy wyjeżdżali 123 razy (110 małych i 13 średnich), a fałszywych alarmów zanotowano 9. W porównaniu z rokiem 2013 ilość pożarów wzrosła o prawie 9 procent, miejscowych zagrożeń o 6,5 procent, zaś fałszywych alarmów spadła o 33,3 procent.

⁷<http://www.straz.brzozow.pl/> z dnia 12.02.2015

Zdarzenia w poszczególnych gminach i udział jednostek:

Lp.	Gmina	Ilość zdarzeń		Ilość pożarów		Ilość M/Z		Alarmy fałszywe	
		2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
1.	Brzozów	360	312	61	54	281	253	18	5
	Udział OSP z KSRG	48	88	19	45	28	42	1	1
	Udział OSP	16	22	7	5	9	17	0	0
2.	Domaradz	52	63	8	15	43	47	1	1
	Udział OSP z KSRG	15	18	3	8	12	10	0	0
	Udział OSP	7	11	6	10	1	1	0	0
3.	Dydnia	67	74	10	12	57	62	0	0
	Udział OSP z KSRG	33	31	6	8	27	23	0	0
	Udział OSP	13	16	5	4	8	12	0	0
4.	Haczów	72	75	16	15	52	59	4	1
	Udział OSP z KSRG	29	45	15	18	14	27	0	0
	Udział OSP	5	11	2	2	3	9	0	0
5.	Jasienica R.	66	88	7	15	56	72	3	1
	Udział OSP z KSRG	24	52	7	14	16	38	1	0
	Udział OSP	5	6	0	4	5	2	0	0
6.	Nozdrzec	30	60	10	12	18	47	2	1
	Udział OSP z KSRG	15	20	7	9	8	11	0	0
	Udział OSP	8	19	3	5	5	14	0	0
	Ogółem:	647	672	112	123	507	540	28	9

W działaniach uczestniczyło 720 zastępów JRG (2008 strażaków), 309 zastępów OSP z KSRG (1541 strażaków) i 86 zastępów OSP spoza KSRG (380 strażaków). Szacunkowe straty powstałe podczas zdarzeń wyniosły ok. 2 mln 320 tys. zł, w tym budynki 996,6 tys. zł. Uratowano natomiast mienie wartości szacunkowej 4 mln 806 tys. zł. Najwięcej zdarzeń, bo 312 zanotowano na terenie miasta i gminy Brzozów, co stanowi około 46,4 procent ogólnej liczby zdarzeń powstałych na terenie całego Powiatu Brzozowskiego.

Podczas zdarzeń współpracowano z: Policją w 189 zdarzeniach, Pogotowiem Ratunkowym w 73 zdarzeniach, Pogotowiem Energetycznym w 28, Pogotowiem Gazowym w 5, z innymi służbami w 33. Pięć osób poniosło śmierć, obrażenia odniosło 75, w tym 9 dzieci. Najwięcej zdarzeń zanotowano w miesiącach: maj - 126, sierpień - 94, lipiec - 74, marzec - 67. Strażacy JRG Brzozów wspólnie z jednostkami OSP interweniowali między innymi przy takich miejscowych zagrożeniach jak:

- likwidacja skutków lokalnych podtopień, wypadki i kolizje drogowe,
- wycinka zagrażających drzew, likwidacja skutków wichur.

Ilość zdarzeń pod względem rodzaju obiektów, w których powstały w: obiektach mieszkalnych – 170, obiektach użyteczności publicznej – 24, środki transportu - 108, uprawy, rolnictwo – 62, innych obiektach - 293, obiekty produkcyjne i magazyny – 4, lasy - 2.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Działania interwencyjne odnotowane w KP PSP w Brzozowie od 1 stycznia do 18 marca 2015r.

Lp.	Gmina	Pożary	Miejscowe zagrożenia	Alarmy fałszywe	Razem
1	Brzozów	54	253	5	312
2	Domaradz	15	47	1	63
3	Dydnia	12	62	0	74
4	Haczów	15	59	1	75
5	Jasienica R.	15	72	1	88
6	Nozdrzec	12	47	1	60
Razem		123	540	9	672

Źródło: <http://www.straz.brzozow.pl/akcje/statystyka>

Zasoby sprzętowe

Obecne wyposażenie jednostki stanowią:

➤ **pojazdy**

Lp.	Marka i typ pojazdu	Oznaczenie pożarnicze	Rok produkcji
1.	Renault Midlum 300 dxi	GBA 2,5/24	2010
2.	Star- Man I-80	GCBA 4/24	2003
3.	Star Man m-90	GBA 2/16	2005
4.	Man sh-24	SHD 24	2012
5.	Star 200 ciężarowy	SKw	1988
6.	Volkswagen bus t 4	SBus	1993
7.	Opel Vectra	SOp	2000
8.	Fiat Doblo	SOp	2004
9.	Nissan Qashqai	SOp	2010
10.	Landrover Defender 90	SLRw	1994

➤ **przyczepy**

Lp.	Typ przyczepy	Rok produkcji
1.	przyczepa do przewozu pontonu	1979
2.	przyczepa oddymiająca / pompowa	1978
3.	przyczepa do przewozu łodzi	2006
4.	przyczepa do przewozu agregatu prądow.	2011

➤ **motopompy pożarnicze**

Lp.	Typ i oznaczenie pompy /wydajność	Rok produkcji
1.	M-800 Tohatsu Model vc72as 800 l/min	2005
2.	Pompa szlamowa PS-75S 800 l/min	2000
3.	Pompa szlamowa PD-40 1600 l/min	2004
4.	Pompa szlamowa PS-75S 800 l/min	1999
5.	Pompa szlamowa SST-50 HONDA 700l/min	2009
6.	Pompa szlamowa WT40X HONDA 1600l/min	2009
7.	Pompa pływająca NIAGARA 1200l/min	2000

➤ **inny ważniejszy sprzęt ratowniczy**

Lp.	Typ i oznaczenie	Ilość
1.	Ponton motorowy	6-osobowy
2.	Łódź wiosłowa/motorowa	6-osobowa
3.	Łódź z włókna szklanego KS 310	3-osobowa
4.	Sanie wodno-łodowe	1 kpl.
5.	Piła tarczowa do betonu i stali	3 szt.
6.	Pilarka do drewna	4 szt.
7.	Poduszki pneumatyczne niskiego podnoszenia	2 szt.
8.	Poduszki pneumatyczne wysokiego podnoszenia	2 szt.
9.	Zestawy hydrauliczne do cięcia i rozpierania	2 kpl.
10.	Agregat prądow. z zestawem oświetleniowym	4 kpl.

Zasoby kadrowe

Zgodnie z regulaminem w tut. Komendzie zatrudnionych jest 50 funkcjonariuszy, 2 pracowników służby cywilnej i 1 pracownik służby pomocniczej w wymiarze ½ etatu.

Kadrę komendy stanowią

- ✓ oficerowie - 10 funkcjonariuszy,
- ✓ aspiranci – 15 funkcjonariuszy,
- ✓ podoficerowie – 18 funkcjonariuszy,
- ✓ szeregowcy – 7 funkcjonariuszy.

W systemie zmianowym zatrudnionych jest 41 strażaków - ratowników i 5 dyżurnych PSK, natomiast system codzienny to 9 funkcjonariuszy i 2 pracowników służby cywilnej. Zadania i obowiązki wynikające z ustawy o Państwowej Straży Pożarnej i innych przepisów komenda tut. realizuje w oparciu o obowiązujący Regulamin Organizacyjny KP PSP w Brzozowie.

Zasoby lokalowe

Siedzibą Komendy Powiatowej PSP i JRG PSP w Brzozowie jest budynek remizy z roku 1964, przy ul. Mickiewicza 1. Powierzchnia zabudowy całości wynosi 559 m², powierzchnia użytkowa 1 281 m², powierzchnia całkowita 1 688 m², kubatura 6 500 m³.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Rodzaj zagrożeń występujących w powiecie brzozowskim prezentuje poniżej zamieszczony opis.

Ocenę ryzyka sporządzono w oparciu o opracowanie Rządowego Centrum Bezpieczeństwa pt. „Ocena ryzyka na potrzeby zarządzania kryzysowego. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego”. Warszawa 2013 r. Dla określenia prawdopodobieństwa przyjęto następującą skalę jakościową (opisową):

Prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożenia.

Skala	Prawdopodobieństwo	Opis
1.	Bardzo rzadkie	Może wystąpić tylko w wyjątkowych okolicznościach. Może wystąpić raz na pięć lub więcej lat.
2.	Rzadkie	Nie oczekuje się, że się może zdarzyć i/lub nie jest w ogóle udokumentowana nie istnieje w przekazach ludzi i/lub zdarzenia nie wystąpiły w podobnych organizacjach, urządzeniach, społecznościach i/lub istnieje mała szansa, powód, czy też inne okoliczności aby zdarzenia mogły wystąpić. Mogą one wystąpić raz na sto lat.
3.	Możliwe	Może zdarzyć się w określonym czasie i/lub Mało, rzadko przypadkowo zdarzenie, ze są udokumentowane lub częściowo przekazywane w formie ustnej i/lub bardzo mało zdarzeń i/lub jest pewna szansa, powód, czy też urządzenie powodujące, że zdarzenie może wystąpić. Może zdarzyć się raz na dwadzieścia lat.
4.	Prawdopodobne	Jest prawdopodobne, że wystąpi w większości okolicznościach i/lub zdarzenia są systematycznie dokumentowane i przekazywane są w formie ustnej i/lub występuje znaczna szansa, powód, lub urządzenia pozwalające na jego wystąpienie. Może zdarzyć się raz na pięć lat.
5.	Bardzo prawdopodobne	Oczekuje się, że zdarzy się w większości okolicznościach i/lub zdarzenia te są bardzo dobrze udokumentowane i/lub funkcjonują one wśród mieszkańców i przekazywane są w formie ustnej. Może wystąpić raz na rok lub częściej.

Natomiast dla określenia skutków przyjęto poniższą klasyfikację i charakterystykę:

Skala	Skutki	Kat	Opis (z – życie i zdrowie, m – mienie, s - środowisko)
A	nieistotne	Z	Nie ma ofiar śmiertelnych i rannych. Nikt lub mała liczba ludzi została przemieszczona na krótki okres czasu (do 2 godzin). Nikt lub niewielka liczba osób wymaga pomocy (nie finansowej lub materialnej).
		M	Praktycznie bez zniszczeń. Brak wpływu lub bardzo niewielki na społeczność lokalną. Brak lub niewielkie straty finansowe.
		S	Niemierzalny efekt w środowisku naturalnym.
B	małe	Z	Mała liczba rannych lecz bez ofiar śmiertelnych. Wymagana pierwsza pomoc. Konieczne przemieszczenia ludzi (mniej niż na 24 godziny). Część ludzi potrzebuje pomocy.
		M	Występują pewne zniszczenia. Występują pewne utrudnienia (nie dłużej niż 24 godziny). Niewielkie straty finansowe. Nie wymagane dodatkowe środki.
		S	Niewielki wpływ na środowisko naturalne o krótkotrwałym efekcie.
C	średnie	Z	Potrzebna pomoc medyczna lecz bez ofiar śmiertelnych. Niektórzy wymagają hospitalizacji. Potrzebne dodatkowe miejsca w szpitalach oraz dodatkowy personel medyczny. Przebywanie ewakuowanych ludzi w wyznaczonych miejscach z możliwością powrotu w ciągu 24 godzin.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

D	duże	M	Ustalenie miejsc zniszczeń, które wymagają rutynowej naprawy. Normalne funkcjonowanie społeczności z niewielkimi niewygodami. Spore straty finansowe.
		S	Pewne skutki w środowisku naturalnym lecz krótkotrwałe lub małe skutki o długotrwałym efekcie.
		Z	Mocno poranieni, dużo osób hospitalizowanych, duża liczba osób przemieszczonych (więcej niż na 24 godziny). Ofiary śmiertelne. Potrzeba szczególnych zasobów do pomocy ludziom i do usuwania zniszczeń.
		M	Społeczność częściowo nie funkcjonująca, niektóre służby SA nieosiągalne. Duże straty finansowe. Potrzebna pomoc z zewnątrz.
		S	Długotrwałe efekty w środowisku naturalnym.
E	katastrofalne	Z	Duża liczba poważnie rannych. Duża liczba hospitalizowanych. Ogólne i długotrwałe przemieszczenie ludności. Duża liczba ofiar śmiertelnych. Wymagana duża pomoc dla dużej liczby ludzi.
		M	Rozległe zniszczenia. Niemożność funkcjonowania społeczności bez istotnej zewnętrznej pomocy.
		S	Duży wpływ na środowisko naturalne i/ lub stałe zniszczenia.

Wartość ryzyka dla każdego scenariusza wskazywana jest na matrycy ryzyka pokazującej zależność między prawdopodobieństwem oraz skutkami.

Rysunek Wartość ryzyka

Wartość ryzyka oznaczono kolorami:

SKUTKI	5					
	4					
	3					
	2					
	1					
		A	B	C	D	E
		PRAWDOPODOBIENSTWO				

- minimalne (kolor niebieski)
- małe (kolor zielony),
- średnie (kolor żółty),
- duże (kolor czerwony),
- ekstremalne (kolor brązowy)

Kolejnym elementem jest akceptacja ryzyka w ramach 4 kategorii:

- Ryzyka akceptowane (A) – nie wymagane są żadne dodatkowe środki bezpieczeństwa, akceptowane są aktualne rozwiązania i przypisane im siły i środki, działania monitorujące,
- Ryzyko tolerowane (dopuszczalne) (T) – należy dokonać oceny alternatyw czy wprowadzenie niewielkich zmian organizacyjnych, prawnych bądź funkcjonalnych nie przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa lub jego poczucia,
- Ryzyko warunkowo tolerowane (WT) – należy wprowadzić dodatkowe środki bezpieczeństwa w terminie 6 miesięcy, należy ulepszyć stosowane rozwiązania,
- Ryzyko nieakceptowane (N) – należy podjąć natychmiastowe działania w celu zwiększenia bezpieczeństwa, wprowadzić dodatkowe/nowe rozwiązania.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Charakterystyka zagrożeń, ocena ryzyka, mapy ryzyka

Charakterystyka zagrożeń, ocena ryzyka, mapy ryzyka

L.p.	CHARAKTERYSTYKA ZAGROZENIA	OCENA WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	MAPA RYZYKA
1.	POWODZIE I PODTOPIENIA Powiat Brzozowski należy do obszarów średniego występowania powodzi. Największe zagrożenia stanowią: Letnie wezbranie wód wywołane intensywnymi bądź długotrwałymi opadami deszczu. Wiosenne spływy wód roztopowych i kry spowodowane gwałtownym topnieniem pokrywy śnieżnej i lodu. Na obszarze Powiatu znajduje się 124,1 km rzek i potoków głównymi rzekami Powiatu są: San, Wisłok i Stobnica. Charakteryzują się one znacznymi, lecz nierównomiernymi zasobami wodnymi, dużymi zmianami stanów wód, krótkimi okresami formowania się fal powodziowych oraz dużą szybkością ich przemieszczania. Zagrożeniem powodziowym objęte SA w przeważającej części użytki rolne (gminy Haczów, Dydnia i Nozdrzec) w znacznie mniejszym stopniu tereny zabudowane (gminy Brzozów, Jasienica Rosielna i Domaradz). Istotne znaczenie dla bezpieczeństwa Powiatu Brzozowskiego mają zbiorniki retencyjne: Solina i Myczkowce na Sanie oraz Besko i Wisłoku. Zlewiska zbiornika Solina znajduje się w powiecie bieszczadzkim i leskim. Południową granicę zlewni stanowi granica państwowa ze Słowacją, natomiast za wschodnią można uznać granicę państwa ze Słowacją, natomiast za wschodnią można uznać granicę między Polską i Ukrainą. Jest to akwen o powierzchni 22 km² i długości wzdłuż Sanu 21,2 km, który gromadzi przy maksymalnym spiętrzeniu 503,97 mln m³ wody. Jest największym pod względem objętości zbiornikiem zaporowym w Polsce. Głębokość przy zaporze wynosi 60,5m. Zbiornik Besko w Sieniawie i jego zlewnia położone SA w powiatach: krośnieńskim i sanockim. Południową granicę zlewni stanowi granica państwa ze Słowacją. Główną rzeką zasilającą zbiornik Besko jest Wisłok. Akwen ten o powierzchni 131,0 ha i długości wzdłuż Wisłoka 4,0 km gromadzi przy maksymalnym spiętrzeniu 15,4 mln m³ wody.	Wartość ryzyka: ŚREDNIE Prawdopodobieństwo: 4 Skutki: C (brak rannych ale spore starty finansowe) Ryzyko akceptowane (A)	Obszar objęty zasięgiem zagrożenie wystąpienia poziomu wody 1%: Stobnica: około 5 km² Wisłok: około 4 km² San: około 10 km² Liczba osób zagrożonych których domostwa mogą zostać zalane i podtopione: Razem gminy Brzozów, Jasienica Rosielna i Domaradz: około 800 osób, gmina Haczów: około 60 osób, gminy Dydnia i Nozdrzec: około 140 osób. W sumie: około 1000 osób. Powyższe dane oszacowano z Systemu Informacji Przestrzennej GIS z wykorzystaniem warstwy „Strefy zalewowe 1.0.1” oraz za pomocą narzędzi „Rysuj dowolny poligon” oraz „Ludność”. Należy również przyjąć że wystąpienie nawalnego deszczu powodującego bardzo szybki wzrost poziomu wody w lokalnych potokach może wystąpić na terenie całego Powiatu.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

	Średnia głębokość zbiornika wynosi 11,8 m, długość zapory 174 m, maksymalna wysokość 38,2 m, a szerokość korony 8,5 m.		
2.	OSUWISKA Powierzchniowe ruchy masowe na Podkarpaciu występują najczęściej w obszarach górskich na zboczach. Obserwacje wykazują, że 40% wszystkich osuwisk istniejących w Karpatach powstało na zboczach o nachyleniu 9°–14°. W nieco mniejszym stopniu zbocza podatne na powstanie osuwisk wykazują nachylenie 15°–25°. Podatność zboczy o nachyleniu większym od 25° znacznie maleje, zaś osuwiska na zboczach nachylonych pod kątem mniejszym od 9° należą do rzadkości. Powstawanie osuwisk w powiecie warunkuje zaleganie pokryw zwietrzelinowych na podłożu łupkowym, w połączeniu z naturalnymi zjawiskami przyrodniczymi (np. spływ wód po intensywnych opadach deszczu lub z szybkiego topniejącego śniegu) oraz działalnością człowieka (np. mechaniczne podcięcie skarp i zboczy, budowle, kanały na zboczach, dodatkowe obciążenia zbocza przez nasypy lub budynki, wycięcie drzew oraz intensywny ruch kołowy). Ruchy masowe w zdecydowanej większości przypadków stanowią zagrożenia dla obiektów budowlanych posadowionych na uruchomionej powierzchni, jak również znajdujących się na Roche uruchomionych mas ziemnych. W niektórych przypadkach mogą stanowić również zagrożenie dla życia i zdrowia. Budowa zabezpieczeń przeciw osuwiskowym jest bardzo droga, a w przypadkach usuwania skutków osuwisk – długotrwała i kosztowna, bywa, że nieskuteczna. Najskuteczniejszym sposobem unikania zniszczeń, jakie wynikają z powstania ruchów masowych, jest omijanie terenów predysponowanych do powstania tych ruchów i wykluczenie z ich zasięgu działalności gospodarczej. Obszary narażone na wystąpienie osuwisk powinny podlegać szczególnym zasadom zagospodarowania, np.: drenowaniu i odwadnianiu.	Wartość ryzyka: MAŁE Prawdopodobieństwo: 3 Skutki: A Ryzyko akceptowane (A)	Osuwiska stanowią spośród wszystkich procesów geomorfologicznych proces najbardziej negatywny, prowadząc do wyraźnie widocznej transformacji terenu powodując skutki społeczne i ekonomiczne. Pojawiają się zwykle losowo i są nieprzewidywalne. Nie można dokładnie określić prawdopodobieństwa wystąpienia osuwiska, jego natężenia oraz miejsca i czasu wystąpienia.
3.	ZAGROŻNIE LODOWE Na obszarze Powiatu Brzozowskiego występują wezbrania zatorowo lodowe w wyniku spiętrzenia wody przez zator lodowy, co ma miejsce	Wartość ryzyka: MAŁE 	Rzeka San na terenach gmin Dydnia i Nozdrzec.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

	głównie w dolinach rzeki San. Charakteryzują się one wybitną sryżogennością, zmiennością charakteru koryta oraz jego zabudowy hydrotechnicznej. Prowadzi to do znacznego zróżnicowania struktury zlodzenia rzeki (czasu trwania faz zlodzenia) wzdłuż biegu rzeki. Przy zmiennych warunkach pogodowych panujących podczas jednej zimy często może dochodzić do występowania więcej niż jednego cyklu zlodzenia i nakładania się fazy formowania pokrywy lodowej na fazę rozpadu pokrywy lodowej (pochód kry).	Prawdopodobieństwo: 2 Skutki: A Ryzyko akceptowane (A)	
4.	ZAGROZENIA METEOROLOGICZNE		
4.1.	SILNE WIATRY (HURAGANY) Określane są, jako wiatry wiejące z prędkością powyżej 35m/s (12 w skali Beauforta), występują w powiecie brzozowski sporadycznie. Odmianą huraganów w Polsce są występujące sporadycznie trąby powietrzne o zasięgu oddziaływania kilkudziesięciu metrów i na długości do kilku kilometrów. Skutki przejścia huraganu: ▪ Ofiary śmiertelne wśród ludzi, ▪ Zniszczone budynki mieszkalne i gospodarskie, ▪ Zerwane dachy, ▪ Powalone drzewa, ▪ Zerwane linie energetyczne, ▪ Braki w dostawach energii elektrycznej, ▪ Przerwy w funkcjonowaniu urzędów, szkół, zakładów pracy.	Wartość ryzyka: MAŁE Prawdopodobieństwo: 3 Skutki: A Ryzyko akceptowane (A)	Silne wiatry (huragany) według wieloletnich obserwacji mogą występować na całym obszarze Powiatu. Szczególną formą huraganu są wiatry halne wiejące z południa. Zagrożenie wichurami obejmuje głównie miejscowości w gminie Haczów, która leży na przedłużeniu osi Przełęczy Dukielskiej.
4.2	ZAWIEJE I ZAMIECIE ŚNIEŻNE – SILNE MROZY Zawieje – zjawisko hydrometeorologiczne, polegające na połączeniu opadów śniegu z silnym wiatrem. Zamieć śnieżna – śnieg podnoszony z powierzchni ziemi poprzez wiatr i niesiony wraz z wiatrem.	Wartość ryzyka: MAŁE Prawdopodobieństwo: 3 Skutki: A Ryzyko akceptowane (A)	Duże opady śniegu, nagłe ataki mrozu mogą utrudnić życie w wielu miejscowościach na terenie całego Powiatu. Niska temperatura może doprowadzić do odmrożenia i wychłodzenia ciała, co może spowodować bezpośrednie zagrożenie życia. W okresie zimowym zwiększone jest prawdopodobieństwo zagrożenia życia i zdrowia, zwłaszcza osób bezdomnych, pozbawionych opieki, a także osób ze środowisk patologicznych. W związku z silnymi opadami śniegu wiąże się

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

			również podwyższone ryzyko uszkodzenia dachów w wyniku zalegającego śniegu i lodu, utrudnienia w transporcie samochodowym.
4.3.	GRADOBICIA Intensywne opady gradu najczęściej w połączeniu z burzami, występują sporadycznie, powodując skutki klęski żywiołowej na obszarach do 1 km ² . Zjawiska te w ostatnich latach nasilają się w okresie letnim.	Wartość ryzyka: MAŁE Prawdopodobieństwo: 3 Skutki: A Ryzyko akceptowane (A)	Gradobicie może spowodować znaczące straty, szczególnie w ogrodnictwie i rolnictwie oraz na plantacjach warzyw i owoców. Obfity grad, ze szczególnie dużymi gradowinami stanowi zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi oraz różnego rodzaju infrastruktury.
4.4.	SUSZE Susza to długotrwały okres bez opadów atmosferycznych lub z nieznacznym opadem w skutku do średnich wieloletnich wartości. Susze różnią się od większości katastrof naturalnych rozpoczynających się nagle, w ściśle określonym momencie i mających szybki oraz gwałtowny przebieg. Na ogół trudno jest określić dokładnie, jaki zasięg terytorialny suszy oraz kiedy zaczyna się lub kończy. Przyczyny i typy: Susza atmosferyczna – wystąpienie długotrwałego niedoboru lub braku opadów w okresie wegetacyjnym Susza hydrologiczna – wystąpienie zmniejszenia odpływu wód gruntowych do wód powierzchniowych, spowodowane przedłużającym się niedoborem opadów i w efekcie zmniejszenie przepływu w rzekach poniżej stanu odpowiadającego średniemu niskiemu przepływowi z wielolecia.	Wartość ryzyka: MAŁE Prawdopodobieństwo: 1 Skutki: C Ryzyko akceptowane (A)	Powiat Brzozowski nie leży na terenach, na których wg analiz 1951-2000 były notowane susze hydrologiczne lub atmosferyczne.
5.	POŻARY Na zagrożenie pożarowe Powiatu wpływ mają: ▪ Sieć stacji paliw płynnych i gazowych, ▪ Zakłady przetwórstwa drzewnego, ▪ Zakłady eksploatacji złóż ropy naftowej i gazu w tym podziemny magazyn gazu ziemnego,	Wartość ryzyka: MAŁE Prawdopodobieństwo:	Ludność: ✓ bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia osób ✓ możliwa konieczność ewakuacji ludności. Infrastruktura, mienie i gospodarka:

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

▪ Niewłaściwa eksploatacja użytków rolnych (wypalanie traw i pozostałości roślinnych), ▪ Niewłaściwe użytkowanie budynków gospodarczych, inwentarskich, ▪ Palna zabudowa występująca jeszcze na terenach wiejskich. Istotnym zagadnieniem związanym z zagrożeniem pożarowym budynków obiektów jest bezpieczeństwo osób w nich przebywających. Na terenie Powiatu zlokalizowanych jest szereg obiektów zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi w tym: ✓ budynki użyteczności publicznej (urzędy administracji rządowej i samorządowej, szkoły i przedszkola, obiekty kultu religijnego, usługowe, handlowe, gastronomiczne, kultury, opieki zdrowotnej), ✓ zamieszkania zbiorowego (hotele, pensjonaty), ✓ mieszkalne (jednorodzinne, wielorodzinne). Przeważają budynki niskie o konstrukcji murowanej, niepalnej. Na terenach wiejskich dominuje zabudowa rozproszona (tj. gminy Domaradz, Dydnia, Haczów, Jasienica Rosielna, Nozdrzec). Większa zawartość występuje praktycznie tylko w mieście Brzozów i centrum miejscowości będących siedzibami gmin. Na terenie Powiatu znajduje się szereg obiektów zabytkowej architektury drewnianej i murowanej wpisanych do rejestru zabytków woj. Podkarpackiego. Do obiektów w których mogą przebywać jednocześnie ludzie w grupach powyżej 50 osób można zaliczyć głównie obiekty kultu religijnego, większe obiekty handlowo - usługowe, sale taneczne (zabaw) np. w domach strażaka lub obiektach gastronomiczno-rozrywkowych oraz okresowo sale gastronomiczne w szkołach. Zagrożenie pożarowe stwarzają również lasy. Ze względu na drzewostan mieszany o strukturze wielopiętrowej, podbudowany	2 Skutki: B Ryzyko akceptowane (A)	✓ Ogromne straty w gospodarce leśnej, ✓ Zniszczenia w infrastrukturze wytwarzania przesyłu lub dystrybucji energii elektrycznej, ✓ Straty w dziedzictwie narodowym – możliwość zniszczenia krajobrazów kulturowych zaliczanych do zabytków nieruchomych. Możliwe zniszczenia w środowisku naturalnym. Lokalizację na mapie GIS obiektów objętych monitoringiem pożarowym zawiera plik txt. „Obiekty z monitoringiem pożarowym”. Zabytki drewniane na terenie Powiatu można wyselekcjonować na mapie GIS formułą: Target Layer: Zabytki materiał = „drewno” Lokalizacja stacji paliw na mapie GIS w warstwie „Stacje paliw”.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

	poszyciem liściastym i bogatym runem złożonym z wielu gatunków roślin zielonych – lasy w całym powiecie zakwalifikowane SA do III kategorii zagrożenia pożarowego (tj. małe zagrożenie, mała podatność na pożar). Jednakże okresy wiosenne oraz długotrwałe braki opadów wpływają niekorzystnie na bezpieczeństwo obszarów leśnych bezpośrednio przyległych do nieużytkowych obszarów rolnych, ze względu na wypalanie traw (w okolicach lasów i młodników). Odrębną grupę zagrożenia pożarowego stanowią rurociągi służące do przesyłania materiałów niebezpiecznych. Do najważniejszych przebiegających przez teren Powiatu gazociągów wysokiego ciśnienia zalicza się: ✓ Gazociąg o średnicy 400 mm na trasie: Haczów – Pustyny – Krościenko – Krosno, ✓ Gazociąg o średnicy 250 mm i ciśnieniu 40 atm. Biegnący z Ukrainy do podziemnego magazynu gazu w m. Strachocina (w pobliżu granic Powiatu). Pozostała sieć gazociągów średniego i niskiego ciśnienia zasilająca bezpośrednio budynki i obiekty stwarza już mniejsze zagrożenie, a w razie awarii i usterek sytuacji łatwiejsze do opanowania. Pewne zagrożenie stanowić może również Podziemny Magazyn Gazu Ziemnego w Strachocinie (zlokalizowany głównie na terenie powiatu sanockiego, ale niewielka jego część – kilka odwiertów/głowic i 3 budynki technologiczne – sięga terenu miejscowości Górki). Bezpośrednie zagrożenie pożarowe jest małe, bo gaz magazynowy jest w podziemnych złożach i szczelinach górotworu, zaś ewentualna awaria może dotyczyć pojedynczego odwiertu lub budynku technologicznego. W razie wystąpienia pożaru – przewidywany zasięg raczej lokalny z możliwością zapalenia lasu.		
6.	ZAGROŻENIA EPIDEMIOLOGICZNE LUDZI W Powiecie Brzozowskim może wystąpić: ✓ zagrożenie epidemiologiczne ludzi powstałe w wyniku katastrof naturalnych lub związków z rozpowszechnianiem się	Wartość ryzyka: ŚREDNIE ■	Liczba zagrożonej ludności wynosi około 65 000 (wszyscy mieszkańcy Powiatu). W zależności od rodzaju epidemii oraz jej rozległości mogą być podjęte różne działania, począwszy

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

	✓ w atmosferze drobnoustrojów i bakterii chorobotwórczych, zbiorowe zatrucie bakteryjne lub substancjami chemicznymi, które znalazły się przypadkowo lub zostały dodane świadomie do produktów żywnościowych i wody pitnej np. wodociągów. Miejsce i zasięg występowania wymienionych zagrożeń SA trudne do przewidzenia. Najczęściej mają one miejsce: w dużych skupiskach ludzkich, podczas długotrwałych imprez masowych, zjazdów, w ośrodkach wypoczynkowych, ✓ pogorszenie warunków higieniczno-sanitarnych na terenach, przy utrudnionym dostępie do urządzeń sanitarnych i punktów wody pitnej, szczególnie po przekroczeniu stanów alarmowych wód rzek co w konsekwencji może doprowadzić do zagrożenia epidemiologicznego, ✓ zawleczenia chorób z krajów sąsiednich, a zwłaszcza z wschodniej granicy (obecnie nie stanowi problemu epidemiologicznego), takich jak: błonica, dur brzuszny i paradyfentery, poliomyelitis, wirusowe zapalenie wątroby typu A oraz cholera, ✓ prawdopodobieństwo zakażenia chorobami wysoko zakaźnymi, o bardzo ciężkim przebiegu wysokim odsetkiem śmiertelności, takich jak: gorączka krwotoczna, w tym wywołane wirusami Marburg i Ebola, w przypadku coraz częstszych powrotów osób z krajów o odmiennym klimacie, w tym przebywających stosunkowo długo poza rejonami zurbanizowanymi.	Prawdopodobieństwo: 4 Skutki: C Ryzyko akceptowane (A)	od obowiązkowych szczepień, skończywszy zaś na czasowej izolacji dużych grup ludzi, czy wydaniu zakazu wstępu na obszary objęte epidemią. W szczególnych przypadkach mogą być również wprowadzone określone zasady zachowania się w zagrożonych rejonach. Miejsca szczególnie narażone na wystąpienie zagrożenia sanitarno-epidemiologicznego (zwłaszcza w przypadku wystąpienia powodzi) uwzględnione w działalności PPIS w Brzozowie to: ✓ Wodociąg publiczny Brzozów-Jakła Wielka, ✓ Oczyszczalnie ścieków (wszystkie), ✓ Kompleks sportowo Rekreacyjny w Brzozowie przy ul. Słonecznej 13, obiekty żywnościowe na terenie dawnego Zakładu handlu. Lokalizacja miejsc na mapie GIS: plik txt „Zagrożenie sanitarno-epidemiologiczne”.
7.	ZAGROŻENIA EPIZOOTYCZNE ZWIERZĄT Zachorowania (epidemie) mogą wystąpić także wśród zwierząt i w skrajnych przypadkach powodować masowe ich padanie. Sytuacja taka, oprócz znacznych strat materialnych stwarza także niebezpieczeństwo przeniesienia się niektórych chorób na ludzi. Najbardziej zagrożone SA obszary na terenie, których istnieją duże fermy hodowlane zwierząt gospodarskich oraz bliskie sąsiedztwo małych gospodarstw utrzymujących pojedyncze sztuki zwierząt. Możliwość pojawienia się masowych zachorowań zwierząt związane jest z następującymi czynnikami: • bliskością granic państwa, co stwarza możliwość przeniesienia chorób z zagranicy,	Wartość ryzyka: ŚREDNIE Prawdopodobieństwo: 4 Skutki: C Ryzyko akceptowane (A)	Liczba zagrożonej ludności, która może zachorować na choroby odzwierzęce lub odczuć skutki zagrożenia epizootycznego wynosi około 65000 (wszyscy mieszkańcy powiatu). Fermy drobiu w miejscowościach: Orzechówka, Wara. Lokalizacja ferm drobiu plik txt.: „Ferm drobiu”. Choroba zakaźna może objąć cały obszar powiatu, województwa a nawet kraju.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

	- występowaniem w dużych kompleksach leśnych dzikich, wolno żyjących zwierząt mogących rozprzestrzenić groźne, choroby zakaźne, wśród populacji zwierząt dzikich oraz powodować zachorowania zwierząt domowych jak i gospodarskich, mogą również stanowić zagrożenie dla zdrowia i życia mieszkańców Powiatu, - duża liczba małych gospodarstw utrzymujących drób oraz zwierząt z gatunku bydło, owce, kozy i świnie może być przyczyną szybkiego szerzenia się chorób zakaźnych, - koncentracja na niektórych terenach chowu określonych gatunków zwierząt gospodarskich, sprzyja szybkiemu przenoszeniu się chorób zakaźnych na zwierzęta zdrowe. Szczegóły w: - Procedurze działania Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w przypadku zdarzenia epizootycznego - Weterynaryjnych Planach Gotowości Zwalczania Chorób Zakaźnych Zwierząt		
8.	KATASTROFY KOMUNIKACYJNE Około 90% działań to akcje ratownictwa technicznego prowadzonych jest podczas zdarzeń w komunikacji. Głównymi czynnikami wpływającymi na fakt wzrostu występowania tych zdarzeń są: - wzrost liczby pojazdów przy nie zwiększonej się praktycznie powierzchni dróg, - wzrost osiąganych przez pojazdy prędkości, - łamanie przepisów o ruchu drogowym. Położenie geograficzne Powiatu Brzozowskiego sprawia, że przez jego teren przebiegają: - droga krajowa nr 9: Barwinek (przejście graniczne) – Domaradz – Rzeszów, - drogi wojewódzkie prowadzące w kierunku Bieszczad 886 i Pogórza Dynowskiego 884. Przez te szlaki odbywa się duży	Wartość ryzyka: ŚREDNIE Prawdopodobieństwo: 3 Skutki: C Ryzyko akceptowane (A)	Liczba zagrożonej ludności wynosi około 65 000 (wszyscy mieszkańcy Powiatu). Natomiast szczególne zagrożone są osoby zamieszkujące przy drodze krajowej nr 9 i drogach wojewódzkich nr 884 i 886 – około 14 000 osób (oszacowano z wykorzystaniem Systemu Informacji przestrzennej GIS za pomocą narzędzia „Ludność”). Tego typu zdarzenia są bardzo dużym zagrożeniem dla zdrowia i życia ludzi i wymagają szybkiego działania wszelkiego rodzaju specjalistycznych służb ratowniczych, w tym ratownictwa technicznego. Trasy przewozu TSP na mapie GIS: plik txt „Trasa TSP, przez Powiat Brzozowski”. Najbardziej zagrożonym odcinek transportu drogowego ze względu na ilość przewożonych, TSP jest odcinek trasy Wola Komborska – Jasienica Rosielna. Ponad 80% ogólnej liczby miejscowości zagrożonych przypada

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

	ruch turystyczny zwłaszcza w okresach letnich oraz przewozy materiałów niebezpiecznych. Dawne przejście graniczne w Barwinku powoduje, że przez Powiat odbywa się transport materiałów niebezpiecznych ze Słowacji, Ukrainy i Białorusi. Ponadto materiały niebezpiecznych są przewożone trasami: Domaradz-Grabownica, roczna ilość przewozów 21 000 ton, trasa Jabłonica Polska – Domaradz 6000 ton, trasa Nozdrzec-Grabownica 5000 ton, z tendencją wzrostową. Zagrożenie, jakie ma miejsce podczas przewozu w/w materiałów stwarza zagrożenie zarówno w obszarach zabudowanych jak i poza nimi. Kierowcy przewożący materiały niebezpieczne, zarówno tranzytem jaki docelowo do Polski, napotykają na trudne warunki jazdy. Składają się na nie różnorodne i niesprzyjające ukształtowanie terenu, niedostateczna jakość dróg, brak obwodnic powodujący przejazd wąskimi, krętymi ulicami przez miejscowości, trudne warunki atmosferyczne panujące przez pół roku.		na tę drogę. Lokalizacja odcinka na mapie GIS: plik txt „Najniebezpieczniejszy odcinek drogi w powiecie”
9.	ZAGROŻENIA CHEMICZNO-EKOLOGICZNE Główne źródła zagrożenia awariami chemiczno-ekologicznymi na terenie Powiatu Brzozowskiego jest amoniak, substancje ropopochodne, podchloryn sodu i bioetanol. Amoniak (1005) znajduje się w instalacjach chłodniczych zlokalizowanych na terenie Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Jasienicy Rosielnej w ilości ok. 750 kg. W wyniku uwolnienia się tego środka, zasięg strefy zagrożenia może objąć teren w promieniu 60 m, a zasięg strefy ostrzegania do 2,2 km. Zagrożenie substancjami ropopochodnymi wynika z eksploatacji złóż ropy naftowej w miejscowościach Turze Pole i Grabownica Starzeńska. Eksploatacja złóż ropy i gazu ziemnego na terenie Powiatu prowadzona jest przez Sanocki Zakład Górnictwa Nafty i Gazu. Głębokość otworów kształtuje się w granicach 200 – 1 000m. Wydobyta ropa naftowa przetwarzana jest do zbiorników międzyoperacyjnych, skąd następuje jej dalsza ekspedycja. Podczas eksploatacji mogą powstać następujące zdarzenia powodujące zagrożenie skażeniem środowiska lub zagrożenie pożarowe: erupcja –	Wartość ryzyka: MAŁE Prawdopodobieństwo: 2 Skutki: B Ryzyko akceptowane (A)	W wyniku uwolnienia się niebezpiecznych substancji do atmosfery nastąpi skażenie środowiska, a tym samym zagrożenie zdrowia i życia osób przebywających w strefie skażeń. Ponadto niektóre z tych środków mogą tworzyć mieszaniny wybuchowe, powodując tym samym zagrożeni pożarowe. Zasięg strefy zagrożenia i strefy ostrzegania w sytuacji wycieku amoniaku (1005) w OSM w Jasienicy Rosielnej. Zasięg strefy zagrożenia: 150m Maksymalny (w nocy) zasięg strefy ostrzegania: 2,3 km. Ludność zamieszkująca strefę zagrożenia: 43 osoby Ludność zamieszkująca w maksymalnej strefie ostrzegania: ok. 3500 osób. Liczbę ludności oszacowano z wykorzystaniem Systemu Informacji przestrzennej GIS za pomocą

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

	nieopanowany wypływ ropy lub gazu ziemnego podczas wiercenia, pęknięcia zbiorników ropy i jej wypływ, uszkodzenia ropociągów i gazociągów i wypływ mediów do środowiska, pożary szybów i zbiorników magazynujących. Zagrożenie stanowią przede wszystkim odwierty: kopalnie: Grabownica i Wola Jasienicka oraz Strachocina leżąca poza granicami Powiatu, a ponadto urządzenia: rurociąg gazowy (Strachocina – Grabownica), zbiorniki magazynowe ropy naftowej na kopalniach Turze Pole, Grabownica i Wola Jasienicka. Podchloryn sodu w ilości około 500 kg znajduje się na ujęciu wody pitnej Jakła Wielka obsługiwany przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej S.A. w Brzozowie.		narzędzia "Ludność". Prognoza na mapie GIS: plik txt „Prognoza uwolnienia amoniaku z instalacji OSM”.
10.	ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA ENERGETYCZNEGO Przyczyny zagrożenia: możliwość wystąpienia dużego popytu i wzrostu ceny paliw na rynkach światowych, destabilizacji sytuacji polityczno-militarnej w regionach, z których paliwa są bezpośrednio eksportowane do kraju, awarie systemu przesyłu.	Wartość ryzyka: ŚREDNIE ■ Prawdopodobieństwo: 3 Skutki: C Ryzyko akceptowane (A)	Liczba zagrożonej ludności wynosi około 65 000 (wszyscy mieszkańcy Powiatu). Duże skutki społeczno-gospodarcze, ograniczenia w dostawie paliw energii dla wybranych grup odbiorców, wzrost przestępczości – kradzież paliw. Zakłócenia we wskazanych obiektach infrastruktury.
11.	ZAGROŻENIA RADIACYJNE Potencjalne źródła zagrożenia radiacyjnego w kraju stanowią obiekty i instalacje znajdujące się na terenie kraju i elektrownie jądrowe krajów sąsiednich, zlokalizowane w pobliżu granic polski, obiekty związane z przetwarzaniem i składowaniem odpadów promieniotwórczych oraz obiekty posiadające źródła promieniowania jonizującego. Na terenie kraju do obiektów i instalacji stanowiących najważniejsze potencjalne źródła zagrożenia radiacyjnego należą: reaktor badawczy MARIA w Instytucie Energii Atomowej, przechowalnik wypalonego paliwa jądrowego w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych, instalacje wytwarzające otwarte i zamknięte źródła promieniotwórcze w Ośrodku Badawczo-Rozwojowym Izotopów POLATOM. Wszystkie te obiekty zlokalizowane są na terenie ośrodka jądrowego w Świerku k/Otwocka i na terenie Krajowego Składowiska Odpadów	Wartość ryzyka: ŚREDNIE ■ Prawdopodobieństwo: 3 Skutki: B Ryzyko akceptowane (A)	Liczba zagrożonej ludności wynosi około 65 000 (wszyscy mieszkańcy Powiatu). Bez względu na skalę zdarzenia radiacyjnego jego skutki zawsze oddziałują na zdrowie ludzi i mogą oddziaływać na środowisko naturalne.

Promieniotwórczych w Różanie k/Ostrołęki. Polska nie posiada elektrowni jądrowej, ma zaś w odległości do ok. 310 km od swych granic 10 czynnych elektrowni jądrowych (26 bloków – reaktorów energetycznych o łącznej elektrycznej mocy zainstalowanej brutto 18 tys. MWe). Są to: – Elektrownia Równe (Ukraina) – 140 km od granicy – 2 bloki WWER-440, 2 bloki WWER-1000; – Elektrownia Chmielnicki (Ukraina) – 175 km od granicy – 2 bloki WWER-1000; – Elektrownia Mochovce (Słowacja) – 125 km od granicy – 2 bloki WWER-440; – Elektrownia Bohunice (Słowacja) – 138 km od granicy – 3 bloki WWER-440 (w tym 1 blok typu WWER-440-230); – Elektrownia Paks (Węgry) – 307 km od granicy – 4 bloki WWER-440; – Elektrownia Dukovany (Czechy) – 122 km od granicy – 4 bloki WWER-440; – Elektrownia Temelin (Czechy) – 202 km od granicy – 2 bloki WWER-1000; – Elektrownia Krummel (Niemcy) – 258 km od granicy – 1 blok BWR o mocy 1316 MWe; – Elektrownia Oskarshamn (Szwecja) – 205 km od granicy – 3 bloki BWR o mocach 487, 627 i 1194 MWe; – Elektrownia Ignalino (Litwa) – 250 km od granicy – 1 blok RBMK o mocy 1300 MWe. Do występujących na terenie kraju, a możliwych do wystąpienia na terenie Powiatu, przypadków zdarzeń radiacyjnych należą: kradzież, zagubienie lub celowe uszkodzenie źródeł promieniotwórczych, znalezienie źródeł promieniotwórczych w miejscach ogólnodostępnych, podejrzenie o ukrycie odpadów promieniotwórczych, próba wywozu skażonych materiałów bez wymaganych dokumentów, przekroczenia poziomów interwencyjnych dawek, zakłóceń pracy, awarii urządzeń zawierających źródła promieniotwórcze, innych przyczyn (np. pożary w obiektach ze		

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

	źródłami promieniotwórczymi, uszkodzenia opakowania z towarem promieniotwórczym, rozszczelnienie źródła promieniotwórczego).		
12.	NARUSZENIE PORZĄDKU PUBLICZNEGO I DZIAŁANIA TERRORYSTYCZNE W realiach współczesnego świata terroryzm daje się postrzegać w dwóch zasadniczych płaszczyznach. Stał się metodą walki wielu ugrupowań próbujących rozwiązać różnorakie problemy (społeczno-polityczne, narodowościowe, religijne, z co za tym idzie zjawiskiem masowym o ogromnej skali. Może mieć też na celu osiągnięcie wielkich korzyści materialnych lub dokonywanie rozrachunków przestępczych. Bez względu na podłoże terroryzmu, należy zwrócić uwagę na cztery zasadnicze elementy tego zjawiska, które występują w każdym przypadku jego zaistnienia, tj.: • działania pojedynczej osoby lub grupy osób bądź groźby ich popełnienia) charakteryzujące się dużą brutalnością i stosunkową „prostotą” metod wykonania; • działania skierowane w dużą ilość osób przypadkowych, bądź w osoby lub obiekty o dużym znaczeniu symbolicznym; • działania są zdarzeniami spektakularnymi, budzącymi duże zainteresowanie medialne, a tym samym docierającymi masowo do społeczności na całym świecie; • działania wywołują stan powszechnego zagrożenia. Odrębnymi, bardzo istotnymi i wymagającymi szczególnej uwagi aspektami zjawiska terroryzmu są: jego ciągła ewolucja, charakteryzująca się trudnymi do przewidzenia kierunkami zmian oraz wyraźna w ostatnich latach eskalacja brutalności i siły zamachowców. Występujące do tej pory na całym świecie metody działania: • zabójstwa i zamachy na życie znanych osobistości sfer gospodarczych, politycznych, religijnych i kulturalnych; • podłożenia ładunków wybuchowych (ataki bombowe); • uprowadzenia środków komunikacji (np. samolotów pasażerskich, statków) wraz z pasażerami;	Wartość ryzyka: MAŁE Prawdopodobieństwo: 2 Skutki: B Ryzyko akceptowane (A)	Akt terroru powoduje zagrożenie zdrowia i życia ludzi na terenie objętym atakiem terrorystycznym, poważne lub masowe straty materialne, zakłócenia infrastruktury w sieciach: TV, energetycznych, teleinformatycznych, itp. Celem ataków terrorystycznych mogą być: urzędy administracji publicznej, ujęcia wody, stacje uzdatniania wody, szpitale, zakłady produkujące żywność, hurtownie żywności, placówki oświatowe.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

• porwania samolotów do zaatakowania nimi obiektów o znaczeniu symbolicznym dla zachodniej cywilizacji (zamachy z dnia 11.09.2001r.); • samobójcze zamachy bombowe; • zajęcia obiektów i wzięcie zakładników, podpalenia; • porwania osób (kidnapping); • wysyłanie przesyłek z czynnym materiałem biologicznym (bioterror) lub materiałem wybuchowym; • skażenie terenu (obiektu) materiałem radioaktywnym, bojowymi gazami trującymi, czynnym materiałem biologicznym (broń biologiczna); • stosowanie gróźb użycia broni masowego rażenia: nuklearnej, chemicznej, biologicznej. Natomiast bezpośrednimi celami zamachowców mogą być: • obiekty administracji publicznej, placówki oświatowe, obiekty kultu religijnego, • obiekty gromadzące dużą liczbę osób; • ważne dla funkcjonowania społeczności obiekty, • obiekty sportowe w trakcie trwania imprez masowych. Przedstawiona powyżej charakterystyka zjawiska terroru pozwoliła określić generalne zagrożenia, które powoduje: – zagrożenie życia i zdrowia ludzi na terenie objętym atakiem terrorystycznym; – poważne lub masowe straty materialne; – dezorganizację działania instytucji ważnych dla funkcjonowania państwa i społeczności poprzez porwania i zabójstwa osób objętych szczególną ochroną; – wymuszanie określonego działania sprzecznego z prawem, np. wypuszczenie więzionych terrorystów/przestępców, wypłacenie okupu, itp., – gwałtowny wzrost ilości zgonów i zachorowań spowodowanych atakiem terrorystycznym; – zmniejszenie skuteczności służb medyczno-ratowniczych z uwagi		

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

	na wzrost liczby ofiar (brak personelu medycznego, miejsc w szpitalach, środków, leków); – możliwy wzrost zachorowań i zgonów wśród funkcjonariuszy Policji i innych osób biorących udział w działaniach ratowniczych, powstanie katastrofy ekologicznej; – zakłócenie infrastruktury w sieciach: rtv, energetycznych, teleinformatycznych, itp.; – wprowadzenie do sprzedaży skażonych produktów i żywności. – możliwość eskalacji zagrożenia poprzez powstanie katastrof: budowlanych, ekologicznych, lotniczych, w żegludze, transporcie drogowym i kolejowym, jako zjawisko niespowodowanych bezpośrednio zamachem terrorystycznym; – dewastacja i grabież mienia prywatnego i publicznego pozostawionego na czas ewakuacji ludności z terenu potencjalnie zagrożonego; – duże powodujące utrudnienia w prowadzeniu działań) zainteresowanie zdarzeniem osób postronnych i środków masowego przekazu; – wystąpienie zakłóceń na ciągach komunikacyjnych – trasach przewidzianej ewakuacji ludności i dojazdów służb policyjnych i ratowniczych – przez gromadzących się tzw. gapiów i pozostawione przez nich środki komunikacji; – nielegalne przekroczenia granic państwowych z pogwałceniem międzynarodowych przepisów prawnych; – uzyskanie od osoby (osób) uprowadzonych informacji, które mogą posłużyć do popełniania innych przestępstw.		
13.	ZAGROZENIA ZWIĄZANE Z WYSTĄPIENIEM INNYCH SYTUACJI KRYZYSOWYCH Sytuacje kryzysowe, o których mowa w ustawie o zarządzaniu kryzysowym mogące spowodować straty w ludziach, mieniu i środowisku, (lecz nie da się ich przewidzieć) a wywołujące znaczne ograniczenia w działaniu właściwych organów administracji publicznej ze względu na nieadekwatność posiadanych sił i środków.	Nieprzewidywalne prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożenia.	

Źródło: dane Starostwa Powiatowego w Brzozowie

Ochotnicze Straże Pożarne (OSP) Powiatu Brzozowskiego

W Powiecie Brzozowskim funkcjonuje 47 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej:

- ✓ w Gminie Brzozów **9 jednostek** Ochotniczej Straży Pożarnej, w miejscowościach: Grabownica Starzeńska, Górki, Humniska, Przysietnica, Brzozów, Stara Wieś, Turze Pole, Zmiennica, Wola Górecka;
- ✓ w Gminie Domaradz **5 jednostek** Ochotniczej Straży Pożarnej, w miejscowościach: Barycz, Domaradz, Domaradz-Góra, Domaradz-Poręby, Golcowa,
- ✓ w Gminie Dydnia **11 jednostek** Ochotniczej Straży Pożarnej, w miejscowościach: Dydnia, Grabówka, Jabłonka, Krzemienna, Krzywe, Niebocko, Niewistka, Temeszów, Obarzym, Witryłów, Wydrna;
- ✓ w Gminie Haczów **7 jednostek** Ochotniczej Straży Pożarnej, w miejscowościach: Buków, Haczów, Jabłonica Polska, Jasionów, Malinówka, Trześniów, Wzdów;
- ✓ w Gminie Jasienica Rosielna **4 jednostki** Ochotniczej Straży Pożarnej, w miejscowościach: Jasienica Rosielna, Blizne, Orzechówka, Wola Jasienicka;
- ✓ w Gminie Nozdrzec **11 jednostek** Ochotniczej Straży Pożarnej, w miejscowościach: Hłudno, Huta Poręby, Izdebki, Izdebki-Rudawiec, Nozdrzec, Siedliska, Wara, Wesola, Magierów, Wesola-Ryta Górka oraz Wesola-Ujazdy.

Jednostki OSP z miejscowości Grabownica Starzeńska, Humniska, Przysietnica, Stara Wieś, Zmiennica, Domaradz, Barycz, Wesola, Nozdrzec, Izdebki, Dydnia, Jabłonka, Witryłów, Haczów, Jabłonica Polska, Jasionów, Trześniów, Jasienica Rosielna oraz Blizne są w Krajowym Systemie Gaśniczym. W zakresie działań dotyczących ochrony przeciwpożarowej w jednostkach OSP prowadzona jest popularyzacja ochrony przeciwpożarowej wśród młodzieży poprzez organizowane pogadanki na temat przyczyn powstawania pożarów i innych zagrożeń i zdarzeń oraz ich zapobiegania w placówkach szkolno - oświatowych na terenie.

2.10. Sport i rekreacja

W powiecie zlokalizowane są następujące obiekty o charakterze sportowym i rekreacyjnym w których odbywa się wiele imprez i przedstawień przeznaczonych dla mieszkańców.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Tabela 24. Wykaz i specyfikacja obiektów o charakterze sportowym i rekreacyjnym zlokalizowanych w Powiecie Brzozowskim

Obiekt	Rok powstania obiektu	Powierzchnia obiektu	Rodzaj nawierzchni, technologia	Układ funkcjonalny	Rodzaj wyposażenia	Maksymalna liczba użytkowników (rocznie)
Gmina Brzozów						
Boisko piłkarskie MOSiR Brzozów	1973r.	Powierzchnia obiektu ok. 65 a	trawa naturalna	Boisko zlokalizowane przy budynku MOSiR w Brzozowie.	• bramki, siatki, piłki oraz urządzenia treningowe, • zaplecze sportowe, • widownia – częściowo zadaszona	Ok. 5000 (zawodnicy klubu oraz kibice i uczestnicy zdarzeń sportowych). W/w liczba uzależniona od harmonogramu rozgrywek ligowych OZPN.
Boisko piłkarskie LKS „Iskra” Przysietnica	1957r. Gruntowna modernizacja: 2008/2009 r.	Powierzchnia obiektu ok. 57 a	trawa naturalna	Boisko znajduje się przy wjeździe do miejscowości od strony Brzozowa. Poza płytą stadionu w skład obiektu wchodzi trybuna oraz zaplecze sportowe - w tym szatnie dla zawodników i węzeł sanitarny.	• bramki, siatki, piłki oraz urządzenia treningowe, • widownia, • zaplecze sportowe, • piłkochwyty	Ok. 5000 (zawodnicy klubu oraz kibice i uczestnicy zdarzeń sportowych). W/w liczba uzależniona od harmonogramu rozgrywek ligowych OZPN.
Boisko piłkarskie LKS „Płomień” Zmiennica	1946r.	Powierzchnia obiektu ok. 49,3 a	trawa naturalna	Boisko znajduje się w centralnej części miejscowości przy głównych obiektach użyteczności publicznej we wsi. Poza płytą stadionu w skład obiektu wchodzi trybuna oraz zaplecze sportowe - w tym szatnie dla zawodników i węzeł sanitarny (<i>lokalizacja tzw. stary dom ludowy</i>).	• bramki, siatki, piłki oraz urządzenia treningowe, • piłko chwyty, • widownia, • zaplecze sportowe	Ok. 4000 (zawodnicy klubu oraz kibice i uczestnicy zdarzeń sportowych). W/w liczba uzależniona od harmonogramu rozgrywek ligowych OZPN.
Boisko piłkarskie GKS „Górnik” Grabownica	1949r. <i>(modernizacja płyty boiska wraz z wykonaniem drenażu – rok 2010)</i>	Powierzchnia obiektu ok. 62,5 a	trawa naturalna	Boisko znajduje się przy wyjeździe z miejscowości w kierunku wsi Humniska. Poza płytą stadionu w skład obiektu wchodzi trybuna oraz zaplecze sportowe - w tym szatnie dla zawodników i węzeł sanitarny.	• bramki, siatki, piłki oraz urządzenia treningowe, • widownia, • zaplecze sportowe	OK. 3000 (zawodnicy klubu oraz kibice i uczestnicy zdarzeń sportowych). W/w liczba uzależniona od harmonogramu rozgrywek ligowych OZPN.
Boisko piłkarskie LKS Górki	1986r.	Powierzchnia obiektu ok. 64,2 a	trawa naturalna	Boisko znajduje się przy wyjeździe z miejscowości w kierunku wsi miasta Brzozowa, w sąsiedztwie cmentarza wojennego z I wojny światowej. Poza płytą stadionu w skład obiektu wchodzi trybuna oraz zaplecze sportowe - w tym szatnie dla zawodników i węzeł sanitarny.	• bramki, siatki, piłki oraz urządzenia treningowe, • widownia, • zaplecze sportowe	Ok. 3000 (zawodnicy klubu oraz kibice i uczestnicy zdarzeń sportowych). W/w liczba uzależniona od harmonogramu rozgrywek ligowych OZPN.
Boisko wielofunkcyjne przy SP Nr 1 Brzozów	2011r.	Powierzchnia obiektu 1320 m ²	trawa sztuczna	-	boiska do: • piłki ręcznej, • piłki siatkowej, • koszykówki, • tenisa ziemnego	Brak ewidencji korzystających z obiektu w placówce oświatowej i Wydziale OP.
Boisko wielofunkcyjne przy Gimnazjum nr 1 Brzozów	2008 r.	Powierzchnia obiektu 1 320 m ²	trawa sztuczna	-	boiska do: • piłki ręcznej, • piłki siatkowej, • koszykówki, • tenisa ziemnego	Brak ewidencji korzystających z obiektu w placówce oświatowej i Wydziale OP.
Boiska przy ZS w Starej Wsi do tenisa ziemnego oraz piłki siatkowej i koszykówki	2006 r.	Powierzchnia obiektu 654 m ²	trawa sztuczna	-	boiska do: • piłki ręcznej, • piłki siatkowej, • koszykówki, • tenisa ziemnego	Brak ewidencji korzystających z obiektu w placówce oświatowej i Wydziale OP.
Boisko wielofunkcyjne przy ZS w Grabownicy Starzeńskiej	2009 r.	Powierzchnia obiektu 1 320 m ²	trawa sztuczna	-	boiska do: • piłki ręcznej, • piłki siatkowej, • koszykówki, • tenisa ziemnego	Brak ewidencji korzystających z obiektu w placówce oświatowej i Wydziale OP.
Boisko wielofunkcyjne przy ZS Nr 2 w Przysietnicy	2010 r.	Powierzchnia obiektu 1 320 m ²	trawa sztuczna	-	boiska do: • piłki ręcznej, • piłki siatkowej, • koszykówki, • tenisa ziemnego	Brak ewidencji korzystających z obiektu w placówce oświatowej i Wydziale OP.
Boisko wielofunkcyjne przy Zespole szkół nr 2 w Humniskach	2014 r.	Powierzchnia obiektu 1 320 m ²	trawa sztuczna	-	boiska do: • piłki ręcznej, • piłki siatkowej, • koszykówki, • tenisa ziemnego	Brak ewidencji korzystających z obiektu w placówce oświatowej i Wydziale OP.
Sala gimnastyczna SP Nr 1 Brzozów	1999r.	Powierzchnia obiektu 648 m ²	wykładzina gumowa	Widownia stojąca dla 200 osób	• bramki, • siatki, • piłki, • urządzenia treningowe	Sale gimnastyczne wykorzystywane na zajęcia wychowania fizycznego w danej szkole w ilości wynikającej z ramowego planu nauczania

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

						i prowadzonych zajęć dodatkowych m. in. dla stowarzyszeń kultury fizycznej. 48 000 osób
Sala gimnastyczna ZS Nr 1 Humniska	2012r.	Powierzchnia obiektu 648 m ²	podłoga parkiet	Widownia 130 miejsc siedzących	• bramki, • siatki, • piłki, • urządzenia treningowe	40 000 osób
Sala gimnastyczna ZS Nr 1 Przysietnica	2012r.	Powierzchnia obiektu 288 m ²	podłoga parkiet	Widownia stojąca dla 100 osób	• bramki, • siatki, • piłki, • urządzenia treningowe	30 000 osób
Sala gimnastyczna ZS Nr 2 Przysietnica	1997r.	Powierzchnia obiektu 288 m ²	wykładzina gumowa	Widownia stojąca dla 100 osób	• bramki, • siatki, • piłki, • urządzenia treningowe	35 000 osób
Sala gimnastyczna ZS Stara Wieś	2003r.	Powierzchnia obiektu 288 m ²	wykładzina gumowa	Widownia stojąca dla 100 osób.	• bramki, • siatki, • piłki, • urządzenia treningowe	40 000 osób
Sala gimnastyczna ZS Nr 2 Humniska	2005r.	Powierzchnia obiektu 288 m ²	podłoga parkiet	Widownia stojąca dla 100 osób.	• bramki, • siatki, • piłki, • urządzenia treningowe	35.000 osób
Sala gimnastyczna ZS Górki	1997r.	Powierzchnia obiektu 288 m ²	wykładzina gumowa	Widownia stojąca dla 100 osób.	• bramki, • siatki, • piłki, • urządzenia treningowe	30 000 osób
Sala gimnastyczna ZS Grabownica Starzeńska	2007r.	Powierzchnia obiektu 288 m ²	podłoga parkiet	Widownia stojąca dla 100 osób.	• bramki, • siatki, • piłki, • urządzenia treningowe	30 000 osób
Sala gimnastyczna Gimnazjum Nr 1 Brzozów	1974r.	Powierzchnia obiektu 170 m ²	podłoga parkiet	Brak widowni.	• bramki, • siatki, • piłki, • urządzenia treningowe	25 000 osób
Siłownia na wolnym powietrzu Park Miejski Brzozów ul. Parkowa (fitness park)	2014r.	Powierzchnia obiektu 550m ²	-	Siłownia zlokalizowana jest na terenie parku miejskiego (jordanowskiego) w Brzozowie na ul. Parkowej, będącego miejscem imprez cyklicznych	• wahadło podwójne, • biegacz podwójny, • prasa nożna podwójna, • poręcze podwójne, • narciarz, • rowerek rehabilitacyjny, • stepper, • wahadło	Obiekt został oddany do użytku w miesiącu czerwcu 2014 r. - z tego względu brak jeszcze szczegółowych informacji dotyczących liczby korzystających z niego osób.
Kompleks sportowo – rekreacyjny ul. Słoneczna w Brzozowie	2011r.	Powierzchnia obiektu 1,66 ha	-	W skład kompleksu wchodzą: dwa boiska do tenisa ziemnego o sztucznej nawierzchni, dwa boiska do siatkowej piłki plażowej, plac zabaw dla dzieci również na sztucznej nawierzchni oraz duża niecka basenowa ze zjeżdżalnią wodną i brodzik dla dzieci. Na terenie obiektu znajduje się ponadto fitness club (<i>na wyposażeniu: orbitreki, rowerki, stepper, bieżnie</i> itp.) oraz punkt gastronomiczny. W okresie ferii zimowych przy sprzyjających warunkach pogodowych na terenie obiektu wykonywane jest sztuczne lodowisko.		75.000 rocznie wraz z kolejną pozycją tj. pływalnią „Posejdon”.
Pływalnia „Posejdon” w Brzozowie ul. Parkowa 5	2006r.	Kubatura obiektu 12 020 m ³	-	wymiary niecki – 25x12,5 kubatura – 12 020 m ³ szybka zjeżdżalnia o długości 47m jakuzzi na 6 osób (temperatura wody 34 °C) – temperatura wody w basenie 28°C - temperatura w pomieszczeniu 32 °C		
Siłownia MOSiR Brzozów	2006r.	Powierzchnia obiektu 64 m ²	-	Siłownia znajduje się w budynku Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Brzozowie, ul. Legionistów 3 W skład siłowni wchodzi: bieżnia, 2 rowerki, stepper, brama kulturystyczna, atlas wielofunkcyjny, 3 ławeczki, 3 stojaki, 4 gryfy proste i gryf omamy oraz zestaw talerzy o obciążeniu 140 kg.		1000 osób rocznie
Gmina Dydnia						
Niebocko Stadion do piłki nożnej wraz z trybunami, budynkiem szatni i placem gospodarczym	2009r.	Powierzchnia obiektu 11000m ² Powierzchnia Stadionu 5 800 m ²	Trawiasta /trawa naturalna/	Boisko do piłki nożnej, trybuna, budynek szatni, plac gospodarczy, ogrodzenie, piłkochwyty	Trybuny kryte na 600 miejsc, pow. użyt. 318,52m ² Budynek szatni dwukondygnacyjny pow zab. 97,98m ² , pow. Użytkowa 153,42m ²	1200
Grabówka Stadion do piłki nożnej	2004r.	Powierzchnia obiektu 14307m ² Powierzchnia stadionu 5760,0m ²	Trawiasta /trawa naturalna/	Boisko do piłki nożnej, trybuna, budynek szatni, boisko treningowe , ogrodzenie, piłkochwyty	Trybuny otwarte 120 miejsc, Budynek szatni parterowy pow. zab. 50,92, pow. użyt. 39,44m ²	600

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Jablonka Boisko wielofunkcyjne Moje Boisko -ORLIK 2012	2008r.	Powierzchnia boiska do gry w piłkę nożną o nawierzchni sztucznej trawy 1860,0m ² Powierzchnia boiska wielofunkcyjnego do piłki koszykowej i siatkowej 613,0m ²	Sztuczna trawa, poliuretan	Boisko do piłki nożnej, Boisko do piłki koszykowej i siatkowej, bud. szatni, parking, trybuny otwarte, ogrodzenie, piłkochwyty, oświetlenie zewnętrzne	Trybuny otwarte 100miejs Bud. szatni parterowy, pow. 54,0m ² Oświetlenie 8 lamp na 9,0m masztach Ogrodzenie, piłkochwyty, chodniki, parking o nawierzchni asfaltowej 450,0m ²	600
Dydnia Boisko sportowe przy Gimnazjum w Dydni	1999r.	Boisko do piłki nożnej 5870m ² Boisko do piłki ręcznej 800,0m ² boisko do piłki koszykowej i siatkowej 600,0m ²	Boisko do piłki nożnej trawa naturalna Boisko do piłki ręcznej, koszykowej i siatkowej – nawierzchnia asfaltowa	Boisko do piłki nożnej Boisko do piłki ręcznej, koszykowej i siatkowej Trybuny ziemne, ogrodzenie, piłkochwyty, budynek szatni, bieżnia, rzut kula i skok w dal	Trybuny ziemne otwarte 300 miejsc Budynek szatni parterowy pow. 82,7m ² ogrodzenie, piłkochwyty, bieżnia, rzut kula i skok w dal	800
Końskie Boisko sportowe przy Zespole Szkół w Końskiem	2011r.	Pow boiska do piłki nożnej 1800 m ²	Trawiasta /trawa naturalna/	Boisko do piłki nożnej Boisko do piłki siatkowej Plac rekreacyjny Trybuny otwarte, ogrodzenie	Trybuny otwarte 80 miejsc Ogrodzenia	200
Gmina Jasienica Rosielna						
Orlik w Jasienicy Rosielnej	Obiekt oddano do użytku w 2013 roku.	Boisko do gry w siatkówkę, koszykówkę oraz tenisa ziemnego – powierzchnia 613 m ² . Boisko do gry w piłkę nożną – powierzchnia 1 860 m ² . Zaplecze socjalne: powierzchnia 60 m ² .	– płyta boiskowa wykonana z poliuretanu, na którym można grać w koszykówkę, siatkówkę oraz tenisa ziemnego, – płyta boiskowa pokryta trawą suszoną do gry w piłkę nożną – zaplecze socjalne przystosowane dla osób niepełnosprawnych wykonane w technologii tradycyjnej murywanej, – nocne oświetlenie.	Zagospodarowanie obiektu stanowią 2 płyty boiskowe: do gry w piłkę nożną oraz boisko wielofunkcyjne (do gry w siatkówkę, koszykówkę oraz tenisa ziemnego) i budynek zaplecza socjalnego (magazyn sprzętu gospodarczo – sportowego, dwie szatnie, wraz z zespołami higieniczno – sanitarnymi, pomieszczenie trenera, toaleta dla niepełnosprawnych).	Obiekt jest oświetlony, ogrodzony oraz monitorowany. Boiska posiadają wyposażenie sportowe.	40
Orlik w Bliznem	Obiekt oddano do użytku w 2011 roku.	Boisko do gry w siatkówkę, koszykówkę oraz tenisa ziemnego – powierzchnia 613 m ² . Boisko do gry w piłkę nożną – powierzchnia 1 860 m ² . Zaplecze socjalne: powierzchnia 60 m ² .	– płyta boiskowa wykonana z poliuretanu, na którym można grać w koszykówkę, siatkówkę oraz tenisa ziemnego, – płyta boiskowa pokryta trawą suszoną do gry w piłkę nożną – zaplecze socjalne przystosowane dla osób niepełnosprawnych wykonane w technologii tradycyjnej murywanej, – nocne oświetlenie.	Zagospodarowanie obiektu stanowią 2 płyty boiskowe: do gry w piłkę nożną oraz boisko wielofunkcyjne (do gry w siatkówkę, koszykówkę oraz tenisa ziemnego) i budynek zaplecza socjalnego (magazyn sprzętu gospodarczo – sportowego, dwie szatnie, wraz z zespołami higieniczno – sanitarnymi, pomieszczenie trenera, toaleta dla niepełnosprawnych).	Obiekt jest oświetlony, ogrodzony oraz monitorowany. Boiska posiadają wyposażenie sportowe	40
Orlik w Orzechówce	Obiekt oddano do użytku w 2013 roku.	Boisko do gry w siatkówkę, koszykówkę oraz tenisa ziemnego – powierzchnia 613 m ² . Boisko do gry w piłkę nożną – powierzchnia 1 860 m ² . Zaplecze socjalne: powierzchnia 60 m ² .	– płyta boiskowa wykonana z poliuretanu, na którym można grać w koszykówkę, siatkówkę oraz tenisa ziemnego, – płyta boiskowa pokryta trawą suszoną do gry w piłkę nożną – zaplecze socjalne przystosowane dla osób niepełnosprawnych wykonane w technologii tradycyjnej murywanej, – nocne oświetlenie.	Zagospodarowanie obiektu stanowią 2 płyty boiskowe: do gry w piłkę nożną oraz boisko wielofunkcyjne (do gry w siatkówkę, koszykówkę oraz tenisa ziemnego) i budynek zaplecza socjalnego (magazyn sprzętu gospodarczo – sportowego, dwie szatnie, wraz z zespołami higieniczno – sanitarnymi, pomieszczenie trenera, toaleta dla niepełnosprawnych).	Obiekt jest oświetlony, ogrodzony oraz monitorowany. Boiska posiadają wyposażenie sportowe	40
Boisko Wielofunkcyjne w Woli Jasienickiej	Obiekt oddano do użytku w 2011 roku.	Boisko do gry w piłkę nożną – 800 m ² , ręczną – 800 m ² , koszykówkę – 332,20 m ² , tenis ziemny – 260,86 m ² , siatkową – 162 m ² powierzchni	– płyta boiskowa wykonana z poliuretanu, na którym można grać w koszykówkę, piłkę nożną, siatkówkę, tenis ziemny	Zagospodarowanie obiektu stanowi płyta boiska wielofunkcyjnego.	Obiekt jest ogrodzony	20
Basen w Zespole Szkół w Blizne	Obiekt oddano do użytku w 1999 roku.	Budynek w którym mieści się basen posiada następującą powierzchnię 319,2 m ² . Basen posiada długość: 16,75 m i szerokość 8 m.	Obiekt został wykonany w technologii Myrtha 16.67 x 8.0m	Układ funkcjonalny obiektu tworzą następujące pomieszczenia: - natryski - ubikacje - maszynownia	Obiekt jest wyposażony w: - hala basenowa, - niecka basenów, - natryski i ubikacje, - korytarz, - klatka schodowa, - korytarz drugi, - pomieszczenie do uzdatniania wody, - pomieszczenie.	5 600

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Plac Zabaw w Parku w Jasienicy Rosielnej	Obiekt oddano do użytku w 2010 roku.	Plac zabaw zajmuje powierzchnię 900 m ² .	Teren, na którym zorganizowano plac zabaw posiada nawierzchnię trawiastą.	Plac zabaw stanowi otwarta przestrzeń ograniczoną ogrodzeniem przeznaczona do zabaw.	Plac zabaw został wyposażony w następujące elementy: piaskownica, zestaw zabawowy składający się m.in. z: wieża sześciokątna z daszkiem, wieża kwadratowa z daszkiem, zjeżdżalnia, ślizg rurowy, kładka linowa, most linowy, tunel linowy, ścianka wspinaczkowa- wejście linowe, ścianka wspinaczkowa – pajęczyna, komin linowy, pomost belkowy, koci grzbiet, drabinka wejściowa, huśtawka podwójna z siedziskiem zamykanym, huśtawka wagowa, karuzela na fundamencie betonowym, samochód, ławka piknikowa, huśtawka sprężynowiec, huśtawka sprężynowiec podwójna, altana na fundamencie, bramka z koszem, tablica informacyjna, ławka parkowa, kosz parkowy.	35
Plac Zabaw przy Przedszkolu w Bliznem	Obiekt oddano do użytku w 2010 roku.	Plac zabaw zajmuje powierzchnię 566 m ² .	Teren, za którym zorganizowano plac zabaw posiada nawierzchnię zwirową.	Plac zabaw stanowi otwarta przestrzeń przy budynku przedszkola w Bliznem, jest ogrodzony i monitorowany.	Plac zabaw został wyposażony w następujące elementy: piaskownica, zestaw zabawowy składający się m.in. z: wieża sześciokątna z daszkiem, wieża kwadratowa z daszkiem, zjeżdżalnia, kładka linowa, most linowy, ścianka wspinaczkowa- wejście, , pomost belkowy, huśtawka podwójna z siedziskiem zamykanym, huśtawka wagowa, karuzela na fundamencie betonowym, samochód, ławka piknikowa, huśtawka sprężynowiec, huśtawka sprężynowiec podwójna, altana na fundamencie, bramka z koszem, tablica informacyjna, ławka parkowa, kosz parkowy.	30
Plac Zabaw przy Szkole Podstawowej w Woli Jasienickiej	Obiekt oddano do użytku w 2010 roku.	Plac zabaw zajmuje powierzchnię 365,60 m ² .	Teren, za którym zorganizowano plac zabaw posiada nawierzchnię trawiastą.	Plac zabaw stanowi otwarta przestrzeń przy budynku Szkoły Podstawowej w Woli Jasienickiej, jest ogrodzony i monitorowany.	Plac zabaw został wyposażony w następujące elementy: piaskownica, zestaw zabawowy składający się m.in. z: wieża kwadratowa z daszkiem, wieża kwadratowa, zjeżdżalnia, ślizg rurowy, kładka linowa, most linowy, tunel linowy, ścianka wspinaczkowa- wejście, ścianka wspinaczkowa – pajęczyna, komin linowy, pomost belkowy, koci grzbiet, drabinka wejściowa, huśtawka podwójna z siedziskiem zamykanym, huśtawka wagowa, karuzela na fundamencie betonowym, samochód, ławka piknikowa, huśtawka sprężynowiec, huśtawka sprężynowiec podwójna, altana na fundamencie, bramka z koszem, tablica informacyjna, ławka parkowa, kosz parkowy.	20
Plac Zabaw w Orzechówce	Obiekt oddano do użytku w 2010 roku.	Plac zabaw zajmuje powierzchnię 920 m ² .	Teren, na którym zorganizowano plac zabaw posiada nawierzchnię trawiastą.	Plac zabaw jest ogrodzony, monitorowany.	Plac zabaw został wyposażony w następujące elementy: piaskownica, zestaw zabawowy składający się m.in. z: wieża sześciokątna z daszkiem, wieża kwadratowa z daszkiem, wieża strażacka, zjeżdżalnia, pomost belkowy, most linowy, kładka linowa, ścianka wspinaczkowa wejście, , wejście linowe, linka, ścianka linowa, huśtawka podwójna z siedziskiem zamykanym, huśtawka wagowa, karuzela na fundamencie betonowym, samochód, ławka piknikowa, huśtawka sprężynowiec, huśtawka sprężynowiec podwójna, altana na fundamencie, bramka z koszem, tablica informacyjna, ławka parkowa, kosz parkowy.	30
Plac zabaw przy ZS w Bliznem	Obiekt oddano do użytku w 2010 roku.	Plac zajmuje powierzchnię 400 m ² .	Teren, na którym zorganizowano plac zabaw posiada nawierzchnię trawiastą.	Plac zabaw jest ogrodzony, monitorowany.	Plac zabaw został wyposażony w następujące elementy: piaskownica, zestaw zabawowy składający się m.in. z: wieża sześciokątna z daszkiem, wieża kwadratowa z daszkiem, wieża strażacka, zjeżdżalnia, pomost belkowy, most linowy, kładka linowa, ścianka wspinaczkowa wejście, wejście linowe, linka, ścianka linowa, huśtawka podwójna z siedziskiem zamykanym, huśtawka wagowa, karuzela na fundamencie betonowym, samochód, ławka piknikowa, huśtawka sprężynowiec, huśtawka sprężynowiec podwójna, altana na fundamencie, bramka z koszem, tablica informacyjna, ławka parkowa, kosz parkowy.	30
Gmina Nozdrzec						
Moje boisko – ORLIK 2012 przy Szkole Podstawowej nr 2 w Wesolej	2013r.	-	Trawa syntetyczna	Boisko do piłki nożnej, boiska do siatkówki i koszykówki o nawierzchni z poliuretanu oraz budynek zaplecza sanitarnego z szatnią.		-
„POD TREPAZEM” – miejsce spotkań i rekreacji dla mieszkańców Gminy Nozdrzec	2013r.	Obiekt zagospodarowano na działce nr 1944/3 w miejscowości Nozdrzec na powierzchni: 3148m ²	Nawierzchnia działki jest trawiasta z zadrzewieniami. Altankę, stoły oraz elementy wyposażenia placu zabaw wykonano z drewna.	Na zniwelowanym i odwodnionym gruncie rośnie trawa oraz drzewka i krzewy ozdobne. Na działce mieści się altana ogrodowa o wymiarach 5 x 5 m wraz z ławkami bocznymi z przeznaczeniem na zaplecze turystyczno-rekreacyjne. Teren wyposażony jest również w ławostoly ogrodowe (3 szt.). W wydzielonym i specjalnie przygotowanym miejscu zlokalizowany jest plac zabaw (huśtawka dla maluszków, piaskownica oraz zjeżdżalnia). Całość jest ogrodzona.		1000
Kompleks boisk sportowych „Moje boisko – ORLIK 2012” przy szkole Podstawowej nr 2 w Wesolej	2013r.	Boisko do gry w piłkę nożną – powierzchnia 1920 m ² . Boisko do gry w siatkówkę i koszykówkę: – powierzchnia: 600 m ² . Zaplecze sanitarno – szatniowe: wymiary: 15,69 x 5, 76 m	Boisko do gry w piłkę nożną – wykonane z nawierzchni ze sztucznej trawy. Boisko do gry w siatkówkę i koszykówkę - wykonane z nawierzchni poliuretanowej. Zaplecze sanitarno-szatniowe – wybudowane w technologii tradycyjnej murowanej.	Kompleks boisk obejmuje: – boisko do gry w piłkę nożną; – boisko do gry w siatkówkę i koszykówkę; oraz zaplecze sanitarno – szatniowe.		26
Kompleks boisk sportowych „Moje boisko	-	Boisko do gry w piłkę nożną – wymiary: 30m x 62m	Boisko do gry w piłkę nożną – wykonane	Kompleks boisk obejmuje:		26

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

– ORLIK 2012” przy szkole Podstawowej w Siedliskach		Boisko wielofunkcyjne – wymiary: 19,1 m x 32,1 m Zaplecze sanitarno – szatniowe: zajmuje część obiektu szkoły o powierzchni: 60,0 m ²	z nawierzchni ze sztucznej trawy. Boisko wielofunkcyjne - wykonane z nawierzchni poliuretanowej. Zaplecze sanitarno-szatniowe: mieści się w budynku szkolnym wybudowanym w technologii tradycyjnej murowanej.	– boisko do gry w piłkę nożną; – boisko wielofunkcyjne; oraz zaplecze sanitarno – szatniowe w wydzielonych pomieszczeniach budynku szkoły.		
Kompleks boisk sportowych „Moje boisko – ORLIK 2012” przy Zespole Szkół w Hłudnie	2011r.	Boisko do gry w piłkę nożną – powierzchnia: 1 920 m ² . Boisko do gry w siatkę – powierzchnia: 600 m ² . Zaplecze sanitarno – szatniowe: zajmuje część obiektu szkoły o powierzchni: 60,0 m ² .	Boisko do gry w piłkę nożną – wykonane z nawierzchni ze sztucznej trawy. Boisko do gry w siatkówkę - wykonane z nawierzchni poliuretanowej.	Kompleks boisk obejmuje: – boisko do gry w piłkę nożną; – boisko do gry w siatkówkę.	26	
Kompleks boisk sportowych „Moje boisko – ORLIK 2012” przy I Gimnazjum w Izdebkach	2008r.	Boisko do gry w piłkę nożną – powierzchnia 1 920 m2. Boisko do gry w siatkówkę i koszykówkę: – powierzchnia: 600 m ² . Zaplecze sanitarno – szatniowe: wymiary: 2,59 m x 11,10,0 m.	Boisko do gry w piłkę nożną – wykonane z nawierzchni trawiastej – ze sztucznej trawy. Boisko do gry w siatkówkę i koszykówkę - wykonane z nawierzchni poliuretanowej. Zaplecze sanitarno-szatniowe – budynek kontenerowy.	Kompleks boisk obejmuje: – boisko do gry w piłkę nożną; – boisko do gry w siatkówkę i koszykówkę; oraz zaplecze sanitarno – szatniowe.	26	
Stadion sportowy w Izdebkach	Obiekt oddano do użytku w 1959 roku.	Boisko do gry w piłkę nożną – powierzchnia 5 225 m ² .	Boisko do gry w piłkę nożną – wykonane z nawierzchni trawiastej	Boisko do gry w piłkę nożną	22 plus kibice	
Stadion sportowy w Hłudnie	Obiekt oddano do użytku w 1968 roku.	Boisko do gry w piłkę nożną – powierzchnia 5760 m ² .	Boisko do gry w piłkę nożną – wykonane z nawierzchni trawiastej	Boisko do gry w piłkę nożną	22 plus kibice	
Stadion sportowy w Nozdrzu oraz zespół boisk: Piłka plażowa Kort tenisowy – siatkówka Piłka ręczna	Obiekt oddano do użytku 1997 roku – stadion, 2000 r. zespół boisk	Zespół boisk obejmuje powierzchnię 1 120 m ²	Piłka plażowa – boisko wykonane z piasku Kort tenisowy – siatkówka - boisko wykonane z sztucznej nawierzchni Piłka ręczna - boisko wykonane ze sztucznej trawy	Zespół boisk obejmuje: – boisko do piłki plażowej, – kort tenisowy i siatkówka, – bisko do piłki ręcznej.	40 plus kibice	
Gmina Domaradz						
Stadion Sokół Domaradz	1999 r.	1,91 ha	Trawa naturalna	Boisko zlokalizowane w centrum Domaradza, w okolicach kościoła i parkingu	– bramki, siatki, piłki oraz urządzenia treningowe, – zaplecze sportowe, – widownia – boisko do siatkówki plażowej, siłownia na wolnym powietrzu	Ok. 2000 (zawodnicy klubu oraz kibice i uczestnicy zdarzeń sportowych). W/w liczba uzależniona od harmonogramu rozgrywek ligowych OZPN.
Stadion LKS Golcowa	2000 r	Ok. 1,3 ha	Trawa naturalna	Boisko znajduje się w centrum Golcowej, przy drodze Domaradz-Przysietnica	– bramki, siatki, piłki oraz urządzenia treningowe, – zaplecze sportowe, – widownia – boisko do siatkówki plażowej, boisko wielofunkcyjne	Ok. 2000 (zawodnicy klubu oraz kibice i uczestnicy zdarzeń sportowych). W/w liczba uzależniona od harmonogramu rozgrywek ligowych OZPN.
Boisko wielofunkcyjne Domaradz	2014	0,12 ha	Trawa sztuczna	Boisko znajduje się przy Gimnazjum w Domaradzu	– bramki, siatki, piłki, kosze	Ok. 1000
Boisko Barycz	2012	0,18 ha	Trawa naturalna	Boisko znajduje się na placu poniżej kościoła	– bramki, siatki, – boisko do siatkówki plażowej	Ok. 500
Boisko Golcowa	2015	0,20 ha	Trawa naturalna	Boisko w okolicach Zespołu Szkół w Golcowej	– bramki, siatki, – siłownia na wolnym powietrzu	b.d.
Gmina Haczów						
Boisko „Orlik” w Haczowie	2011r.	Pow. 3187 m ²	Trawa syntetyczna	Boisko do piłki nożnej, boiska do siatkówki i koszykówki o nawierzchni z poliuretanu oraz budynek zaplecza sanitarnego z szatnią.		-
Stadion Haczów	1964r.	99x58 dł. bieżni 380 m	Trawiasta	-		400
Stadion Trześniów	1988r.	96x59	Trawiasta	-		180
Stadion Jasionów	1970r.	95x52	Trawiasta	-		120
Stadion Wzdów	1996r.	15x62	Trawiasta	-		20
Stadion Jabłonica Polska	1998r.	96x56	Trawiasta	-		420
Sala gimnastyczna Zespół Szkół Jasionów	1994r.	2x24x7	Wykładzina sportowa Murowana	-		-
Sala gimnastyczna Zespół Szkół Wzdów	2011r.	24x12x8,5	Parkiet Murowana	-		-

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Sala gimnastyczna Zespół Szkół Trześniów	2008r.	24x12x8,5	Parkiet Murowana	-	-
Sala gimnastyczna Zespół Szkół Jabłonica P.	2002r.	24x15x8,5	Wykładzina sportowa- Murowana	-	-
Sala gimnastyczna Zespół Szkół w Malinówce	1999r.	17,5x10,7x6,5	Wykładzina sportowa Murowana	-	-
Sala gimnastyczna Szkoła Podstawowa Haczów	1980r.	32,6x14,9x7,4	Parkiet Murowana	-	-
Boisko wielofunkcyjne Trześniów	Lata 2013-14	Pow. 2303 m ²	poliuretan	-	-

Źródło: Dane Urzędu Gminy Brzozów, Haczów, Nozdrzec, Jasienica Rosielna, Domaradz

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

W Powiecie Brzozowskim działają kluby sportowe wymienione poniżej:

Tabela 25. Wykaz i charakterystyka klubów sportowych działających na terenie Powiatu Brzozowskiego

Klub sportowy	Liczba zrzeszonych osób	Sukcesy i osiągnięcia
Gmina Brzozów		
Brzozowski Klub Sportowy Ju-Jitsu	77	<u>2011 rok:</u> – I miejsce i Puchar Polski i mistrzostwa Polski Duo System (2011 rok) w kategorii młodzieżowców oraz junior, – 9 miejsce na Mistrzostwach Świata w Belgii (Gent) w kategorii Duo System w roku 2011 (młodzieżowców), <u>2012 rok:</u> – 1 m. w Pucharze Polski Młodzieżowców w Mysłowicach (duo system), – 1 m. w Mistrzostwach Polski w Mysłowicach, 2. W Mistrzostwach Polski w Katowicach, 2 m. w Pucharze Podkarpacia w Rzeszowie, <u>2013 rok:</u> – Mistrzostwo Polski Młodzieżowców w kategorii Duo System i Duo – Mix, – Mistrzostwo Polski Seniorów w Zawierciu w kategorii: Duo – System Men, – 7 miejsce na Mistrzostwach Europy Seniorów (duo – system men) w Niemczech, – 3 miejsce w Turnieju Słowenia Open seniorów (duo – system men). – 3 miejsce w Mistrzostwach Świata (Duo–System Men) młodzieżowców w Bukareszcie, – Puchar Europy Juniorów oraz Puchar Budo Seniorów Federacji IBF w Formacjach Sztuk Walki (w kategorii seniorów medal srebrny).
Brzozowski Klub Kyokushin Karate	53	<u>2011 rok:</u> – 1 miejsce w Ogólnopolskim Turnieju Karate (kumite) kadetów, – 3 m w Pucharze Polski (kumite – junior), – 3 m w Ogólnopolskim Turnieju Karate (kumite) młodzików. <u>2012 rok:</u> – 1 miejsce na Mistrzostwach Podkarpacia w Krośnie (kumite), – 2 miejsce na Mistrzostwach Polski w Nowej Rudzie – brązowy medal Mistrzostw Europy w Antwerpii w Belgii w konkurencji kumite. <u>2013 rok:</u> – 2 miejsce w Turnieju Polisch Open Carpatia Cap, – 3 miejsce w Eliminacjach Mistrzostw Europy w Elku w kategorii kumite oraz 2 w kategorii kumite kadet.
Brzozowski Klub Strzelecki „Snajper”	35	Brak szczególnych osiągnięć.
Brzozowskie Stowarzyszenie Koszykówki	46	Brak szczególnych osiągnięć.
Klub Tenisa Stołowego w Brzozowie	18	Brak szczególnych osiągnięć.
LKS Brzozovia „Mrówka”	110	Na zakończenie sezonu rozgrywek ligowych OZPN Krosno drużyna seniorów zdobywając punktów 50 (po 30 rozegranych spotkaniach) uplasowała się na miejscu czwartym w klasie A
Stowarzyszenie Miłośników Siatkówki W Brzozowie	48	Dryżyna seniorów występująca w III lidze podkarpackiej w piłce siatkowej zakończyła sezon 2013/2014 na miejscu 6, z dorobkiem 24 punktów.
Stowarzyszenie Sportowe „Orzełki” Brzozów	115	Brak szczególnych osiągnięć.
LKS Górki	30 osób (w tym 15 osób sekcja tenisa)	Na zakończenie sezonu rozgrywek ligowych OZPN Krosno drużyna seniorów zdobywając punktów 33 (po 23 rozegranych spotkaniach) uplasowała się na miejscu siódmym w klasie C.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

	stołowego)	
GKS Górnik Grabownica Starzeńska	80 osób (seniorzy, juniorzy oraz trampkarze)	Brak sukcesów. Na zakończenie sezonu rozgrywek ligowych OZPN Krosno drużyna seniorów uplasowała się na ostatnim 14 miejscu w grupie B.
Łuczniczki Klub Sportowy SAGIT Humniska	36	Osiągnięcia indywidualne.
LKS Iskra Przysietnica	74	Na zakończenie sezonu rozgrywek ligowych OZPN Krosno drużyna seniorów zdobywając punktów 45(po 30 rozegranych spotkaniach) uplasowała się na miejscu czwartym w klasie O.
LKS Parnas Stara Wieś	50	<u>2013 rok (indywidualnie):</u> – brązowy medal Mistrzostw Polski juniorów do lat 12, – vicemistrzostwo województwa podkarpackiego do lat 17, – mistrzostwo Polski uczniów szkół podstawowych, – udział w Mistrzostwach Europy juniorów (Budowa, Czarnogóra). <u>2014 rok (indywidualnie):</u> – złoty medal Mistrzostw Polski juniorów do lat 10, – 6 miejsce w mistrzostwach Polski juniorów do lat 12, – powołanie Macieja Czopora do Kadry polski na Mistrzostwa Świata (16-25.09.2014 w RPA), – złoty medal Mistrzostw województwa juniorów do lat 12. <u>2013 i 2014 rok (drużynowo):</u> – wygrany turniej Powiatowy o „Złotą Wieżę”, – 3 miejsce w finale wojewódzkim „Złota Wieża”, – zajęcie I miejsca w III lidze podkarpackiej (awans do ligi II), – awans po raz 5 drużyny do finału centralnego „Złotej Wieży” – gdzie zajęła miejsce 13. W finale występowało 27 drużyn z Polski.
LKS Turze Pole	33	Drużyna Turze Pole I – występująca w IV lidze podkarpackiej w tenisie stołowym uplasowała się na miejscu drugim zdobywając 28 punktów, natomiast drużyna Turze Pole II – na miejscu również drugim w lidze V (24 pkt.)
LKS Płomień Zmiennica	90 (3 zespoły)	Na zakończenie sezonu rozgrywek ligowych OZPN Krosno drużyna seniorów zdobywając punktów 32 (po 30 rozegranych spotkaniach) uplasowała się na 13 miejscu w klasie O.
UKS Szkoła Podstawowa Nr 1 w Brzozowie	22	II miejsce – Finał wojewódzki w szachach drużynowych (2013r.) Osiągnięcia indywidualne – szachy IV miejsce Finał wojewódzki w 2014r.)
UKS „Sokół” Gimnazjum Nr 1 Brzozów	120	I miejsce Finał wojewódzki w szachach drużynowych (2014r.). Osiągnięcia indywidualne – szachy.
UKS „Huragan” Górki(ZS Górki)	46	Brak szczególnych osiągnięć.
UKS Górnik Grabownica Starzeńska (ZS w Grabownicy Starzeńskiej)	30	Osiągnięcia indywidualne.
UKS „Champion” Humniska (ZS Nr 2 Humniska)	25	Brak szczególnych osiągnięć.
UKS „Tytan” Przysietnica (ZS Nr 1 Przysietnica)	39	Brak szczególnych osiągnięć.
UKS Gimnazjum – (ZS Nr 2 w Przysietnicy)	47	Brak szczególnych osiągnięć.
UKS „Iskra” Stara Wieś (ZS Stara Wieś)	46	Brak szczególnych osiągnięć.
UKS „Promyk” Turze Pole	40	Brak szczególnych osiągnięć.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Gmina Haczów		
LKS Haczów	50	Awans do klasy okręgowej w 2013/14
LKS Trześniów	30	„C” klasa
LKS „Cisy” Jabłonica Polska	36	„B” klasa
LKS Wzdów	28	„C” klasa
JKS Jasienów	42	„B” klasa
Gmina Nozdrzec		
LKS Izdebki	60	Klasa „A” gr. 1, 14 poz. Runda jesienna 2013/2014
LKS Wesola	30	Klasa „C” gr. 5 poz. Runda jesienna 2013/2014
LKS Hłudno	40	Klasa „C” gr. 2, 6 poz. Runda jesienna 2013/2014
LKS Nozdrzec	30	Klasa „C” gr. 2, 3 poz. Runda jesienna 2013/2014
Gmina Jasienica Rosielna		
GLKS Błękitni Jasienica Rosielna	22	Cykliczne uczestnictwo w różnego typu zawodach sportowych dało zwycięstwo GLKS w wielu rozgrywkach, szereg pamiątkowych dyplomów oraz pucharów a nawet niejednokrotnie z tytułem Mistrza Powiatu.
Gmina Domaradz		
Sokół Domaradz	30	Klasa B od 2009 do 2015
LKS Golcowa	30	Klasa A 2005/2006
Gmina Dydnia		
Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „ORŁY” Jabłonka	b.d.	Brak szczególnych osiągnięć
„Zryw” Dydnia	24	Klasa „C” gr. 2, 11 poz. Sezon 2014/2015
„Victoria” Niebocko	25	Klasa „C” gr. 2, 6 poz. Sezon 2014/2015

Źródło: dane Urzędu Gminy Brzozów, Haczów, Nozdrzec, Jasienica Rosielna, Domaradz

W powiecie w ciągu roku odbywa się wiele imprez przeznaczonych dla mieszkańców.

Tabela 26. Wykaz imprez dla mieszkańców Powiatu (cyklicznych)

Liczba cykliczna na stałe wpisana w kalendarz imprez w gminie
Gmina Brzozów
Koncert Noworoczny
Koncert Kolęd
Gala Mistrzów Sportu „Orzeł Sportu Gminy Brzozów”
Międzynarodowa Konferencja Historyczna
„Dni Brzozowa”
Przegląd Zespołów Tanecznych im. prof. Waleriana Pańki
Zakończenie lata – Impreza organizowana przez Brzozowski Dom Kultury
Międzynarodowa Konferencja Ekologiczna Brzozów 2014
Konkurs piosenki „Mikołajkowe Debiuty”
Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze
Piknik Rodzinny w Zmiennicy
Konkurs recytatorski „Patrzeć coraz głębiej”
Międzynarodowy Przegląd Zespołów Tanecznych
Przegląd Orkiestr Dętych
Warsztaty Jazzowe
Przegląd Kolęd Obcojęzycznych
Międzynarodowe Mikołajkowe Mistrzostwa Szachowe
Gmina Haczów
Wigilijne spotkania Seniorów
Mikołajkowe Debiuty Dziecięcy Konkurs Piosenki Polskiej
11 listopada - uroczyste obchody Święta Niepodległości
Łąto w Haczowie
„Uśmiechnij się Mamo” – obchody Dnia Matki
Przegląd Dziecięcych Zespołów Tanecznych „KACZUCHA”
Pikniki i Jarmarki Folklorystyczne

Wigilijne spotkania Seniorów
Mikołajkowe Debiuty Dziecięcy Konkurs Piosenki Polskiej
11 listopada - uroczyste obchody Święta Niepodległości
Gmina Nozdrzec
Święto Gminy
Turniej piłkarski „O puchar wójta gminy”
Zawody Sportowo-pożarnicze
Dzień Dziecka
Zawody wędkarskie „O puchar wójta gminy”
Zawody wędkarskie „O puchar prezesa koła”
Gmina Domaradz
Dni Gminy Domaradz
Gmina Jasienica Rosielna
Jarmark Folklorystyczny
Wystawa Malarstwa i rzeźby twórców nieprofesjonalnych
Konkurs na "Najpiękniejszy ogród - balkon"
Turniej w Piłce Nożnej o puchar Wójta
Dzień Dziecka
Jubileusz Par Małżeńskich
Spotkanie ze Św. Mikołajem
Konkurs i wystawa wyrobów Wielkanocnych
Zabawy ogrodowe
Turniej piłki siatkowej osób nie zrzeszonych
Przegląd dziecięcych zespołów artystycznych w kategoriach: teatr, taniec i muzyka
Zawody sportowo-pożarnicze jednostek OSP
Turniej Sportowy Kół Gospodyń Wiejskich
Gmina Dydnia
Dożynki Gminne
Międzynarodowy Festiwal "Dzieci Gór i Dolin"
Grabowiańskie Święto Fajki

Źródło: Dane Urzędu Gminy Brzozów, Haczów, Nozdrzec, Jasienica Rosielna, Domaradz

3. Potencjał przyrodniczy

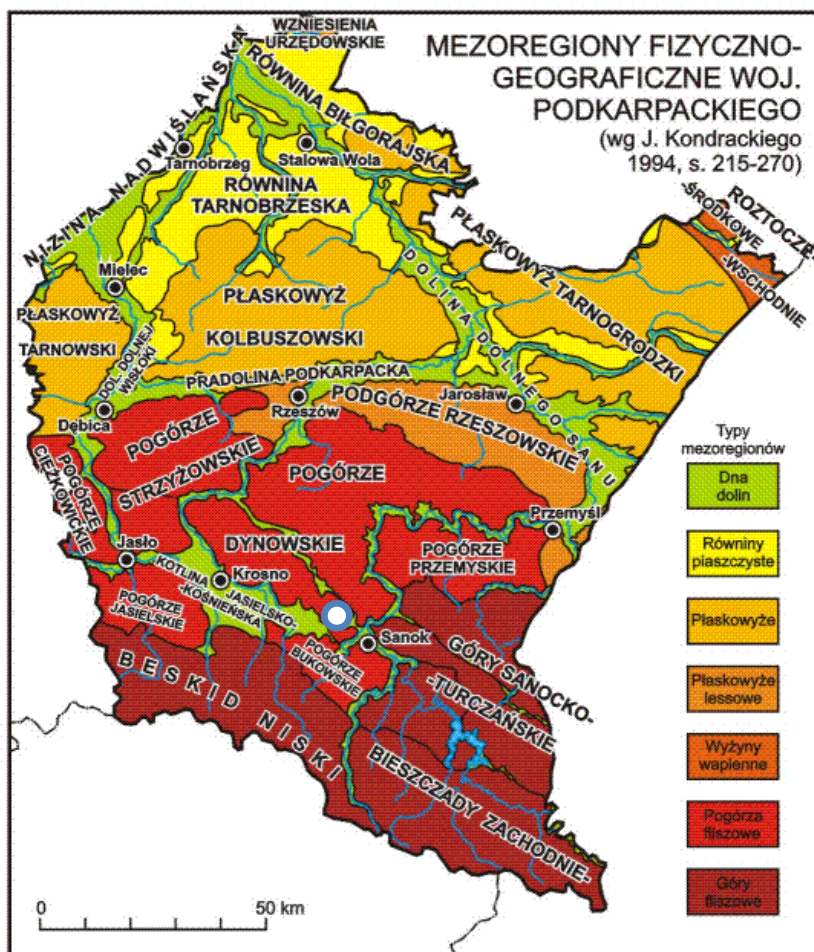
Charakterystyka fizyczno-geograficzna

Podział fizycznogeograficzny obszaru Powiatu Brzozowskiego przedstawia poniższa tabela.

Nazwa jednostki podziału regionalnego		Symbol dziesiętny
Makroregion	REGION KARPACKI	
Prowincja	KARPATY ZACHODNIE (Z PODKARPACIEM ZACHODNIM I PÓŁNOCNYM)	51
Podprowincja	ZEWNETRZNE KARPATY ZACHODNIE	513
Makroregion	POGÓRZE ŚRODKOWOBESKIDZKIE	513.6
Mezoregion	POGÓRZE DYNOWSKIE	513.64
Mikroregion	-	-

Źródło: Fizycznogeograficzna regionalizacja Polski wg Jerzego Kondrackiego

Mapa 1. Lokalizacja Powiatu Brzozowskiego (na mapie miasto Brzozów – siedziba Starostwa Powiatowego) na tle podziału fizyczno-geograficznego województwa podkarpackiego na mezoregiony

Źródło: http://www.wlad.com.pl/wojewodztwo_podkarpackie.htm

Powiat Brzozowski jest położony w regionie Pogórze Środkowobeskidzkiego, w subregionie zwanym Pogórze Dynowskie a dokładnie w południowej części województwa podkarpackiego.

Od północy graniczy z powiatem rzeszowskim i strzyżowskim, od wschodu z powiatem przemyskim, od południa z powiatem sanockim i od zachodu z powiatem krośnieńskim.

Rzeźba terenu

Przez Powiat przepływa kilka rzek oraz potoków. Największe z nich to: Wisłok w gminie Haczów oraz San w gminach Nozdrzec i Dydnia. Mniejszymi rzekami są: Stobnica, Rosielna, Zmienniczka, Morwawa, Golcówka, Sietnica – dopływy Wisłoka, Baryczka, Magiera, Magierka, Jaworka – dopływy Sanu. Jest to teren typowo rolniczy.

Zróżnicowanie wysokości nie należy w skali regionu do największych, jest typowe dla obszarów pogórskich – najniżej położona część Powiatu to obszar Gminy Haczów położone bezpośrednio nad Wisłokiem oraz dolina Sanu pod Nozdrzecem – poniżej 240 m n.p.m., najwyższe wzniesienia przekraczają wysokość 500 m n.p.m., są zlokalizowane w południowej i wschodniej części Gminy Dydnia, na granicy z powiatem sanockim i przemyskim – najwyższe z nich to Góra Grabówka (527 m n.p.m.) oraz Krztów (533 m n.p.m.)

Ukształtowanie powierzchni jest bardzo urozmaicone i odznacza się wybitnymi walorami widokowymi. Ciągące się pasma wzgórz o typowym układzie rusztowym, są poprzedzielane rzekami i potokami, urozmaicone szachownicą pól, lasami i siedzibami ludzkimi. Istnieje zarazem niemałe zróżnicowanie w położeniu n.p.m. jak i w zakresie wysokości względnych poszczególnych punktów. Zróżnicowanie wysokości nie należy w skali regionu do największych, jest typowe dla obszarów pogórskich – najniżej położona część Powiatu to obszar Gminy Haczów położone bezpośrednio nad Wisłokiem oraz dolina Sanu pod Nozdrzecem – poniżej 240 m n.p.m., najwyższe wzniesienia przekraczają wysokość 500 m n.p.m., są zlokalizowane w południowej i wschodniej części Gminy Dydnia, na granicy z powiatem sanockim i przemyskim – najwyższe z nich to Góra Grabówka (527 m n.p.m.) oraz Krztów (533 m n.p.m.). Ukształtowanie powierzchni jest bardzo urozmaicone i odznacza się wybitnymi walorami widokowymi. Ciągące się pasma wzgórz o typowym układzie rusztowym, są poprzedzielane rzekami i potokami, urozmaicone szachownicą pól, lasami i siedzibami ludzkimi. Istnieje zarazem niemałe zróżnicowanie w położeniu n.p.m. jak i w zakresie wysokości **względnych** poszczególnych punktów.⁸

3.1. Klimat, świat zwierzęcy i roślinny Powiatu

Klimat

W Powiecie brzozowskim wyróżnia się dwa piętra klimatyczne: umiarkowane ciepłe, którego średnia wieloletnia temperatura waha się w granicach od 6 °C do 8 °C oraz umiarkowane chłodne, charakteryzujące się średnimi wieloletnimi temperaturami powietrza od 4 °C do 6 °C. Te dwa piętra należą do typu klimatu przejściowego z przewagą kontynentalnego.

Zimą średnia temperatura spada do –3 °C do –4 °C, natomiast średnia temperatura lipca waha się od 17 °C do 18 °C. Wiatry wykazują stosunkowo małą siłę. Najczęściej występują dość umiarkowane o sile 5-10 m/s, przeważnie z kierunków południowo-zachodniego i południowego. Jesienią jest zdecydowana przewaga wiatrów wschodnich i północno-wschodnich, natomiast miesiące: czerwiec, lipiec, sierpień wykazują przewagę wiatrów zachodnich. Coraz częściej wykazują przewagę wiatrów zachodnich powyżej 20 m/s. Wyrządzają one duże szkody w drzewostanach, sieci elektrycznej i w zabudowaniach, powodując m.in. zrywanie dachów.

Przeciętna roczna ilość opadów wynosi od 750 do 800 mm. Ich harmonogram w ciągu jednego roku stanowi dużą nierównomierność, gdyż stosunkowo największa ilość opada przypada w okresie letnim (250-400 mm), a najmniejsza w zimie (80-180 mm).

Okres trwania pokrywy śnieżnej kształtuje się w granicach od 60 do 150 dni. Szata śnieżna pojawia się najczęściej w drugiej połowie listopada lub na początku grudnia. Natomiast jej zanik ma miejsce na przełomie marca i kwietnia.⁹

Flora

Naturalne drzewostany ziemi brzozowskiej to w znacznej większości buczyna karpacka w trzech wariantach:

⁸Strategia Rozwoju Turystyki dla Powiatu Brzozowskiego. Brzozów 2004. s. 22

⁹Brzozów i okolice. Krosno: PUW „Roksana”, 1996, s. 9-10, 17

- ubogim, w którym obok dominującego buka panuje jodła z domieszką dębu szypułkowego, brzozy brodawkowatej i sosny zwyczajnej,
- typowym z domieszką graba zwyczajnego, jaworu, klonu polnego, dębu szypułkowego oraz lipy drobnolistnej,
- żyznym z domieszką jaworu oraz dębu szypułkowego.

W podszybie (warstwie krzewów) dominuje podrost jodłowo-bukowy, rośnie również leszczyna, bez czarny i koralowy, wawrzynek wilcze łyczo. W warstwie runa leśnego spotkamy gatunek charakterystyczny dla Pogórza - żywiec gruczołowaty oraz żywokost sercowaty, często towarzyszy im żywiec cebulkowy, paprotnik kolczysty, kostrzewa leśna i turzyca orzęsiona. Ponadto spotkać możemy: czyściec leśny, czartawę pospolitą, gajowiec żółty, marzankę wonną, szalwią lepką, miodunkę łąkową, jeżynę gruczołową, kopytnik zwyczajny, zawilec gajowy, groszek wiosenny, bodziszek cuchnący, narecznicę samczą, wietlicę samiczą i starzec Fuchsa.

Drugim pod względem zajmowanej powierzchni siedliskiem naturalnym jest grąd typowy, w którym warstwę drzew budują głównie: grab zwyczajny, jesion wyniosły, czereśnia oraz modrzew europejski. Warstwa krzewów złożona jest z gatunków pospolitych w mezofilnych lasach liściastych, tj.: grab zwyczajny, leszczyna, bez czarny oraz kalina koralowa. Bujne runo pokrywa ponad 70% powierzchni. Z gatunków charakterystycznych wymienić można: przytulię Schultesa, turzycę orzęsioną, oraz gwiazdnicę wielkokwiatową. Licznie występują m. in.: gajowiec żółty, zawilec gajowy, kopytnik pospolity czy wietlica samicza.

Mniejsze powierzchnie przy potokach zajmuje zbiorowisko olesu, gdzie panuje olsza czarna z charakterystycznymi kępami turzyc. Wzdłuż większych rzek, na żyznych madach, przeważają zbiorowiska łąkowe z panującymi topolami, jesionami oraz wierzbami.

Odrębną grupę stanowią zbiorowiska łąkowe, wśród których najszersze rozpowszechnione są mezo- i eutroficzne łąki kośne oraz ziołorośla nadrzeczne. Na mokrej, żyznej glebie wzdłuż cieków wodnych występuje zbiorowisko zwane Filipendulo-Geranium, zdominowane przez wiązkę błotną.

Antropogeniczne zbiorowiska łąk kośnych, o różnym stopniu uwilgotnienia, reprezentowane są przez szeroki wachlarz gatunków: kłosówka wełnista, przytulia wonna, wiechlina łąkowa, kostrzewa czerwona, śmiałek darniowy, firletka poszarpana, ostrożeń warzywny, rdest wązownik, trzęślica modra oraz sity.

Tereny wilgotne, związane często ze źródłami zlokalizowanymi w miejscach nieciągłości litologicznej, porastają mszaki i torfowce, rzadziej rzeżucha. Na brzegach zbiorników wodnych często spotykamy zbiorowiska szuwarów trawiastych i turzycowych z gatunkami: trzcina pospolita, pałka, skrzyp bagieny, tatarak, kosaciec żółty, turzyca dzióbekowata.

Krajobraz pogórza często zdominowany jest przez antropofity, czyli rośliny związane z działalnością człowieka, do których możemy zaliczyć m. in.: rumianek pospolity, cykorię podróżnik, nawłóć kanadyjską, bylicę piołun, rumian polny, chaber bławatek, chrzan pospolity, jasnotę białą, czy rosnące wzdłuż dróg rudbekię nagą, mak polny oraz niecierpek drobnokwiatowy.

Ciekawym gatunkiem, który nie występuje poza Karpatami i terenem południowo-wschodniej części Polski jest żywiec gruczołowaty, charakterystyczny dla wiosennej szaty buczyny karpackiej. Pojawia się łąkowo w runie leśnym, tworząc przepiękne fioletowe kobierce wyraźnie odznaczające się od soczystej, świeżej wiosennej zieleni. Kwitnie w kwietniu, kiedy na drzewach i na krzewach nie ma jeszcze liści, co sprawia, że całe połacie żywca widoczne są z daleka. Jako gatunek wskaźnikowy wyróżnia żyzną buczynę karpacką od żyznej buczyny sudeckiej, w której jego rolę odgrywa żywiec dziewięciolistny, ograniczony zasięgiem do południowo-zachodniej części kraju.

Wiosną, w wilgotniejszych miejscach lasów liściastych i mieszanych, pomiędzy łąkami żywca lub zawiłca gajowego tworzącego białe kobierce, bacznego obserwatora przyrody może dostrzec pojedynczo rosnące egzemplarze zawiłca żółtego. Jest to roślina rzadka i chroniona. Jak wszystkie jaskrowate, wytwarza trujący glikozyd ranunkulinę, działającą drażniąco na błony śluzowe i skórę. W stanie surowym ziele zawiłca żółtego jest trujące dla ludzi oraz zwierząt i może powodować mdłości oraz biegunkę. Od zwykłego zawiłca odróżnia się żółtą barwą kwiatów, które zwykle umieszczone są po dwa na szczycie łodygi, podczas, gdy u zawiłca gajowego kwiat jest zawsze jeden. Kwiaty w czasie dnia obracają się za słońcem, w czasie pochmurnej pogody i w nocy zamykają się.

Wilczomlec migdałolistny, występujący w cienistych lasach liściastych na południu Polski, wykorzystuje do rozprzestrzeniania się mrówki. Na powierzchni jego nasion znajdują się mięsiste wyrostki bogate w tłuszcz i białko, zwane elajosomami. Są one chętnie zjadane przez mrówki, które w drodze do mrowiska gubią część nasion, rozsiewając je w ten sposób w promieniu kilkudziesięciu metrów od rośliny. Myrmekochoria, czyli mrówkosiewność dotyczy również innych gatunków roślin, między innymi z rodziny fiołkowatych i goździkowatych.

Pogórze Karpackie to kraina jodły i buka, które stanowią trzon drzewostanów porastających tereny nie zajęte pod uprawę ziemi. Jodła pospolita, jedno z najpiękniejszych drzew leśnych w Europie, określana niekiedy mianem „mimozy naszych lasów”, jest w zasadzie drzewem gór i wyżyn. W drzewostanach mieszanych o zróżnicowanej strukturze znajduje najlepsze warunki do wzrostu i rozwoju. Miejskowa jodła, zaliczana do rasy wschodniokarpackiej, odznacza się wyraźnie większą odpornością na niskie temperatury w zimie. Podobnie jak cis pospolity, należy do gatunków długo znoszących ocienienie, szczególnie w młodym wieku (20-60 lat), kiedy intensywnie rozwija podziemną część korzeniową. W drzewostanach o charakterze naturalnym jodła osiąga znaczne rozmiary: wysokość ponad 50 m i ponad 200 cm średnicy, przy czym miąższość strzały może przekraczać 50 m³.

Najcenniejsze gatunki chronione

Cis pospolity (*Taxus baccata*), trzeciorzędowy relik, występuje naturalnie w lasach brzozowskich od dawna. Drewno cisa, ze względu na swoje wysokie walory techniczne, od wieków było poszukiwane na wyroby galanterijne, czółenka tkackie, osie wozów, a także jako surowiec na sprężyste części broni (łuki, kusze). Najstarszy wyrób z cisiny to włócznia pochodząca z Anglii, której wiek oceniany jest na 50 tysięcy lat. Regres cisa nastąpił w średniowieczu. W 1423 roku król Władysław Jagiełło uznał gatunek za zagrożony i zakazał jego wycinania. Pomimo tego wyrąb cisów, zapoczątkowany w XIV wieku z przeznaczeniem głównie do wyrobu łuków, trwał do przełomu XVI/XVII stulecia. Do dziś oglądać możemy cisa zarówno w stworzonych specjalnie do jego ochrony dwóch rezerwach, jak też w lasach Nadleśnictwa Brzozów, gdzie występuje pojedynczo rozproszony w drzewostanach leśnictwa Podlesie.

Wspominany cis jest gatunkiem dwupiennym, co oznacza, że na jednym drzewie mogą występować wyłącznie męskie lub żeńskie kwiaty. W przyrodzie zdarzają się jednak przypadki obojactwa. Jeden z takich cisów obojnaków rośnie właśnie na terenie Powiatu w rezerwacie „Kretówki”, stanowiąc bardzo rzadko spotykaną osobliwość przyrodniczą.

Wielką osobliwością brzozowszczyzny jest - pochodząca z Niziny Panońskiej - kłokoczka południowa (*Staphylea pinnata*) zwana także bożym krzewem, która osiąga na pogórze północną granicę swego występowania. Od wieków porasta świetliste, leśne polany. W kulturze ludowej znalazła zastosowanie jako materiał do wyrobu różańców oraz krzyżyków. Z nasion pozyskiwano olej. Niektórzy naukowcy uważają, że pojawienie się kłokoczki na naszych terenach zawdzięczamy naszym przodkom, którzy przynieśli ją zza Karpat i uprawiali na własne potrzeby, a większe skupiska kłokoczki występować mają w obrębie dawnych grodzisk.

W parku podworskim w Jasienicy Rosielnej zobaczyć możemy, niespotykaną w całej południowo-wschodniej Polsce, formę pokroju sosny wejmutki. Z pnia głównego na wysokości 0,6-2,5 m od ziemi wyrastają 4 gałęzie (kiedyś 11 gałęzi), które w formie węzowatej rosną w górę prawie pionowo, główny pień rozwidla się na wysokości 12 m na dwie odnogi.¹⁰

Fauna

Wśród fauny zasiedlającej obszar Powiatu prym wiodą związane z terenami leśnymi duże ssaki: jeleni europejski, szczególnie liczny na terenach zasańskich, dzik, czy sarna. Nie brak drapieżników, które są stale obecne na terenie łowisk, jednak trudno je wypatrzyć. Z roku na rok zwiększa się populacja wilka, niegdyś należącego do rzadkości, dziś jego ślady znaleźć można nawet w niewielkich kompleksach leśnych. Nielicznie reprezentowane są ryś i żbik.

Mozaika pól i lasów sprzyja bytowaniu zwierzyny drobnej, do której zaliczamy wśród ssaków: lisa, zając, borsuka, piżmaka, wydrę, tchórza, kunę leśną i domową, a wśród ptaków: bażanta, kuropatwę,

¹⁰http://www.powiatbrzozow.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=188&Itemid=107

przepiórkę, jarząbka, derkacza, kaczkę krzyżówkę, słonkę, gołębia grzywacza i czapłę siwą, która w miejscowości Krziemienna stworzyła dużą kolonię liczącą kilkadziesiąt gniazd.

Ponadto występują bocian biały i czarny, orlik krzykliwy, jastrząb, myszółw, pustułka, puchacz, płomykówka, sowa uszata, zimorodek, dzięcioł średni, syryjski, zielony i czarny, zięba, dudek, dziwonka, jaskółka dymówka, jaskółka brzegówka, kruk, wrona, sroka, kowalik, kopciuszek, słowik szary, skowronek polny, szczygieł, trznadel, gil oraz szpak.

Na polach, wśród traw i niskiej roślinności najchętniej przebywa jaszczurka zwinka, żyworodna i zielona, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata, rzekotka drzewna. Jednak najbardziej różnorodny jest świat owadów. Spotkać możemy biegacza skórzastego, gładkiego, wręgatego, fioletowego i ogrodowego, liszkarza tęcnika i mniejszego, rębacza szarego i pstrego, trzyszczka polnego i leśnego, oleicę, barciela pszczelego, kostrzenia, ciółka matowego, zacioska grzebykorożnego, podrzuta myszatego, żuka leśnego, pasikonika zielonego. Nad łąkami i na kwiatkach obserwować możemy piękne motyle: rusałkę żałobnika, pokrzywnika, pawika, osetnika i admirała, latolistka cytrynka, mieniaka stróżnika i tęczowca, bielinka kapustnika, szlaczkonka szafrańca, pazia królowej, nastrosza topolowca, czerwonończyka żarka, a także bardzo rzadkiego niepylaka mnemozyna.

Na terenie Powiatu Brzozowskiego potwierdzono także występowanie dwu gatunków podróżyjących motyli: modrogończyka wędrowca i szlaczkonka Erate, które przylatują do Polski z terenu Etiopii i Somalii.

W przydomowych ogródkach znajdziemy czerwonego chrząszcza poskrzypkę cebulową, fruczaka gołąbka lub zmrocznika gładyszka spijającego nektar z floksów, a w miejscach gęściej pokrytych roślinami ropuchę szarą. Wśród zabudowań wiejskich znajdują schronienie, jaskółki, sowy, oraz nietoperze. Na uwagę zasługuje teren wokół kościoła parafialnego w Dydni, gdzie znajduje się jeden z największych obszarów żerowania nocka dużego, którego kolonia licząca około 300 osobników znalazła schronienie w wieży kościelnej.

Tereny podmokłe mają odrębną gamę gatunków. Optymalne warunki życia znajdują tutaj głównie gady i płazy: traszka zwyczajna i grzebieniasta, żaba śmieszka, moczarowa i trawna, kumak górski i nizinny, salamandra plamista oraz pijawka lekarska, biegacz granulowany i ważki: gadziogłówka zwyczajna, łątka dziewczeczka i świtezianka błyszcząca.

Ichtiofauna rzek reprezentowana jest przez następujące gatunki: szczupak, okoń, boleń, kleń, świnka, jelec, brzana, pstrąg potokowy, lipień, sandacz, głowacica, babka, jaź, certa, miętus, strzebla potokowa, kiełb, śliz, jazgarz, płoć, wzdregę, leszcz, karaś, sum, różanka, koza, piekielnica i piskorz. W czystych wodach potoków żyje rak błotny i szlachetny. Na brzegach rzek i potoków często spotkamy bobra, wydrę czy piżmaka.

Na pogórzu przenikają się swymi zasięgami różne gatunki zwierząt zamieszkujących niziny i góry. Dla przykładu podać można, występujące nierzadko obok siebie kumaka nizinny i kumaka górski, pliszkę siwą i pliszkę górską. Południową granicę zasięgu osiąga borealny gatunek ptaka – orzechówka, który dość często jest widoczny w lasach.¹¹

Poniżej zamieszczony opis przedstawia charakterystykę istniejących na terenie Powiatu Brzozowskiego form ochrony przyrody.

Podstawowymi składnikami systemu ochrony przyrody na terenie Powiatu Brzozowskiego są:

- Rezerwat przyrody:
  - „Rezerwat Kretówki”;
  - „Rezerwat „Cisy w Malinówce”;
- Park krajobrazowy:
  - Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy;
- Obszary chronionego krajobrazu:
  - Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu;
  - Czarnorzecki Obszar Chronionego Krajobrazu;
- Obszary chronione w ramach sieci NATURA 2000:
  - „Ostoja Czarnorzecka”

¹¹http://www.powiatbrzozow.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=187&Itemid=106

- „Rzeka San”;
- „Kościół w Dydni”;
- Pomniki przyrody,
- Użytki ekologiczne.

Rezerваты

Rezerwat „Kretówki”, położony na północ od miejscowości Jabłonica Polska, powstał w 1959 roku. Już jednak w 1931 roku las ten wojewoda lwowski uznał za ochronny, ze względu na znajdujące się w nim naturalne stanowisko cisa. Na powierzchni ponad 95 ha, podczas ostatniej inwentaryzacji naliczono 462 drzewa, z których 5 było martwych. W rezerwacie rośnie także m. in. sałatnica leśna, chroniony gatunek wschodniokarpacki.

Bliźniaczy rezerwat „Cisy w Malinówce” znajduje się na gruntach prywatnych w odległości zaledwie kilku kilometrów na południowy wschód od wcześniej wspomnianego. Utworzony został w 1958 roku w masywie oddzielającym dolinę rzeki Wisłoka od Stobnicy. Na powierzchni blisko 4 ha, we wsi Malinówka, rośnie aż 1065 drzew. Cisy z Malinówki obficie kwitną i owocują. Jest to jedno z największych skupisk cisa w Polsce.

Parki krajobrazowe

Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy, utworzony w 1993 r., obejmuje niewielką, zachodnią część Powiatu (część Jasienicy Rosielnej i Woli Jasienickiej). Chroni i udostępnia dla turystyki, wypoczynku i nauki unikalną przyrodę. Obejmuje tereny leżące na pograniczu Pogórza Strzyżowskiego i Dynowskiego. Najwyższe partie Pogórza wchodzące w skład parku porastają lasy bukowo-jodłowe, należące do regła dolnego - piętra charakterystycznego dla pasm beskidzkich. Na terenie parku udokumentowano dotąd 14 jaskiń i schronisk podskalnych.

Obszary chronionego krajobrazu

Teren Powiatu obejmują Wschodniobeskidzki i Czarnorzecki Obszar Chronionego Krajobrazu. Charakterystycznym elementem krajobrazu jest mozaika pól uprawnych, sadów przydomowych, pastwisk i zadrzewień śródpolnych wynikająca z rolniczo-leśnego charakteru terenu i dużego rozdrobnienia gospodarstw. Licznie reprezentowane są zbiorowiska leśne. Szczyty wzgórz porastają zespoły buczyny karpackiej, w niższych położeniach grądu i olesu, przy rzekach zbiorowiska łęgowe.

Obszary chronione Natura 2000

„Ostoja Czarnorzecka”

Powierzchnia: 1946.6 ha

Kod obszaru: PLH180027

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000: specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa)

Status obszaru: obszar zatwierdzony Decyzją Komisji Europejskiej

Opis: Ostoja obejmuje zwarty kompleks leśny porastający pasmo Suchoj Góry (585 m n.p.m.) i pasmo Królewskiej Góry (554 m n.p.m.) - najwyższych wzniesień Pogórza Dynowskiego. Od strony południowej góruje nad Kotliną Jasielsko-Krośnieńską z rozległą doliną Wisłoka, od północy i północnego zachodu otoczony jest przez inne pasma Pogórza Dynowskiego - Czarny Dział (G. Kiczora 516 m n.p.m.), Pasmo Brzezanki (477 m n.p.m.) i Pasmo Jazowej (Czarnówka 492 m n.p.m.), oddzielone dolinami potoków: Kopytko (m. Węglówka) i Krościenka (m. Krasna). Obszar znajduje się na terenie gmin: Jasienica Rosielna, Wojaszówka, Korczyna, Strzyżów.

Obszar ten zajmuje wschodnią część Gminy Jasienica Rosielna. Cenne siedliska leśne z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (uboga buczyna karpacka, kwaśna buczyna, jedliny, podgórski łęg jesionowy, bagienna olszyna górska i 0,25 ha jaworzyny z jęczynikiem wykształconej na stromym stoku opadającym do potoku Marcinek) zajmują 95% powierzchni. W granicach obszaru bytuje również dość liczna populacja kumaka górskiego i traszki karpackiej – gatunków z Dyrektywy Siedliskowej.

Stanowisko ma istotne znaczenie również dla ochrony populacji nietoperzy z załączników Dyrektywy Siedliskowej: mopka Barbastellabarbastellus, nocka dużego Myotisotis i nocka Bechsteina Myotisbechsteini.

„Rzeka San”

Powierzchnia: 686.7 ha

Kod obszaru: PLH180011

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000: specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa)

Status obszaru: obszar zatwierdzony Decyzją Komisji Europejskiej

Opis: Obszar obejmuje odcinek środkowego Sanu położony pomiędzy Sanokiem i Jarosławiem. Jest to wartościowy przyrodniczo odcinek dużej podgórskiej rzeki o naturalnych brzegach i słabo przekształconym korycie. Ważna ostoja wielu gatunków ryb cennych z ochroniarskiego i gospodarczego punktu widzenia, zasiedlona m.in. przez zdecydowanie największą w kraju populację kielbisa Kesslera, stanowiącą przypuszczalnie około 80% całej populacji tego gatunku na obszarze Polski. W części rzeki położonej poniżej Przemyśla liczny jest kielb białopłetwy i boleń. Łącznie stwierdzono tu występowanie 8 gatunków ryb z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Występuje tu także liczna i stabilna osiadła populacja certy oraz jedna z najliczniejszych w Polsce populacji piekielnicy.

„Kościół w Dydni”

Powierzchnia: 198 ha

Kod obszaru: PLH180034

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000: Specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa)

Status obszaru: Obszar zatwierdzony Decyzją Komisji Europejskiej

Opis: Chronione siedliska to kościół p.w. św. Michała Archanioła i św. Anny wraz z obszarem o bardzo dużej aktywności żerowiskowej nietoperzy. Kościół położony jest w sercu miejscowości Dydnia na niewielkim wzniesieniu. Sąsiaduje on z ruchliwą drogą nr 835 oraz z cmentarzem parafialnym znajdującym się od strony południowej. Wymieniony kościół zbudowany został w końcu XIX wieku w stylu neogotyckim. Posiada on dwie wieże, jest murowany i pokryty jest blachą. Wokół rosną stare, wysokie drzewa, głównie wiekowe dęby i lipy. W promieniu kilku kilometrów otoczony jest głównie lasami i terenami rolniczymi. Zgodnie z Kryteriami wyboru schronień nietoperzy do ochrony w ramach polskiej części sieci Natura 2000, obiekt uzyskał 19 punktów. Należy zwrócić uwagę, że na obszarze tym znajduje się największa znana na Podkarpaciu kolonia rozrodcza nocka dużego. Jej liczebność waha się w granicach 200-380 osobników.

Pomniki przyrody

Wśród 65 pomników przyrody zarejestrowanych na terenie Powiatu Brzozowskiego, najliczniejszą grupę stanowią dęby (45 sztuk) oraz lipy (13 sztuk), ponadto pojedynczo reprezentowane są: jodła, sosna pospolita, modrzew europejski, jesion wyniosły, sosna wejmutka oraz miłorząb japoński.

Pięć z nich znajduje się na terenach leśnych, pozostałe skupiają się głównie w starych parkach podworskich. Pierwsze pomnikowe drzewa zostały objęte ochroną na początku lat 50. ubiegłego wieku, choć nie brak również i takich, które uznane zostały w ostatnim dziesięcioleciu. Zróżnicowanie wiekowe jest znaczne i kształtuje się w przedziale od 150 do 350, a nawet 400 czy 500 lat. Największe są jodły i modrzewie, których wysokość osiąga 35 m, nieco niższe są dęby i lipy sięgające do 20-25 m. Obwód pnia na wysokości 1,30 m oscyluje najczęściej w granicach 300-450 cm, choć dąb rosnący obok kościoła w Bliznem mierzy 560 cm, a rekordowy dąb, z parku podworskiego w Jabłonce, nawet 780 cm.

Użytki ekologiczne

Nieopodal drogi relacji Grabownica – Przeworsk, w miejscowości Wara, oglądać możemy użytek ekologiczny w oddz. 11c Leśnictwa Niewistka, chroniący na powierzchni 8 ha naturalne stanowisko śnieżyczki przebiśnieg. Usytuowany na stoku o południowo-wschodniej ekspozycji jest doskonale widoczny wczesną wiosną nawet z samochodu.

Drugi obiekt tego typu, objęty ochroną na podstawie uchwały Rady Gminy Dydnia w 2005 roku, znajduje się w Witryłowie, w oddziale 48a Leśnictwa Dydnia. Na podmokłej łące o powierzchni 0,53 ha, optymalne warunki bytowania i rozrodu znalazły płazy i ptaki.

3.2. Stan środowiska

Z uwagi na brak aktualnego opracowania dotyczącego zanieczyszczenia środowiska w Powiecie Brzozowskim, poniżej zamieszczono dane o stanie środowiska w województwie podkarpackim, które zostały zaczerpnięte z opracowania: „Ocena stanu środowiska w woj. podkarpackim”.

Jakość powietrza

Z raportu WIOŚ za 2010 r. wynika, że w regionie zanieczyszczenia gazowe tj. dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen i ozon osiągały na terenie województwa niskie wartości stężeń. Natomiast od kilku lat w regionie utrzymuje się duże zanieczyszczenie powietrza pyłem zawieszonym PM10. Problem stanowią pyły wydzielane przez gospodarstwa domowe. Ich największe stężenie pojawia się w okresie zimowym, sezonie grzewczym. W 2010 r. przekroczenie dopuszczalnego stężenia średniorocznego stwierdzone zostało w Jarosławiu (112% normy), Jasle (110% normy), Mielcu (102% normy) i Przemyślu (128% normy). Natomiast w Rzeszowie, Krośnie i Nisku stężenie średnioroczne pyłu PM10 stanowiło 95-100% normy. Znaczący wpływ na poziom zanieczyszczenia powietrza w regionie ma również benzo(a)piren obecny w pyłe zawieszonym PM10. Jego średnioroczne stężenia przekroczyły wartość docelową we wszystkich punktach pomiarowych (Rzeszów, Nisko, Mielec, Przemyśl, Jasło, Jarosław, Krosno). Jakość powietrza ma ogromny wpływ na zdrowie człowieka. Dwutlenek siarki niekorzystnie działa na drogi oddechowe i struny głosowe. Tlenek węgla powoduje ciężkie zatrucia, w niektórych przypadkach może prowadzić do śmierci organizmu. Niebezpieczne są pyły, zwłaszcza te najdrobniejsze, które mogą prowadzić do zapalenia górnych dróg oddechowych, spowodować choroby alergiczne, astmę, a także nowotwory płuc, gardła, krtani. Szczególne niebezpieczeństwo stwarza benzo(a)piren, związek o silnym działaniu rakotwórczym.

Jakość wód

W 2010 r. Wojewódzki Inspektorat Środowiska objął monitoringiem 40 rzek i 2 zbiorniki zaporowe w 55 punktach pomiarowo-kontrolnych. W 2010 r. II klasę jakości wód, czyli dobry stan lub potencjał ekologiczny, określono dla wód górnego biegu Jasiołki, Osławy, rzeki Kalniczka (zlewnia Osławy) oraz rzeki Wisłoki od ujścia potoku Chotowskiego do Rzeki. Znaczną część wód rzecznych zaliczono do III klasy i określono dla nich umiarkowany stan lub potencjał ekologiczny. Najmniej korzystnie, na poziomie IV klasy (stan/potencjał słaby) sklasyfikowane zostały wody w rzekach Mrowla, Ślącza i Stobnica, położonych w zlewni rzeki Wisłok. O wyniku klasyfikacji najczęściej decydowały elementy biologiczne, natomiast w przypadku wskaźników fizykochemicznych - substancje biogenne (związki azotu i fosforu). W dwóch rzekach uchodzących do Wisły: Mokryszówka i Trześniówka stwierdzono wysokie zasolenie wód. Głównym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych są ścieki komunalne, które w przypadku nieodpowiedniego oczyszczenia wnoszą do wód takie substancje jak azot i fosfor. Występujące w nadmiernej ilości mogą wpływać u człowieka na powstawanie chorób nowotworowych.

Hałas i pola elektromagnetyczne

Głównym źródłem emisji hałasu do środowiska w województwie podkarpackim jest komunikacja drogowa. Najtrudniejsze warunki ruchu, występują w dużych miastach oraz w mniejszych miejscowościach w rejonach przebiegu dróg krajowych i wojewódzkich. W 2010 r. WIOŚ wykonał pomiary hałasu drogowego w Przemyślu, Krośnie i Strzyżowie. Pomiary wykonano łącznie w 12 punktach pomiarowo-kontrolnych. We wszystkich stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych standardów akustycznych w stosunku do funkcji spełnianej przez teren. Najwięcej przekroczeń odnotowano w klasach: >5-10 dB i >10-15 dB. Hałas wywiera negatywny wpływ na zdrowie człowieka. Może spowodować m.in. uszkodzenie słuchu, zakłócenia mowy, bóle mięśni i stawów, zaburzenia w przewodzie pokarmowym; wpływa na wcześniejsze starzenie się i może skrócić życie nawet o 12 lat. W 2010 r. WIOŚ w Rzeszowie przeprowadził badania poziomów pól elektromagnetycznych w 45 punktach pomiarowych zlokalizowanych w miejscach dostępnych dla ludności na obszarach miejskich i wiejskich. Analiza wyników badań nie wykazała przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych. Największe średnie poziomy pól elektromagnetycznych występują w dużych aglomeracjach, gdzie w tym samym czasie aktywnych jest wiele źródeł promieniowania.

4. Potencjał kulturowy

Zachowane dziedzictwo materialne, duchowe i społeczne (intelektualne) Powiatu Brzozowskiego stanowi jego potencjał kulturowy, który znacząco wpływa na rozwój społeczny i gospodarczy lokalnego środowiska. Poniżej zamieszczony opis identyfikuje analizowany potencjał Powiatu w poszczególnych sferach.

4.1. Dziedzictwo materialne

W dziedzinie materialnej potencjał kulturowy Powiatu Brzozowskiego obejmuje m.in.:

- **zabudowania dworskie, sakralne i użyteczności publicznej, tj.:**

Obiekt	Miejscowość
Gmina i Miasto Brzozów	
Kościół parafialny pw. Przemienienia Pańskiego	Brzozów
Ratusz Miejski	
Budynek dawnego Kolegium Księży Misjonarzy w Brzozowie	
Budynek dawnego Towarzystwa Gimnastycznego "Sokół"	
Zabytkowa kamienica przy ul. 3 Maja 1	
Kaplica pw. Św. Stanisława Kostki przy ul. Moniuszki	
Kaplica wotum	
Kapliczka Św. Huberta	
Pomnik Matki Boskiej Częstochowskiej	
Pomnik Pamięci Narodu	
Pomnik Grunwaldu	
Mauzoleum Pamięci Żydów Brzozowskich	
Kościół parafialny	Górki
Kościół parafialny p.w. św. Mikołaja	Grabownica Starzeńska
Pałac Starzeńskich	
Kościół pw. św. Stanisława Biskupa	Humniska
Drewniany dwór	Przysietnica
Dawna letnia rezydencja biskupów przemyskich	
Kościół parafialny	Stara Wieś
Bazylika	
Klasztor Sióstr Służebniczek NMP	
Sanktuarium Matki Bożej Starowiejskiej	
Kościół pw. Św. Trójcy	Zmiennica
Neogotycki spichlerz dworski	
Gmina Domaradz	
Zespół kościelny: kościół, plebania, dzwonnica, figura	Barycz
Drewniany dwór Kaszubskich	Domaradz
Zespół kościelny: Kościół pw. św. Mikołaja Biskupa, plebania	
Kościółek filialny w przysiółku Zatyłe	Golcowa
Kościół pw. św. Barbary i Narodzenia NMP	
Gmina Dydnia	
Drewniany spichlerz	Dydnia
Dwór	Dydnia
Klasycystyczny dwór	Jabłonka
Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej	Jabłonka
Cerkiew greckokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego	Końskie
Klasycystyczny dwór	Końskie
Dawna cerkiew greckokatolicka pw. Wprowadzenia Matki Bożej do Świątyni	Krzemienna
Dwór	Krzemienna
Dawna cerkiew pw. Zaśnięcia NMP	Krzywe
Kościół pw. Matki Bożej Anielskiej	Niewistka
Dawna cerkiew greckokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego	Obarzym
Kościół pw. Matki Bożej Ostrobramskiej	Temeszów
Pozostałości murowanego dworu	Temeszów
Cerkiew pw. Wniebowstąpienia Pańskiego	Ulucz
Pozostałości XIX-wiecznego zespołu dworskiego	Witryłów

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Dawna cerkiew pw. św. Michała Archanioła	Witryłów
Dwór Sękowskich	Wydrna
Gmina Haczów	
Kościół w Haczowie	Haczów
Dwór Haczowski	Haczów
Cerkiew św. Kosmy i Damiana w Jabłonicy Polskiej	Jabłonica Polska
Dwór w Jasionowie	Jasionów
Kościół pw. Najświętszego Serca Jezusa	Malinówka
Dwór w Trześniowie	Trześniów
Kościół pw. św. Stanisława Biskupa	Trześniów
Pałac Ostaszewskich we Wzdowie	Wzdów
Gmina Jasienica Rosielna	
Kaplica pw. św. Michała	Blizne
Kościół pw. Wszystkich Świętych wraz z zespołem drewnianych budynków plebańskich	
Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	Jasienica Rosielna
Park podworski	
Pamiętkowy obelisk	Orzechówka
Kapliczka św. Piotra i Pawła	Wola Jasienicka
Kamienna dzwonnica	
Gmina Nozdrzec	
Eklektyczny pałacyk Bukowskich	Izdebki
Dworski spichlerz	
Kościół par. p.w. Zwiastowania Pańskiego i śś. Piotra i Pawła	
Młyn turbinowy	Nozdrzec
Zespół pałacowy: pałac, 2 oficyny, kaplica dworska, park	
Kościół parafialny	
Dawna cerkiew greckokatolicka pw. św. Michała	Siedliska
Dawna cerkiew greckokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Św.	Wara
Kościół par. p.w. św. Katarzyny	Wesoła

Źródło: http://www.powiatbrzozow.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=115&Itemid=92

– zabytkowe parki, tj.:

Parki zabytkowe					Charakterystyka parku
Miejsce	Obszar w ha	Datowanie	Nr rejestru	Obiekty	
Gmina Dydnia					
Park w Dydni	7,00	1700-1725	A-783/74	Dwór oficyna, spichlerz.	W centrum Dydni położone są romantyczne ogrody o powierzchni 7 ha, z godnymi uwagi starymi jesionami, dębami szypułkowymi i topolami czarnymi.
Park w Jabłonce	10,00	1750-1799	A-780/74	Dwór, zabudowania gospodarcze.	W parku w Jabłonce znajduje się najwięcej okazów drzew pomnikowych, z których nieliczne osiągają wysokość ponad 17 metrów (dęby szypułkowe). Występują tu także: magnolia pośrednia, sosna wejmutka, sosna rumelijska, platan klonolistny, świerk kłujący oraz daglezwia zielona.
Park w Końskim	3,00	--	A-349/95	Dwór, oficyna.	Park podworski w Końskim należy do najpiękniejszych w Gminie Dydnia. Są tu lipy szerokolistne, dęby szypułkowe, jawory, klony polne oraz m.in. platan klonolistny. Natomiast w starodrzewie parku w Krzemiennej dominują lipy drobnolistne i

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

					szerokolistne oraz dąb szypułkowy, brzoza brodawkowa, klon polny i jesion wyniosły.
Park w Krzemiennej	5,00	1800-1850	A-925/75	Dwór.	Brak danych.
Park w Niebocku	4,30	1800-1825	-	Dwór.	Brak danych.
Park w Niewistce	5,00	1800-1825	-	Zabudowania współczesne.	Brak danych.
Park w Temeszowie	5,00	1850-1875	A-227/59	Dwór, kaplica.	Do czasów obecnych zachowała się część zabytkowego parku, oraz zarośnięty staw, szczątki dworu i zabytkowa kaplica pod wezwaniem Matki Boskiej Ostrobramskiej z 1893 roku.
Park w Witryłowie	7,00	1700-1750	-	Spichlerz, oficyna.	Do czasów współczesnych zachowały się piwnice dworu pochodzące z 1828 r., a także resztki parku z kasztanowo-modrzewiową aleją i kilkoma starymi dębami.
Gmina Nozdrzec					
Park w Nozdrzcu	1,116	XIX w.	A-52 z 25.01.1985 roku	Pałac, 2 oficyny oraz kaplica z 2 poł. XIX w.	Zachowały się resztki pałacowego parku utrzymanego w stylu angielskim a w nim stare lipy, miłorzęby, dęby szypułkowe, graby, jesiony i brzozy.
Park w Izdebkach	4,590	XIX w.	A-278 z 26.06.1992 roku	Dwór i spichlerz z drugiej połowy XIX w.	Dwór i spichlerz stoi w otoczeniu obszernego niegdyś parku, dzisiaj mocno uszczuplonego.

W zakresie dziedzictwa materialnego na terenie Powiatu Brzozowskiego jest ciągle jeszcze pokazywany zasób drewnianego budownictwa mieszkalnego i gospodarczego, chociaż z roku na rok ulega uszczupleniu. Przyczyną tego stosunkowo powolnego procesu są rozbiórki starych budynków czy ich znaczne przekształcanie podczas remontów. Inną przyczyną prowadzącą w ostateczności do rozbiórki obiektów lub - stosunkowo rzadko - do pozostawienia ich nieuchronnemu losowi tj. zniszczeniu to brak użytkownika i wynikający z tego brak dbałości o stan budynków. Obserwując to zjawisko od wielu lat można stwierdzić, że jest to z wielu względów proces nieuchronny i nieunikniony, wobec którego stajemy bezradni i praktycznie jedyną szansą na przetrwanie pamięci o lokalnych, ludowych tradycjach budowlanych jest przenoszenie najciekawszych przykładów tego budownictwa do istniejących skansenów, tworzenie lokalnych miniskansenów, dokumentacja istniejącego jeszcze zasobu w postaci kart ewidencyjnych czy nawet w najprostszej formie dokumentowania – fotografii.

Drewniane budownictwo mieszkalne (tak ludowe jak i ponadregionalne) Powiatu charakteryzuje się dużą różnorodnością tak w zakresie rozplanowania jak i bryły i formy. Obok najprostszych układów jednotraktowych: sień-izba, izba-sień-komora, izba-sień-komora-stajnia, poprzez półotraktowe izba-sień-komora i stajnia, zagrody jednobudynkowe, po układy dwutraktowe.

4.2. Dziedzictwo duchowe

Dla zrozumienia lokalnej tradycji konieczna jest znajomość tworzących ją wyznań, religii i związanych z nimi duchowości. Kultura religijna jest szczególnym wyróżnikiem regionu Podkarpacia. Składają się na nią religia rzymskokatolicka, grekokatolicka, prawosławna, protestancka (Luteranie, Kalwini, Arianie) i żydowska (kultura żydowska).

W XIV wieku na terenie ziemi brzozowskiej istniały osady przede wszystkim wzdłuż dolin rzecznych. Wzdłuż Sanu były to wsie ruskie i prawosławne (jak Ulucz czy Temeszów), w zachodniej części dzisiejszego Powiatu Brzozowskiego polskie i rzymskokatolickie (Humniska czy Wzdów). Znaczna część tego obszaru – szczególnie górzysta – pozostawała jeszcze niezaludniona.

Strukturę osadniczą uzupełniło osadnictwo na prawie wołoskim (poł. XV–poł. XVII), dostosowane do potrzeb gospodarki pasterskiej i umożliwiające zasiedlenie trudniej dostępnych partii terenu

Powiatu. Powstałe więc wówczas osady, zakładane przez prawosławnych pasterzy, uzupełniły strukturę osadniczą „ruskiej” części późniejszego Powiatu (jak np. Wola Jasienicka). Zresztą zdecydowana większość wsi miała ludność mieszaną, polsko-ruską, uzupełnianą niekiedy przez kilka rodzin innych narodowości.

Podwójne – po części polskie i rzymskokatolickie, po części ruskie i prawosławne (później greckokatolickie) – oblicze kulturowe ziemi brzozowskiej widać dzisiaj wyraźnie na mapie zabytków sakralnych. Część wschodnia to obszar zdominowany przez cerkwie greckokatolickie, część zachodnia przez kościoły rzymskokatolickie. Oczywiście z wyjątkami – jak ruska enklawa w położonej na zachodnich rubieżach Powiatu Jabłonicy (nomen omen) Polskiej.

Nieco odmiennie wyglądała struktura ludności samego Brzozowa, w którym z czasem nie małą rolę odgrywali Żydzi, nie brak też było obywateli narodowości niemieckiej. Żydzi pojawili się w Brzozowie stosunkowo późno, w XVIII w. Dopiero w połowie XIX w. powstała tu gmina żydowska, już jednak w 1900 r. 28% mieszkańców miasta było wyznania mojżeszowego. Rodziny żydowskie osiedlały się też w wielu innych osadach ziemi brzozowskiej, zwłaszcza tych posiadających charakter miasteczek (Domaradz, Ulucz czy Jasienica Rosielna, w której Żydzi stanowili 30% mieszkańców).

Społeczność żydowska została wymordowana w czasie II wojny światowej, ukraińska (ruska) objęta wysiedleniami lat 1946-1947. Współczesna kultura ludowa ziemi brzozowskiej ma więc jednorodny etnicznie charakter, stanowiąc przykład folkloru pogórzańskiego. Wyróżnia się wyjątkowym bogactwem, a przede wszystkim jest pieczołowicie zachowywana i twórczo rozwijana. Znana jest przede wszystkim z licznych kapel ludowych, jak i zespołów obrzędowych a poznać ją można uczestnicząc

w organizowanych tu wyjątkowo często, różnorodnych imprezach kulturalnych.

Dziedzictwo duchowe tworzy się także obecnie. W Powiecie Brzozowskim funkcjonuje 32 parafie rzymskokatolickie. Przy w parafiach tych działają wspólnoty, organizacje i instytucje zasłużone dla kształtowania nowych wymiarów duchowości, religijności i kultury lokalnej.

4.3. Dziedzictwo społeczne

Spośród licznych twórców indywidualnych – zajmujących się m.in. literaturą, malarstwem, rzeźbą, ceramiką artystyczną, metaloplastyką, szopkarstwem, tkaniną artystyczną, haftem, koronkarstwem – wielu kontynuuje tradycje rodzinne, przekazywane z pokolenia na pokolenie – żeby wymienić tylko rzeźbiarskie rodziny Lasków z Humnisk czy Rogozów z Domaradza. Szerokie Brzozowskiej międzynarodowe uznanie zdobyli wywodzący się z Ziemi Brzozowskiej artyści, Brzozowskiej zarazem pedagodzy: rzeźbiarz prof. Marian Konieczny, malarka prof. Jadwiga Szmyd-Sikora czy rzeźbiarz Piotr Woroniec. Spośród nieżyjących twórców, którzy rozslawili swoją „małą ojczyznę” w kraju i poza jego granicami, wspomnieć trzeba rzeźbiarza Jana Medykę, hafciarkę Marię Matusz, poetkę Herminę Zubel czy pisarza Augustyna Barana. Ze współcześnie aktywnych twórców do najbardziej znanych należą: rzeźbiarz Brzozowskiej malarz Henryk Cipora z Krzywego, malarki Magdalena Wyżykowska z Jasionowa Brzozowskiej Dorota Wasylewicz-Sroka z Brzozowa, poeta Józef Cudak z Wary oraz pisankarka Janina Zubel z Jabłonki.¹²

4.4. Instytucje kultury

Organizatorami życia kulturalnego w Powiecie Brzozowskim są:

Gmina i Miasto Brzozów
Muzeum Regionalne im. A. Fastnachta
Brzozowski Dom Kultury
Miejska Biblioteka Publiczna wraz z 8 filiami
Filia Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej
Muzeum OO. Jezuitów w Starej Wsi
Kino "Sokół"
Gmina Domaradz
Gminny Ośrodek Kultury w Domaradzu

¹² http://www.powiatbrzozow.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=287&Itemid=94

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Biblioteka Gminna w Domaradzu
Gmina Dydnia
Gminy Ośrodek Kultury, Bibliotek, Promocji i Wypoczynku
Gminna Biblioteka Publiczna w Dydni wraz z 7 filiami
Szkoła Muzyczna I stopnia w Dydni
Gmina Haczów
Gminny Ośrodek Kultury i Wypoczynku w Haczowie
Gminna Biblioteka Publiczna w Haczowie
Gmina Jasienica Rosielna
Gminny Ośrodek Kultury w Jasienicy Rosielnej
Gminna Biblioteka Publiczna w Jasienicy Rosielnej
Gmina Nozdrzec
Gminna Biblioteka Publiczna w Nozdrzcu z siedzibą w Warze wraz z 6 filiami
Gminny Ośrodek Kultury w Nozdrzcu

Źródło: dane poszczególnych urzędów gmin Powiatu Brzozowskiego

Organizacje pozarządowe

Na terenie Powiatu Brzozowskiego na dzień 30.06.2014 r. zarejestrowanych było **70 organizacji pozarządowych**. Według stanu na dzień 30.12.2013 r. na terenie Powiatu działało **47 Ochotniczych Straży Pożarnych**. Na terenie Powiatu działa także Stowarzyszenie Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Brzozowskiego.

Zespoły artystyczne

Gmina Brzozów
Kwartet Jazzowy
Jazz Pom Band
„Fire Band”
Big band „Brass Standard Jazz Orchestra”
Zespół Dixielandowy Zygi Jazz Band
Orkiestra Dęta OSP w Brzozowie
Ognisko muzyczne
Estrada Dziecięca
Zespół wokalny "WHOOPS"
Still life
Faza Stefana
Dilema
The hall of the blind
Lizard's Skin
Zemsta Chone-kera
Wrack
Zespół tańca break dance Step factor
Teatr MA-MA
Zespół ludowy i obrzędowy „Graboszczanie”
Kapela „Przysietczanie”
Gmina Domaradz
Kapela „Stobniczanie”
Kapela „Domaradzanie”
Kapela podwórkowa "Batiar"
Gmina Dydnia
Dziecięcy teatr PRZYGODA
Orkiestra Dęta w Dydni
Zespół ludowy „Przepióreczka”
Gmina Haczów
Orkiestra Dęta "Hejnał" z Haczowa
Zespół Obrzędowy "Haczowskie Wesele"
"Haczowska Kapela"
Gmina Jasienica Rosielna
Zespół teatralny Feniks
Kapela ludowa Bliźnianie
Gmina Nozdrzec

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Orkiestra Dęta Ochotniczej Straży Pożarnej w Nozdrzcu
Kapela „Warzanie”
Kapela „Ostrzewianie” z Nozdrzca

Źródło: Dane poszczególnych urzędów gmin Powiatu Brzozowskiego

5. Potencjał turystyczny

Poszczególne miejscowości Powiatu Brzozowskiego charakteryzują się wieloma walorami poprzez piękną panoramę, cenne zabytki a przede wszystkim szlaki turystyczne, które sprzyjają wyprawom rowerowym i pieszym wędrowkom.

Na atrakcyjność turystyczną Powiatu Brzozowskiego składają się:

- urozmaicona rzeźba terenu i stosunkowo czyste środowisko,
- tereny chronione,
- duże kompleksy leśne, ciekawa i różnorodna flora i fauna,
- czyste rzeki i potoki,
- wartościowe zabytki.

Infrastruktura turystyczna

Obiekty oraz urządzenia turystyczne, które mają na celu służyć przyjeżdżającym do Powiatu Brzozowskiego turystom - zaspokajaniu ich potrzeb związanych z bierną oraz aktywną turystyką, tzw. infrastrukturę turystyczną tworzy:

- **baza noclegowa:**

W Powiecie Brzozowskim funkcjonuje 6 obiektów noclegowych:

- **Ośrodek turystyczny Czardworek Brzozów - Przysietnica**
Przysietnica 883, 36-200 Brzozów,
- **Hotel ** Alta**
ul. 3 Maja 70, 36-200 Brzozów,
- **Hotel Zajazd „Pod Lipą”**
36-206 Humniska 412,
- **Zajazd „Skarbek”**
36-200 Brzozów, ul. Rzeszowska 7,
- **Dwór w Jabłonce**
36-204 Jabłonka,
- **CASAMUNDO**

oraz 25 gospodarstw agroturystycznych, których charakterystykę prezentują poniższe tabele.

Tabela 27. Ruch turystyczny –turystyczne obiekty noclegowe

Ruch turystyczny	Obiekty ogółem				
	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat Brzozowski	3	4	4	8	6
	Liczba miejsc noclegowych				
	2009	2010	2011	2012	2013
	345	359	350	430	264
	Polacy korzystający z turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania ¹³				
	2009	2010	2011	2012	2013
	20101	15099	8823	10415	11091
	Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania				
	2009	2010	2011	2012	2013
	781	360	252	313	375

Źródło: http://stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=472470&p_token=0.3917135889221611

Tabela 28. Baza agroturystyczna w Powiecie Brzozowskim

Gmina	Ilość gospodarstw agroturystycznych	Ilość miejsc noclegowych
Brzozów	2	12

¹³Korzystający z turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania to osoby, które korzystają z usług noclegowych w takich obiektach jak: hotele, motele, pensjonaty, inne obiekty hotelowe, domy wycieczkowe, schroniska, schroniska młodzieżowe, szkolne schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, ośrodki kolonijne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, ośrodki wypoczynku sobotnio-niedzielnego oraz świątecznego, zespoły domków turystycznych, kempingi, pola biwakowe, pokoje gościnne, kwatery agroturystyczne oraz pozostałe obiekty niesklasyfikowane.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Domaradz	1	10
Dydnia	7	64
Haczów	5	31
Jasienica Rosielna	2	15
Nozdrzec	8	73
Razem	25	205

Źródło:

http://www.powiatbrzozow.pl/index.php?option=com_content&view=category&id=63%3Aagroturystyka&Itemid=13

- **baza gastronomiczna:**

Gmina Brzozów:

- Kompleks Restauracyjny "ALTA" - Brzozów, ul. 3 Maja 70;
- Restauracja „Ogród Smaków” - Brzozów, ul. Bielawskiego 1;
- Restauracja "Alibaba" - Brzozów ul. Kościuszki 18;
- Restauracja i pizzeria "Myla" - Brzozów, ul. Staszica 1;
- Bar "Red - Pub" - Brzozów, ul. Armii Krajowej 2;
- Kawiarnia "Pod Kominkiem" - Brzozów, ul. Mickiewicza 9a;
- MINI-BAR " Bajka" – Brzozów, ul. Mickiewicza 21;
- Zjazd "Skarbek" - Brzozów ul. Rzeszowska 7;
- Zjazd "U Wala" - Grabownica Starzeńska 156;
- Restauracja "Pałacowa" - Grabownica Starzeńska 794;
- Zjazd "Pod Lipą" - Humniska 412.

Gmina Domaradz:

- Pizzeria & Restauracja "SiD" w Domaradzu, Domaradz 312;
- Bar Joker Golcowa;
- BAR NA ZAGRODZIE SKLEP WIELOBRANŻOWY Z. SOWA.

Gmina Dydnia:

- Bar przy stacji benzynowej "Petro-San";
Dydnia 232 A;
- Bar "WIKING" w Krzemiennej(przy promie);
- Mini bar "Pod orzechem" Temeszów 68a;
36-204 Dydnia.

Gmina Haczów:

- PIZZERIA "LASTORIA" Placówka Gastronomiczna, 36-213 Haczów 585;
- STACJA PALIW "JASIONÓW" S.C. Bufet Gastronomiczny, 36-211 Jasionów 164;
- PIZZERIA "OAZA" – Placówka Gastronomiczna Jabłonica Polska 187, 36-213 Haczów.

Gmina Jasienica Rosielna:

- BAR GESTA w Jasienicy Rosielnej;
- BAR Cooltura w Jasienicy Rosielnej.

Gmina Nozdrzec:

- Bar w Izdebkach;
- Cafe Pub & Bar, Delikatesy Grosik, Nozdrzec 235;
- P.H.U. Bar „Eldorado”, Nozdrzec.

- **obiekty sportowe i rekreacyjne:**

Gmina Brzozów:

- Boisko piłkarskie MOSiR Brzozów;
- Boisko piłkarskie LKS „Iskra” Przysietnica;
- Boisko piłkarskie LKS „Płomień” Zmiennica;
- Boisko piłkarskie GKS „Górniki” Grabownica;

- Boisko piłkarskie LKS Górki;
- Boisko wielofunkcyjne przy SP Nr 1 Brzozów;
- Boisko wielofunkcyjne przy Gimnazjum nr 1 Brzozów;
- Boiska przy ZS w Starej Wsi do tenisa ziemnego oraz piłki siatkowej i koszykówki;
- Boisko wielofunkcyjne przy ZS w Grabownicy Starzeńskiej;
- Boisko wielofunkcyjne przy ZS Nr 2 w Przysietnicy;
- Boisko wielofunkcyjne przy ZS Nr 2 w Humniskach;
- Sala gimnastyczna SP Nr 1 Brzozów;
- Sala gimnastyczna ZS Nr 1 Humniska;
- Sala gimnastyczna ZS Nr 1 Przysietnica;
- Sala gimnastyczna ZS Nr 2 Przysietnica;
- Sala gimnastyczna ZS Stara Wieś;
- Sala gimnastyczna ZS Stara Wieś;
- Sala gimnastyczna ZS Nr 2 Humniska;
- Sala gimnastyczna ZS Górki;
- Sala gimnastyczna ZS Grabownica Starzeńska;
- Sala gimnastyczna Gimnazjum Nr 1 Brzozów;
- Siłownia na wolnym powietrzu Park Miejski Brzozów ul. Parkowa (fitness park);
- Kompleks sportowo-rekreacyjny ul. Słoneczna w Brzozowie;
- Pływalnia „Posejdon” w Brzozowie, ul. Parkowa 5;
- Siłownia MOSiR Brzozów.

Poza obiektami sportowymi w Gminie Brzozów znajdują się także obiekty rekreacyjne tj.:

obiekty kultury:

- Muzeum Regionalne im. A. Fastnachta;
- Muzeum Misyjne Sióstr Służebniczek NMP NP. w Starej Wsi;
- Mały Skansen Tomasza Kędry w Grabownicy Starzeńskiej;
- Oddział Muzeum Regionalnego w Starej Wsi – Historia Pożarnictwa;
- Galeria „Na Strychu” (w BDK w Brzozowie).

Gmina Domaradz:

- Miasteczko rowerowe – Domaradz.

Gmina Haczów

- Gminny Ośrodek Kultury i Wypoczynku w Haczowie,
- siłownie terenowe w Haczowie, Wzdowie i Malinówce.

Gmina Jasienica Rosielna

- basen kryty: Zespół Szkół w Bliznem;
- Orlik w Jasienicy Rosielnej;
- Orlik w Bliznem;
- Orlik w Orzechówce;
- boisko wielofunkcyjne w Woli Jasienickiej;
- plac zabaw przy Przedszkolu w Bliznem;
- plac Zabaw w Parku w Jasienicy Rosielnej;
- plac Zabaw przy Szkole Podstawowej w Woli Jasienickiej;
- zbiornik retencyjny w Bliznem.

Gmina Nozdrzec

- przyszkolne boiska „Orlik”: Izdebki, Hłudno, Siedliska, Ujazdy;
- stadiony sportowe: Izdebki, Hłudno, Nozdrzec, Wesoła;
- plac zabaw, teren rekreacyjny „Pod Trepazem” w Nozdrzcu.

- **szlaki turystyczne:**

Szlak umocnień nad Sanem

Trasa rowerowa Doliną Sanu

Trasa biegnie przez wszystkie gminy Związku Gmin Turystycznych Pogórza Dynowskiego (Gmina Dydnia, Nozdrzec, Dynów, Dubiecko, Krzywczyna i Miasto Dynów) i liczy ponad 250 km, jest podzielona tak, by można ją było przebyć zarówno na dwóch kółkach jak i pieszo. Dodatkowym jej atutem jest to, że można ją zacząć i skończyć na dowolnym etapie. Biegnie ona po urozmaiconym terenie, gdzie pokonuje polne drogi, leśne dukty, liczne podjazdy i zjazdy oraz odcinki mało ruchliwych szos. Charakteryzuje ją spójność (łatwa orientacja i integracja), wygoda (łatwość korzystania z trasy, dobra nawierzchnia), atrakcyjność (czytelny przebieg i estetyka).

Poszczególne etapy trasy prowadzą przez najbardziej interesujące, charakterystyczne dla tych terenów miejsca. Wyodrębniając poszczególne etapy przedstawiono najbardziej nurtujące problemy związane z ochroną przyrody. Nie zapomniano również o bioróżnorodności elementów przyrodniczych czy zagadnieniach historycznych i kulturowych.¹⁴

Szlak kajakowy „Błękitny San”

Odcinek rzeki między Zwierzyniem a Przemyślem o długości 158 km znakomicie nadaje się do wypraw kajakowych, a najlepsze miesiące na jego pokonanie przypadają na kwiecień, maj i czerwiec. Liczne ośrodki wypoczynkowe i kempingi umożliwiają zaplanowanie spływu bez korzystania z namiotu. Chcąc wykorzystać energię rzeki, w połowie XX w. wybudowano na Sanie, w Solinie i Myczkowcach, duże elektrownie wodne. W wyniku budowy zapory wodnej w Solinie powstał największy sztuczny zbiornik wodny w Polsce o powierzchni 2,2 tys. ha. Jezioro Solińskie jest doskonałym miejscem dla miłośników sportów wodnych. Od Przemyśla do ujścia do Wisły San ma już charakter nizinny, płynie łagodnymi skrętami i na odcinku 173 km jest dostępny dla różnych płaskodennych jednostek pływających o małym zanurzeniu. Koryto rzeki jest częściowo uregulowane i obwałowane z wysokimi i na długich odcinkach niedostępnymi brzegami oraz kamienistymi, a niżej piaszczystymi plażami, sprzyjającymi kąpielom. Zalewowe dno doliny Sanu zajmują łąki i fragmenty lasów łęgowych, a liczne starorzecza świadczą o wcześniejszym meandrowaniu rzeki.

San uchodzi do Wisły koło Dąbrówki Pniowskiej poniżej Sandomierza w 279,7 km jej biegu. Charakterystyczne odcinki turystycznego szlaku wodnego:

- graniczny odcinek górnego Sanu od ujścia potoku Negryłów do Procisnego,
- obowiązkowy odcinek Górskiej Odznaki Kajakowej PTTK z Procisnego do Rajskiego,
- szlak wodny środkowego Sanu ze Zwierzynia do Przemyśla Przebiegający przez teren Powiatu Brzozowskiego,
- szlak wodny dolnego Sanu z Przemyśla do ujścia do Wisły.¹⁵

Ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna "Brzozów-Zdrój" w Brzozowie

Ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna ma długość 2,5 km i 14 przystanków, przy których umieszczono tablice informacyjne. Infrastruktura ścieżki utrzymana we wzorowym porządku, trasa dobrze wyznakowana - idealna na wycieczki z dziećmi i rekreacyjne spacery. Czas przejścia ok. 2 godz. Ścieżka ma kształt pętli. Obok parkingu, gdzie się rozpoczyna i kończy, jest wiata z miejscem na ognisko, kosze na śmieci i ławeczki. Na spacer po ścieżce warto wybrać się z przewodnikiem, wydanym przez Nadleśnictwo Brzozów.¹⁶

Szlak Pątniczy Pogórza

Ziemia brzozowska, znana z umiłowania tradycji i przywiązania do dziedzictwa przodków, posiada szczególnie wiele miejsc kultu i świątyń, odwiedzanych przez liczne rzesze pielgrzymów z wielu krajów.

¹⁴http://pogorzedynowskie.pl/zwiazek_gmin_turystycznych_pogorza_dynowskiego_dynow/informacje-o-trasie.html

¹⁵http://www.powiatbrzozow.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=465%3Aszlak-kajakowy-qbkityn-sanq&catid=61%3Aturystyka&Itemid=133

¹⁶http://www.powiatbrzozow.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=466%3Acieka-przyrodnicza-brzozow-zdroj&catid=61%3Aturystyka&Itemid=133

Najsłynniejszym z nich, znanym w całej Polsce i poza jej granicami, jest **Sanktuarium Maryjne w Starej Wsi**, z obrazem Zaśnięcia i Wniebowzięcia Matki Bożej otoczonym kultem od XVI wieku. Obecny kościół zaczęli wznosić w 1728 roku, sprowadzeni do Starej Wsi jasnogórscy Paulini, konsekrowany został w 1760 roku pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP, w 1927 r. zyskał rangę bazyliki mniejszej. Potężna, późnobarokowa świątynia z charakterystyczną dwuwieżową fasadą króluje nad całą okolicą, uchodząc (wraz z klasztorem) za jeden z najcenniejszych zespołów architektonicznych Podkarpacia ale i przede wszystkim za jeden z symboli ziemi brzozowskiej. Wewnątrz, w okazałym barokowym ołtarzu znajduje się kopia łaskami słynącego obrazu Matki Bożej, koronowana w 1972 r. przez Prymasa Stefana Wyszyńskiego. Oryginał pochodzący z przełomu XV i XVI w. został zniszczony w 1968 roku przez pożar, wywołany przez nigdy nie odnalezionych sprawców.

Do świątyni przylega podobnie datowany **klasztor** (od 1821 r. siedziba księży Jezuitów), rozbudowany w I połowie XIX w. W klasztornej bibliotece przechowywane są cenne starodruki, a w przyklasztornym muzeum m. in. szczątki oryginału obrazu Matki Boskiej Starowiejskiej.

W Starej Wsi mieści się także **dom generalny Zgromadzenia Sióstr Służebniczek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej**, pełniących posługę przez wychowywanie dzieci oraz niesienie pomocy biednym i chorym. Ze zgromadzeniem związane były m. in. bł. Celestyna Faron oraz pochodząca ze Starej Wsi służebnica boża, Leonia Nastal.

Najcenniejszym zabytkiem samego Brzozowa jest **barokowy kościół kolegiacki pw. Przemienienia Pańskiego**, wzniesiony w latach 1676-86, konsekrowany w 1688 r. Charakterystyczne wieże flankujące fasadę wzniesiono w latach 1718-1724. Świątynia, w 1724 r. podniesiona do godności kolegiaty, jest sanktuarium związanym z obrazem Matki Boskiej Pocieszenia, od XVII w. zwanej Matką Boską Ognistą - za sprawą cudownego ocalenia ze zgliszcz poprzedniego kościoła, spalonego przez oddziały księcia siedmiogrodzkiego Jerzego II Rakoczego w 1657 r. Obraz, jako łaskami słynący, koronowany w 1858 roku, do dziś pozostaje jedynym wizerunkiem maryjnym o takim przydomku w Polsce. Do kościoła przylega dawne **kolegium mansjonarzy**, obecnych tu od 1745 r., od 1760 r. prowadzących seminarium duchowne. Do cennych zabytków sakralnych ziemi brzozowskiej należy także **neogotycki kościół św. Mikołaja** w Grabownicy Starzeńskiej (1913-1926).¹⁷

Szlak Miejsc Pamięci Narodowej

Brzozów i jego okolice obfitują w miejsca pamięci narodowej – dziedzictwo często tragicznych zmagania o suwerenność polski oraz martyrologii ludności polskiej i żydowskiej: pomniki, obeliski, krzyże, tablice, kapliczki, groby i inne obiekty. Czterdzieści najważniejszych z nich zaliczono do Brzozowskiego Szlaku Miejsc Pamięci Narodowej. Obok części z nich umieszczono tablice informacyjne. Upamiętniają walkę i postacie związane m.in. z Konfederacją Barską, rabacją galicyjską, powstaniem styczniowym, obiema wojnami światowymi, wielkim strajkiem chłopskim w 1937 r., a także okresem stalinizmu.¹⁸

Brzozowskie trasy Nordic Walking

 Nordic Walking Park „Gmina Brzozów” to jeden z sześciu tego typu parków wytyczonych na obszarze działania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska”. W skład Parku wchodzi 4 trasy: żółta – trasa w układzie tam i powrót o długości 4,8 km ; zielona – pętla o długości 5,3 km; czerwona – pętla o długości 12,2 km i czarna – pętla o długości 17,6 km. Wejście na trasy zlokalizowano na terenie obiektu dydaktycznego Nadleśnictwa Brzozów w Brzozowie-Zdroju. Trasy poprowadzone są chodnikami, drogami asfaltowymi i gruntowymi oraz leśnymi duktami. Na trasach zamontowano tablice zawierające propozycje ćwiczeń do samodzielnego wykonania oraz punkty pomiaru tętna. Trasy posiadają punkty wspólne i pokrywają się na pewnym odcinku. Umożliwia to dowolne wydłużanie lub skracanie przejeżdż lub zmianę kierunku marszu. Oferta skierowana jest zarówno do entuzjastów nordic walkingu, jak i do biegaczy, rowerzystów czy narciarzy biegowych. Pięć pozostałych Nordic Walking Parków znajduje się na terenie Gmin: Domaradz, Dydnia, Haczów, Jasienica Rosielna i Nozdrzec. Łącznie długość sześciu Nordic Walking Parków wynosi ponad 240 km.

¹⁷ Źródło: <http://www.powiatbrzozow.pl>

¹⁸ Źródło: www.cit.muzeum.brzozow.pl

1

TRASA NR 1 BRZOZÓW (żółta)

czas przejścia ok. 0'50 h
długość trasy 4,8 km

4,8-kilometrowa trasa poprowadzona w układzie tam i z powrotem. Po wykonaniu rozgrzewki, której propozycje zamieszczono na tablicy z opisami tras, wchodzimy na szlak. Chodnikiem przy ul. Zdrojowej, a następnie ul. Moniuszki schodzimy do Brzozowa. Na wysokości brzozowskiego parku, skręcamy w prawo w ul. Ceglowskiego i po pokonaniu 100 m wchodzimy na teren parku. Czekają tam na nas tablice z ćwiczeniami i punkt pomiaru tętna. Po zmonitorowaniu naszego tętna i wykonaniu ćwiczeń, których instrukcje zamieszczono na tablicy, za znakami szlaku wychodzimy z parku i skręcamy w lewo. Ul. Parkową dochodzimy do ul. Moniuszki i tą samą trasą podchodzimy do Brzozowa-Zdroju, gdzie przy wiacie ogniskowej kończymy marsz. Układ trasy pozwala na rozpoczęcie marszu w brzozowskim parku i pokonanie trasy z Brzozowa do Brzozowa-Zdroju i z powrotem.

2

TRASA NR 2 BRZOZÓW (zielona)

czas przejścia ok. 1 h
długość trasy 5,3 km

Ciekawa, poprowadzona w formie 5,3-kilometrowej pętli trasa, przeznaczona zarówno dla początkujących, jak i zaawansowanych miłośników nordic walkingu. Po wykonaniu rozgrzewki mijamy szlaban i po 500 m, serpentynami szerokiej leśnej drogi schodzimy do skrzyżowania. Z lewej strony powraca czerwona trasa, a my rozpoczynamy 1,5-kilometrowe podejście. Początkowo trasa zielona pokrywa się z trasami czerwona i czarna. 800-metrów dalej skręca w lewo w gruntową drożkę. Ten fragment trasy pokrywa się ze ścieżką przyrodniczo-dydaktyczną Brzozów-Zdrój. 15 przystanków ścieżki, utworzonej staraniem Nadleśnictwa Brzozów, będzie znakomitą lekcją przyrody w terenie i pozwoli zapoznać się z cennymi okazami przyrodniczymi występującymi na terenie tego kompleksu leśnego. Fragmentami trasa pokrywa się raz z czerwonym, a raz z czarnym szlakiem, aby na kilometr przed końcem połączyć swój przebieg z czarną trasą, która przychodzi ze Zmiennicy. Leśną ścieżką maszerujemy w dół i mijając miejsce biwakowe Nadleśnictwa Brzozów dochodzimy do wiaty, gdzie kończymy wędrówkę.

3

TRASA NR 3 BRZOZÓW (czerwona)

czas przejścia ok. 2 h
długość trasy 12,2 km

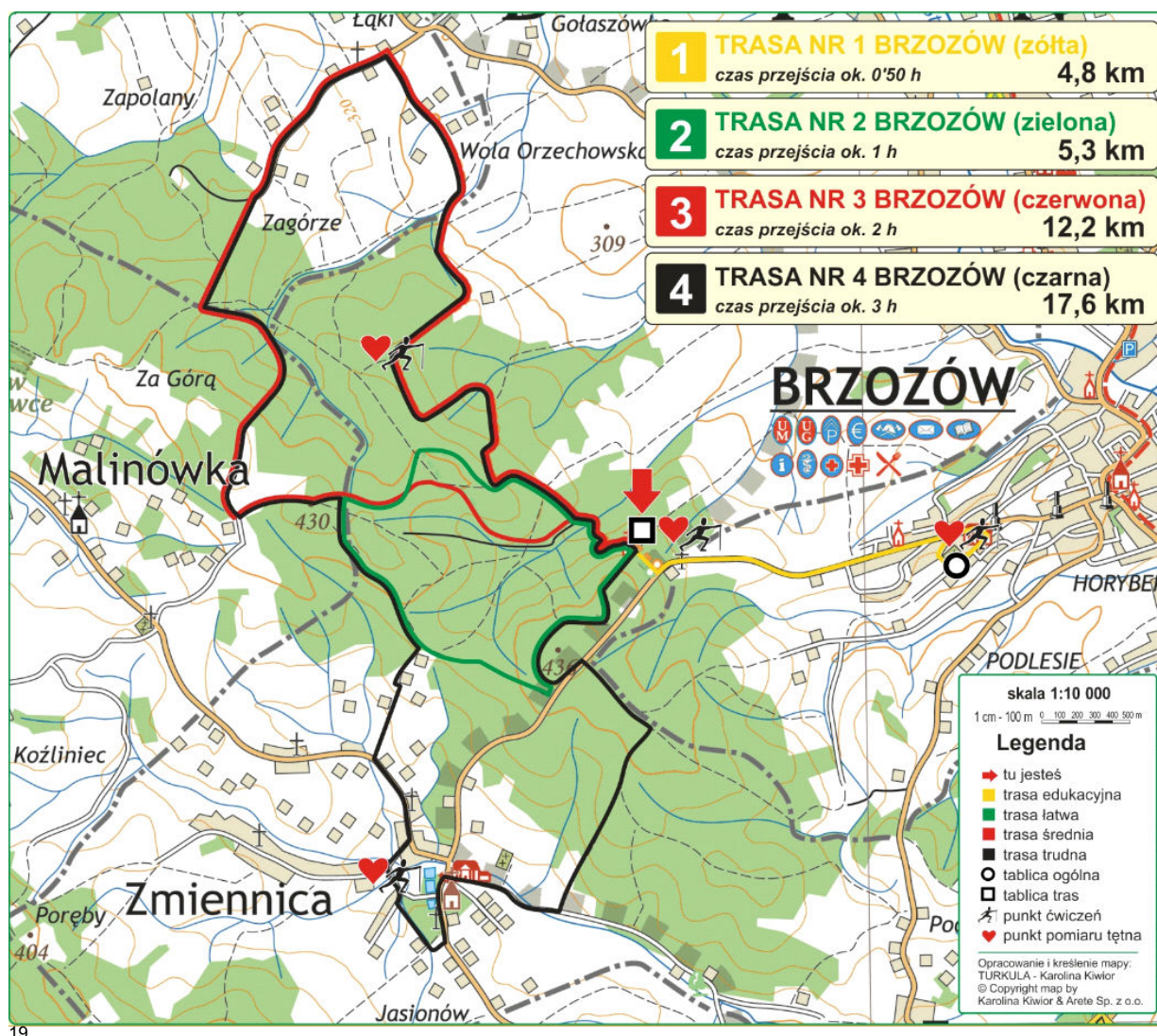
Wymagająca trasa, ponad 12-kilometrowa pętla, pokonanie której zajmie nam ok. 2 godz. Po wykonaniu rozgrzewki, której propozycja zamieszczona jest na tablicy z opisem tras, ruszamy na szlak. Początkowo przebieg szlaku pokrywa się z trasą zieloną, a na długim odcinku z trasą czarną. Za znakami szlaku, raz w górę raz w dół maszerujemy leśnym duktem. Mijamy tablice ścieżki przyrodniczo-dydaktycznej Nadleśnictwa Brzozów, tablicę z zestawami ćwiczeń i po pokonaniu 3,5-kilometra trasy asfaltową drogą wychodzimy z lasu. Przez Wolę Orzechowską maszerujemy doskonałej jakości asfaltowym dywanikiem i po dojściu do skrzyżowania dróg skręcamy w lewo. Kilometr dalej asfaltowa droga kończy swój bieg, a my wchodzimy do lasu i gruntową ścieżką maszerujemy dalej. Na skraju lasu dochodzimy do krzyża upamiętniającego zamordowanych przez UB Janinę i Antoniego Żubrydów i skręcamy w lewo. Przez chwilę maszerujemy polną drogą i za znakami szlaku skręcamy w lewo, ponownie wchodząc do lasu. Mijamy leśne zbiorniki retencyjne i dochodzimy do zwornika tras przy ścieżce przyrodniczo-dydaktycznej gdzie skręcamy w prawo. Przed nami 500-metrowe ostre podejście i po pokonaniu ponad 12-kilometrów trasy kończymy naszą wędrówkę.

4

TRASA NR 4 BRZOZÓW (czarna)

czas przejścia ok. 3 h
długość trasy 17,6 km

Najdłuższa z tras, oznakowana kolorem czarnym, 17,6-kilometrowa trasa. Początkowe 10-kilometrów szlaku pokrywa się z trasą czerwona Nordic Walking Park „Gmina Brzozów”. Przy leśnym zworniku tras: zielonej, czerwonej i czarnej skręcamy w prawo. Kilometr dalej ponownie skręcamy w prawo i wychodzimy z lasu. Naszym oczom ukazuje się przepiękna panorama okolic wsi Zmiennica. Schodzimy w dół do asfaltowej drogi łączącej Brzozów z Malinówką. Zachowując szczególną ostrożność przez niespełna kilometr maszerujemy poboczem drogi i skręcamy do zabytkowego parku w Zmiennicy. Po wykonaniu ćwiczeń, których propozycje zamieszczono na tablicy usytuowanej przy wejściu do parku ruszamy dalej. Pomiędzy wiekowymi drzewami przechodzimy przez zmiennicki park, mijamy zabytkowy neogotycki spichlerz z I poł. XIX w i za cmentarzem skręcamy w lewo, do lasu. Po 2 kilometrach przecinamy drogę z Brzozowa do Zmiennicy, łączymy się zielonym szlakiem i schodzimy do wiaty w Brzozowie-Zdroju. Trasa dedykowana osobom o dobrej kondycji fizycznej.

Obarzym Wioska Szlaków

Przy pomocy Oddziału PTTK „Ziemia Sanocka” w Sanoku w obrębie wsi Obarzym, zostały wyznaczone piesze szlaki spacerowe. Ich przebieg rozpoczyna się od boiska sportowego w kierunku Działu. Następnie drogą leśną dochodzi się na Łaz, do punktu widokowego, z którego rozpościera się widok na dolinę Sanu. Schodząc ze wzgórza, docieramy do drogi przez Obarzym. Wędrujemy do kolejnego punktu trasy - Domu Tradycji i Kultury. Następnie południowym stokiemy idziemy w kierunku Moczarek. Na ich szczycie równinną drogą przez Kamieniec docieramy do przystanku z widokiem na wzniesienia nad Dydnia i Wydumą. Stąd już tylko kilka minut dzieli nas od końca pieszej wędrowki i najważniejszego jej punktu - Kaplicy pw. Zwiastowania Pańskiego z 1828 r.

Oznakowanie trasy objęło również punkty widokowe na szczytach oraz osobliwości przyrody. Charakterystycznym przykładem jest „gruby buk” liczący ponad 200 lat. Drzewo rośnie na wzniesieniu Łaz. Obwód pnia na wysokości 1,2 m wynosi 462 cm. Na jego korze widać rdzawe nacieki. Korodujące odłamki pocisków pamiętają działania z czasów II wojny światowej.²⁰

¹⁹ Strategia Rozwoju Gminy Brzozów na lata 2014-2024

²⁰ http://www.powiatbrzozow.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=513%3Aobarmy-wioska-szlakow&catid=61%3Aaturystyka&Itemid=133

Szlak Architektury Drewnianej – trasa 1

Trasa o długości 134 km prowadzi z Krosna przez Lutczę w kierunku Brzozowa, następnie do Grabownicy Starzeńskiej i Dydni, gdzie łączy się z trasą nr II rejon sanocko-dynowski. Trasa nr I wiedzie następnie drogami lokalnymi m.in. przez Jaćmierz, Haczów oraz przez dwie miejscowości uzdrowskowe: Rymanów Zdrój i Iwonicz Zdrój.

Trasa nr I wiedzie początkowo przez tereny Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego będącego niezwykle atrakcyjnym fragmentem Pogórza Dynowskiego. W Lutczy trasa prowadzi w kierunku Domaradza, a następnie na pd.-wsch., w górę doliny Stobnicy. Dalej obejmuje tereny Pogórza Dynowskiego, następnie kieruje się na pd.-zach. obejmując tereny Kotliny Sieniawsko-Rymanowskiej, północną krawędź Beskidu Niskiego oraz przebiega przez Kotlinę Krośnieńską. Są to tereny urozmaicone krajobrazowo, bogate w obiekty zabytkowe i pamiątki historyczne.

Trasa ta obejmuje między innymi swym zasięgiem grupę obiektów, które należą do najstarszych zachowanych kościołów drewnianych i charakteryzują się wybitnymi walorami architektonicznymi. Do wymienionej grupy zaliczyć możemy m.in. kościoły: w Haczowie, Humniskach, Iwoniczu, Bliznem, Golcowej, Domaradzu. Dwa z nich kościoły w Bliznem i Haczowie w roku 2003 zostały wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO.²¹

Szlak Architektury Drewnianej – trasa 2

Trasa o długości 80 km prowadzi z Sanoka przez Tyrawę Wołoską, Mrzygłód do Dydni gdzie łączy się z trasą I. krośnieńsko-brzozowską oraz z alternatywną trasą II a - Dydnia-Dynów-Bircza. Trasa II biegnie doliną Sanu, wśród malowniczych wzniesień Gór Słonnych (w obrębie Parku Krajobrazowego Gór Słonnych) oraz Pogórza Dynowskiego i Przemyskiego. Początkowy odcinek drogi, z Sanoka do Tyrawy Wołoskiej, prowadzi grzbietem głównego pasa Gór Słonnych ostrymi serpentynami (15 zakrętów) i stanowi bardzo atrakcyjny widokowo fragment trasy. Inną atrakcją stanowi przeprawa promowa z Ulucza do Witryłowa. Wytypowanymi reprezentantami architektury drewnianej na trasie szlaku są cerkwie w Hołuczkowie, Siemuszowej, Tyrawie Solnej, Hłomczy, Łodzinie, Dobrej Szlacheckiej, Uluczu, Jurowcach i Czerteżu. Trasa pokrywa się częściowo z istniejącym szlakiem turystycznym "Szlak Ikon - Dolina Sanu" (na odcinku Hołuczków-Siemuszowa, Tyrawa Solna - Łodzina oraz Dobra Szlachecka - Ulucz). Na trasie szlaku oprócz obiektów sakralnych zwiedzić możemy miasteczko Mrzygłód z zachowaną drewnianą zabudową oraz Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku gdzie można spotkać obiekty pochodzące z terenu Powiatu Brzozowskiego.²²

Szlak Światowego Dziedzictwa Naturalnego i Kulturalnego UNESCO

Idąc szlakiem Światowego Dziedzictwa Naturalnego i Kulturalnego UNESCO w województwie podkarpackim, istnieją dwa zabytki kultury materialnej: Kościół pw. Wniebowzięcia NMP i św. Michała Archanioła z I połowy XV wieku w Haczowie i Zespół Kościelno-Plebański pw. Wszystkich Świętych w Bliznem. Obydwa zabytki zostały wpisane na listę UNESCO w 2003 r. i choć nie są gotyckimi katedrami stanowią budowle unikatowe i nadzwyczajnie tym cenniejsze i warte uwagi, że ich losy nie oszczędziły wojny i zawirowania dziejowe.²³

Międzyprzedmiotowa ścieżka dydaktyczna w Jasienicy Rosielnej

Staraniem Gimnazjum w Jasienicy Rosielnej, stworzono ścieżkę, której celem jest uatrakcyjnienie zajęć lekcji historii, geografii i biologii. W pięciu punktach miejscowości, w najbliższej okolicy szkoły zlokalizowano przystanki z tablicami [poświęconymi poszczególnym zagadnieniom. Są to: cmentarz żydowski, miejsce eksploatacji gliny ceramicznej, park podworski, drewniany kościół parafialny z 1770 roku, zastoisko wodne z bogatą roślinnością].²⁴

²¹http://www.powiatbrzozow.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=463%3Aszlak-architektury-drewnianej-trasa-i&catid=61%3Aturystyka&Itemid=133

²²http://www.powiatbrzozow.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=464%3Aszlak-architektury-drewnianej-trasa-ii&catid=61%3Aturystyka&Itemid=133

²³http://www.jasienicarosielna.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=39&Itemid=17

²⁴http://cit.muzeum.brzozow.pl/?page_id=124

Szlak Ikon

Na terenie Powiatu wiedzie od strony Sanoka przez Dobrą do Ulucza, gdzie znajduje się jedna z najpiękniejszych i najstarszych zachowanych cerkwi na ziemiach polskich. Następnie pieszo lub na rowerze można pokonać malowniczą kładkę na Sanie w miejscowości Witryłów i oglądnąć świątynie w Końskim i Krzywem. Przez Łodzinę i Hłomczę szlak wraca do Sanoka.²⁵

Nordic Walking Park

Nordic Walking Park to sześć parków wytyczonych na obszarze działania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska”. Sześć Nordic Walking Parków zlokalizowanych na terenie Powiatu Brzozowskiego znajduje się na terenie Gmin: Brzozów, Domaradz, Dydnia, Haczów, Jasienica Rosielna i Nozdrzec. Łącznie długość sześciu Nordic Walking Parków wynosi ponad 240 km. Trasy poprowadzone są chodnikami, drogami asfaltowymi i gruntowymi oraz leśnymi duktami.

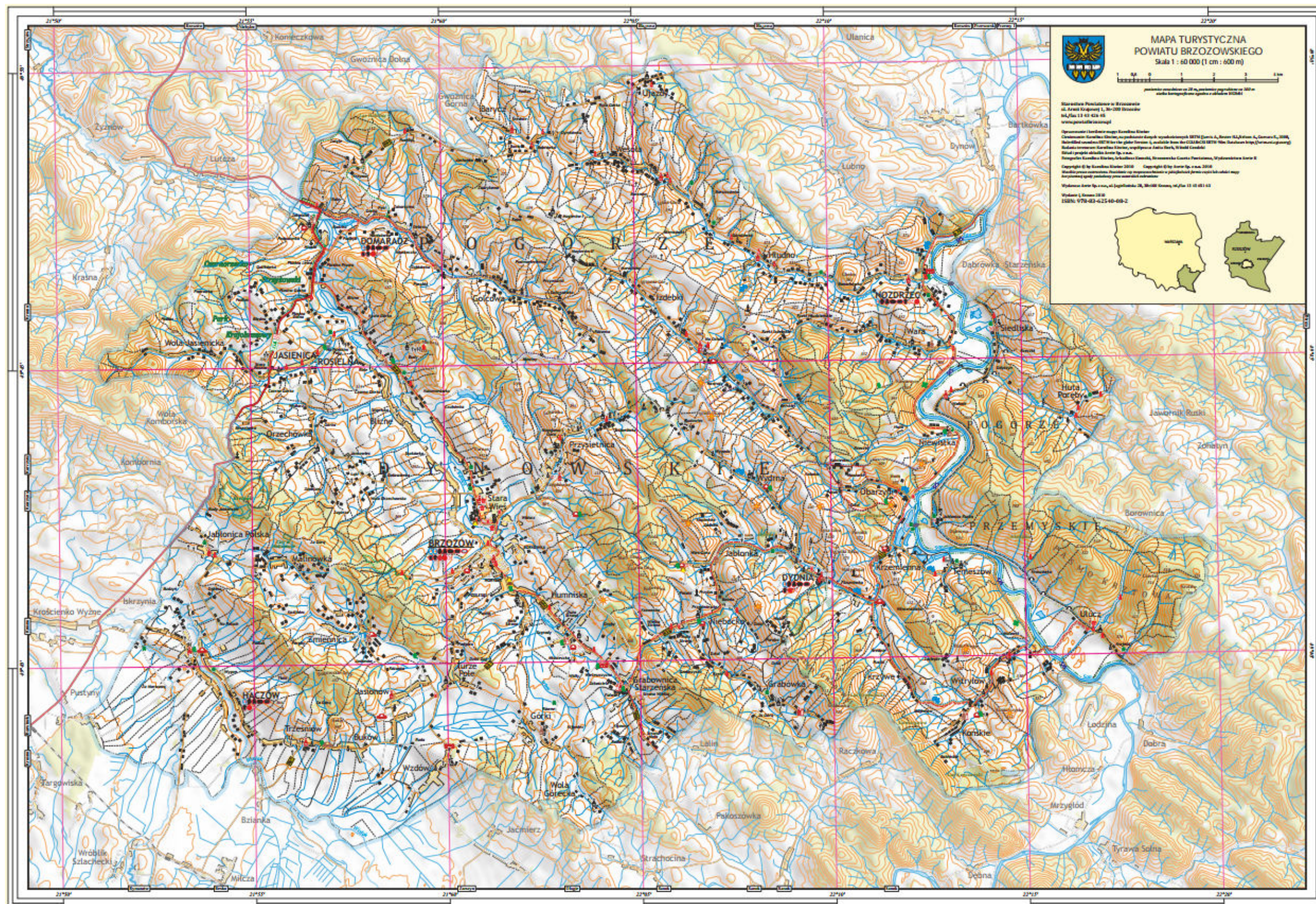
---

²⁵Strategia Rozwoju Turystyki Powiatu Brzozowskiego. Brzozów 2004. s.49

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Poniżej zamieszczona mapa stanowi mapę turystyczną Powiatu Brzozowskiego.

Źródło: http://www.powiatbrzozow.pl/download/POWIAT_BRZOZOWSKI_MAPA_TURYSTYCZNA.pdf

6. Potencjał ekologiczny

6.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Obszary wiejskie wyróżniają się mniejszym niż w miastach wyposażeniem w podstawowe urządzenia infrastruktury technicznej, a jednocześnie szybko wzrastającymi nakładami na ten cel. Wiele programów wdrożonych po 1990 r. mających na celu pomoc w wyposażeniu wsi w urządzenia infrastruktury technicznej, wspieranych były zarówno środkami krajowymi, budżetowymi i samorządowymi, funduszami ochrony środowiska, fundacji działających w obszarze rolnictwa i wsi, jak i środkami pochodzącymi z pomocy UE (programy Phare, SAPARD, fundusze strukturalne) oraz kredytami Banku Światowego i Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

Sieć wodociągowa

Zgodnie z definicją układ przewodów wodociągowych znajdujących się poza budynkami odbiorców, zaopatrujących w wodę ludność lub zakłady produkcyjne stanowi sieć wodociągową. Na terenie Powiatu Brzozowskiego wybudowana została sieć wodociągowa o łącznej długości 79,1 km, do której podłączonych jest blisko 1500 gospodarstw. Korzysta z niej 24,1% ogółu mieszkańców Powiatu, podczas gdy na obszarach miejsko-wiejskich województwa podkarpackiego 68,9%, a w kraju 85,4%.

Tabela 29. Charakterystyka sieci wodociągowej Powiatu Brzozowskiego

Wyszczególnienie	2009	2013
Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej (km)		
Polska (obszar miejsko-wiejski)	72585,4	79848,5
Województwo Podkarpackie (obszar miejsko-wiejski)	3139,8	3798,8
Powiat brzozowski	70,6	79,1
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt)		
Polska (obszar miejsko-wiejski)	1349319	1477554
Województwo Podkarpackie (obszar miejsko-wiejski)	72567	83517
Powiat brzozowski	1411	1485
Woda dostarczona gospodarstwom domowym (dam³)		
Polska (obszar miejsko-wiejski)	238243,2	2415663,2
Województwo Podkarpackie (obszar miejsko-wiejski)	8535,5	9196,4
Powiat brzozowski	196,8	187,3
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej (osób)		
Polska (obszar miejsko-wiejski)	7250158	7517079
Województwo Podkarpackie (obszar miejsko-wiejski)	323127	352523
Powiat brzozowski	15636	15964

Źródło: http://stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=486999&p_token=0.07688429295790167

Zaopatrzenie mieszkańców Powiatu Brzozowskiego w wodę odbywa się z następujących ujęć:

Gmina Brzozów

W administracji PGK S.A. Brzozów znajduje się ujęcie powierzchniowe brzegowe Brzozów – Jakła Wielka na potoku bez nazwy oraz ujęcie podziemne studniami wierconymi. Zasoby wód podziemnych są zatwierdzone decyzją OS-V-8530-2/86 z dnia 10.02.1986r. przez UW Krosno, a na pobór i eksploatację ujęć jest wydane pozwolenie wodno – prawne decyzją OS-6223/7/00 z dnia 19.06.2000r. przez Starostwo Powiatowe w Brzozowie, strefy ochronne ujęć posiadają decyzję OS-6210/99 z dnia 15.06.1999 roku przez Starostwo Powiatowe w Brzozowie. Wydajność ujęcia wynosi 1600m³/d, a stacji uzdatniania 1400m³/d. Wydajność pompowni wody surowej wynosi 18,5l/s, a wody czystej 16,2l/s. Pojemność zbiornika wody czystej V=500m³. Sieć wodociągowa o średnicach ϕ 10-225mm, wykonana jest z rur stalowych, żeliwnych, Pe, PCW.

Ponadto na terenie Gminy Brzozów ujęcia wody mają:

- Huta Szkła Gospodarczego „KAMa” - 1 studnia,
- Szpital Specjalistyczny - 3 studnie głębinowe,
- Arriva Bus Transport Polska - 1 studnia,
- „KORONKI” S.A. - 1 studnia + SUW,
- PBI „WAFRO” - ujęcie wody z potoku Sietnica,
- Zakład Tworzyw Sztucznych ARTGOS - ujęcie wody podziemnej,
- Spółdzielnia Transportu Wiejskiego,
- PPH WYROBY CUKIERNICZE „GRAN-PIK”,
- Zakład Budowlany p. Kozak,
- BUDMATEX p. Bieńczak.

Gmina Domaradz

Na terenie gminy funkcjonują ujęcia wody i sieci wodociągowe administrowane przez spółki wodne, w miejscowościach:

- Domaradz (29WZ) - wodociąg wiejski, oparty na wodach podziemnych i powierzchniowych o wydajności $10\text{m}^3/\text{d}$,
- Golcowa (13WZ) - wodociąg wiejski, oparty na wodach podziemnych o wydajności $70\text{m}^3/\text{d}$,

Ponadto zaopatrzenie w wodę odbywa się z grawitacyjnych wodociągów zagrodowych bazujących na własnych ujęciach źródeł stokowych (14WZ) oraz tradycyjnych studniach kopanych.

Gmina Dydnia

Teren gminy jest mało zasobny w wody podziemne. Wydajność wód głębinowych uzyskiwanych z pojedynczych odwiertów w tym rejonie waha się w granicach od 1 – $5\text{m}^3/\text{h}$. Występują źródła naturalne o małej wydajności.

W gminie są następujące wodociągi:

- wodociąg wiejski Dydnia 1, oparty na wodach podziemnych, o wydajności $30\text{m}^3/\text{d}$,
- wodociąg wiejski Dydnia 2, oparty na wodach podziemnych, o wydajności $96\text{m}^3/\text{d}$,
- wodociąg zakładowy – Dom Strażaka, oparty na wodach podziemnych, o wydajności $5\text{m}^3/\text{d}$,
- wodociąg dla szkoły podstawowej w miejscowości Krzywe, oparty na wodach podziemnych, o wydajności $36\text{m}^3/\text{d}$,
- wodociąg zakładowy – Dom Ludowy w miejscowości Końskie, oparty na wodach podziemnych, o wydajności $18\text{m}^3/\text{d}$,
- wodociąg zakładowy w Niewistce, oparty na wodach podziemnych, o wydajności $20\text{m}^3/\text{d}$.

Pozostała część mieszkańców korzysta z indywidualnych studni kopanych. Brak jest zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

Gmina Haczów

Obecnie ludność zaopatruje się w wodę ze studni kopanych w osadach czwartorzędowych i sporadycznie na wierzchowinie z wód szczelinowych.

Ujęcie wody dla UG w Haczowie podziemne ze studni głębokości 27m o wydajności $26,2\text{m}^3/\text{d}$. Ponadto lokalne ujęcia mają: Dom Ludowy w Bukowie, Dom Ludowy w Malinówce, Dom Ludowy w Jabłonicy Polskiej, Trześniowie i OSP w Haczowie. Ujęcia wody lokalne ze stacją uzdatniania wody posiada Szkoła Podstawowa w Haczowie i Przedszkole w Trześniowie. Na terenie gminy Haczów nie ma sieci wodociągowych.

Gmina Jasienica Rosielna

Wieś Jasienica Rosielna posiada dwa wodociągi wiejskie ze studni wierconych wód trzeciorzędowych o łącznej wydajności $19,7\text{m}^3/\text{h} = 472,8\text{m}^3/\text{d}$. Praktycznie ujmowane jest do $80\text{m}^3/\text{d}$, z uwagi na wydajność stacji uzdatniania wody na $65\text{m}^3/\text{d}$. W stacji uzdatniania wody są prowadzone procesy odżelaziania i chlorowania wody, zbiornik wody czystej posiada pojemność tylko $V = 1,5\text{m}^3$, a wydajność hydroforni wynosi $0,7\text{dm}^3/\text{s}$. Centralna część wsi Jasienica Rosielna posiada wodociąg wiejski o średnicach $\varnothing 80\text{-}110\text{mm}$ z rur stalowych i PCW, natomiast przysiółki Płosina Dolna i Górna, Błędna i Podlas posiadają wodociągi zagrodowe ze źródeł stokowych. Duża część budynków czerpie

wodę w utworów czwartorzędowych za pomocą studni kopanych. Wioski: Blizne, Wola Jasienicka i Orzechówka zaopatrują się w wodę z ujęć źródłanych i studni kopanych przydomowych. W okresach suchych źródła wysychają, natomiast studnie kopane, posiadają wodę złej jakości bakteriologicznej, ponieważ pokłady wód czwartorzędowych są zanieczyszczone ściekami z nieszczelnych szamb, rowów i potoków. Aktualnie 8% mieszkańców gminy korzysta ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę, a 90% z lokalnych grawitacyjnych wodociągów prywatnych.

Gmina Nozdrzec

W gminie są następujące ujęcia wód podziemnych:

- studnia dla Urzędu Gminy o wydajności 48m³/d i depresji eksploatacyjnej Se=14m,
- studnia dla Ośrodka Zdrowia o wydajności 240m³/d i depresji eksploatacyjnej Se= 7m,
- studnia w Siedliskach dla bloków po PGR o wydajności 35m³/d i depresji eksploatacyjnej Se=12m, zlokalizowana w dolinie rzeki Jawórka, zasilająca bloki rurociągiem stalowym $\varnothing$ 80mm,
- studnia Izdebki o wydajności 163m³/d zasilająca 25% mieszkańców wsi siecią ok. 3km $\varnothing$ 80-100 z rur AC, ze zbiornikiem wodociągowym o pojemności V= 2x50m³,
- 3 szt. studni w m. Wesola-Ujazdy o wydajności 127m³/d, ze stacją uzdatniania i zbiornikiem o pojemności V = 100m³, zasilająca sieć wodociągową o długości ok. 8km $\varnothing$ 90 PCW, obsługującą ok. 20% mieszkańców. Pozostała ludność gminy jest zaopatrywana ze studni kopanych.²⁶

Sieć kanalizacji sanitarnej

Charakterystykę sieci kanalizacji sanitarnej zlokalizowanej w Powiecie Brzozowskim przedstawia poniżej zamieszczona tabela.

Tabela 30. Charakterystyka sieci kanalizacji sanitarnej zlokalizowanej w Powiecie Brzozowskim

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	252,4	296,7	468,1	511,9	513,5
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	4633	6165	7155	8092	8236
Ścieki odprowadzone	dam ³	920,6	1000,0	1071,0	1159,0	1180,0
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	20809	24348	31195	31995	32194

Źródło: http://stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=486999&p_token=0.1401592553634211

Według danych GUS w 2013 roku długość czynnej sieci kanalizacyjnej w granicach Powiatu wyniosła 513,5 km i jej długość zwiększyła się od 2009 roku o 334,1 km. Do przedmiotowej sieci kanalizacyjnej w 2013 roku podłączonych było 8236 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Z sieci kanalizacyjnej korzystało wówczas 32194 mieszkańców.

Na terenie Powiatu Brzozowskiego zlokalizowane są następujące oczyszczalnie ścieków:

Oczyszczalnie ścieków w gminie Brzozów

Skanalizowany obszar gminy Brzozów podłączony jest do pięciu oczyszczalni ścieków:

- Oczyszczalnia ścieków „MINIBLOK” w Brzozowie, ul. Kościuszki;
- Oczyszczalnia „KOS-2” w Brzozowie, ul. W. Witosa;
- Oczyszczalnia Borkówka I etap w Brzozowie;
- Oczyszczalnia ścieków „HYDROVIT” w Grabownicy Starzeńskiej;
- Oczyszczalnia ścieków w aglomeracji Turze Pole.

Oczyszczalnie ścieków w gminie Domaradz

Na terenie gminy istnieją 2 niewielkie oczyszczalnie ścieków oczyszczających ścieki socjalno-bytowe. Zlokalizowane one są w następujących miejscowościach:

²⁶ Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego. Brzozów 2007. s.71-73

- Domaradz – oczyszczalnia zlokalizowana w centrum miejscowości przyjmująca ścieki socjalno - bytowe z następujących instytucji: Urząd Gminy, Urząd Poczty, Policja, Biblioteka, Szkoła Podstawowa, Bank Spółdzielczy, GS Pawilon Handlowy oraz 87 gospodarstw, - typ i rodzaj oczyszczalni: „Eljot-150” – mechaniczno-biologiczna działająca w oparciu o obrotowe złoża biologiczne:
  - przepustowość – $150\text{m}^3/\text{d}$, wg pozwolenia wodnoprawnego $150\text{m}^3/\text{d}$,
  - odbiornik - rzeka Stobnica,
- Golcowa – oczyszczalnia ścieków przy Szkole Podstawowej Nr 1 przyjmująca również ścieki z 5 gospodarstw:
  - typ i rodzaj oczyszczalni: BIO-SAN X – mechaniczno-biologiczna, działająca w oparciu o złoża splukiwane,
  - przepustowość - $2 \times 5\text{m}^3/\text{d}$, wg pozwolenia wodnoprawnego $7,6\text{m}^3/\text{d}$,
  - odbiornik - potok Golcówka.

Oczyszczalnie ścieków w gminie Dydnia

Na terenie gminy istnieje 3 niewielkie oczyszczalnie ścieków oczyszczających ścieki socjalno-bytowe głównie z instytucji oświatowych. Zlokalizowane one są w następujących miejscowościach:

- Dydnia – oczyszczalnia ścieków przy Szkole Podstawowej:
  - typ i rodzaj oczyszczalni: BIO-SAN – mechaniczno-biologiczna działająca w oparciu o złoża splukiwane,
  - przepustowość: $4\text{m}^3/\text{d}$,
- Krzywe – oczyszczalnia ścieków przy Szkole Podstawowej:
  - typ i rodzaj oczyszczalni: BIO-SAN – mechaniczno-biologiczna działająca w oparciu o złoża splukiwane,
  - przepustowość: $4\text{m}^3/\text{d}$,
- Witryłów – oczyszczalnia ścieków dla budynków wielorodzinnych po byłym Gospodarstwie Rolnym:
  - typ i rodzaj oczyszczalni: projekt indywidualny, Imhoff z napowietrzaniem – mechaniczno-biologiczna działająca w oparciu o osad czynny,
  - przepustowość: $34\text{m}^3/\text{d}$, pozwolenie wodno-prawne $34\text{m}^3/\text{d}$,
  - odbiornik: rzeka San.

Oczyszczalnie ścieków w gminie Haczów

Na terenie gminy istnieje 3 oczyszczalnie ścieków oczyszczające ścieki socjalno bytowe. Zlokalizowane one są w następujących miejscowościach:

- Haczów – komunalna oczyszczalnia ścieków, która przyjmuje ścieki z miejscowości Haczów, Jabłonica Polska i Malinówka:
  - typ i rodzaj oczyszczalni: projekt indywidualny – mechaniczno-biologiczna działająca na zasadzie złoża splukiwanego,
  - przepustowość – $930\text{m}^3/\text{d}$, wg pozwolenia wodnoprawnego $930\text{m}^3/\text{d}$,
  - odbiornik - rzeka Morwawa (Tabor),
- Trześńów – komunalna oczyszczalnia ścieków, która przyjmuje ścieki z miejscowości Trześńów i Buków:
  - typ i rodzaj oczyszczalni: projekt indywidualny, mechaniczno-biologiczna działająca na zasadzie złoża splukiwanego,
  - przepustowość – $310\text{m}^3/\text{d}$, wg pozwolenia wodnoprawnego $310\text{m}^3/\text{d}$,
  - odbiornik - rzeka Wisłok,
- Wzdów – komunalna oczyszczalnia ścieków, która przyjmuje ścieki z miejscowości Wzdów i Jasionów:
  - typ i rodzaj oczyszczalni: projekt indywidualny – mechaniczno-biologiczna działająca na zasadzie złoża splukiwanego,
  - przepustowość – $310\text{m}^3/\text{d}$, wg pozwolenia wodno-prawnego $310\text{m}^3/\text{d}$,
  - odbiornik - rzeka Pielnica.

Oczyszczalnie w gminie Jasienica Rosielna

Na terenie gminy istnieją 3 oczyszczalnie ścieków oczyszczających ścieki socjalno-bytowe. Zlokalizowane one są w następujących miejscowościach:

- Jasienica Rosielna – oczyszczalnia ścieków przy Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej, przyjmująca ścieki; z Zakładu, Szkoły Podstawowej Nr 1 oraz gospodarstw położonych w centrum miejscowości;
- typ i rodzaj oczyszczalni: „HEKTOBLOK” – mechaniczno-biologiczna działająca w oparciu o metodę przedłużonego napowietrzania osadu czynnego jednofazowego,
- przepustowość – $2 \times 125 \text{ m}^3/\text{d}$, wg pozwolenia wodno-prawnego $260 \text{ m}^3/\text{d}$,
- odbiornik - pot. Rosielna,
- Blizne – Gminna Oczyszczalnia Ścieków w miejscowości Blizne (mechaniczno-biologiczna) o przepustowości $Q_{\text{max}} = 1000 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{śrd}} = 796 \text{ m}^3/\text{d}$.

Do gminnej Oczyszczalni planowane jest podłączenie wykonanych kanalizacji z terenu Gminy Jasienica Rosielna, tj. ze wsi Blizne, Jasienica Rosielna, Orzechówka i Wola Jasienicka. Z uwagi na wolną przepustowość oczyszczalni przewiduje się przyłączenie projektowanej sieci kanalizacyjnej z miejscowości Stara Wieś położonej na terenie Gminy Brzozów, która dostarczy ok. $350 \text{ m}^3/\text{d}$ ścieków surowych.

- Orzechówka – oczyszczalnia ścieków dla Domu Pomocy Społecznej:
  - typ i rodzaj oczyszczalni: „BIOCLERE B-38” mechaniczno-biologiczna, działająca na bazie zraszanego złoża biologicznego, wykonana z tworzywa sztucznego,
  - przepustowość - $9,5 \text{ m}^3/\text{d}$, wg pozwolenia wodno-prawnego $7,3 \text{ m}^3/\text{d}$,
  - odbiornik - pot. Orzechowski dopływ rzeki Stobnicy.

Oczyszczalnie w gminie Nozdrzec

Na terenie gminy istnieje 5 niewielkich oczyszczalni ścieków oczyszczających ścieki socjalno-bytowe głównie z instytucji i placówek oświatowych. Zlokalizowane one są w następujących miejscowościach:

- Nozdrzec – oczyszczalnia ścieków przy Ośrodku Wypoczynkowym Krośnieńskich Hut Szkła, która przyjmuje ścieki z Ośrodka Wypoczynkowego, Szkoły Podstawowej, Urzędu Gminy oraz Ośrodka Zdrowia:
  - typ i rodzaj oczyszczalni: „BIOBLOK Mu-50”, mechaniczno-biologiczna – (osad czynny),
  - przepustowość – $50 \text{ m}^3/\text{d}$, wg pozwolenia wodno-prawnego $26,5 \text{ m}^3/\text{d}$,
  - odbiornik - rzeka San,
- Wesola – oczyszczalnia ścieków przy Szkole Podstawowej:
  - typ i rodzaj oczyszczalni: „BIOCLERE B-16” – mechaniczno-biologiczna – (złoże biologiczne),
  - przepustowość – $4 \text{ m}^3/\text{d}$, wg pozwolenia wodno-prawnego $4 \text{ m}^3/\text{d}$,
  - odbiornik - potok Baryczka,
- Izdebki – oczyszczalnia ścieków przy Szkole Podstawowej Nr 2:
  - typ i rodzaj oczyszczalni: „BIOCLERE B-16” – mechaniczno-biologiczna – (złoże biologiczne),
  - przepustowość - $4 \text{ m}^3/\text{d}$, wg pozwolenia wodno-prawnego $2,2 \text{ m}^3/\text{d}$,
  - odbiornik - potok Magierka,
- Izdebki – oczyszczalnia ścieków przy Szkole Podstawowej Nr 4:
  - typ i rodzaj oczyszczalni: „BIOCLERE B-30” – mechaniczno-biologiczna – (złoże biologiczne),
  - przepustowość: $4 \text{ m}^3/\text{d}$, wg pozwolenia wodno-prawnego $4,18 \text{ m}^3/\text{d}$,
  - odbiornik: potok Magierka,
- Siedliska – oczyszczalnia ścieków dla budynków wielorodzinnych po byłym Gospodarstwie Rolnym:
  - typ i rodzaj oczyszczalni: „Eljot-20” – mechaniczno-biologiczna – (obrotowe złożo biologiczne),
  - przepustowość – $20 \text{ m}^3/\text{d}$, wg pozwolenia wodno-prawnego $13,2 \text{ m}^3/\text{d}$,
  - odbiornik - potok Jaworka.²⁷

²⁷ Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego. Brzozów 2007. s.73-76

Gospodarka odpadami

Wszystkie gminy Powiatu Brzozowskiego wprowadziły zorganizowany, ogólnogminny system zbiórki odpadów w tym selektywną zbiórkę odpadów. Wybrane dane statystyczne dotyczące odpadów wytworzonych na terenie Powiatu Brzozowskiego prezentuje poniżej zamieszczona tabela.

WYBRANE DANE ^a STATYSTYCZNE	2010	2012	2013	Wojewódz- two 2013
Odpady wytworzone ^c w t na 1 km ²	26,3	24,5	27,5	92,4
Udział odpadów poddanych odzyskowi w ogólnej ilości odpadów wytworzonych ^c (w %)	31,0	100,0	100,0	93,4

Źródło: http://rzeszow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_podkarpackie/portrety_powiat%C3%B3w/powiat_brzozowski.pdf

7. Potencjał instytucjonalny

7.1. Władze, administracja i ich zasoby

Liczba pracowników Starostwa Powiatowego w Brzozowie na dzień 31.12.2014r. wyniosła 92 osoby. Struktura wykształcenia pracowników Urzędu jest następująca:

L.p.	Wyszczególnianie stanowisk pracy	Wykształcenie			
		wyższe	średnie	zasadnicze zawodowe	podstawowe
1.	Starosta	1	-	-	-
2.	Wicestarosta	1	-	-	-
3.	Skarbnik Powiatu	1	-	-	-
4.	Sekretarz Powiatu	1	-	-	-
5.	Naczelnicy wydziałów, Geodeta Powiatowy	7	-	-	-
6.	Geolog Powiatowy	1	-	-	-
7.	Kierownik Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej	1	-	-	-
8.	Powiatowy Rzecznik Konsumentów	1	-	-	-
9.	Główny Księgowy	1	-	-	-
10.	Kierownicy referatów	4	-	-	-
11.	Radca prawny	1	-	-	-
12.	Główny specjalista	1	-	-	-
13.	Inspektor	23	10	-	-
14.	Inspektor d.s. BHP	1	-	-	-
15.	Starszy specjalista	6	-	-	-
16.	Podinspektor	12	4	-	-
17.	Informatyk	1	-	-	-
18.	Specjalista	3	2	-	-
19.	Pomoc administracyjna	1	-	-	-
20.	Konserwator	-	1	-	-
21.	Kierowca samochodu osobowego	-	1	1	-
22.	Sprzątaczką	-	-	3	1
23.	Goniec	-	-	1	-
Razem:		68	18	5	1

Pracownicy Starostwa uczestniczą w obowiązkowych szkoleniach dotyczących m.in.:

- profesjonalny urzędnik, przyjazny urząd;
- komunikacja interpersonalna;
- uzupełnienie i podwyższenie kwalifikacji w zakresie KPA;
- nabycie wiedzy z zakresu przepisów BHP;
- budżet zadaniowy w samorządzie, zasady jego sporządzania;
- kontrola zarządcza;
- uzupełnienie i podwyższenie kwalifikacji w zakresie finansów publicznych;
- uzupełnienie i podwyższenie kwalifikacji w zakresie prawa zamówień publicznych;
- uzupełnienie i podwyższenie kwalifikacji w zakresie technik legislacyjnych i tworzenia aktów prawnych;
- kodeks etyczny urzędnika – etyczne standardy w praktyce administracji publicznej;
- zarządzanie jakością, organizacja pracy w urzędzie;
- ochrona danych osobowych;
- prawo pracy;
- ochrona informacji niejawnej;
- praca z klientem trudnym;
- efektywne zarządzanie czasem.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Siedziba Starostwa Powiatowego w Brzozowie mieści się w 2 budynkach:

Budynek przy ul. 3 Maja 51	Budynek przy ul. Armii Krajowej 1
<i>Źródło: starostwo Powiatowe w Brzozowie</i>	<i>Źródło: http://pl.wikipedia.org/wiki/Brzoz%C3%B3w</i>
W budynku mieszczą się następujące wydziały: – Wydział Organizacyjno – Administracyjny – Wydział Finansowy, – Wydział Oświaty, Rozwoju Regionalnego i Promocji Powiatu.	W budynku mieszczą się następujące wydziały: – Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i Nieruchomości, – Wydział Architektury i Budownictwa, – Wydział Środowiska i Rolnictwa, – Wydział Komunikacji, Transportu i Dróg - Wydział Porządku Publicznego, Bezpieczeństwa, – Obronności i Spraw Obywatelskich, – Samodzielne stanowiska.
Parametry techniczne obiektu: powierzchnia użytkowa: 1255,4 m ² kubatura: 6026 m ³ liczba kondygnacji: 4 liczba pomieszczeń biurowych: 42	Parametry techniczne części obiektu zajmowanej przez Starostwo Powiatowe: powierzchnia użytkowa 384,96 m ² kubatura: 962,4 m ³ liczba kondygnacji: 1 liczba pomieszczeń biurowych: 17

Wyżej wymienione obiekty są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych i odpowiadają obowiązującym przepisom prawa powszechnego, wydanym w ich delegacji normom oraz normom przyjętym dobrowolnie (w obszarze przeznaczonym do bezpośredniej obsługi klienta).

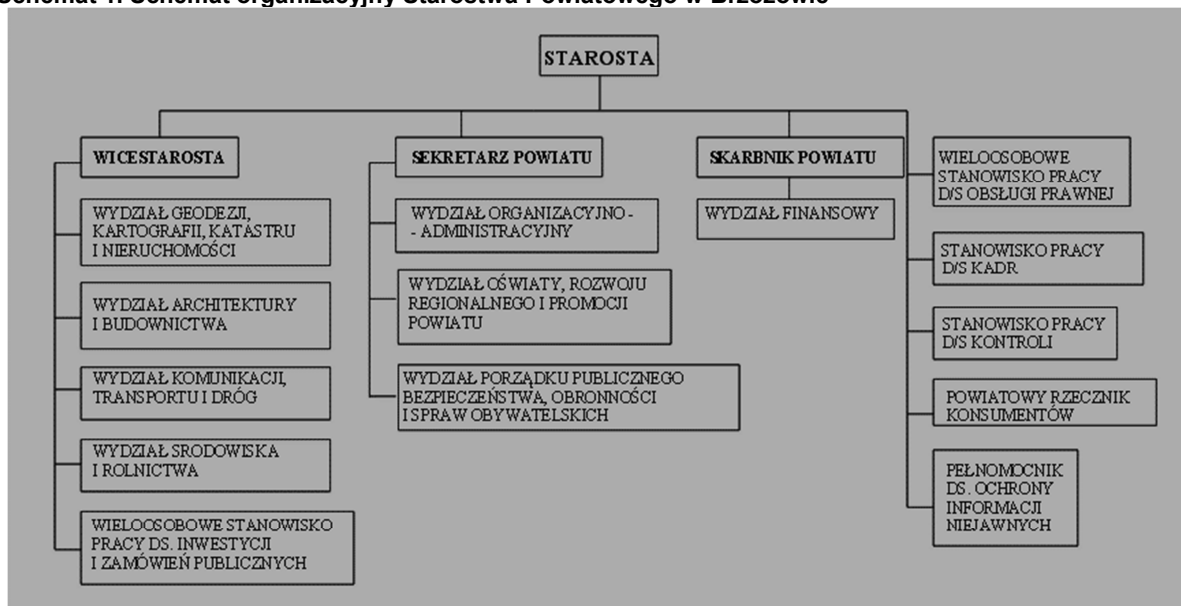
Władze powiatu

- Rada Powiatu,
- Zarząd Powiatu,
- Starosta Brzozowski,
- Wicestarosta Brzozowski,
- Sekretarz Powiatu,
- Skarbnik Powiatu.

Strukturę organizacyjną Starostwa Powiatowego w Brzozowie przedstawia poniżej zamieszczony schemat.

Schemat 1. Schemat organizacyjny Starostwa Powiatowego w Brzozowie

Źródło: http://www.powiatbrzozow.pl/download/zal_regulamin.pdf

Do wspólnych zadań wydziałów należą:

1. Podejmowanie działań i prowadzenie spraw związanych z realizacją zadań Powiatu, pozostających w zakresie działania wydziału.
2. Przygotowywanie projektów uchwał z zakresu działalności wydziału oraz materiałów, sprawozdań i analiz na sesje Rady Powiatu i posiedzenia Zarządu Powiatu, a także dla potrzeb Starosty.
3. Realizacja zadań wynikających z uchwał Rady i Zarządu Powiatu.
4. Sporządzanie informacji o sposobie realizacji uchwał Rady i Zarządu Powiatu oraz wniosków komisji stałych Rady Powiatu.
5. Przygotowywanie projektów odpowiedzi na skargi i interpelacje posłów, senatorów i radnych.
6. Rozpatrywanie skarg i wniosków dotyczących pracowników wydziału, badanie ich zasadności, analizowanie źródeł i przyczyn ich powstania, podejmowanie działań zapewniających należyte i terminowe ich załatwienie.
7. Współdziałanie ze Skarbnikiem Powiatu w zakresie opracowywania projektu budżetu Powiatu.
8. Prowadzenie postępowania administracyjnego i przygotowywanie decyzji w sprawach indywidualnych oraz wykonywanie zadań wynikających z przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.
9. Prowadzenie kontroli w jednostkach organizacyjnych Powiatu.
10. Współpraca z wieloosobowym stanowiskiem pracy ds. inwestycji i zamówień publicznych polegająca na:
  - określaniu zakresu merytorycznego i finansowego zadania,
  - opracowaniu specyfikacji istotnych warunków zamówienia,
  - opracowaniu projektu zarządzenia w sprawie powołania komisji przetargowej, udział w pracach komisji.
11. Odpowiedzialność za powierzone mienie.²⁸

7.2. Inne podmioty instytucjonalne działające w powiecie

Jednostki budżetowe Powiatu Brzozowskiego:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Króla Kazimierza Wielkiego w Brzozowie,
- Zespół Szkół Ekonomicznych w Brzozowie,

²⁸http://www.powiatbrzozow.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=245&Itemid=113

- Zespół Szkół Budowlanych w Brzozowie,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Brzozowie oraz Gimnazjum Specjalne,
- Powiatowy Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Brzozowie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzozowie,
- Dom Pomocy Społecznej w Brzozowie,
- Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego,,
- Zarząd Dróg Powiatowych w Brzozowie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Brzozowie

7.3. Inne działania prorozwojowe i ich skuteczność

Dokumenty strategiczne tworzone przez jednostki samorządu terytorialnego definiują wizję przyszłości, pozwalają określić cele na nadchodzące lata oraz zaplanować działania podejmowane dla ich osiągnięcia. Posiadanie dobrze opracowanej strategii oraz towarzyszących jej planów rozwoju staje się niezbędnym warunkiem ubiegania się o środki dostępne w ramach funduszy europejskich. Wnikliwie opracowana i konsekwentnie wdrażana strategia rozwoju stanowią jeden z elementów przyciągających inwestorów, dla których stabilna wizja rozwoju miejsca, w którym działają lub zamierzają działać jest bardzo istotnym czynnikiem w planowaniu inwestycji. Poniższa lista przedstawia zestawienie dokumentów strategicznych Powiatu Brzozowskiego.

WARTOŚĆ CAŁKOWITA ORAZ DOFINANSOWANIE ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ REALIZOWANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE W RAMACH NARODOWYCH STRATEGICZNYCH RAM ODNIESIENIA 2007–2013 NA TERENIE POWIATU DO KOŃCA 2013 R. ^b			
b Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanym umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. c Program obejmuje obszar pięciu województw: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego.	Ogółem	W tym dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej	Na 1 mieszkańca w zł
	w mln zł		
OGÓŁEM	494,3	192,5	7444
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	244,8	35,0	3686
Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	23,7	15,2	356
Program Operacyjny Kapitał Ludzki	60,7	51,6	915
Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej ^c	5,1	4,3	76
Regionalne Programy Operacyjne	160,1	86,3	2411

Źródło: http://rzeszow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_podkarpackie/portrety_powiat%C3%B3w/powiat_brzozowski.pdf

Dokumenty strategiczne Powiatu Brzozowskiego

Tytuł
Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Brzozowskiego na lata 2004-2015:
Tom I: Powiatowy Program Ochrony Środowiska
Tom II: Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami
Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

7.4. Współpraca regionalna i międzynarodowa

Partner	Rodzaj współpracy: regionalna/międzynarodowa	Data rozpoczęcia współpracy (data podpisania umowy partnerskiej)	Zakres współpracy	Zrealizowane wspólnie przedsięwzięcia
Regionalna Agencja	Współpraca międzynarodowa/wspólna	19.07.2012	Umowa o partnerstwie przy	Zrealizowany projekt „Pamiętki

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Rozwoju w Svidniku na Słowacji	realizacja projektów		realizacji projektu „Pamiętki UNESCO w Preszowskim Kraju i Województwie Podkarpackim”	UNESCO w Preszowskim Kraju i Województwie Podkarpackim” – Wspólna konferencja w Stropkovie, – Folder, – Tablice na przejściu granicznym.
Rejon Mikołajewski Ukraina	Współpraca w zakresie współpracy transgranicznej	01.09.2011	Kultura, oświata, integracja lokalna	Wizyty studyjne.

8. Potencjał gospodarczy i struktura gospodarki

8.1. Struktura podmiotowa i potencjał gospodarki

W Powiecie Brzozowskim działalność prowadzi 3827 podmiotów gospodarczych (dane GUS według stanu na koniec 2013 roku), z czego 95% swoją działalność prowadzi w sektorze prywatnym. W końcu 2013 w Powiecie Brzozowskim było o 703 podmioty gospodarcze więcej niż w 2000 r. i o 1965 niż w 1995 r. Były to nie tylko podmioty gospodarcze, ale wszystkie zarejestrowane w REGON-ie. Ich zbiorowość ilościowo charakteryzuje poniższa tabela.

Tabela 31. Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własności i rodzajów

Jednostka terytorialna	Sektor własności	Rodzaje	Rok	wartość
Powiat Brzozowski	Sektor publiczny	Ogółem	2013	190
		Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego		167
		Spółki handlowe		3
	Sektor prywatny	Ogółem		3637
		Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą		3123
		Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego		13
		Spółdzielnie		20
		Fundacje		12
		Stowarzyszenia i organizacje społeczne		150

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W strukturze podmiotów gospodarczych według rodzaju prowadzonej działalności przeważają podmioty prowadzące pozostałą działalność – 2488. 1240 podmioty działa w zakresie przemysłu i budownictwa, a 99 w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie.

Wskaźnik liczebności firm (dotyczy osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą) na 100 osób w wieku produkcyjnym w Powiecie Brzozowskim ma wartość niższą od notowanej w jednostkach porównywalnych. Liczba jednostek nowo zarejestrowanych na 10000 ludności w powiecie brzozowskim jest również niższa niż w kraju i w województwie podkarpackim.

Tabela 32. Podmioty gospodarcze: osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. (stan na koniec 2013 r.)

Jednostka terytorialna	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności.
Powiat Brzozowski	67	7,5
Woj. Podkarpackie	72	8,9
Polska	95	12,1

Źródło: GUS, Bank danych lokalnych

Tabela 33. Podmioty gospodarki narodowej według klas wielkości (stan na koniec 2013 r.)

Jednostka terytorialna	Według klas wielkości - o liczbie pracujących					
	Ogółem	0 - 9	10 - 49	50 - 249	250 - 999	1000 i więcej
Powiat Brzozowski	3827	3646	155	25	0	1

Źródło: GUS, Bank danych lokalnych

W strukturze podmiotów gospodarczych według klas wielkości w powiecie brzozowskim dominują mikroprzedsiębiorstwa i stanowią one 95%, następnie przedsiębiorstwa małe 4%, średnie 0,25% oraz jeden podmiot gospodarczy zatrudniający ponad 1000 osób.

8.2. Struktura rodzajowa gospodarki

Do najczęściej stosowanych mierników struktury rodzajowej gospodarki należy struktura zatrudnienia, która według dostępnych danych GUS w województwie podkarpackim, do którego administracyjnie należy Powiat Brzozowski w latach 2007-2011 prezentowała się następująco.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Tabela 34. Pracujący według sekcji PKD w latach 2007-2011 na Podkarpaciu

Seksja wg PKD	ROK				
	2007	2008	2009	2010	2011
Ogółem (tyś osób)	844	896	880	837	832
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo (tyś osób)	210	206	204	189	174
Przemysł i budownictwo (tyś osób)	240	249	243	239	252
Usługi (tyś osób)	395	440	433	409	407

Źródło: GUS, Bank danych lokalnych

Tabela 35. Pracujący według sektorów ekonomicznych w latach 2007-2011 na Podkarpaciu

Sektor przemysłowy	ROK				
	2007	2008	2009	2010	2011
Ogółem w tyś osób	825	873	887	835	824
Sektor rolniczy w tyś osób	210	199	200	187	179
Sektor przemysłowy w tyś osób	229	250	250	238	251
Sektor usługowy w tyś osób	386	424	437	409	394

Źródło: GUS, Bank danych lokalnych

Poniżej zaprezentowane dane przedstawiają dynamikę podmiotów gospodarczych działających na terenie Powiatu Brzozowskiego w latach 2007-2011 według sekcji PKD 2004 i PKD 2007 oraz w roku 2012 (na tle jednostek porównywalnych).

Tabela 36. Podmioty wg sekcji PKD 2004 i PKD 2007

Tabela 607 - Sumary wg sekcji PKD 2004 i PKD 2007							
Seksje PKD	PKD 2004			Seksje PKD	PKD 2007		
	ROK				ROK		
	2007	2008	2009		2009	2010	2011
A	113	112	114	A	113	104	105
B	0	1	1	B	7	9	13
C	6	6	7	C	354	390	383
D	364	374	363	D	1	1	2
E	3	3	2	E	5	5	5
F	656	728	772	F	777	838	813
G	847	850	873	G	849	913	896
H	45	54	55	H	252	252	272
I	228	231	241	I	56	57	61
J	89	83	88	J	44	51	50
K	297	287	282	K	88	91	82
L	67	69	69	L	16	26	25
M	137	139	145	M	174	190	197
N	141	153	175	N	44	43	32
O	245	257	267	O	69	69	68
P	0	0	0	P	148	151	155
Q	0	0	0	Q	163	172	187
ogółem	3238	3347	3454	R	74	81	76
				SiT	220	244	236
				U	0	0	0
				ogółem	3454	3687	3658

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Tabela 37. Liczba podmiotów gospodarczych według sekcji w 2012 i 2013 roku

Podmioty gospodarcze według sekcji	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S i T	U
2012 rok																				
Powiat Brzozowski	102	15	371	2	6	822	878	287	62	53	74	22	199	39	68	177	199	76	246	0
Województwo Podkarpackie	3415	227	14963	162	466	19352	43884	10396	4437	3365	4228	4066	12032	2665	1928	6614	8524	3387	10921	2
2013 rok																				
Powiat Brzozowski	99	17	376	2	5	840	897	305	59	58	82	23	216	45	67	182	209	86	259	0
Województwo podkarpackie	3404	245	15444	201	482	19955	44025	10577	4542	3587	4284	4223	12620	3512	1926	6800	8878	3510	11410	2

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

Legenda:

Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie

Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe

Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych

Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

Sekcja F – Budownictwo

Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle

Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa

Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

Sekcja J – Informacja i komunikacja

Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa

Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna

Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne

Sekcja P – Edukacja

Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją

Sekcja S – Pozostała działalność usługowa

Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby

Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne

8.3. Informacje o wybranych sekcjach i segmentach gospodarki

8.3.1. Działalność produkcyjna

W sekcji C: Przetwórstwo przemysłowe w Powiecie Brzozowskim według danych GUS na koniec 2013 roku działa 376 podmiotów gospodarczych.

8.3.2. Działalność budowlana

Działalność budowlana obejmuje szeroki wachlarz usług, m.in.:

- usługi w zakresie wykonywania robót budowlanych (malowanie, wykładanie podłóg i ścian),
- usługi w zakresie przygotowania terenu pod budowę (roboty ziemne, wykonywanie wkopów, rozbiórka i burzenie obiektów budowlanych),
- usługi w zakresie wykonywania budynków i budowli (wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych, wykonywanie specjalistycznych robót budowlanych, budownictwo ogólne i inżynieria lądowa, wykonywanie robót budowlanych drogowych, budowa obiektów inżynierii wodnej wykonywanie pozostałych robót ogólnobudowlanych w zakresie obiektów inżynierskich),
- usługi w zakresie wykonywania instalacji budowlanych (wykonywanie instalacji elektrycznych, wykonywanie robót budowlanych izolacyjnych, wykonywanie instalacji ciepłych, wodnych, wentylacyjnych i gazowych, wykonywanie instalacji centralnego ogrzewania i wentylacyjnych, wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych.

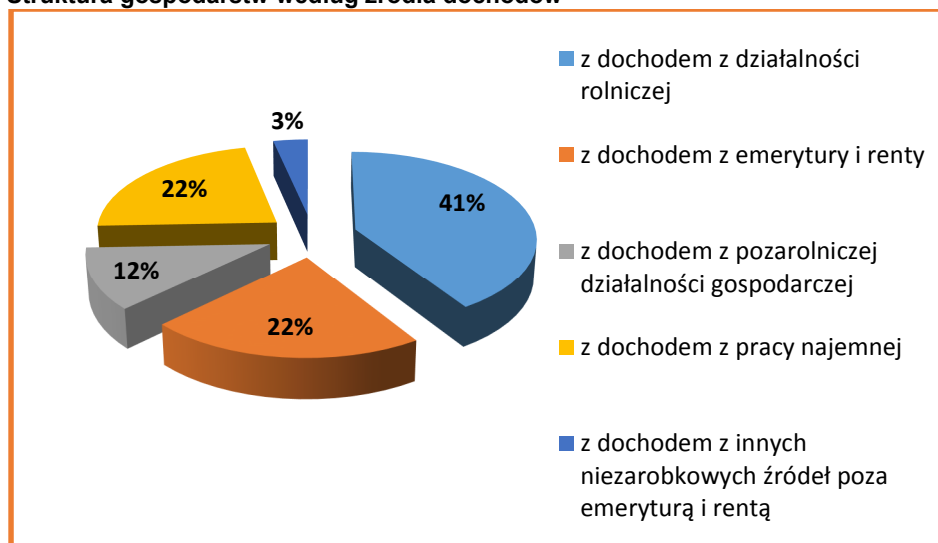
W sekcji budowlanej w Powiecie Brzozowskim (F: Obiekty budowlane i roboty budowlane) według danych GUS na koniec 2013 roku działa 840 podmiotów gospodarczych.

8.3.3. Rolnictwo

Na przestrzeni ostatnich lat proces zmniejszenia się liczby ludności zamieszkującej obszary wiejskie i utrzymującej się wyłącznie z rolnictwa znacznie przyspieszył. Ludność wiejska utrzymuje się głównie z pracy najemnej, z rent i emerytur, czy turystyki wiejskiej, ostatnio bardzo popularnej. Zwiększa się też znaczenie terenów wiejskich jako miejsca zamieszkania ludności pracującej w miastach. A podejmowanie działalności pozarolniczej wspierane jest ze środków publicznych w ramach programów współfinansowanych przez UE.

W analizowanym Powiecie Brzozowskim zgodnie z zamieszczonym poniżej wykresem rolnictwo jest jednym ze źródeł utrzymania dla ponad 41% gospodarstw domowych (dane Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku), podczas gdy w 2002 roku było ich jedynie około 3%. Wbrew powszechnie panującym na obszarach wiejskich trendom w Powiecie Brzozowskim da się zauważyć wzrost udziału gospodarstw ze źródłem utrzymania z rolnictwa w ogóle gospodarstw rolnych w powiecie (działalność rolnicza od 2004 roku wspierana jest w ramach programów współfinansowanych przez UE).

Wykres 12. Struktura gospodarstw według źródła dochodów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku

Poniżej zamieszczony opis przedstawia charakterystykę warunków do prowadzenia działalności rolniczej w Powiecie Brzozowskim oraz samą prowadzoną na analizowanym obszarze działalność rolniczą.

Analiza bonitacji gleb w Powiecie Brzozowskim pokazuje, że gleby w powiecie to przede wszystkim gleby klasy III i IV. Strukturę jakości gleb wg klas bonitacyjnych przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 38. Struktura jakości gleb wg klas bonitacyjnych w Powiecie Brzozowskim.

Grunty orne		Użytki zielone	
Klasy bonitacyjne	Struktura%	Klasy bonitacyjne	Struktura %
I – II	0,46%	II	0,34%
IIIa	2,70%	III	6,10%
IIIb	7,00%	IV	9,77%
IV a	19,50%	V	4,61%
IV b	8,60%	VI	1,29%
V	2,90%		
VI	0,50%		
VIz	Brak		

Gleby w obrębie Powiatu Brzozowskiego zbudowane są przede wszystkim ze zwietrzliny osadów fliszowych i zaliczane są do gleb brunatnych, bielcowych i pyłowych. Największą powierzchnię stanowią gleby pyłowe, sporadycznie występują też gleby cięższe zbudowane z glin lub iłów. W dolinach rzecznych występują mady o składzie od lekkiego do ciężkiego.²⁹

Na terenie Powiatu Brzozowskiego w 2010 roku działalność rolniczą prowadziło 10 819 gospodarstw (99,05% to gospodarstwa indywidualne), spośród 13 484 gospodarstw rolnych ogółem. W strukturze gospodarstw według powierzchni przeważają gospodarstwa o areale od 1 do 5 ha (48,7%), 47% stanowią gospodarstwa o powierzchni do 1 ha. Ponad 3% stanowią gospodarstwa w grupie obszarowej od 5 do 10 ha, natomiast w grupach od 10 do 15 ha i od 15ha i więcej odpowiednio po 0,4% i 0,5%.

Tabela 39. Udział gospodarstw rolnych według powierzchni w 2010 roku (%)

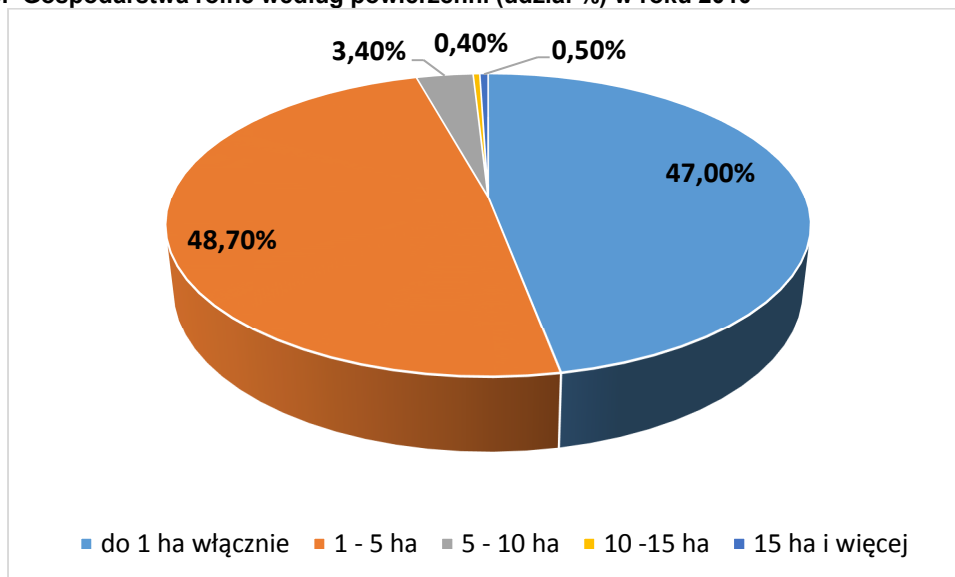
Gospodarstwa rolne według powierzchni (udział %)	do 1 ha	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 ha i więcej
Powiat Brzozowski	47,0%	48,7%	3,4%	0,4%	0,5%
Województwo podkarpackie	44,6%	45,5%	7,4%	1,2%	1,2%
Polska	31,4%	37,9%	15,4%	6,7%	8,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku

²⁹ Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego Raport o stanie Powiatu Brzozowskiego - opis ilościowy

Wykres 13. Gospodarstwa rolne według powierzchni (udział %) w roku 2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku

W strukturze gospodarstw rolnych według pogłowia zwierząt gospodarskich na terenie Powiatu Brzozowskiego przeważają gospodarstwa hodujące drób, w następnej kolejności bydło, trzodę chlewną i konie.

Tabela 40. Gospodarstwa rolne według pogłowia zwierząt gospodarskich w 2010 roku

Liczba gospodarstw według pogłowia zwierząt gospodarskich	bydło	trzoda chlewna	konie	drób
Powiat Brzozowski	2116	1007	425	4092
Województwo podkarpackie	41706	33239	10285	109662
Polska	525 472	397 676	101 256	788 968

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku

Znaczna część gospodarstw specjalizuje się w produkcji wielokierunkowej, obejmującej wartość produkcji roślinnej, zwierzęcej, łącznie z produktami zużyтыми na pasze we własnym gospodarstwie oraz produktami nierolniczymi pozyskiwanymi także w niektórych gospodarstwach.

Tabela 41. Gospodarstwa rolne według zasiewów wybranych upraw w 2010 roku

Liczba gospodarstw według zasiewów wybranych upraw	zboża	ziemniaki	uprawy przemysłowe	warzywa gruntowe
Powiat Brzozowski	5197	6681	96	801
Województwo podkarpackie	126721	120777	8264	17882
Polska	1 296 681	747 749	134 430	110 210

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku

8.3.4. Turystyka i gastronomia

Turystkę postrzega się głównie jako dziedzinę gospodarki stwarzającą nowe miejsca pracy i przenoszącą popyt z regionów bogatszych do uboższych. Rozwój turystyki zajmuje czołową pozycję w programach aktywizacji społeczności lokalnych. W krajach o wysokim poziomie życia społecznego turystyka jest uważana za czwarty, po pracy, mieszkaniu i samochodzie miernik jakości życia. Zmiany stylu życia i charakteru konsumpcji społeczeństwa wpływają na obecny kształt i funkcjonowanie rynku turystycznego. Będą one nadawać ton i kierunek zmian w przyszłości. Turystyka stanowi dziedzinę aktywności bardzo mocno powiązaną z wszelkimi tendencjami w zakresie potrzeb, motywacji i uzgodnień. Znaczącą rolę w rozwoju turystyki odgrywają lokalne społeczności, które stanowią pierwsze ogniwo procesu kształtowania rzeczywistości ekonomicznej i społecznej. Inicjatywa wynikająca z chęci poprawy warunków życia i oczekiwane bodźce ekonomiczne sprawiają,

że turystyka w Powiecie Brzozowskim może stanowić czynnik mobilizujący i aktywizujący dla mieszkańców w sferze zawodowej.

Tereny wiejskie Powiatu Brzozowskiego to doskonałe miejsce do rozwoju oferty wypoczynku, opartego na walorach środowiska i aktywności rekreacyjnej, o której atrakcyjności decyduje możliwość poznania walorów przyrodniczych, kulturowych i historycznych miejsca/regionu oraz interaktywne metody prezentacji lokalnych zwyczajów, sposobów gospodarowania, tradycyjnej wytwórczości, itp.

Wśród wielu czynników mających wpływ na wybór wypoczynku na wsi znajdują się:

- gościnność;
- cisza i spokój;
- zadowalający komfort mieszkania;
- bliski kontakt z przyrodą;
- relatywnie niższe niż w ośrodkach miejskich i centrach turystycznych ceny;
- malowniczy, najczęściej niezeepsuty krajobraz;
- możliwość skorzystania z wycieczek pieszych i rowerowych.

Obecnie w turystyce obserwuje się ogólne trendy, które można zawrzeć w stwierdzeniu, że turyści poszukują aktywnych form wypoczynku, które umożliwiają wyciszenie się, a jednocześnie wymagają wysiłku fizycznego.

Turystyka wiejska to nie tylko wypoczynek, ale również wartości edukacyjne i poznawcze. Czynnik ekonomiczny sprawia, iż jest ona niezwykle atrakcyjna dla społeczności lokalnych, dając możliwość zwiększenia dochodów gospodarstw rolniczych oraz tworzenie nowych miejsc pracy w oparciu o rozwój usług około turystycznych. Turystom można organizować wypoczynek pobytowy oraz objazdowy, co zwiększa liczbę potencjalnych gości mających możliwość wyboru formy urlopu, ale także ilość osób potrzebnych do ich obsłużenia.

W Powiecie Brzozowskim w branży turystycznej (sekcja I: Usługi związane z zakwaterowaniem i usługi gastronomiczne) działa 59 podmiotów gospodarczych.

Potencjał turystyczny Powiatu Brzozowskiego został przedstawiony w rozdziale 6 niniejszej strategii.

8.3.5. Pozostałe usługi

Szpital

Mieszkańcy Powiatu Brzozowskiego w zakresie stacjonarnej opieki zdrowotnej, korzystają przede wszystkim z usług **Szpitala Specjalistycznego w Brzozowie Podkarpackiego Ośrodka Onkologicznego im. Ks. Bronisława Markiewicza**.

Przychodnie

Świadczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej dla mieszkańców Powiatu Brzozowskiego realizowane są przez publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej. Na terenie Powiatu jest ich łącznie 39.

Apteki

Na terenie Powiatu Brzozowskiego funkcjonuje 13 aptek.

8.3.6. Usługi otoczenia biznesu

W Powiecie Brzozowskim znajdują się następujące placówki bankowe:

Gmina Brzozów:

- Podkarpacki Bank Spółdzielczy w Sanoku, Oddział w Brzozowie, ul. Mickiewicza 26,
- Podkarpacki Bank Spółdzielczy w Brzozowie. Punkt Obsługi Klienta w miejscowości Grabownica,
- Bank PKO S.A., ul. ks. Bielawskiego 5,
- Bank PKO BP, ul. Kazimierzowska 1,
- Alior Bank Oddział Brzozów, ul. Rynek 6,

- Bank Pocztowy, Brzozów, ul. A. Mickiewicza 12.

Domaradz

- Podkarpacki Bank Spółdzielczy Sanok, Oddział Domaradz.

Dydnia

- Podkarpacki Bank Spółdzielczy Sanok, Oddział Dydnia.

Haczów

- Podkarpacki Bank Spółdzielczy Sanok, Oddział Haczów.

Jasienica Rosielna

- Podkarpacki Bank Spółdzielczy Sanok, Oddział Jasienica Rosielna.

Gmina Nozdrzec

- Bank Spółdzielczy w Dynowie, Punkt Kasowy w Izdebkach,
- Bank Spółdzielczy w Dynowie Oddział w Nozdrzcu, Nozdrzec 234.

9. Potencjał materialno-finansowy Powiatu

9.1. Majątek komunalny

9.1.1. Nieruchomości budynkowe i inne komunalne obiekty/urządzenia

Poniżej zamieszczono wykaz mienia komunalnego Powiatu Brzozowskiego według stanu na dzień 31.12.2014r.

Wyszczególnienie	Wartość brutto w PLN
Budynki	
Lokal mieszkalny	29 487,50
Budynek Starostwa Powiatowego przy ul. 3-go Maja	2 489 562,71
Budynek Starostwa Powiatowego przy ul. Armii Krajowej 1	746 254,76
Razem:	3 265 304,97
Budowle	
Drogi i chodniki	248 919 112,97
Mosty i kładki	5 670 187,02
Przyłącza wodociągowe	9 795,68
Razem:	254 599 095,67
Ogółem:	257 864 400,64

Źródło: dane Starostwa Powiatowego w Brzozowie

9.1.2. Grunty komunalne

Szczegółowe zestawienie powierzchni stanowiących zasób Powiatu Brzozowskiego prezentuje poniżej zamieszczona tabela.

Gmina	Obręb	Sposób użytkowania w ha						
		Grunty zabudowane	Drogi	Grunty rolne	Lasy	Grunty rolne zakrzaczone	Grunty pod zabudowę	Grunty różne
Gmina Brzozów	Brzozów	9	12	1	-	-	-	-
	Górki	-	7	-	-	-	-	-
	Grabownica Starzeńska	-	1	-	-	-	-	-
	Humniska	-	4	-	-	-	-	-
	Stara Wieś	-	10	-	-	-	-	-
	Przysietnica	-	10	-	-	-	-	-
	Turze Pole	-	3	-	-	-	-	-
	Zmiennica	-	5	-	-	-	-	-
	Razem	9	52	1	-	-	-	-
Gmina Jasienica Rosielna	Jasienica Rosielna	-	9	-	-	-	-	-
	Blizne	-	15	-	-	-	-	-
	Orzechówka	-	10	1	-	-	-	-
	Wola Jasienicka	-	6	-	-	-	-	-
	Razem	-	40	1	-	-	-	-
Gmina Domaradz	Barycz	-	7	-	-	-	-	-
	Domaradz	-	9	-	-	-	-	-
	Golcowa	-	11	-	-	-	-	-
	Razem	-	27	-	-	-	-	-
Gmina Haczów	Haczów	-	18	-	-	-	-	-
	Buków	-	-	-	-	-	-	-
	Trześniów	-	2	-	-	-	-	-
	Jasionów	-	5	-	-	-	-	-
	Malinówka	-	4	-	-	-	-	-

	Jabłonica Polska	-	6	-	-	-	-	-
	Wzdów	-	7	-	-	-	-	-
	Razem	-	42	-	-	-	-	-
Gmina Dydnia	Dydnia	-	3					
	Grabówka	-	5					
	Jabłonka	-	3					
	Jabłonica Ruska	-	6					
	Ulucz	-	7					
	Hroszówka	-	-	-	-	-	-	-
	Niebocko	-	5	-	-	-	-	-
	Końskie	-	7	-	-	-	-	-
	Obarzym	-	3	-	-	-	-	-
	Temeszów	-	4	-	-	-	-	-
	Niewistka	-	2	-	-	-	-	-
	Krzywe	-	4	-	-	-	-	-
	Krzemienna	-	2	-	-	-	-	-
	Witryłów	-	6	-	-	-	-	-
	Wydrna	-	5	-	-	-	-	-
	Razem	-	62	-	-	-	-	-
Gmina Nozdrzec	Nozdrzec	-	7	-	-	-	-	-
	Hłudno	-	10	-	-	-	-	-
	Huta Poręby	-	8	-	-	-	-	-
	Izdebki	-	24	-	-	-	-	-
	Wara	-	7	-	-	-	-	-
	Siedliska	-	6	-	-	-	-	-
	Wołodz	-	7	-	-	-	-	-
	Wesoła	-	13	-	-	-	-	-
	Razem	-	82	-	-	-	-	-
Ogółem		9	305	-		-	-	-

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Brzozowie

9.1.3. Powiatowy transport publiczny, infrastruktura drogowa i dostępność komunikacyjna

Powiatowy transport publiczny

Połączenia komunikacji autobusowej w poszczególnych gminach Powiatu Brzozowskiego i pomiędzy nimi zapewnia przede wszystkim Przedsiębiorstwo Arriva Bus Transport Polska Sp. z o.o., które zabezpiecza połączenia komunikacji autobusowej w granicach gminy oraz z ościennymi gminami.

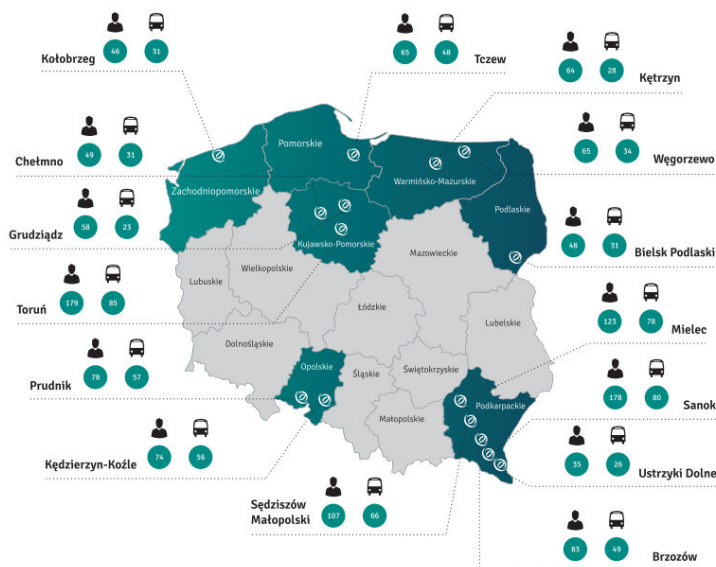
Arriva Bus Transport Polska Sp. z o.o.

Arriva Bus Transport Polska świadczy następujące usługi:

- autobusowe przewozy pasażerskie na liniach lokalnych i dalekobieżnych;
- usługi miejskiego transportu pasażerskiego na zlecenie;
- przewozy szkolne;
- wynajem autobusów na przewozy krajowe i zagraniczne;
- zarządzaniem i prowadzeniem transportu miejskiego,
- zarządzaniem i prowadzeniem transportu lokalnego i regionalnego.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Źródło: http://www.arrivabus.pl/images/zalaczniki/Folder_Korporacyjny_Arriva.pdf

Usługi transportu na terenie Powiatu Brzozowskiego świadczą też prywatni przewoźnicy. Są to, w:

Gminie Brzozów

- Gustek Trans, Regularny Przewóz Osób, kursujący na trasach:
  - Wola Górecka - Górki - Turze Pole - Wzdów - Jaćmierz - Bażanówka - Sanok,
  - Wola Górecka - Brzozów,
  - Golcowa, Dół - Przysietnica - Brzozów,
  - Brzozów – Grabownica Starzeńska – Sanok.
- Jacek Bus, kursujący na trasach:
  - Brzozów – Malinówka – Krosno,
  - Brzozów – Haczów – Krosno,
  - Brzozów – Wola Jasienicka.
- Busik, kursujący na trasie;
  - Brzozów – Jasienica Rosielna – Krosno.
- Neo Bus, kursujący na trasach:
  - Ustrzyki Dolne – Warszawa,
  - Ustrzyki Dolne – Wrocław.
- Markos Bus, kursujący na trasie:
  - Sanok – Kraków.
- Marcel, ul. Podkarpacka 8a, 35-082 Rzeszów kursujący na trasie:
  - Sanok - Rzeszów.
- Galicja Ekspres, ul. Sikorskiego 8, 24-300 Opole Lubelskie, kursujący na trasie:
  - Polańczyk – Rzeszów – Lublin.
- Nikitrans Firma Handlowo-Usługowa Aneta Szmyd, ul. Akacyjowa 61, 38-420 Korczyna, kursujący na trasie:
  - Zmiennica – Krosno.

Gminie Domaradz

- Marcel – Podkarpacka Komunikacja Autobusowa,
- Kudlik Transport,
- Dromader,
- Gustek-Trans.

Gminie Dydnia

- Brak przewoźników prywatnych.

Gminie Haczów

- Firma Usługowo Transportowa „Jacek” Jacek Lega, ul. Trakt Węgierski 15/8, 38-450 Dukla,
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „ROMEX Dorota Ziemiańska”, ul. Szkolna 1, 38-483 Wróblak Szlachecki.
- Transport Drogowy „Barbara” Barbara Penar, ul. Boh. Westerplatte 28/94, 38-400 Krosno, kursujący na trasie: Malinówka – Warzyce.

Gminie Jasienica Rosielna

- „Jacek” Firma Przewozowa, Jacek Lega, Krosno, ul. Kolejowa 27
  - Na trasie Brzozów – Stara Wieś – Orzechówka – Jasienica Rosielna – Wola Jasienicka wykonywanych jest 8 kursów dziennie.³⁰
- Neobus POLSKA Sp. z o.o., Niebylec 163
  - Na trasie Podkarpacie – Wrocław wykonywanych jest 5 kursów dziennie. Na trasie Podkarpacie – Warszawa wykonywanych jest 7 kursów dziennie.³¹Przystanek zlokalizowany jest w miejscowości Blizne.
- Markos Bus, Sanok, ul. Mokra 12a
  - Na trasie Brzozów – Strzyżów – Ropczyce – Kraków wykonywane są 4 kursy dziennie.³²Przystanek zlokalizowany jest w miejscowości Blizne.

Wyżej przedstawione firmy posiadają stosowne zezwolenia na regularny przewóz drogowy osób.

Dostępność komunikacyjna

Dostępność komunikacyjna stanowi jeden z podstawowych warunków skutecznego rozwoju społeczno – gospodarczego Powiatu.

Lokalizacja Powiatu Brzozowskiego w regionie sprzyja jego dostępności komunikacyjnej. Sieć transportową Powiatu tworzy system transportu drogowego, który w sposób pośredni (dzięki dobremu połączeniu drogowemu z Sanokiem, Krosnem i Rzeszowem) jest w pełni powiązany z układem krajowym i międzynarodowym, co stwarza dogodne warunki do rozwoju powiązań komunikacyjnych z całym województwem podkarpackim i Polską.

Brzozów (siedziba władz Powiatu Brzozowskiego) zlokalizowany jest w odległości:

- **64 km od autostrady A4 (Rzeszów):**

A4 jest częścią biegnącej z Europy Zachodniej na Ukrainę trasy, leżącej w Trzecim Transeuropejskim Korytarzu Transportowym. Przecina on Polskę od zachodniej granicy z Niemcami w Jędrzychowicach k. Zgorzelca przez m.in. Wrocław, Opole, Katowice, Kraków, Tarnów, Rzeszów do przejścia granicznego z Ukrainą w Korczowej.

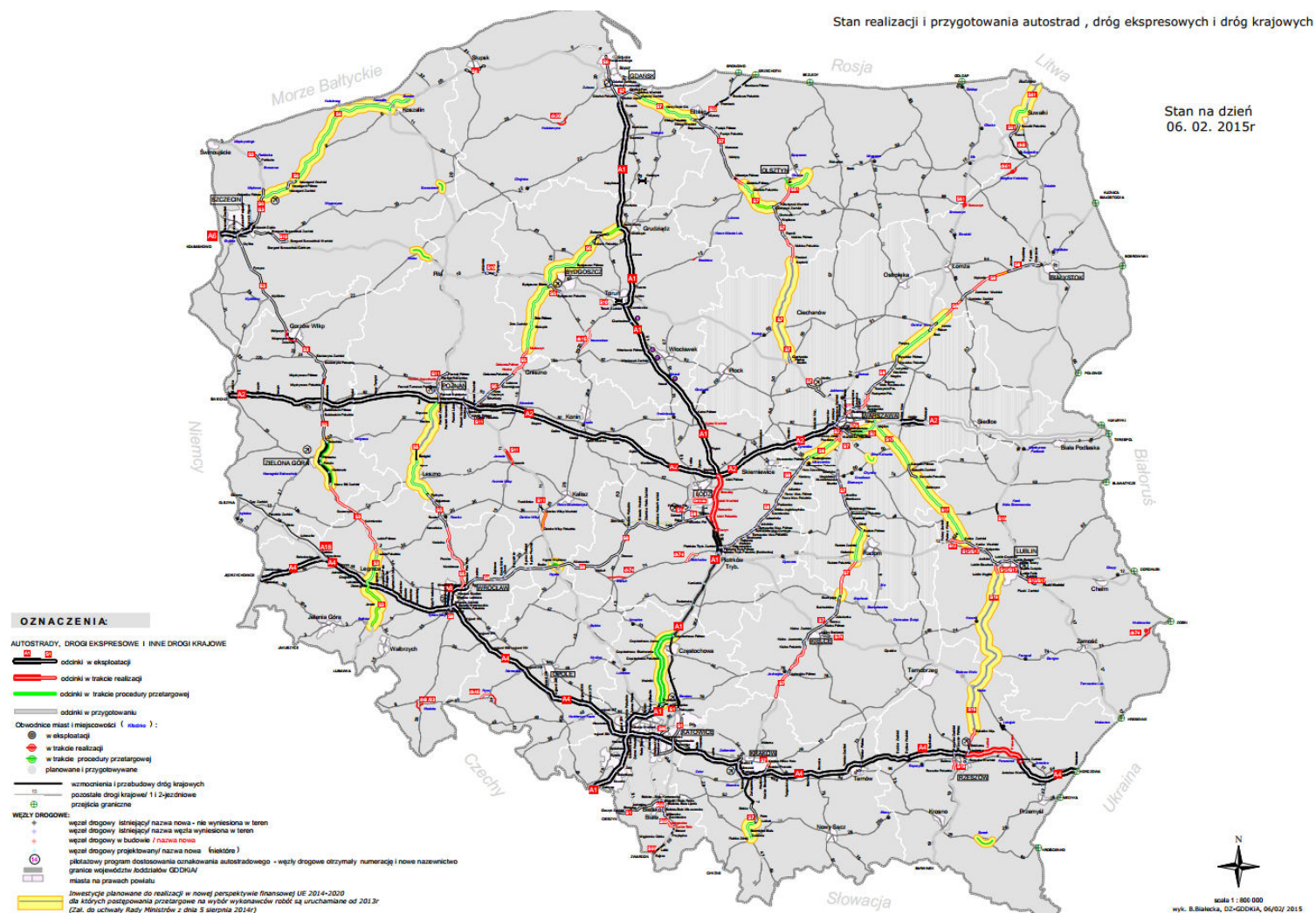
³⁰<http://www.krosno24.pl/busy.php?podstr=rozklady/jacek7>

³¹<http://www.neobus.pl/rozklad-jazdy/>

³²<http://markosbus.com.pl/linia-regularna/rozklad-jazdy/>

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Źródło: https://www.gddkia.gov.pl/userfiles/articles/s/sprawdz-na-mapie-przygotowanie-d_3198/mapa%20_pbdk_06_02_2015.pdf

Poniżej zamieszczona mapa przedstawia wykaz dróg krajowych (w tym autostrad i szybkiego ruchu) zlokalizowanych w województwie podkarpackim.

Mapa 2. Wykaz dróg krajowych (w tym autostrad i szybkiego ruchu) zlokalizowanych w województwie podkarpackim

Źródło: <http://www.gddkia.gov.pl/pl/a/7462/mapa-drog-województwa-podkarpackiego>

Infrastruktura drogowa

Na terenie Powiatu Brzozowskiego sieć komunikacyjną stanowią:

– drogi krajowe:

Nr drogi	Nazwa drogi [relacje]
19	Radom – Rzeszów – Barwinek

Poniżej zaprezentowana tabela przedstawia stan i długość drogi krajowej przebiegającej w granicach Powiatu Brzozowskiego.

Tabela 42. Drogi krajowe i ich stan

Drogi	Długość km	W tym o nawierzchni twardej				
		km	%	w tym w stanie technicznym		
				dobrym	przeciętnym	złym
Krajowe	10,322	10,322	100,00	4,351	1,143	4,828
Udział %	100,00	100,00		42,20	11,10	46,70

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Brzozowie

– drogi wojewódzkie:

Nr drogi	Nazwa drogi [relacje]
886	Domaradz – Sanok
887	Brzozów – Rymanów – Daliowa

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

884	Przemyśl – Dynów - Domaradz
835	Lublin – Przeworsk – Grabownica Starzeńska

Poniżej zaprezentowana tabela przedstawia stan i długość dróg wojewódzkich przebiegających w granicach Powiatu Brzozowskiego.

Tabela 43. Drogi wojewódzkie i ich stan

Drogi	Długość		W tym o nawierzchni twardej			
	km	km	%	w tym w stanie technicznym		
				dobrym	przeciętnym	złym
Wojewódzkie	59,60	59,60	100,00	30,70	7,60	21,30
Udział %	100,00	100,00		51,51	12,75	35,74

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Brzozowie

– drogi powiatowe:

Poniżej zaprezentowana tabela przedstawia stan i długość oraz parametry techniczne dróg powiatowych.

Tabela 44. Drogi powiatowe i ich stan

Tabela 44. Drogi powiatowe - III stan								
Nr drogi	Nazwa drogi	Lokalizacja		Długość drogi w granicach gminy	Długość odcinka o nawierzchni twardej			Gruntowa
		Od km	Do km		ogółem	nieulepszona	Ulepszona	
Gmina Brzozów								
2030R	Bzianka - Orzechówka - Stara Wieś	5+100	8+387	3,287	3,287	-	3,287	-
2032R	Jasienica R - Brzozów	4+461	8+682	4,221	4,221	-	4,221	-
2035R	Stara Wieś do dr. 886	0+000	0+769	0,769	0,769	-	0,769	-
2024R	Domaradz - Przysietnica	10+100	13+044	2,944	2,944	-	2,944	-
2055R	Brzozów - Zmiennica	0+000	4+897	4,897	4,897	-	4,897	-
2056R	Jabłonica P - Jasionów	4+938	7+438	2,500	2,500	-	2,500	-
2054R	Brzozów - Turze Pole	0+000	4+187	4,187	4,197	-	4,187	-
2036R	Brzozów - Wara	0+000	7+450	7,450	7+450	-	7,450	-
2037R	Brzozów - Jabłonka	0+861 1+856 3+000	1+1856 3+300 4+020	0,955 1,144 1,020	3,119	1,144	0,955	1,020
2050R	Grabownica przez wieś	0+000	1+371	1,371	1,371	-	1,371	-
2052R	Humniska d.s Humniska m.s	0+000	1+742	1,742	1,742	-	1,742	-
2051R	Humniska przez wieś	0+000	1+081	1,081	1,081	-	1,081	-
2053R	Humniska - Strachocina	0+000	7+050	7,050	7,050	-	7,050	-
Razem drogi powiatowe w Gminie Brzozów				44,658	43,638	1,144	42,165	1,020
Gmina Domaradz								
1429R	Barycz-Kakolówka	0+000	0+350	0,350	0,350	-	0,350	-
1936R	Barycz-Izdebki	0+000	4+700	4,700	4,700	-	4,700	-
2020R	Barycz-	0+000	2+305	2,305	2,305	-	2,305	-

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

	Niebylec							
2021R	Barycz-Nozdrzec	0+000	0+300	0,300	0,300	-	0,300	-
2023R	Domaradz-Lutcza	0+000	0+954	0,954	0,954	-	0,954	-
2024R	Domaradz-Przysietnica	0+000	10+100	10,100	10,100	-	10,100	-
2025R	Domaradz-Podhyb	0+000	1+815	1,815	1,815	-	1,815	-
2063R	Blizna-Golcowa	4+264	4+881	0,617	0,617	-	0,617	-
Razem drogi powiatowe w Gminie Domaradz				21,141	21,141	-	21,141	-
Gmina Dydnia								
2037R	Brzozów-Jabłonka	4+020 6+139	6+139 7+339	2,119 1,200	2,119 1,200	2,119	1,200	-
2038R	Dydnia-Wydrna	0+000	4+797	4,797	4,797	-	4,797	-
2039R	Izdebki-Obarzym	2+700	5+790	3,090	3,090	-	3,090	-
2041R	Niewistka p. wieś	0+000	2+668	2,668	2,668	-	2,668	-
2040R	Dynów-Jabłonka R.	6+929 7+600	7+600 9+700	0,671 2,100	2,771	0,671	2,100	-
2044R	Krzemienn a-Ulucz	0+000 4+460 6+990	4+460 6+990 7+590	4,460 2,530 0,600	7,590	2,530	4,460 - 0,600	-
2046R	Krzemienn a-Jurowce	0+000 11+634	11+634 12+229	11,634 0,595	12,229	-	11,634 0,595	-
2047R	Dydnia-Krzywe-Końskie	0+000	5+361	5,361	5,361	-	5,361	-
2048R	Niebocko p. wieś	0+000	1+962	1,962	1,962	-	1,962	-
2049R	Niebocko-Grabówka-Falejówka	0+000	5+993	5,993	5,993	-	5,993	-
2035R	Sanok-Jawornik R.	20+318 21+980	21+980 22,200	1,662 0,220	1,882	0,220	1,662	-
Razem drogi powiatowe w Gminie Dydnia				51,662	51,662	5,540	46,122	-
Gmina Haczów								
2006R	Haczów – Bzianka - Besko	0+000	3+950	3,950	3,950	-	3,950	-
1972R	Trześniów-Iskrzynia	1+597	9+102	7,505	7,505	-	7,505	-
2005R	Haczów-Wróblik Szlachecki	0+000	3+482	3,482	3,482	-	3,482	-
2056R	Jabłonka Polska – Jasionów	0+000 7+438	4+938 10+905	4,938 3,467	8,405	-	4,938 3,467	-
2045R	Turze Pole - Zarszyn	0+000	3+204	3,204	3,204	-	3,204	-
2058R	Jasionów p.wieś	0+000	1+614	1,614	1,614	-	1,614	-
2057R	Jabłonka Polska – Haczów	0+000	3+692	3,692	3,692	-	3,692	-
2060R	Wzdów - Besko	0+000 2+800	2+800 3+230	2,800 0,430	3,230	0,430	2,800	-
Razem drogi powiatowe w Gminie Haczów				35,082	35,082	0,430	34,652	-

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Gmina Jasienica Rosielna								
1962R	Krosno-Jasienica R.	12+150	17+450	5,300	5,300	-	5,300	-
2026R	Jasienica R.-Podlas	0+000	1+724	1,724	1,724	-	1,724	-
2027R	Wola Jasienicka-Budy Kombor.	0+000	0+650	0,650	0,650	-	0,650	-
2028R	Jasienica R.-Blizne	0+000	3+540	3,540	3,540	-	3,540	-
2029R	Jasienica R.-Orzechówka	0+000	2+565	2,565	2,565	-	2,565	-
2030R	Brzezianka-Stara Wieś	0+000	5+100	5,100	5,100	-	5,100	-
2031R	Orzechówka-Zagórze	0+000	1+438	1,438	1,438	-	1,438	-
2032R	Jasienica R.-Brzozów	0+000	4+461	4,461	4,461	-	4,461	-
2033R	Blizne-Blizne (Rola)	0+000	0+471	0,471	0,471	-	0,471	-
2034R	Blizne p.wieś	0+000	1+038	1,038	1,038	-	1,038	-
2036R	Blizne-Golcowa	0+000	4+264	4,264	4,264	-	4,264	-
Razem drogi powiatowe w Gminie Jasienica Rosielna				30,551	30,551	-	30,551	-
Gmina Nozdrzec								
1422R	Ujazdy-Błażowa	0+000	0+237	0,237	0,237	-	0,237	-
1428R	Nozdrzec - Łubno	0+000	1+550	1,550	1,550	-	1,550	-
1936R	Barycz - Izdebki	4+700	10+133	10,133	10,133	-	10,133	-
2021R	Barycz-Nozdrzec	0+300	14+032	14,032	14,032	-	14,032	-
2036R	Brzozów - Wara	7+450	22+920	22,920	22,920	-	22,920	-
2039R	Izdebki - Obarzym	0+000 2+280 2,655	2+280 2+665 2+700	2,280 0,385 0,035	2,700	-	2,700 0,358 0,035	-
2040R	Dynów - Jabłonica Rуска	0+000 5+080	5+080 6+929	5,080 1,849	6,929	1,849	5,080	-
2042R	Wara - Jawornik Ruski	0+000	3+919	3,919	3,919	-	3,919	-
2043R	Huta Poręby przez wieś	0+000	2+050	2,050	2,050	-	2,050	-
2061R	Izdebki - Hłudno	0+000	4+697	4,697	4,697	-	4,697	-
Razem drogi powiatowe w Gminie Nozdrzec				54,714	54,714	1,849	52,758	-
Razem drogi powiatowe				237,808	263,788	8,963	227,389	-

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Brzozowie i Urzędów Gmin

- drogi gminne

Poniżej zaprezentowana tabela przedstawia stan i długość dróg gminnych przebiegających w granicach Powiatu Brzozowskiego.

Tabela 45. Drogi gminne i ich stan

Drogi	Długość	W tym o nawierzchni twardej				
	km	km	%	w tym w stanie technicznym		
				dobrym	przeciętnym	złym
Gmina Brzozów						
Gminne	30,89	28,67	92,80	21,54	9,35	-
Gmina Domaradz						
Gminne	66,49	32,56	48,97	5,00	25,56	2,00
Gmina Dydnia						
Gminne	36,10	14,60	40,40	14,60	-	-
Gmina Haczów						
Gminne	65,63	65,63	100,00	37,14	25,30	3,19
Gmina Jasienica Rosielna						
Gminne	43,10	34,90	81,00	18,0	10,0	6,90
Gmina Nozdrzec						
Gminne	40,26	15,22	37,80	10,02	0,40	4,80

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Brzozowie

Poniższa tabela prezentuje wartość nakładów na utrzymanie, w tym remonty dróg powiatowych i obiektów mostowych w porównaniu z potrzebami.

Tabela 46. Wartość nakładów na utrzymanie, w tym remonty dróg powiatowych i obiektów mostowych w porównaniu z potrzebami

Nakłady na utrzymanie:			Potrzeby związane z utrzymaniem:		
wartość ogółem [PLN]	w tym na remonty dróg powiatowych [PLN]	w tym na remonty obiektów mostowych [PLN]	wartość ogółem [PLN]	w tym na remonty dróg powiatowych [PLN]	w tym na remonty obiektów mostowych [PLN]
1 276 000,00	1 200 000,00	76 000,00	5 000 000,00	3 500 000,00	1 500 000,00

Źródło: dane Starostwa Powiatowego w Brzozowie

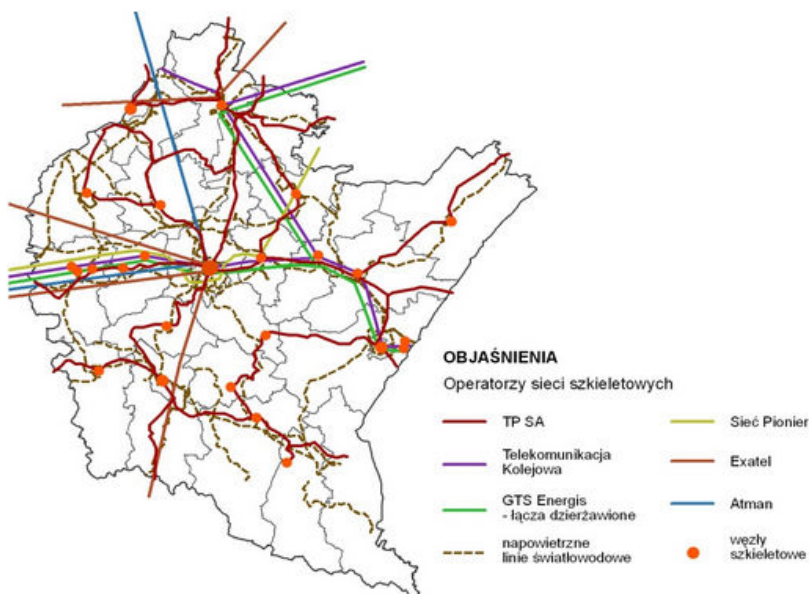
9.1.4. Telekomunikacja

Województwo podkarpackie (a w tym i Powiat Brzozowski) należy do obszarów Polski, gdzie infrastruktura przewodowa nie jest rozbudowana w sposób wystarczający. Nasycenie usługami telefonii stacjonarnej jest znacznie mniejsze w porównaniu ze średnim dla Polski, a nawet w stosunku do województw sąsiednich. Na 100 mieszkańców województwa podkarpackiego przypada jedynie około 21abonentów telefonii stacjonarnej, podczas gdy średnio w Polsce 31. Dostępność usług telekomunikacyjnych na terenie województwa jest zróżnicowana. Większa liczba linii telefonicznych przypada na obszary o charakterze miejskim, co oznacza, że na terenach wiejskich dostęp do usług telefonii stacjonarnej jest dużo niższy niż średnia dla województwa – 21 linii na 100 mieszkańców³³.

³³ http://www.mielec.pl/data/documents/str_strategia_woj_podkarpackie.pdf z dnia 24.07.2014

Rysunek 1. Stan szkieletowych sieci informatycznych w województwie podkarpackim (stan na 2011 r.).

Województwo podkarpackie charakteryzuje się średnim zagęszczeniem sieci telekomunikacyjnych. Liczba telefonicznych łączy głównych sieci publicznych wynosiła 360,5 tys., co stanowiło 4% wszystkich łączy głównych w Polsce (8,2 mln). Pomimo stałego wzrostu sieci stacji bazowych telefonii i nadajników radiowych, w województwie występują obszary o ograniczonej dostępności sieci operatorów sieci mobilnych. Mieszkańcy niektórych południowych rejonów województwa są zagrożeni wykluczeniem cyfrowym. Na

terenach wiejskich województwa występuje zdecydowanie gorsza dostępność do usług szerokopasmowych w porównaniu z dostępnością do takich usług na terenach miejskich.

Źródło: Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie

Rysunek 2. Stan światłowodowych linii informatycznych podwieszanych na liniach NN i SN w województwie podkarpackim

Przepustowość sieci bezprzewodowych kształtuje się średnio w zakresie od 256 kbps do 2 048 kbps. Niskie przepustowości sieci bezprzewodowych oferowane przez operatorów lokalnych wynikają z braku dostępności do szybkich łączy dostawców usług internetowych. Jest to prędkość mniejsza, niż uważana za standardową na większości obszaru kraju. Pozwala ona głównie na przeglądanie stron internetowych, pobieranie danych czy korzystanie z multimediów on-line sprawia już większe problemy. Wymaga to o wiele dłuższego czasu oczekiwania na buforowanie danych. W przypadku operatorów kablowych przepustowości są znacznie większe, jednak operatorzy ci nie są dostępni we wszystkich miejscowościach badanych gmin.

Źródło: Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie

9.1.5. Energetyka

Zaopatrzenie poszczególnych gmin Powiatu Brzozowskiego w energię elektryczną odbywa się w następujący sposób:

Gmina Domaradz

- linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV relacji Brzozów-Strzyżów oraz Dynów-Strzyżów.

Gmina Dydnia

- linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV relacji Sanok Trepcza – Dynów,
- linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV relacji Dynów – Lesko,
- linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV relacji Trepcza – Raczkowa – Końskie.

Gmina Haczów

- linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV i 110 kV relacji Iskrzynia – Besko,
- linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 400kV relacji Iskrzynia – Słowacja.

Gmina Jasienica Rosielna

Przez teren gminy przechodzą linie elektroenergetyczne 15KV, 110KV, 400KV.

Gmina Nozdrzec

- linia energetyczna 110kV od GZP Boguchwała – Dynów do GZP Sanok.

9.1.6. Gazownictwo

Podstawowe dane charakteryzujące sieć gazową w poszczególnych gminach Powiatu Brzozowskiego na koniec 2013 roku i jej odbiorców przedstawia poniżej zamieszczona tabela.

Tabela 47. Podstawowe dane charakteryzujące sieć gazową w Powiecie Brzozowskim na koniec 2013 roku i jej odbiorców

Wyszczególnienie	Długość czynnej sieci ogółem w m	Długość czynnej sieci przesyłowej w m	Długość czynnej sieci rozdzielczej w m	Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	Odbiorcy gazu	Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	Zużycie gazu w tys. m ³	Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m ³	Ludność korzystająca z sieci gazowej
Gmina Brzozów	258695	20643	238052	6311	6420	932	3653,5	1076,2	24719
Gmina Domaradz	67661	2100	65561	1243	1130	102	322,6	80,9	3952
Gmina Dydnia	105161	17064	88097	1597	1471	109	410,8	89,6	5765
Gmina Haczów	138208	14837	123371	2397	2198	451	1035,2	338,8	7912
Gmina Jasienica Rosielna	89801	4931	84870	1818	1633	181	605,1	152,7	6136
Gmina Nozdrzec	130569	1360	129209	1581	1353	94	343,2	66,6	4627
Powiat Brzozowski	790095	60935	729160	14947	14205	1869	6370,4	1804,8	53111

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

Sieć gazowa na terenie Powiatu Brzozowskiego ma łączną długość 790,095km i podłączonych jest do niej 14 947 budynków mieszkalnych i niemieszkalnych. Z sieci gazowej korzysta 80,07% ogółu mieszkańców.

Sieć gazowa w powiecie Brzozowskim zasilana jest z następujących stacji:

Gmina Brzozów

- Stacja redukcyjno pomiarowa I^o Brzozów 1
- Stacja redukcyjno pomiarowa Brzozów 2
- Stacja redukcyjno pomiarowa ZOZ Brzozów
- Stacja redukcyjno pomiarowa II° Humniska Duża Strona
- Stacja redukcyjno pomiarowa I^o Humniska

- Stacja redukcyjno pomiarowa I^o Grabownica
- Stacja redukcyjno pomiarowa I^o Górki
- Stacja redukcyjno pomiarowa I^o Turze Pole
- Stacja redukcyjno pomiarowa I^o Kombornia

Gmina Dydnia

- stacja redukcyjno pomiarowa I^o Niebocko
- stacja redukcyjno pomiarowa I^o Końskie

Gmina Domaradz

- stacja redukcyjno-pomiarowa, zasilana od strony Jasienicy Rosielnej gazociągiem wysokoprężnym P nom 4,0 MPa.

Gmina Haczów

- Stacja redukcyjno pomiarowa w Haczowie,
- Stacja redukcyjno pomiarowa w Trześniowie,
- Stacja redukcyjno pomiarowa w Jabłonicy Polskiej,
- Stacja redukcyjno pomiarowa we Wzdowie.

Gmina Jasienica Rosielna

- Stacja redukcyjno pomiarowa I^o w Jasienicy Rosielnej.

Gmina Nozdrzec

- Stacja redukcyjno pomiarowa I^o zlokalizowana w południowej części wsi Izdebki.

9.1.7. Zaopatrzenie w energię ciepłą

Zaopatrzenie gospodarstw domowych zlokalizowanych na terenach wiejskich Powiatu Brzozowskiego odbywa się z indywidualnych źródeł. Dominują domowe kotłownie c.o. na paliwo stałe: węgiel lub drewno, albo mieszane, rzadziej gazowe.

Na terenie miasta Brzozów występują budynki o łącznej powierzchni ogrzewanej 163 tys. m², których potrzeby ciepłe zaspokajane są poprzez:

- kotłownie lokalne,
- ogrzewanie indywidualne (węglowe, gazowe oraz olejowe).

Obecnie głównym nośnikiem energii na cele grzewcze oraz przemysłowe jest paliwo gazowe (pokrywa 57% potrzeb ciepłych Miasta), na którym oparta jest w większości produkcja ciepła dla odbiorców indywidualnych oraz częściowo w kotłowniach lokalnych i zakładowych. Obecne zapotrzebowanie na ciepło dla zakładów przemysłowych wynosi około 11 MW co stanowi 42% całkowitych potrzeb na terenie miasta. Roczne zużycie ciepła przez zakłady przemysłowe wynosi około 100 TJ czego znaczna część stanowi energia na cele technologiczne (około 65 TJ). Głównym nośnikiem energii na cele przemysłowe jest paliwo gazowe (pokrywa 540% potrzeb ciepłych). Na terenie miasta występują potrzeby ciepłe w zakresie ogrzewania pomieszczeń mieszkalnych, przemysłowych, przygotowania ciepłej wody, wentylacji oraz potrzeb technologicznych, które zaspokajane są poprzez spalanie paliw stałych, gazowych oraz w niewielkim stopniu z wykorzystaniem energii elektrycznej oraz oleju opałowego.

Na terenie gminy Brzozów występują budynki o łącznej powierzchni ogrzewanej 308 tys. m², których potrzeby ciepłe zaspokajane są poprzez ogrzewanie indywidualne (węglowe, gazowe i olejowe).

Zapotrzebowanie na ciepło dla celów grzewczych oraz przygotowanie ciepłej wody w miejscowościach wiejskich gminy określono na około 37 MW. Wynika ono z zapotrzebowania ciepła budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej. Roczne zużycie energii cieplnej wynosi około 256 TJ.

Na terenie miasta występują następujące kotłownie lokalne:

1. Samodzielny Publiczny ZOZ Brzozów, ul. Bielawskiego 19

jeden kocioł wodny typu WEA UNIVEX HV PS 2,0 o mocy 1,8 MWt
jeden kocioł wodny typu HOVAL o mocy 1,9 MWt
dwie wytwornice pary typu WEA 25 SG o mocy 1,8 MWt każda
paliwo podstawowe – gaz ziemny GZ 50
paliwo rezerwowe – olej opałowy

2. „WAFRO” Sp. z o.o. Brzozów, ul. Bielawskiego 1

cztery kotły wodne typu Juban-Gaz o mocy 330 kW każdy
stosowane paliwo – gaz ziemny

3. Szkoła Podstawowa Nr 2 Brzozów, ul. Parkowa 2

dwa kotły wodne „Buderus” typu G605 o mocy 810 kW każdy
stosowane paliwo – gaz ziemny

4. Zakłady Tworzyw Sztucznych „ARTGOS” S.A. Brzozów, ul. Rzeszowska 12

kocioł WR 2,5 o mocy 2,90 MWt
kocioł WR 1,25 o mocy 1,45 MWt
kocioł ESKA o mocy 0,198 MWt
stosowane paliwo – węgiel kamienny

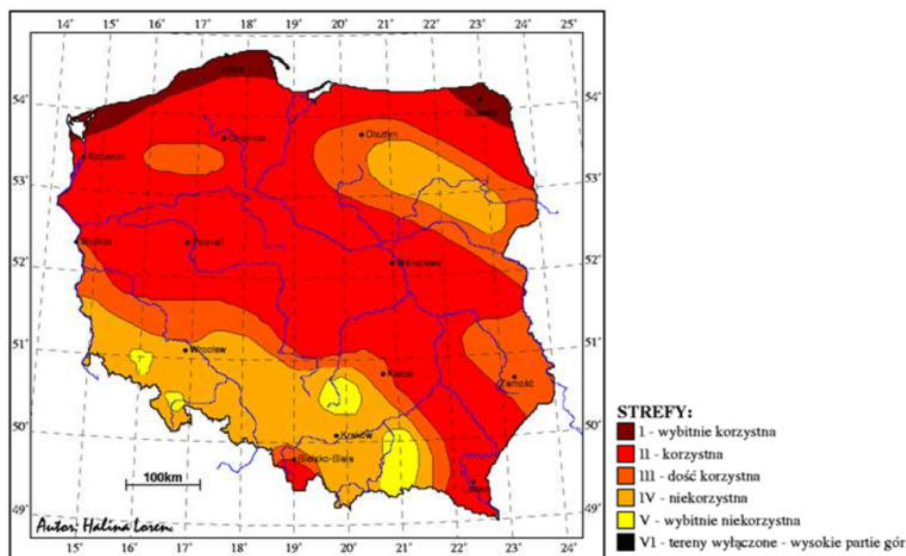
5. „POLIKAT” Sp. z o.o. Brzozów, ul. Witosa 4

kocioł Sugimat o mocy 2327,7 kW
kocioł KMR-35 – o mocy 350 kW
kocioł SZ-50 o mocy 408 kW
stosowane paliwo – odpady drzewne

9.1.8. Odnawialne zasoby energetyczne

Zgodnie z prawem energetycznym, odnawialnym źródłem energii nazywa się źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych.

Energia wiatru

Strefy energetyczne wiatru w Polsce. Mapa opracowana przez prof. H. Lorenc na podstawie danych pomiarowych z lat 1971-2000.

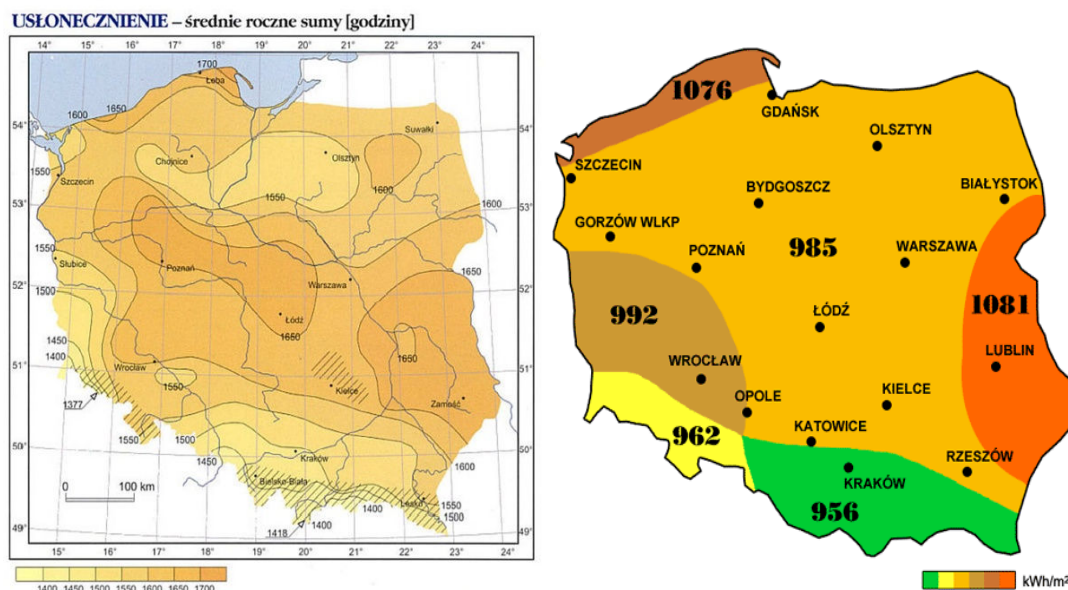
Źródło: PILOTOWY PROGRAM WYKONAWCZY DO STRATEGII ROZWOJU ENERGETYKI ODNAWIALNEJ W ZAKRESIE WZROSTU PRODUKCJI ENERGII ELEKTRYCZNEJ ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ENERGETYKI WIAТРOWEJ NA LATA 2003-2005

Na podstawie mapy wiatrów w Polsce zamieszczonej powyżej można stwierdzić, że teren Powiatu Brzozowskiego posiada korzystne warunki do rozwoju elektrowni wiatrowych.

Energia słoneczna

Średnia roczna ilość energii promieniowania słonecznego: ~ 996 kWh/m² a średnie nasłonecznienie: ~1500h. Ewentualne kroki podejmowane przez indywidualnych inwestorów zmierzające wykorzystania energii odnawialnej powinny być przez popierane przez gminy Powiatu Brzozowskiego, promowane i wspierane organizacyjnie oraz prawnie, gdyż przyczyniają się do poprawy środowiska naturalnego, a ponadto pozwalają gromadzić cenne doświadczenia wytyczające drogi w przyszłość.

Źródło: <http://ogrzewanieelektryczne.blogspot.com/2012/04/nasonecznienie-usonecznienie-staa.html>
<http://www.mae.com.pl/odnawialne-zrodla-energii-energia-sloneczna.html>

Energia geotermalna

Wykorzystanie dla potrzeb energetycznych istniejących złóż geotermalnych występujących w rejonie Brzozowa musi zostać poprzedzone opisaną w załączeniu procedurą. Należy jednak podkreślić, iż koszty związane z wdrożeniem instalacji opartych na złożach geotermalnych (szczególnie koszty wierceń głębokich) są bardzo wysokie. Nie wyklucza to jednak możliwości podejmowania kroków w tym kierunku przez niezależne podmioty gospodarcze oraz działań indywidualnych właścicieli gruntów i nieruchomości w kierunku wykorzystania energii zmagazynowanej w ziemi na niskich głębokościach (poniżej 400 m). Działania takie powinny być przez miasto wspierane ze względu na korzyści dla środowiska naturalnego oraz wdrażanie postępowych technologii, które w przyszłości będą odgrywać coraz większą rolę.

Energia fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek

Przepływające przez teren Powiatu Brzozowskiego rzeki posiadają stosunkowo nieduży teoretyczny potencjał energetyczny. Stosunkowo duże nakłady inwestycyjne na budowę elektrowni wodnej powodują, że celowość ekonomiczna ich budowy szczególnie dla MEW (Małych Elektrowni Wodnych) na rzekach o małych spadkach jest często problematyczna. Koszt jednostkowy budowy MEW, w porównaniu z większymi elektrowniami jest bardzo wysoki. Dlatego też podjęcie decyzji o jej budowie musi być poprzedzone głęboką analizą czynników mających wpływ na jej koszt z jednej strony oraz spodziewanych korzyści finansowych z drugiej.

Energia pozyskiwana z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych

Przy wykorzystaniu plantacji energetycznych (słoma jako odpad lub trawa słoniowa jako typowa plantacja energetyczna) na potrzeby wytwarzania ciepła areał niezbędny do zapewnienia odpowiedniej ilości paliwa w okresie sezonu grzewczego w zależności od wartości opałowej i wilgotności wynosi od 250 do 430 ha dla kotłowni o mocy cieplnej 1 MWth.

Na terenie Powiatu Brzozowskiego zlokalizowanych jest 29 oczyszczalni ścieków i można pozyskiwać biogaz powstały w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków.

9.2. Budżet i inwestycje Powiatu

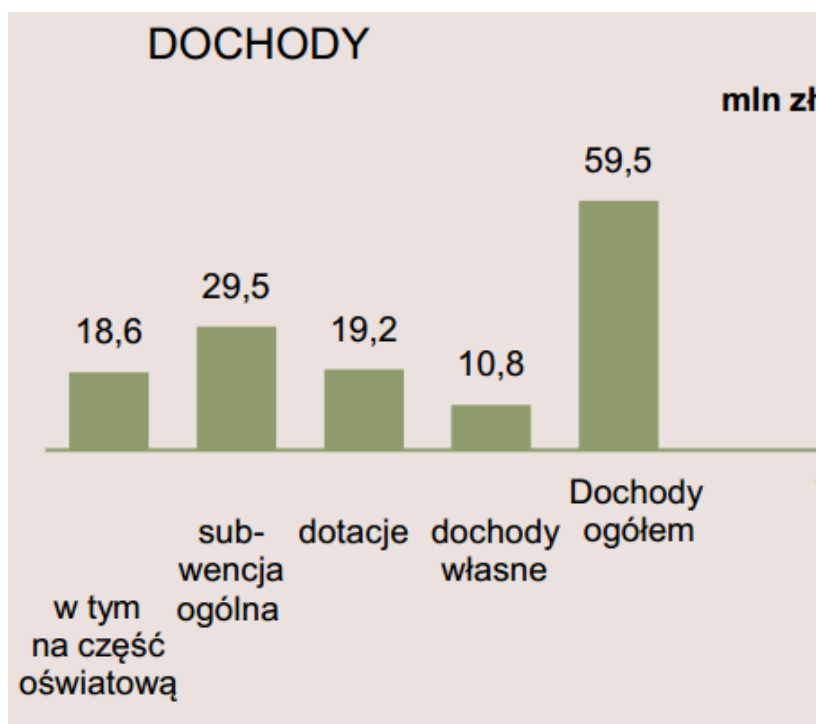
9.2.1. Dochody budżetu Powiatu

Budżet Powiatu Brzozowskiego ilustruje poniższa tabela.

DOCHODY BUDŻETU POWIATU WEDŁUG DZIAŁÓW			
	2010	2012	2013
	w %		
Dochody ogółem	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	1,2	1,7	0,3
Transport i łączność	15,0	14,5	3,3
Gospodarka mieszkaniowa	0,1	0,1	0,1
Administracja publiczna	2,8	2,6	3,5
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	5,6	5,5	5,9
Różne rozliczenia	50,1	49,0	49,8
Oświata i wychowanie	0,2	0,2	1,1
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społ.	10,9	9,6	15,5
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,1	0,1	0,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,1	0,1	0,0
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	–	–	–
Kultura fizyczna ^a	–	–	–
Dochody od osób prawnych i od osób fizycznych	6,9	8,9	9,5
Pozostałe	7,1	7,7	10,9

a W 2010 r. nazwa działu brzmiała „Kultura fizyczna i sport”.

W 2013 r. dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu **spadły o 3,0%** w porównaniu z rokiem poprzednim.

**ŚRODKI W DOCHODACH BUDŻETU POWIATU NA
FINANSOWANIE I WSPÓŁFINANSOWANIE
PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH W 2013 R.**

W 2013 r. dochody gmin na 1 mieszkańca w powiecie
wyniosły **2982 zł**, przy średniej krajowej
wynoszącej **3099 zł**.

34

9.2.2. Wydatki budżetu Powiatu

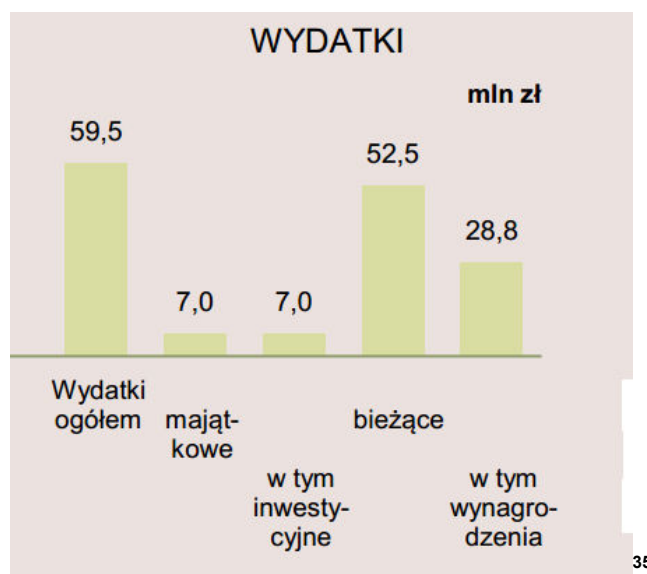
Poniżej zamieszczona tabela prezentuje wydatki budżetu Powiatu Brzozowskiego w latach 2010 – 2013.

³⁴http://rzeszow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_podkarpackie/portrety_powiat%C3%B3w/powiat_brzozowski.pdf

WYDATKI BUDŻETU POWIATU WEDŁUG DZIAŁÓW			
	2010	2012	2013
	w %		
Wydatki ogółem	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	1,2	1,6	0,3
Transport i łączność	27,5	24,2	11,2
Gospodarka mieszkaniowa	0,1	0,0	0,1
Administracja publiczna	10,6	13,0	12,8
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	5,7	5,3	6,0
Różne rozliczenia	–	–	–
Oświata i wychowanie	25,3	27,2	30,9
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społ.	17,3	16,5	23,0
Edukacyjna opieka wychowawcza	3,2	3,4	4,0
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,1	0,0	0,0
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,2	0,2	0,3
Kultura fizyczna ^a	0,1	0,1	0,1
Działalność usługowa	0,6	1,2	1,4
Ochrona zdrowia	7,7	6,7	9,0
Pozostałe	0,6	0,6	0,8

W 2013 r. odnotowano **spadek** wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu o **7,9%** w porównaniu z 2012 r.

³⁵ http://rzeszow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_podkarpackie/portrety_powiat%C3%B3w/powiat_brzozowski.pdf

9.2.3. Inwestycje gminne

Realizowane w ostatnim 7-leciu przez Powiat Brzozowski zadania inwestycyjne wpisywały się w cele strategiczne określone w dokumencie pod nazwą: „Strategia Powiatu Brzozowskiego”. Zadania te - zarówno jednoroczne jak i wieloletnie - umieszczane były w budżecie Powiatu, zatwierdzanym przez Radnych Rady Powiatu.

Najważniejszym źródłem dotacji do realizowanych wówczas inwestycji były środki Unii Europejskiej, pochodzące m.in. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i budżetu państwa. W latach 2007-2013 Powiat Brzozowski zrealizował 3 projekty inwestycyjne o łącznej wartości 11 981 974,13zł, pozyskując dofinansowanie w formie dotacji w kwocie 8 386 527,87 zł, były to:

Program	Nazwa projektu	Czas realizacji	Kwota dofinansowania	Wartość ogółem
Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2007-2013	Przebudowa drogi powiatowej Nr 2021R Barycz - Nozdrzec	2010 rok	3 443 567,12 PLN	4 919 991,60 PLN
Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2007-2013	Przebudowa drogi powiatowej Nr 2046R Krzemienna – Witryłów - Jurowce	2010 rok	3 301 410,28 PLN	4 716 910,42 PLN
Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2007-2013	Przebudowa drogi powiatowej Nr 2014R Dydnia – Krzywe - Końskie	2011 rok	1 641 550,47 PLN	2 345 072,11 PLN
Razem:			8 386 527,87 PLN	11 981 974,13 PLN

Ponadto w latach 2013-2014 zostały przebudowane 2 mosty na łączną kwotę 1 413 445,53 zł.

W kolejnych latach planowane są następujące przebudowy:

Tabela 48. Potrzeby związane z przebudową mostów w latach 2016-2024

Rok	Kwota
2016	1 500 000,00 zł
2017	1 575 000,00 zł*
2018	1 653 750,00 zł*
2019	1 736 437,50 zł*
2020	1 823 259,37 zł*
2021	1 914 422,34 zł*
2022	2 010 143,46 zł*
2023	2 110 650,63 zł*
2024	2 216 183,16 zł*

* zakładany wzrost o 5% w stosunku do roku poprzedniego

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Brzozowie

II. DIAGNOZA JAKOŚCIOWA

Wprowadzenie

Prace nad strategią były prowadzone w formie dwóch warsztatów diagnostyczno-projektowych, na których pracowało łącznie 86 osób reprezentujących partnerów społeczno-gospodarczych Powiatu Brzozowskiego. Praca była realizowana w ramach 3 podzespołów tematycznych:

Podzespół I – do spraw społecznych	<i>Zaspokojenie potrzeb mieszkańców</i>
Podzespół II - do spraw zasobów i potencjałów Powiatu	<i>Potencjał ludzki, Potencjał instytucjonalny, Potencjał ekologiczny, Potencjał techniczny</i>
Podzespół III - do spraw gospodarczych i promocji Powiatu	<i>Gospodarka i promocja Powiatu</i>

Poniżej zamieszczono listę obecności:

8 czerwca 2015 roku

Imię i nazwisko	Instytucja
Podzespół I	
Adam Paczosa	Komenda Powiatowa Policji
Antoni Kolbuch	Szpital Specjalistyczny w Brzozowie
Barbara Kozak	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Brzozowie
Bronisław Przyczynek	Powiatowe Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Brzozowie
Czesław Kędra	Rada Powiatu
Danuta Gwizdała	Oddział Rejonowy PCK w Brzozowie
Dominik Arendarczyk	Rada Powiatu
Edward Mroziak	Dom Pomocy Społecznej w Brzozowie
Ewa Szerszeń	Starostwo Powiatowe
Henryk Kozik	Rada Powiatu
Irena Rapała	Starostwo Powiatowe
Jacek Cetnarowicz	Starostwo Powiatowe
Jan Prejsnar	Zespół Szkół Budowlanych w Brzozowie
Jan Szmyd	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej
Janusz Błyskal	Starostwo Powiatowe
Jerzy Olearczyk	Zespół Szkół Ekonomicznych w Brzozowie
Jerzy Szubra	Starostwo Powiatowe
Marek Szerszeń	Starostwo Powiatowe
Maria Zajdel	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
Marta Śmigiel	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Brzozowie
Piotr Baran,	Starostwo Powiatowe
Piotr Tasz	Starostwo Powiatowe
Stanisław Chrobak	Rada Powiatu
Stanisław Pilszak	Powiatowy Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół
Zofia Forys	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Podzespół II	
Anna Furman	Starostwo Powiatowe w Brzozowie
Edward Rozenbajgier	Zarząd Powiatowego Związku Ochotniczej Straży Pożarnej RP w Brzozowie
Ewa Szerszeń	Starostwo Powiatowe w Brzozowie
Ewa Tabisz	Starostwo Powiatowe w Brzozowie
Grzegorz Krynicki	Starostwo Powiatowe w Brzozowie
Grzegorz Wojtowicz	Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego
Jacek Cetnarowicz	Starostwo Powiatowe w Brzozowie
Jan Szmyd,	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej
Jerzy Szubra	Starostwo Powiatowe w Brzozowie
Józef Kołodziej	Powiatowy Urząd Pracy
Józef Zagrobelny	Gospodarka Komunalna w Brzozowie
Kazimierz Filar	Starostwo Powiatowe w Brzozowie
Kazimierz Tympalski	Zarząd Dróg Powiatowych
Małgorzata Chmiel	Stowarzyszenie Ludzi Twórczych
Piotr Tasz	Starostwo Powiatowe w Brzozowie
Zbigniew Błaż	Starostwo Powiatowe w Brzozowie

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Podzespół III	
Magdalena Pilawska	Starostwo Powiatowe
Mirosław Borek	Firma Handlowa ALTA Brzozów
Jacek Cetnarowicz	Starostwo Powiatowe
Piotr Tasz	Starostwo Powiatowe

18 czerwca 2015 roku

Imię i nazwisko	Instytucja
Podzespół I	
Adam Jajko	Rada Powiatu
Anna Jarema	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nozdrzcu
Anna Kałamucka	Starostwo Powiatowe
Anna Rzepka	Starostwo Powiatowe
Bronisław Przyczynek	Powiatowe Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe Brzozów
Danuta Gwizdała	Oddział Rejonowy PCK w Brzozowie
Edward Mroziak	Dom Pomocy Społecznej w Brzozowie
Irena Rapala	Starostwo Powiatowe
Jacek Cetnarowicz	Starostwo Powiatowe
Jerzy Olearczyk	Zespół Szkół Ekonomicznych w Brzozowie
Józef Kołodziej	Powiatowy Urząd Pracy Brzozów
Józef Rzepka	Komenda Powiatowa Policji w Brzozowie
Marek Ciesielski	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Brzozowie
Marek Szerszeń	Starostwo Powiatowe
Marek Ziobro	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Brzozowie
Maria Cecuła-Zajdel	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
Marzena Nycz	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Domaradzu
Piotr Baran	Starostwo Powiatowe
Renata Czerwińska	Gminny Ośrodek Kultury i Wypoczynku w Haczowie
Sebastian Czech	Starostwo Powiatowe
Stanisław Pilszak	Powiatowy Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Brzozowie
Stanisława Stepek	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Haczowie
Zofia Forys	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Brzozów
Podzespół II	
Czesław Kędra	Rada Powiatu
Grzegorz Krynicki	Starostwo Powiatowe
Grzegorz Wośłowicz	Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Brzozowie
Jacek Cetnarowicz	Starostwo Powiatowe
Józef Kołodziej	Powiatowy Urząd Pracy
Józef Zagrobelny	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Brzozowie
Kazimierz Filar	Starostwo Powiatowe
Kazimierz Tympalski	Zarząd Dróg Powiatowych w Brzozowie
III Podzespół	
Dariusz Golis	Firma „Gedar” Jasienica Rosielna
Edyta Parysz	Urząd Gminy Haczów
Jacek Cetnarowicz	Starostwo Powiatowe
Magdalena Pilawska	Starostwo Powiatowe
Mieczysław Barć	Rada Powiatu
Mieczysław Pajak	Bank PEKAO S.A. w Brzozowie
Piotr Paczkowski	Urząd Miasta Brzozów
Piotr Tasz	Starostwo Powiatowe
Stanisław Chrobak	Rada Powiatu

Konsultanci konsorcjum Res Management s.c. (Brzozów) i ResPulic Sp. z o.o. (Warszawa):

1. Paweł Mentelski	Konsultant, prace analityczne i redakcyjne
2. Jacek Dębczyński	Konsultant i moderator, prace analityczne
3. Tomasz Bartnicki	Konsultant, prace analityczne i redakcyjne

4. Maciej Jednakiewicz	Konsultant, prace analityczne i redakcyjne
5. Justyna Kostecka	Prace analityczne i redakcyjne

Zapisy zawarte w ocenie problemów i analizie SWOT są odzwierciedleniem sposobu widzenia aktualnej sytuacji przez partnerów społeczno-gospodarczych zaproszonych do prac nad Strategią Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015-2024 oraz wynikają z analizy dokumentu Diagnoza ilościowa do Strategii Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015-2024. Analiza ta ma charakter prospektywny. Oznacza to, iż szczególne znaczenie mają te czynniki (problemy), które będą wpływały na sytuację w przyszłości.

W trakcie prac warsztatowych ich uczestnicy zidentyfikowali problemy w następujących zakresach:

- zaspokojenia potrzeb mieszkańców Powiatu;
- potencjału ludzkiego, potencjału instytucjonalnego, potencjału ekologicznego i potencjału technicznego;
- w sferze gospodarczej i promocji Powiatu.

Problem jest tu rozumiany, jako nieakceptowana sytuacja odnosząca się do podmiotu strategii, uniemożliwiająca utrzymanie pożądanego stanu lub osiągnięcie zamierzonych celów/rezultatów. Problem, to także nieakceptowany skutek oddziaływania wewnętrznych lub zewnętrznych czynników rozwojowych.

W rozdziale II przedstawione są problemy określone w podzespołach roboczych dla każdego z zakresów.

Świadomość i rozumienie sytuacji przedstawionej w ocenie problemów i analizie SWOT stanowiły punkt odniesienia do ustalania celów i zadań realizacyjnych oraz miały decydujący wpływ na kształt strategii.

Prezentowana w rozdziałach II i III analiza stanu Powiatu Brzozowskiego ma charakter oceny jakościowej, natomiast opis faktograficzny stanu Powiatu został zaprezentowany w rozdziale I „Diagnoza ilościowa”.

Istotnym uzupełnieniem analizy problemów i analizy SWOT dokonanej przez uczestników warsztatów jest ocena sytuacji Powiatu dokonana w badaniach ankietowych skierowanych do mieszkańców Powiatu Brzozowskiego. Raport z wynikami badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Powiatu w okresie od 18 do 31 maja 2015 roku jest załącznikiem do niniejszej Diagnozy jakościowej.

1. Analiza problemów Powiatu

1.1. Problemy w zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkańców

1.1.1. Edukacja publiczna, w tym kultura fizyczna

Pojęcie „*Edukacja publiczna, w tym kultura fizyczna*” zawiera w sobie m.in. następujące elementy: placówki edukacji, jakość kształcenia, poziom wykształcenia mieszkańców, oferta edukacyjna, czas poświęcony rozwojowi fizycznemu, poziom rozwoju fizycznego, dostęp do różnorodnych form rekreacji i wypoczynku, jakość (poziom rekreacji i wypoczynku).

W zakresie „*Edukacja publiczna, w tym kultura fizyczna*” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- Znaczący odpływ młodzieży do szkół średnich zlokalizowanych poza Powiatem;
- Niepełna oferta edukacyjna na terenie Powiatu;
- Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna;
- Niechęć młodzieży do aktywności fizycznej;
- Niewystarczająco rozwinięta baza sportowa przy szkołach (w szczególności brak boisk przy części szkół oraz brak sali gimnastycznej w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Brzozowie);
- Duży niedostatek lokalnych klubów sportowych z szeroką ofertą dla młodzieży;
- Brak klubów o najwyższym poziomie sportowym;
- Nierozwinięta oferta edukacyjna dla dorosłych (np. w zakresie unikania zagrożeń, edukacja prawna);
- Brakuje edukacji na rzecz zapobiegania uprzedzeń etnicznych, narodowościowych, kulturowych oraz osób z niepełnosprawnościami;
- Nierozwinięta lub mało atrakcyjna oferta czasu wolnego dla dorosłych oraz dzieci i młodzieży (powszechność złych nawyków, np.: spędzania czasu przy komputerze czy TV);
- Słabo wypromowana i rozwinięta oferta edukacji kulturalnej, w szczególności dla dzieci z najbardziej oddalonych miejscowości Powiatu.

1.1.2. Kultura, ochrona dóbr kultury

Pojęcie „*Kultura, ochrona dóbr kultury*” zawiera w sobie następujące elementy: uczestnictwo w kulturze, dostęp do różnorodnej oferty kulturalnej, obiekty zabytkowe, przedmioty kultury materialnej, tradycje, zwyczaje, zdolność do zachowania potencjału kulturowego, upowszechnianie i udostępnianie potencjału kulturowego.

W zakresie „*Kultura, ochrona dóbr kultury*” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- Nierówny dostęp do oferty kulturalnej mieszkańców miejscowości wiejskich i miasta;
- Niewykorzystany potencjał amatorskich zespołów artystycznych;
- Mała promocja lokalnych zabytków;
- Zły stan części obiektów historycznych/zabytkowych (w szczególności obiektów niewpisanych do rejestru zabytków);
- Słabo rozwinięty amatorski ruch artystyczny, w tym dotyczący dzieci w szczególności z najbardziej oddalonych miejscowości;
- Niedostatek masowych imprez kulturalnych o zasięgu Powiatowym lub regionalnym.

1.1.3. Pomoc społeczna, polityka prorodzinna, wspieranie osób niepełnosprawnych

Pojęcie „*Pomoc społeczna, polityka prorodzinna, wspieranie osób niepełnosprawnych*” zawiera w sobie m.in. następujące elementy: opieka nad: osobami starszymi i osobami niedostosowanymi społecznie, matkami, uchodźcami, osobami opuszczającymi zakłady karne itp., prowadzenie ośrodków, infrastruktura pomocy społecznej, zapewnienie trwania i rozwoju rodziny, poszanowanie praw rodziny, w tym prawa do samodzielności ekonomicznej oraz decydowania o wychowaniu dzieci, rodziny dysfunkcyjne, w trudnej sytuacji, zastępcza opieka rodzinna, opieka nad osobami niepełnosprawnymi, dostęp do ośrodków pomocy, infrastruktura pomocy społecznej.

W zakresie „*Pomoc społeczna, polityka prorodzinna, wspieranie osób niepełnosprawnych*” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- Niewystarczająca diagnoza potrzeb osób wymagających opieki i wsparcia;
- Trudności w usamodzielnianiu się wychowanków wychodzących z pieczy zastępczej (w tym placówek opiekuńczo-wychowawczych), osób opuszczających zakłady karne oraz ofiar przemocy w rodzinie;
- Brak zakładu opiekuńczo-leczniczego na terenie Powiatu;
- Niedostateczna oferta opieki dla seniorów (brak domu dziennego pobytu);
- Niewystarczająca oferta rehabilitacji dla dzieci niepełnosprawnych w wieku od 0 do 16 roku życia (niewystarczająca ilość dziennych centrów aktywności).

1.1.4. Zapobieganie zagrożeniom życia i zdrowia ludzi, promocja i ochrona zdrowia

Pojęcie „*Zapobieganie zagrożeniom życia i zdrowia ludzi, promocja i ochrona zdrowia*” zawiera w sobie m.in. następujące elementy: zagrożenia życia, zdrowia, mienia, środowiska, bezpieczeństwa Państwa i utrzymania porządku publicznego, ochrony praw obywatelskich, klęski żywiołowe, zarządzanie kryzysowe.

W zakresie „*Zapobieganie zagrożeniom życia i zdrowia ludzi, promocja i ochrona zdrowia*” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- Niewystarczająca infrastruktura dla funkcjonowania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej;
- Niewystarczająca opieka kardiologiczna dla mieszkańców Powiatu;
- Niedostosowanie części obiektów szpitalnych i ich urządzeń do wymagań określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia;
- Długi czas oczekiwania na przyjęcie pacjentów u lekarzy specjalistów;
- Niedostępna oferta medycyny sportowej;
- Brak opieki medyczno-stomatologicznej w szkołach;
- Niewystarczająca prewencja w zakresie patologii społecznych;
- Brak u dużej części mieszkańców umiejętności w zakresie udzielania pierwszej pomocy.

1.1.5. Porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli

Pojęcie „*Porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli*” zawiera w sobie następujące elementy: zagrożenia przestępczością, zagrożenia spokoju publicznego, zagrożenia związane z ruchem komunikacyjnym, zagrożenia zdarzeniami losowymi.

W zakresie „*Porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli*” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- Niski poziom bezpieczeństwa na drogach zwłaszcza pieszych oraz rowerzystów;
- Bariery w ruchu drogowym (np. niedostatek bezkolizyjnych skrzyżowań dróg);
- Niewystarczająca infrastruktura lokalowa w Komendzie Powiatowej Policji w zakresie przyjmowania klientów, zapewnienia praw ofiarom przestępstw;
- Nerozwinięty system monitoringu miejsc ważnych dla bezpieczeństwa publicznego.

1.1.6. Ochrona praw konsumenta

Pojęcie „*Ochrona praw konsumenta*” zawiera w sobie takie elementy: naruszanie praw i interesów konsumentów.

W zakresie „*Ochrona praw konsumenta*” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- Niewystarczająca świadomość konsumentów w zakresie swoich praw, w szczególności wśród osób starszych.

1.1.7. Obronność

Pojęcie „*obronność*” zawiera w sobie takie elementy: ochrona ludności cywilnej przed niebezpieczeństwami wynikającymi z działań zbrojnych lub klęsk żywiołowych i przewyższanie ich bezpośrednich następstw, zapewnienie warunków koniecznych do przetrwania.

W zakresie „*obronność*” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- Niewystarczające zabezpieczenie przeciwpowodziowe;
- Niska świadomość i wiedza mieszkańców w zakresie postępowania w sytuacjach wszelkich zagrożeń i w sytuacjach kryzysowych.

1.2. Problemy w zakresie potencjałów i zasobów Powiatu

1.2.1. Potencjał ludzki

W skład „*potencjału* ludzkiego” wchodzi: potencjał demograficzny/biologiczny, kwalifikacje zawodowe, postawy społeczne.

W zakresie „*potencjału* ludzkiego” zdiagnozowano następujące problemy:

- Bardzo wysoka stopa bezrobocia (ponad 20%);
- Niski poziom wykształcenia dużej części osób zarejestrowanych jako bezrobotne;
- Brak aktywności osób bezrobotnych na rzecz przekwalifikowania się i poszukiwania zatrudnienia;
- Oferta edukacyjna w dużym stopniu niedopasowana do zapotrzebowania na rynku pracy.

1.2.2. Potencjał instytucjonalny

W ramach „*potencjału instytucjonalnego*” pod uwagę brana jest współpraca z instytucjami pozarządowymi.

W zakresie „*potencjału instytucjonalnego*” zdiagnozowano następujące problemy:

- Niewystarczające środki samorządów lokalnych na wspieranie działalności organizacji pozarządowych;
- Niewystarczający stopień instytucjonalnego przygotowania dużej części organizacji pozarządowych do prowadzenia swojej działalności;
- Duży deficyt wiedzy w zakresie pozyskania środków pomocowych na realizację celów statutowych;
- Nierozwinięta edukacja;
- Niska aktywność dużej części organizacji pozarządowych;
- Słabo rozwinięta współpraca władz samorządowych z organizacjami pozarządowymi.

1.2.3. Potencjał ekologiczny

Potencjał ekologiczny to ochrona środowiska i przyrody, zapobieganie zagrożeniu środowiska, odnawialne źródła energii, świadomość ekologiczna.

W kontekście potencjału ekologicznego zdiagnozowano następujące problemy:

- Niski poziom wiedzy na temat sposobów reagowania w przypadkach zagrożeń środowiskowych;
- Powszechność i społeczne przyzwolenie na zachowania dużej części mieszkańców szkodzących środowisku i ludziom;
- Niski stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

1.2.4. Potencjał techniczny

Potencjał techniczny to drogi publiczne (powiatowe i transport publiczny), utrzymanie powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz administracyjnych, ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa, geodezja, kartografia, kataster, zagospodarowanie przestrzenne i nadzór budowlany, gospodarka wodna.

W ramach potencjału technicznego wskazano następujące problemy:

- Niskie parametry techniczne dróg powiatowych (dotyczy to również dróg gminnych);
- Niska jakość nawierzchni części dróg powiatowych;
- Niewystarczająca ilość zatków autobusowych w ciągach dróg powiatowych;
- Większość obiektów mostowych nie jest dostosowana do aktualnych potrzeb ruchu drogowego;
- Brak chodników w terenach zabudowanych na znaczącej części dróg powiatowych;
- Brak ustalonych granic pasa drogowego większości dróg powiatowych;
- Niedostatek połączeń komunikacji publicznej;
- Niezintegrowany i słabo rozwinięty system transportu publicznego;
- Brak dróg rowerowych w sieci dróg powiatowych;

- Niewystarczająca infrastruktura lokalowa w Komendzie Powiatowej Policji w zakresie przyjmowania klientów, zapewnienia praw ofiarom przestępstw oraz odpowiednich warunków służby policjantów i pracowników;
- Niewystarczająca baza dla funkcjonowania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej - przestarzała strażnica, brak bazy ćwiczebno-szkoleniowej;
- Zbyt mała liczba zbiorników małej retencji;
- Niewystarczające zabezpieczenie przeciwpowodziowe (brak suchych zbiorników retencyjnych, zamulenie rzek, rowów melioracyjnych i cieków wodnych);
- Częściowy brak regulacji rzek;
- Brak ustalonych granic geodezyjnych znacznej części działek;
- Niepełne pokrycie terenu Powiatu numeryczną mapą ewidencyjną i zasadniczą;
- Niewystarczająca dokładność dużej części danych geodezyjnych;
- Nieuregulowany stan prawny części nieruchomości;
- Trudne warunki lokalowe prowadzenia działalności Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego;
- Niewystarczające i zmniejszające się zasoby wód podziemnych nadających się do celów spożywczych;
- Zła jakość wód powierzchniowych do celów gospodarczych i użytkowych mieszkańców.

1.3. Problemy w zakresie gospodarki i promocji

1.3.1. Przedsiębiorczość, rynek pracy, instytucje otoczenia biznesu, polityka gospodarcza i promocja Powiatu

Problemy zgłoszone w zakresie „gospodarki i promocji Powiatu”:

- Bardzo mała liczba średnich i dużych przedsiębiorstw;
- Brak oferty wsparcia doradczego i technicznego dla przedsiębiorstw (np.: inkubatory przedsiębiorczości, specjalna strefa ekonomiczna, inkubatory przedsiębiorczości społecznej, centrum integracji społecznej);
- Bardzo słaba konkurencyjność w zakresie wytwarzanych i oferowanych na terenie Powiatu produktów i usług;
- Niewykorzystany potencjał innowacyjności w przedsiębiorstwach;
- Brak instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości;
- Nierozwinięta promocja gospodarcza Powiatu;
- Niekorzystna struktura wielkości podmiotów gospodarczych działających na terenie Powiatu (dominacja mikroprzedsiębiorstw i samozatrudnienia bez perspektyw rozszerzenia zatrudnienia);
- Rozszerzanie się szarej strefy;
- Oferta edukacyjna w dużym stopniu niedopasowana do zapotrzebowania na rynku pracy;
- Niewystarczające wsparcie ze strony samorządów gminnych dla podmiotów gospodarczych rozpoczynających i prowadzących działalność.

2. Czynniki rozwojowe

2.1. Czynniki rozwojowe w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkańców

W trakcie spotkań warsztatowych uczestnicy identyfikowali czynniki sprzyjające (mocne strony i szanse) oraz niesprzyjające (słabości i zagrożenia) w sferze społecznej Powiatu. Identyfikacja dokonana została odrębnie dla czynników rozwojowych wewnętrznych (mocne strony i słabości), odnoszących się do Powiatu (na które Powiat w dużym stopniu może wpływać) oraz czynników rozwojowych zewnętrznych (szanse i zagrożenia) odnoszących się do otoczenia Powiatu (na które Powiat nie może wpływać lub może wpływać tylko w bardzo ograniczonym stopniu).

Mocne strony Powiatu	Słabości Powiatu
+ Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania „Ziemia Brzozowska”, jako organizacji skupiającej wszystkie samorządy lokalne z terenu Powiatu i wpływającej na zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców; + Dobra i zróżnicowana sieć powiatowych jednostek oświatowych; + Wysoki poziom kształcenia (sukcesy młodzieży osiągane na szczeblu województwa – olimpiady, konkursy, zawody sportowe); + Aktywne funkcjonowanie Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Brzozowie; + Lokalizacja w pobliżu Rzeszowskiego ośrodka akademickiego; + Współpraca szkół z partnerami zagranicznymi; + Wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa na terenie Powiatu; + Jedność kulturowa społeczności lokalnej; + Funkcjonujący amatorski ruch artystyczny; + Organizacja imprez kulturalnych (np. Festiwal Dzieci Gór i Dolin w Niebocku); + Duża ilość obiektów historycznych i zabytkowych; + Wsparcie i solidarność społeczna dla potrzebujących pomocy; + Sukcesywnie modernizowane obiekty szpitala; + Ratownictwo medyczne i podstawowa opieka ambulatoryjna zapewniona na szczeblu Powiatu; + Poradnie specjalistyczne i diagnostyki medycznej dostępne na poziomie Powiatu; + Rozwinięty system pomocy społecznej; + Szeroka gama form wsparcia osób niepełnosprawnych i zagrożonych	– Brak boisk sportowych przy części szkół; – Brak sali gimnastycznej w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Brzozowie; – Niedostatek terenów na rozwój bazy sportowej przy szkołach; – Brak hali sportowej; – Brak stadionu lekkoatletycznego; – Ograniczona sieć ścieżek rowerowych w Powiecie; – Brak atrakcyjnych miejsc rekreacyjnych: ścianki wspinaczkowe, tory krosowe, strzeżone miejsca kąpieliskowe itp.; – Niedostatecznie rozwinięta sieć połączeń komunikacyjnych w Powiecie; – Niedostatek środków finansowych na działalność kulturalną i promocję lokalnych zespołów artystycznych; – Bariera ekonomiczna w dostępie do odpłatnej oferty kulturalnej (ubożenie społeczeństwa); – Niedostateczna liczba animatorów kultury w środowiskach lokalnych; – Zagrożenie wykupu i wywozu najcenniejszych dóbr kultury materialnej poza Powiat; – Bariery w pozyskaniu mieszkań i pracy dla wychowanków wychodzących z pieczy zastępczej, osób opuszczających zakłady karne oraz ofiar przemocy w rodzinie; – Niewystarczające promowanie wolontariatu; – Niewystarczająca edukacja w zakresie umiejętności udzielania pierwszej pomocy; – Niewystarczające środki na ochronę zdrowia z NFZ; – Niewystarczająca edukacja w zakresie praw konsumentów; – Zły stan techniczny dróg lokalnych i wewnętrznych; – Niewystarczające oświetlenie dróg w terenach

wykluczeniem społecznym. + Poszanowanie prawa oraz instytucji porządku publicznego przez społeczność lokalną; + Dobrze przygotowana służba ratownicza w zakresie wykształcenia i wyposażenia technicznego; + Wysoki poziom bezpieczeństwa w Powiecie Brzozowskim w skali województwa i kraju (niski wskaźnik przestępczości); + Systematyczna poprawa infrastruktury drogowej;	zabudowanych; – Brak wydzielonych pasów dla ruchu rowerowego i dróg rowerowych; – Niewystarczająca ilość chodników w miejscowościach przy drogach powiatowych i wojewódzkich; – Niedostatek bezkolizyjnych skrzyżowań dróg; – Zbyt mała liczba zbiorników małej retencji; – Zły stan rowów melioracyjnych; – Częściowy brak regulacji rzek; – Brak suchych zbiorników retencyjnych – Zamulenie rzek, rowów melioracyjnych i innych cieków wodnych; – Niedostatek informacji i wiedzy o tym, jak postępować w sytuacjach zagrożeń i sytuacjach kryzysowych; – Powolne absorbowanie nowych rozwiązań technicznych w edukacji na poziomie szkół średnich; – Niewystarczająca współpraca szkół z pracodawcami w zakresie oferty edukacyjnej; – Zbyt mało zorganizowanych form aktywizacji mieszkańców i sposobów na wspólne spędzanie czasu; – Niewystarczające mechanizmy ochrony dóbr kultury materialnej, krajobrazu kulturowego i zabytkowej architektury na terenie Powiatu; – Ograniczona oferta kulturalna, słaby dostęp do kultury wysokiej; – Ubóstwo społeczne części mieszkańców i nastające zjawisko patologii społecznych; – Zbyt małe środki finansowe na pomoc społeczną; – Niski odsetek osób niepełnosprawnych aktywnych zawodowo, brak wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej niepełnosprawnych; – Duży odsetek mieszkańców utrzymujących się ze źródeł socjalnych; – Rodziny dysfunkcyjne; – Braki w infrastrukturze służby zdrowia i opieki społecznej; – Niewystarczające środki nadziania związane z promocją zdrowia i profilaktyką zdrowotną; – Starzenie się społeczeństwa, zwłaszcza na obszarach wiejskich; – Wzrastająca liczba osób uzależnionych od używek; – Niedostateczne wyposażenie w sprzęt w Komendzie Powiatowej Policji i w Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej;

	– Zagrożenie powodziowe; – Niewystarczające środki finansowe na realizację zadań w/w służbach.
Szanse w otoczeniu	Zagrożenia w otoczeniu
+ Rozwój współpracy międzynarodowej w zakresie wymiany uczniów; + Wzmoczona polityka państwa ukierunkowana na problemy niepełnosprawnych oraz seniorów; + Możliwe większe urynkowanie systemu opieki medycznej; + Duże możliwości rozwoju prywatnych usług medycznych i opiekuńczych; + Rozwój środowiskowych form pomocy społecznej; + Funkcjonujące ulgi podatkowe oraz pomoc dla rodzin; + Możliwość finansowania przedsięwzięć modernizujących bazę zdrowotną ze środków zewnętrznych; + Możliwość pozyskiwania środków w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich; + Moda na aktywny wypoczynek, żywność ekologiczną; + Atrakcje turystyczne w sąsiednich powiatach.	– Niewystarczające środki z budżetu państwa na funkcjonowanie placówek edukacyjno-oświatowych; – Niż demograficzny; – Narastanie patologii społecznych i obniżanie autorytetu szkoły i nauczycieli; – Odływ z terenu Powiatu osób posiadających wysokie kwalifikacje; – Bliskość Rzeszowa – ośrodka regionalnego o atrakcyjnej ofercie życia i pracy - odpływ młodych osób poza Powiat; – Słaby dostęp do finansowania kultury na terenach wiejskich; – Odchodzenie od tzw. kultury wyższej na rzecz niskiej jakości kultury masowej; – Niewystarczające finansowanie świadczeń zdrowotnych w ramach kontraktów z Podkarpackim Oddziałem NFZ; – Odływ lekarzy do dużych ośrodków miejskich i poza granice kraju; – Niskie nakłady na opiekę medyczną w skali kraju; – Napływ przestępczości zorganizowanej; – Patologie społeczne; – Dalsze ubożenie społeczeństwa.

2.2. Czynniki rozwojowe w zakresie potencjałów i zasobów Powiatu

W trakcie spotkań warsztatowych uczestnicy identyfikowali czynniki sprzyjające (mocne strony i szanse) oraz niesprzyjające (słabości i zagrożenia) w sferze zasobów i potencjałów Powiatu. Identyfikacja dokonana została odrębnie dla czynników rozwojowych wewnętrznych (mocne strony i słabości), odnoszących się do Powiatu (na które Powiat w dużym stopniu może wpływać) oraz czynników rozwojowych zewnętrznych (szanse i zagrożenia) odnoszących się do otoczenia Powiatu (na które Powiat nie może wpływać lub może wpływać tylko w bardzo ograniczonym stopniu).

Mocne strony Powiatu	Słabości Powiatu
+ Wystarczająca jak na istniejące warunki ilość środków funduszu pracy skierowanych na aktywizację osób bezrobotnych; + Działający system monitoringu przeciwpowodziowego; + Rosnąca gama kierunków kształcenia oferowanych przez szkoły	– Niewystarczająca liczba podmiotów gospodarczych zainteresowanych zwiększeniem zatrudnienia; – Akceptacja statusu bezrobotnego korzystającego z pomocy społecznej; – Niskie wsparcie władz lokalnych dla organizacji pozarządowych;

+ ponadgimnazjalne na terenie Powiatu; + Znaczny odsetek absolwentów szkół średnich podejmujących studia wyższe; + Rosnący poziom kształcenia; + Dobrze funkcjonujący Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Brzozowie; + Doświadczenia we współpracy z przedsiębiorstwami i organizacjami pozarządowymi w zakresie promocji Powiatu i jego zasobów; + Otwartość samorządu Powiatu na kontakty z innymi samorządami w kraju i zagranicą; + Budowa obwodnicy w Brzozowie; + Dogodne położenie Powiatu z dostępem do dróg krajowych i wojewódzkich; + Gęsta sieć dróg powiatowych; + Systematyczna poprawa infrastruktury drogowej; + Bezpośrednie połączenia autokarowe z wieloma dużymi aglomeracjami miejskimi w kraju i zagranicą; + Podejmowane próby współpracy władz samorządowych z organizacjami pozarządowymi; + Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania „Ziemia Brzozowska”, jako organizacji skupiającej wszystkie samorządy lokalne z terenu powiatu i wpływającej na rozwój ludzi oraz infrastruktury, a także na zwiększanie aktywności lokalnych organizacji.	– Trudność z dostępem do informacji przydatnych dla działalności organizacji pozarządowych; – Ograniczenia terenowe dla lokalizacji dróg rowerowych i chodników; – Utrudnienia ruchu drogowego związane ze wzrostem ruchu indywidualnego; – Zły stan techniczny odcinków dróg wojewódzkich na terenie Powiatu; – Słaba przepustowość dróg powiatowych zwłaszcza dla transportu ciężkiego; – Niedostateczna liczba miejsc parkingowych; – Nieuregulowany stan prawny odpowiedzialności za należyte utrzymanie rowów melioracyjnych i niektórych naturalnych cieków wodnych; – Niewystarczająco rozwinięta komunalna sieć wodociągowa w Powiecie (ograniczony dostęp do wody do celów przeciwpożarowych); – Brak planów zagospodarowania przestrzennego w gminach Powiatu; – Małe możliwości awansu społecznego i zawodowego ludności mieszkańców Powiatu; – Słaba oferta kształcenia ustawicznego i umożliwiającego uzyskiwanie dodatkowych uprawnień i kwalifikacji zawodowych; – Niewielka liczba absolwentów szkół zawodowych uzyskujących świadectwo ukończenia szkoły jednocześnie z uzyskaniem dodatkowych kwalifikacji zawodowych; – Bariery materialne w dostępie do edukacji na poziomie średnim i wyższym; – Istnienie grupy osób wykluczonych cyfrowo; – Niedostatek wykwalifikowanej kadry pedagogicznej zdolnej do nauczania nowoczesnych przedmiotów zawodowych opartych na technologiach cyfrowych i informacyjnych oraz nowoczesnych rozwiązaniach technicznych stosowanych w gospodarce; – Niewystarczająca ilość środków na realizację programów ochrony środowiska; – Niski poziom świadomości społecznej w zakresie ochrony środowiska; – Niewystarczające uzbrojenie terenów w sieć kanalizacyjną w większości gmin Powiatu Brzozowskiego; – Niedostateczna liczba zbiorników małej

	retencji; – Niedostateczna ilość zabezpieczeń przeciwoświsiskowych; – Niedostatecznie uregulowane potoki - brak ochrony gruntów rolnych, leśnych oraz istniejących obiektów trwałych przed powodzią; – Zagęszczenie zabudowy wzdłuż cieków wodnych.
Szanse w otoczeniu	Zagrożenia w otoczeniu
+ Wzrost znaczenia szkolnictwa zawodowego w systemie oświaty; + Możliwość pozyskiwania dodatkowych środków z funduszy UE na rozbudowę bazy dydaktycznej, zajęcia pozalekcyjne i kształcenie ustawiczne mieszkańców; + Możliwość finansowania przedsięwzięć modernizujących bazę zdrowotną ze środków zewnętrznych; + Możliwość pozyskiwania środków na rozwój infrastruktury i potencjału ludzkiego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich; + Rozwój nowoczesnych form edukacji na odległość; + Wsparcie finansowe dla uczniów z rodzin mniej zamożnych; + Nowe możliwości realizowania międzynarodowej współpracy szkół; + Otwartość samorządów na różne formy bilateralnej współpracy; + Większa dbałość o ochronę środowiska naturalnego; + Dostępne źródła energii odnawialnej i niekonwencjonalnej; + Nowe źródła finansowania modernizacji dróg; + Tranzytowe położenie Powiatu.	– Rosnące ryzyko podejmowania i rozwijania działalności gospodarczej; – Wysokie koszty zatrudnienia; – Wysokie koszty usług bankowych; – Mała siła przetargowa osób poszukujących pracę w relacjach z pracodawcami; – Trudna ogólna sytuacja gospodarcza w kraju; – Rosnące obciążenie zadaniami do wykonania na istniejących ograniczonych zasobach lokalowych, rzeczowych i ludzkich Powiatu; – Niski poziom finansowania oświaty; – Niż demograficzny; – Narastanie patologii społecznych i obniżanie autorytetu szkoły i nauczycieli; – Niewystarczająca inicjatywa ze strony zarządców wód na terenie Powiatu w celu ich regulacji; – Niedostateczny monitoring osuwisk; – Wzrost zagrożeń wynikających z rosnącego natężenia ruchu; – Zbyt małe nakłady na modernizację dróg powiatowych i trudny dostęp do źródeł finansowania inwestycji drogowych; – Wysokie koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii.

2.3. Czynniki rozwojowe w zakresie gospodarki i promocji Powiatu

W trakcie spotkań warsztatowych uczestnicy identyfikowali czynniki sprzyjające (mocne strony i szanse) oraz niesprzyjające (słabości i zagrożenia) w sferze gospodarki i promocji Powiatu. Identyfikacja dokonana została odrębnie dla czynników rozwojowych wewnętrznych (mocne strony i słabości), odnoszących się do Powiatu (na które Powiat w dużym stopniu może wpływać) oraz czynników rozwojowych zewnętrznych (szanse i zagrożenia) odnoszących się do otoczenia Powiatu (na które Powiat nie może wpływać lub może wpływać tylko w bardzo ograniczonym stopniu).

Mocne strony Powiatu	Słabości Powiatu
+ Poprawa sytuacji materialnej gospodarstw domowych na wsi (przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w porównaniu do średniej krajowej wynosi 73,7%, tj. 2910,02PLN); + Funkcjonowanie rolnictwa w czystym środowisku naturalnym pozbawionym większych zanieczyszczeń; + Istnienie szlaków, tras i ścieżek turystycznych, pieszych, Nordic Walking i rowerowych; + Sprzyjające warunki naturalne do rozwoju turystyki i wypoczynku; + Działania samorządów gminnych związane z poprawą atrakcyjności inwestycyjnej terenu Powiatu; + Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania „Ziemia Brzozowska”, jako organizacji skupiającej wszystkie samorządy lokalne z terenu Powiatu i wpływającej na rozwój gospodarczy (przedsiębiorczość, turystyka, promocja); + Systematyczna poprawa rozwoju infrastruktury technicznej (drogi, sieć wodno-kanalizacyjna); + Systematyczny rozwój infrastruktury turystycznej i sportowo-rekreacyjnej; + Rzetelność i pracowitość mieszkańców; + Podejmowane próby utworzenia Podstrefy Ekonomicznej w Brzozowie.	- Sezonowy charakter pracy dużej grupy małych przedsiębiorstw; - Słabo rozwinięta współpraca i reprezentacja przedsiębiorców (brak klastrów i organizacji reprezentujących przedsiębiorców poza Cechem Rzemiosł); - Słabo rozwinięta współpraca władz samorządowych z przedsiębiorcami; - Brak spójnej i skutecznej polityki wsparcia przedsiębiorczości w gminach i Powiecie; - Bariera społecznej akceptacji dla niektórych przedsięwzięć gospodarczych (np.: wiatraki, sortownia odpadów komunalnych); - Słaba dostępność komunikacyjna Powiatu; - Niewykorzystany potencjał turystyczny Powiatu; - Nieczytelny wizerunek gospodarczy Powiatu (brak dominujących branż i kierunków rozwoju gospodarczego); - Niewystarczająca współpraca gmin w zakresie wspólnej polityki gospodarczej i promocji; - Brak zachęt do inwestowania na terenie Powiatu; - Niedostateczna liczba instytucji wsparcia biznesu i trudny dostęp do źródeł finansowania inwestycji w przedsiębiorstwach; - Braki w infrastrukturze technicznej utrudniające prowadzenie działalności gospodarczej; - Jeden z najniższych wskaźników przedsiębiorczości w województwie (liczony jako ilość podmiotów wpisanych do rejestru w przeliczeniu na 1000 ludności – 55 podmiotów wpisanych do rejestru na 1000 ludności); - Niski poziom nakładów inwestycyjnych i środków trwałych w przedsiębiorstwach (liczony wskaźnikiem nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca – 432,7 PLN); - Mała liczba przedsiębiorstw na obszarach wiejskich; - Brak strategicznych inwestorów zewnętrznych; - Niekorzystne stosunki hydrologiczne, niedobór wody; - Niskie dochody z rolnictwa, niski wskaźnik siły nabywczej gospodarstw domowych na wsi; - Duże rozdrobnienie gospodarstw i bardzo

	- słabe klasy bonitacji gleb; - Duży odsetek ludności utrzymujący się z niskotowarowego rolnictwa – 41% gospodarstw domowych; - Słabe wykorzystanie gruntów leżących odłogiem pod zalesienia i uprawy roślin energetycznych (biomasa); - Niski poziom aktywności zawodowej ludności w wieku produkcyjnym; - Duża liczba bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych; - Trudna sytuacja na rynku pracy osób po 50 roku życia; - Niedostatecznie rozwinięta ogólnodostępna kompleksowa i spójna gminno-powiatowa oferta turystyczna; - Niewystarczający poziom rozwoju infrastruktury turystycznej; - Niedostateczne finansowanie działań promocyjnych.
Szanse w otoczeniu	Zagrożenia w otoczeniu
+ Nowe możliwości pozyskania kapitału na inwestycje w przedsiębiorstwach; + Nowe formy prowadzenia działalności gospodarczej poprzez Internet; + Funkcjonowanie przedsiębiorstw w ramach jednolitego rynku Unii Europejskiej z wolnym przepływem usług, towarów, kapitału i ludzi; + Rosnąca oferta instytucji i organizacji wsparcia bezrobotnych i aktywizacji rynku pracy; + Nowe możliwości doskonalenia kadr w przedsiębiorstwach; + Dostęp do nowych form aktywizacji bezrobotnych realizowanych w ramach programów Unii Europejskiej; + Wzrost zainteresowania aktywnym wypoczynkiem w środowisku naturalnym; + Zapotrzebowanie na wypoczynek typu „agroturystyka”; + Rosnący ruch przygraniczny; + Atrakcyjny Szlak Architektury Drewnianej przebiegający przez Powiat; + Współpraca Powiatu z partnerami zagranicznymi; + Możliwość włączenia się w krajowe i regionalne programy promocji; + Możliwość rozwijania współpracy gospodarczej z Ukrainą i Słowacją.	- Rosnące ryzyko podejmowania i rozwijania działalności gospodarczej; - Wysokie koszty zatrudnienia; - Wysokie koszty usług bankowych; - Trudna ogólna sytuacja gospodarcza w kraju; - Oddalenie dużych aglomeracji miejskich stanowiących rynek zbytu dla przedsiębiorstw; - Odpływ wykwalifikowanej kadry do pracy w dużych aglomeracjach miejskich i poza granicami kraju; - Funkcjonowanie pomiędzy dwoma większymi terytorialnie i silniejszymi ekonomicznie powiatami sanockim i krośnieńskim, co ma ujemny wpływ na handel, odpływ młodych i przedsiębiorczych osób do tych większych ośrodków miejskich i przenoszenie tam niektórych podmiotów gospodarczych; - Szybszy rozwój dobrej bazy turystycznej w powiatach ościennych; - Atrakcje turystyczne w sąsiednich powiatach; - Duża aktywność konkurencyjnych samorządów w aplikowaniu o środki z programów operacyjnych; - Groźba przejęcia większości środków unijnych przeznaczonych na rozwój przez duże aglomeracje; - Zalew tanimi produktami ze Wschodu; - Niekorzystna polityka fiskalna państwa

	w stosunku do przedsiębiorstw; - Niestabilność prawna - liczne i częste zmiany legislacyjne; - Bariera biurokratyczna w dostępie do środków finansowych wsparcia dla przedsiębiorstw (środki unijne).

III. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU BRZozOWSKIEGO

Prace nad strategią były prowadzone w formie warsztatów diagnostyczno-projektowych, na których pracowało łącznie 86 osób reprezentujących partnerów społeczno-gospodarczych Powiatu Brzozowskiego. Praca była realizowana w 3 podzespołach tematycznych:

Podzespół I – do spraw społecznych	<i>Zaspokojenie potrzeb mieszkańców</i>
Podzespół II - do spraw zasobów i potencjałów Powiatu	<i>Potencjał ludzki, Potencjał instytucjonalny, Potencjał ekologiczny, Potencjał techniczny</i>
Podzespół III - do spraw gospodarczych i promocji Powiatu	<i>Gospodarka i promocja Powiatu</i>

Listy obecności warsztatów zamieszczono w rozdziale II: Diagnoza jakościowa niniejszej strategii.

Konsultanci konsorcjum Res Management s.c. (Brzozów) i ResPulic Sp. z o.o. (Warszawa):

1. Paweł Mentelski	Konsultant, prace analityczne i redakcyjne
2. Jacek Dębczyński	Konsultant i moderator, prace analityczne
3. Tomasz Bartnicki	Konsultant, prace analityczne i redakcyjne
4. Maciej Jednakiewicz	Konsultant, prace analityczne i redakcyjne
5. Justyna Kostecka	Prace analityczne i redakcyjne

1. Wprowadzenie

Powiat jest wspólnotą samorządową tworzoną z mocy prawa przez mieszkańców, w którym splatają się złożone procesy społeczno-gospodarcze przebiegające w środowisku naturalnym i w określonej przestrzeni.

Zaspokajanie potrzeb mieszkańców, rozwijanie infrastruktury technicznej i społecznej, ochrona środowiska naturalnego oraz rozwój gospodarczy warunkowane są wieloma czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi.

Powiat jest instytucją, która jest ustawowo odpowiedzialna za zarządzanie określonym kompleksem przestrzenno-terytorialnym i sferami życia publicznego – za prowadzenie polityki rozwoju. W ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju³⁶ w Art. 2. wskazuje się, że „Przez politykę rozwoju rozumie się zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub **lokalnej**”. W artykule 3 jest mowa o tym, kto ma prowadzić politykę rozwoju. I tak:

- w skali kraju – Rada Ministrów;
- w skali regionu – samorząd województwa;
- w skali lokalnej – samorząd powiatowy i gminny.

Kolejne wskazanie z cytowanej ustawy znajduje się w art. 4. – „**Politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju**”.

Zatem można przyjąć, że strategię rozwoju opracowuje się dla instytucji, które dostarczają usługi publiczne oraz inicjują i wspierają działania związane ze współdziałaniem partnerów społecznych w tych zakresach. Dokumenty takie winny spełniać standardy stosowane przez instytucje zarządzające środkami strukturalnymi UE. Głównymi standardami są: prowadzenie pracy z udziałem partnerów społecznych/interesariuszy oraz zgodność z wymaganiami wynikającymi z metodologii Zarządzania Cyklem Projektu (Project Cycle Management), przyjętej przez Komisję Europejską. Strategie mogą być opracowywane, jako całkowicie nowe lub aktualizacje istniejących dokumentów. W przypadku jednostek samorządu terytorialnego rekomendowane jest opracowywanie strategii zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Strategie rozwoju mają charakter ogólny i są nadrzędne w stosunku do pozostałych dokumentów planistycznych danej instytucji.

Biorąc powyższe pod uwagę władze Powiatu podjęły decyzję o opracowaniu Strategii Rozwoju Powiatu. Od 18 do 31 maja 2015 roku trwały konsultacje społeczne, w czerwcu (8 i 18) 2015 roku odbywały się warsztaty diagnostyczno-projektowe z udziałem mieszkańców, reprezentantów instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w Powiecie.

Przy formułowaniu celów strategicznych uwzględnione zostały występujące uwarunkowania zawarte m.in. w Diagnozie ilościowej i Diagnozie jakościowej sytuacji społeczno-gospodarczej w Powiecie Brzozowskim.

Cele strategiczne dotyczą spraw, co do których Powiat i partnerzy społeczni, każdy w zakresie swoich kompetencji, mogą podejmować autonomiczne działania. Autonomiczność działań oznacza, że Powiat i partnerzy społeczni mają do tego prawo i nie są uwarunkowani decyzjami zewnętrznymi podejmowanymi poza Powiatem.

Proponowane w strategii cele i zadania służące ich realizacji, obejmują wszystkie sfery życia i funkcjonowania Powiatu. W pracach nad strategią wyodrębnione zostały trzy sfery funkcjonowania Powiatu prezentowane poniżej:

1. Sfera społeczna,
2. Sfera potencjałów i zasobów Powiatu,
3. Gospodarka i promocja Powiatu.

Tym samym Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015- 2024 jest dokumentem kierunkowym, swoistą mapą, stanowiącą podstawę do podejmowania skoordynowanych działań przez wszystkich partnerów społecznych Powiatu.

³⁶Dz. U. 2006 Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.

Pozwala to na kompleksowe ujęcie zrównoważonego rozwoju Powiatu. Kompleksowe podejście, będące cechą planowania strategicznego powoduje, iż realizacja tak określonej strategii jest wspólnym zadaniem władz samorządowych i wszystkich partnerów społecznych w Powiecie.

Dokument Strategii Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015- 2024 składa się z następujących elementów (opracowań):

1. **Diagnoza ilościowa sytuacji społeczno-gospodarczej Powiatu Brzozowskiego**
2. **Diagnoza jakościowa sytuacji społeczno-gospodarczej Powiatu Brzozowskiego na lata 2015-2024, wraz z Raportem z wynikami badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Powiatu w dniach od 18 do 31 maja 2015 roku;**
3. **Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015- 2024**
4. **Wdrożenie Strategii Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 – 2024.**

Bardzo ważnym aspektem jest uspołecznienie procesu opracowania i wdrażania strategii przy udziale wszystkich głównych partnerów społecznych.

Dla realizacji strategii niezbędne będzie podejmowanie działań:

- samodzielnych przez władze Powiatu,
- samodzielnych przez podmioty sektora prywatnego,
- samodzielnych przez organizacje pozarządowe,
- indywidualnych przez mieszkańców i ich nieformalne grupy i środowiska,
- wspólnych z udziałem partnerów z różnych sektorów (publicznego, prywatnego i pozarządowego).

Wynika z tego, iż bardzo ważnym, a jednocześnie trudnym zadaniem będzie zaangażowanie wszystkich kluczowych dla rozwoju Powiatu partnerów społecznych. Powodzenie w tym zakresie jest uzależnione od zdolności do wzajemnej komunikacji, radzenia sobie z różnicami interesów poszczególnych partnerów i grup, wspólnego definiowania problemów i celów, a następnie wspólnych przedsięwzięć.

W okresie wdrażania strategii władze Powiatu mogą występować w różnych rolach, w tym jako:

- bezpośredni samodzielny realizator działań,
- inicjator i animator działań,
- uczestnik działań podejmowanych wspólnie z innymi partnerami,
- wspierający organizacyjnie, technicznie i finansowo działania podejmowane przez partnerów lokalnych,
- administrator centrum lokalnej informacji i komunikacji w Powiecie.

Wdrożenie strategii przez władze Powiatu wymaga stosowania operacyjnych narzędzi planistycznych, pozwalających na podjęcie ostatecznych decyzji, które działania i przy jakich zaangażowanych środkach własnych oraz zewnętrznych będą realizowane. Tymi narzędziami władz Powiatu będą:

- wieloletni plan inwestycyjny,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- budżet Powiatu (budżet obywatelski),
- konkretne projekty i programy,
- aplikacje o zewnętrzne źródła dofinansowania,
- polityki szczegółowe Powiatu (stanowiące zbiór spójnych zasad odnoszących się do określonej dziedziny życia/funkcjonowania Powiatu), pozwalające podejmować powtarzalne decyzje według tych samych kryteriów,
- zadania wyznaczane urzędnikom Powiatu i jednostkom podległym Powiatowi.

Planowanie i wdrażanie strategii w opisany powyżej sposób daje szansę świadomego wpływania na długookresowe procesy społeczne, gospodarcze, przyrodnicze i przestrzenne. Pozwoli to na zarządzanie rozwojem w kolejnych kadencjach i ponad występującymi w środowisku lokalnym naturalnymi konfliktami interesów.

2. Założenia strategii

Założenia stanowią warunki brzegowe niezbędne do prawidłowego sformułowania strategii rozwoju i zostały określone na początku jej powstawania.

Założenia dotyczące dokumentu strategii:

1. Perspektywa planowania: **2024 rok**.
2. Decyzje zawarte w strategii rozwoju będą służyły mieszkańcom Powiatu.
3. Strategia będzie najogólniejszym dokumentem planistycznym Powiatu i tym samym będzie nadrzędna w stosunku do pozostałych dokumentów przyjętych przez Władze Powiatu.
4. Strategia będzie spójna z zamierzeniami zewnętrznych dokumentów planistycznych.
5. Zadaniem strategii jest ułatwienie władzom samorządowym utrzymania głównych, długookresowych celów rozwoju Powiatu.
6. Strategia będzie wskazywała zadania wspólne partnerów społecznych.
7. Realizacją strategii będą kierowały władze wykonawcze Powiatu.

Założenia dotyczące procesu pracy nad opracowaniem dokumentu strategii:

1. Strategia opracowywana jest z udziałem przedstawicieli społeczności lokalnej (interesariuszy).

Założenia dotyczące zrównoważonego rozwoju:

Zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska, zrównoważony rozwój oznacza integrację działań politycznych, gospodarczych oraz społecznych, z zachowaniem równowagi i trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.

1. Przygotowanie strategii i jej realizacja będzie uwzględniała zasady zrównoważonego rozwoju.

Termin „zrównoważony rozwój” oznacza:

1. Zachowanie szansy dla przyszłych pokoleń na realizację ich potrzeb.
2. Poszanowanie zasobów ze względu na ich ograniczoność.
3. Harmonizowanie ekologicznych, społecznych i ekonomicznych celów rozwoju.
4. Długookresowe podejście do analizowania, planowania i urzeczywistniania celów rozwoju.

3. Misja Powiatu

Misja to opis wizji Powiatu (najczęściej jednozdaniowy) zawierający główne pola aktywności w przyszłości, stanowiący najogólniejszy cel Powiatu.

Misję Powiatu Brzozowskiego określono w perspektywie do roku 2024.

Powiat Brzozowski, położony na południowo-zachodniej części Pogórza Dynowskiego w środkowym biegu rzeki San, to obszar rozwoju innowacyjnej przedsiębiorczości z zagospodarowanymi terenami inwestycyjnymi oraz rozwiniętą infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną, gdzie kultywuje się bogate tradycje patriotyczno-ludowe i oferuje wysoki poziom nauczania w szkołach

Misja spełnia ważne funkcje w okresie wdrażania strategii, w tym:

- pozwala koncentrować się na priorytetowych, długookresowych celach,
- pozwala planować i koordynować działania partnerów rozwoju lokalnego zgodnie z długookresowymi celami,
- wspiera motywację i integrację mieszkańców, wzmacniając ich identyfikację z Powiatem,
- promuje Powiat w otoczeniu, zwiększa zainteresowanie, w szczególności wobec potencjalnych inwestorów i wobec odbiorców oferty Powiatu.

4. Cele Powiatu Brzozowskiego

4.1. Cele strategiczne

Cele strategiczne określone są do roku 2024 i służą realizacji wizji Powiatu.

Cele strategiczne określają rezultaty o zasadniczym znaczeniu w długiej perspektywie oraz kierunkują działania na rzeczy właściwe dla koncepcji rozwoju Powiatu. Cele strategiczne związane są z decyzjami dotyczącymi utrzymania lub zmiany wykorzystania zasobów Powiatu, w tym również zasobów będących w dyspozycji sektora prywatnego i pozarządowego. Przypisane im **cele operacyjne** wyznaczają kierunki działań, co do przedsięwzięć właściwych dla rozwoju Powiatu.

Cele strategiczne i operacyjne Powiatu powstały na podstawie oceny aktualnej sytuacji uwzględniającej zidentyfikowane w społecznonym procesie pracy problemy i czynniki wewnętrzne wpływające na możliwość rozwoju Powiatu (słabe i mocne strony) oraz zewnętrzne (szanse i zagrożenia w otoczeniu).

Cele strategiczne zostały opracowane w 3 głównych wyznaczonych wcześniej obszarach funkcjonowania Powiatu. Cele strategiczne w podziale na obszary prezentują się następująco:

Obszar: Zaspokojenie potrzeb mieszkańców.

1. Wyższy poziom zaspokojenia potrzeb mieszkańców Powiatu
2. Wysoki poziom bezpieczeństwa środowiskowego i społecznego

Obszar: Potencjały i zasoby Powiatu.

3. Większy stopień wykorzystania zasobów ludzkich na rynku pracy Powiatu,
4. Wyższy poziom rozwoju i skuteczność działania organizacji pozarządowych
5. Poprawa stanu i utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego
6. Lepsza dostępność komunikacyjna i wysoki standard dróg w Powiecie
7. Wyższy poziom zarządzania zasobem geodezyjnym i nadzorem budowlanym

Obszar: Gospodarka i promocja Powiatu.

8. Wyższy poziom wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu

Osiąganie celów w sferze gospodarczej jest zadaniem, które mogą realizować tylko podmioty działające w sferze gospodarczej. Zadania Powiatu dotyczą przede wszystkim tworzenia warunków do działalności gospodarczej, wspierania podmiotów przez odpowiednią politykę i promocję Powiatu. Ważnym elementem wsparcia będą również działania związane z planowaniem przestrzennym i rozwojem infrastruktury technicznej na terenach wykorzystywanych i możliwych do wykorzystania do celów gospodarczych.

Cele strategiczne w sferze gospodarczej powinny wpływać na decyzje podejmowane przez wszystkie podmioty działające w powiecie oraz przyszłych inwestorów zewnętrznych i wewnętrznych.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

4.2. Drzewo celów strategicznych

Misja:

Powiat Brzozowski, położony na południowo-zachodniej części Pogórza Dynowskiego w środkowym biegu rzeki San, to obszar rozwoju innowacyjnej przedsiębiorczości z zagospodarowanymi terenami inwestycyjnymi oraz rozwiniętą infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną, gdzie kultywuje się bogate tradycje patriotyczno-ludowe i oferuje wysoki poziom nauczania w szkołach ponadgimnazjalnych.

Cele strategiczne	Cele operacyjne
1. Wyższy poziom zaspokojenia potrzeb mieszkańców Powiatu	1.1. Zwiększenie liczby młodzieży korzystającej z działalności/oferty klubów sportowych 1.2. Lepsze wykorzystanie istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej 1.3. Rozszerzenie dostępu do edukacji kulturalnej i społecznej 1.4. Rozszerzenie bazy sportowo-rekreacyjnej dla osób niepełnosprawnych 1.5. Rozszerzenie dostępu do oferty edukacyjnej na poziomie szkolnictwa ponadpodstawowego 1.6. Rozszerzenie dostępu do czynnego i biernego uczestnictwa w kulturze na terenie Powiatu 1.7. Zwiększenie stopnia wykorzystania dziedzictwa kulturowego 1.8. Rozwinięta oferta opieki dla seniorów i osób niepełnosprawnych 1.9. Rozszerzenie oferty pomocy dla osób wychodzących z pieczy zastępczej, osób opuszczających zakłady karne oraz ofiar przemocy w rodzinie 1.10. Wyższa jakość i rozszerzony zakres usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną
2. Wysoki poziom bezpieczeństwa środowiskowego i społecznego	2.1. Poprawa warunków funkcjonowania Komendy Powiatowej Straży Pożarnej 2.2. Poprawa stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego 2.3. Poprawa stanu utrzymania rowów melioracyjnych, rzek i cieków wodnych 2.4. Rozszerzenie oferty oraz poprawa jakości usług medycznych 2.5. Poprawa umiejętności zachowania się mieszkańców w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia 2.6. Zmniejszenie poziomu występowania patologii społecznych 2.7. Podniesienie standardu bezpieczeństwa infrastruktury drogowej 2.8. Poprawa warunków funkcjonowania Komendy Powiatowej Policji 2.9. Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego 2.10. Zwiększona świadomość praw konsumenta wśród mieszkańców 2.11. Zwiększenie świadomości i wiedzy mieszkańców w zakresie postępowania w sytuacjach wszelkich zagrożeń i sytuacjach kryzysowych
3. Większy stopień wykorzystania zasobów ludzkich na rynku pracy Powiatu	3.1. Obniżenie poziomu bezrobocia 3.2. Zwiększenie aktywności osób bezrobotnych w zakresie działalności zawodowej 3.3. Lepsze dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

4. Wyższy poziom rozwoju i skuteczność działania organizacji pozarządowych	4.1. Zwiększenie znaczenia i roli organizacji pozarządowych w zaspokojeniu potrzeb i rozwiązywaniu problemów społecznych
5. Poprawa stanu i utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego	5.1. Ograniczenie negatywnych zachowań mieszkańców szkodzących ludziom i środowisku 5.2. Zwiększenie stopnia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE) 5.3. Zwiększona efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej
6. Lepsza dostępność komunikacyjna i wysoki standard dróg w Powiecie	6.1. Poprawa stanu i parametrów technicznych infrastruktury drogowej i mostowej 6.2. Rozwijanie sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu 6.3. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej na obszarze Powiatu
7. Wyższy poziom zarządzania zasobem geodezyjnym i nadzorem budowlanym	7.1. Zwiększenie stopnia kompletności i aktualności danych geodezyjnych 7.2. Zmniejszenie liczby nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym 7.3. Poprawa warunków funkcjonowania Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego
8. Wyższy poziom wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu	8.1. Zwiększenie potencjału gospodarczego Powiatu 8.2. Zwiększenie stopnia innowacyjności przedsiębiorstw w powiecie 8.3. Zwiększenie stopnia wykorzystania potencjału turystycznego Powiatu

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

4.3. Zadania realizacyjne dla poszczególnych celów operacyjnych

Podzespół I: Sfera społeczna	
Cel strategiczny nr 1: Wyższy poziom zaspokojenia potrzeb mieszkańców Powiatu.	
Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
1.1. Zwiększenie liczby młodzieży korzystającej z działalności/oferty klubów sportowych	– Pomoc organizacyjna dla klubów sportowych; – Wspieranie rozszerzenia kadry instruktorów sportowych z różnych dyscyplin; – Wspieranie rozszerzenia oferty sportowej dla młodzieży; – Rozwijanie współpracy transgranicznej z krajami ościennymi w zakresie sportu;
1.2. Lepsze wykorzystanie istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej	– Wspieranie rozszerzenia kadry instruktorów sportowych z różnych dyscyplin; – Wspieranie rozszerzenia oferty sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców; – Realizacja cyklicznych imprez sportowo-rekreacyjnych; – Wspieranie działań na rzecz budowy pełnowymiarowej hali sportowej; – Rozwijanie współpracy transgranicznej z krajami ościennymi w zakresie sportu.
1.3. Rozszerzenie dostępu do edukacji kulturalnej i społecznej	– Rozszerzanie edukacji dla dorosłych w zakresie rozwiązywania problemów społecznych; – Promocja zdrowego trybu życia adresowana do dorosłych oraz do dzieci i młodzieży; – Promocja i rozszerzenie oferty edukacji kulturalnej, w szczególności dla dzieci z najbardziej oddalonych miejscowości.
1.4. Rozszerzenie bazy sportowo-rekreacyjnej dla osób niepełnosprawnych	– Budowa infrastruktury sportowej w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Brzozowie (boisko i sala gimnastyczna); – Dostosowanie bazy sportowo-rekreacyjnej do potrzeb osób niepełnosprawnych.
1.5. Rozszerzenie dostępu do oferty edukacyjnej na poziomie szkolnictwa ponadpodstawowego	– Rozwijanie bazy oświatowej w tym do kształcenia praktycznego; – Uruchamianie nowych kierunków i profili kształcenia; – Dostosowywanie istniejących kierunków do potrzeb rynku pracy; – Współpraca szkół i przedsiębiorstw w zakresie programu i praktyk uczniów szkół zawodowych; – Aktywne pozyskiwanie i rekrutacja uczniów; – Zwiększanie dostępności usług towarzyszących edukacji (zakwaterowanie, dojazd, stypendia itp.); – Umożliwianie nauczycielom i wychowawcom podnoszenia kwalifikacji zawodowych; – Systematyczne doposażanie szkół w nowoczesny sprzęt dydaktyczny (specjalistyczne pracownie);

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

	– Modernizowanie i unowocześnianie bazy lokalowej szkół i placówek oświatowych; – Angażowanie kadry szkół i uczniów w działania na rzecz lokalnej społeczności (udział w projektach, imprezach lokalnych itp.), wspieranie własnych inicjatyw szkół i uczniów; – Wspieranie inicjatyw przygotowania i realizacji projektów prorozwojowych; – Współpraca szkół z urzędami pracy, uczelniami wyższymi oraz innymi instytucjami na rzecz udoskonalania oferty edukacyjnej szkół; – Zwiększenie nacisku na praktyczną naukę języków obcych m.in. poprzez zwiększanie liczby lekcji, organizowanie wymian międzynarodowych, zatrudnianie native speakerów i inne działania; – Zintensyfikowanie działań promujących ofertę edukacyjną Powiatu w otoczeniu.
1.6. Rozszerzenie dostępu do czynnego i biernego uczestnictwa w kulturze na terenie Powiatu	– Wspieranie lokalnych animatorów kultury; – Wspieranie amatorskiego ruchu artystycznego; – Organizacja imprez masowych o zasięgu powiatowym i regionalnym; – Promowanie wydarzeń kulturalnych; – Zwiększanie bezpłatnego dostępu do oferty kulturalnej; – Rozwijanie współpracy transgranicznej z krajami ościennymi w zakresie kultury.
1.7. Zwiększenie stopnia wykorzystania dziedzictwa kulturowego	– Wspieranie renowacji obiektów historycznych i zabytkowych; – Promowanie lokalnych zabytków i miejsc historycznych; – Prowadzenie działań na rzecz zachowania i promowania dziedzictwa kulturowego; – Rozwijanie współpracy transgranicznej z krajami ościennymi w zakresie kultury; – Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w ofercie produktów turystycznych; – Współpraca z Lokalną Grupą Działania „Ziemia Brzozowska” w zakresie rozwoju turystyki oraz oferty kulturalnej.
1.8. Rozwinięta oferta opieki dla seniorów i osób niepełnosprawnych	– Utworzenie domu dziennego pobytu dla seniorów; – Utworzenie zakładu opiekuńczo-leczniczego; – Podejmowanie działań na rzecz przełamывania barier międzypokoleniowych i wykorzystania potencjału seniorów; – Podejmowanie działań na rzecz zwiększania aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych; – Wspieranie rodzin opiekujących się osobami niepełnosprawnymi – zwiększanie dostępu do opieki i rehabilitacji; – Współpraca z organizacjami pozarządowymi, prowadzenie wolontariatu w zakresie opieki;

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

	– Tworzenie oferty aktywizującej osoby starsze/niepełnosprawne; – Likwidowanie barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej oraz przestrzeniach publicznych; – Tworzenie nowych dziennych centrów aktywności; – Promowanie oferty dziennych centrów aktywności.
1.9. Rozszerzenie oferty pomocy dla osób wychodzących z pieczy zastępczej, osób opuszczających zakłady karne oraz ofiar przemocy w rodzinie	– Wspieranie tworzenia mieszkań socjalnych i chronionych; – Wspieranie aktywizacji zawodowej osób wychodzących z pieczy zastępczej, osób opuszczających zakłady karne oraz ofiar przemocy w rodzinie oraz promowanie oferty pomocy; – Inicjowanie i organizowanie grup wsparcia psychologicznego dla osób wychodzących z pieczy zastępczej, osób opuszczających zakłady karne oraz ofiar przemocy w rodzinie.
1.10. Wyższa jakość i rozszerzony zakres usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną	– Systematyczna poprawa funkcjonalności i dojrzałości usług publicznych, – Integrowanie usług, – Rozwój infrastruktury informatycznej starostwa, – Wsparcie systemów elektronicznego zarządzania dokumentacją, podpisu elektronicznego, rejestrów publicznych, rozwój aplikacji i systemów bazodanowych; – Realizacja przedsięwzięć z zakresu udostępniania informacji (np. cyfryzacja i udostępnianie zasobów, rozwój repozytoriów cyfrowych wraz z infrastrukturą dla bezpiecznego przechowywania udostępnianych zasobów).
Cel strategiczny nr 2: Wysoki poziom bezpieczeństwa środowiskowego i społecznego.	
Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
2.1. Poprawa warunków funkcjonowania Komendy Powiatowej Straży Pożarnej	– Budowa nowej strażnicy i bazy ćwiczebno-szkoleniowej; – Zwiększenie działalności informacyjnej i prewencyjnej w zakresie ochrony przeciwpożarowej.
2.2. Poprawa stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego	– Wspieranie budowy i utrzymania zbiorników małej retencji; – Utrzymanie wysokiej gotowości instytucjonalnej i społecznej do reagowania w sytuacjach zagrożenia powodziowego.
2.3. Poprawa stanu utrzymania rowów melioracyjnych, rzek i cieków wodnych	– Wspieranie działań na rzecz właściwego utrzymania rowów melioracyjnych; – Zabieganie o uregulowanie prawne odpowiedzialności za utrzymanie rowów melioracyjnych; – Wspieranie działań na rzecz regulacji rzek i cieków wodnych.
2.4. Rozszerzenie oferty oraz poprawa jakości usług medycznych	– Utworzenie samodzielnego oddziału kardiologicznego w szpitalu w Brzozowie;

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

	– Tworzenie gabinetów opieki medyczno-stomatologicznej w szkołach; – Dostosowywanie części obiektów szpitalnych i ich urządzeń do wymagań określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia; – Wspieranie powstania usług medycyny sportowej w Powiecie; – Wdrażanie programów zdrowotnych dot. chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu; – Wdrażanie programów zdrowotnych służących wspieraniu aktywności zawodowej.
2.5. Poprawa umiejętności zachowania się mieszkańców w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia	– Upowszechnianie edukacji w zakresie udzielania pierwszej pomocy; – Promowanie wiedzy z zakresu udzielania pierwszej pomocy.
2.6. Zmniejszenie poziomu występowania patologii społecznych	– Podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym; – Monitorowanie i badanie nasilenia zjawisk patologii społecznych w poszczególnych jej rodzajach.
2.7. Podniesienie standardu bezpieczeństwa infrastruktury drogowej	– Opracowanie projektów technicznych na przebudowy dróg powiatowych; – Systematyczna przebudowa dróg powiatowych; – Opracowanie projektów technicznych obiektów mostowych; – Przebudowa istniejących i budowa nowych obiektów mostowych; – Budowa mostu na rzece San łączącego Powiat Brzozowski z powiatami przemyskim i sanockim; – Pozyskiwanie terenów na wydzielenie ruchu pieszego przy drogach powiatowych i gminnych; – Współpraca z samorządami gminnymi i innymi właścicielami terenów przy planowaniu i realizacji inwestycji dotyczących budowy chodników dla pieszych; – Promowanie wykorzystanie energooszczędnych systemów oświetlenia dróg i przestrzeni publicznych; – Pozyskiwanie terenów na wydzielenie ruchu rowerowego; – Współpraca z samorządami gminnymi i innymi właścicielami terenów przy planowaniu i realizacji inwestycji dotyczących ścieżek rowerowych.
2.8. Poprawa warunków funkcjonowania Komendy Powiatowej Policji	– Rozbudowa bazy lokalowej Komendy Powiatowej Policji.
2.9. Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego	– Utworzenie systemu monitoringu miejsc ważnych dla bezpieczeństwa publicznego; – Promowanie idei współdziałania mieszkańców w diagnozowaniu i przeciwdziałaniu zagrożeniom bezpieczeństwa publicznego.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

2.10. Zwiększona świadomość praw konsumenta wśród mieszkańców	– Promowanie wiedzy z zakresu ochrony praw konsumenta.
2.11. Zwiększenie świadomości i wiedzy mieszkańców w zakresie postępowania w sytuacjach wszelkich zagrożeń i sytuacjach kryzysowych	– Rozbudowa i unowocześnienie systemu alarmowania i ostrzegania o zagrożeniach; – Zwiększanie skuteczności działań informacyjnych w zakresie; postępowania w sytuacjach wszelkich zagrożeń i sytuacjach kryzysowych.

Podzespół II: Potencjał ludzki i rynek pracy

Cel strategiczny nr 3: Większy stopień wykorzystania zasobów ludzkich na rynku pracy Powiatu

Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
3.1. Obniżenie poziomu bezrobocia	– Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców; – Współdziałanie z samorządami gminnymi w zakresie pozyskiwania inwestorów i wspierania przedsiębiorczości; – Współdziałanie z gminami Powiatu na rzecz utworzenia podstrefy ekonomicznej; – Zwiększanie pozyskiwania środków na podejmowanie działań przeciwdziałających bezrobociu; – Realizacja programów/projektów aktywizacji zawodowej; – Wdrażanie programów zdrowotnych służących wspieraniu aktywności zawodowej; – Realizacja programów aktywizacji społeczno-zawodowej; – Włączanie osób niepełnosprawnych w zajęcia na rzecz aktywizacji zawodowej.
3.2. Zwiększenie aktywności osób bezrobotnych w zakresie działalności zawodowej	– Utworzenie Centrum Integracji Społecznej; – Inicjowanie i organizowanie grup wsparcia psychologicznego dla osób długotrwale bezrobotnych – Współpraca z samorządami gminnymi w zakresie rekrutacji bezrobotnych do udziału w programach rynku pracy; – Realizacja programów/projektów aktywizacji zawodowej; – Wdrażanie programów zdrowotnych służących wspieraniu aktywności zawodowej.
3.3. Lepsze dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy	– Podjęcie działań celem odbudowy szkolnictwa zawodowego; – Podejmowanie współpracy placówek edukacji zawodowej z przedsiębiorstwami.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

	– Wspieranie działań na rzecz dostępności doradztwa zawodowego dla uczniów kończących gimnazja
Podzespół II: Sfera potencjałów i zasobów Powiatu - współpraca z organizacjami pozarządowymi	
Cel strategiczny nr 4: Wyższy poziom rozwoju i skuteczność działania organizacji pozarządowych.	
Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
4.1. Zwiększenie znaczenia i roli organizacji pozarządowych w zaspokojeniu potrzeb i rozwiązywaniu problemów społecznych	– Udzielanie pomocy technicznej organizacjom pozarządowym w tym pozyskiwaniu środków pomocowych na działania statutowe; – Podejmowanie działań edukacyjnych dotyczących uruchamiania i prowadzenia organizacji pozarządowych; – Popularyzowanie wiedzy nt. możliwości prowadzenia działalności/aktywności społecznej w ramach organizacji pozarządowych; – Zwiększenie zakresu współpracy władz samorządowych i organizacji pozarządowych; – Prezentacja dobrych praktyk, promocja działań, sukcesów organizacji pozarządowych; – Realizacja projektów partnerskich z udziałem organizacji pozarządowych; – Współpraca z Lokalną Grupą Działania „Ziemia Brzozowska” w zakresie aktywizacji organizacji pozarządowych.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Podzespół II: Sfera potencjałów i zasobów Powiatu - potencjał ekologiczny

Cel strategiczny nr 5: Poprawa stanu i utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego.

Cele operacyjne		Zadania realizacyjne
5.1.	Ograniczenie negatywnych zachowań mieszkańców szkodzących ludziom i środowisku	– Zwiększanie skuteczności egzekwowania prawa w zakresie ochrony środowiska w stosunku do osób i instytucji, które je naruszają; – Promowanie zachowań proekologicznych wśród mieszkańców.
5.2.	Zwiększenie stopnia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE)	– Promowanie możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii przyjaznych dla człowieka i środowiska; – Wykorzystywanie OZE w obiektach Powiatowych.
5.3.	Zwiększona efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej	– Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Podzespół II: Sfera potencjałów i zasobów Powiatu - potencjał techniczny	
Cel strategiczny nr 6: Lepsza dostępność komunikacyjna i wysoki standard dróg w powiecie.	
Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
6.1. Poprawa stanu i parametrów technicznych infrastruktury drogowej i mostowej	– Opracowanie projektów technicznych na przebudowy dróg powiatowych; – Systematyczna przebudowa dróg powiatowych; – Opracowanie projektów technicznych obiektów mostowych; – Przebudowa istniejących i budowa nowych obiektów mostowych; – Budowa mostu na rzece San łączącego Powiat Brzozowski z powiatami przemyskim i sanockim; – Pozyskiwanie terenów na wydzielenie ruchu pieszego przy drogach powiatowych i gminnych; – Współpraca z samorządami gminnymi i innymi właścicielami terenów przy planowaniu i realizacji inwestycji dotyczących budowy chodników dla pieszych; – Promowanie wykorzystanie energooszczędnych systemów oświetlenia dróg i przestrzeni publicznych.
6.2. Rozwijanie sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu	– Pozyskiwanie terenów na wydzielenie ruchu rowerowego; – Współpraca z samorządami gminnymi i innymi właścicielami terenów przy planowaniu i realizacji inwestycji dotyczących ścieżek rowerowych.
6.3. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej na obszarze Powiatu	– Cykliczne badanie potrzeb komunikacyjnych na terenie Powiatu; – Stała współpraca samorządu powiatowego z samorządem województwa i samorządami ościennymi w planowaniu i realizacji połączeń komunikacyjnych w systemie transportu publicznego.
Podzespół II: Sfera potencjałów i zasobów Powiatu - potencjał techniczny	
Cel strategiczny nr 7: Wyższy poziom zarządzania zasobem geodezyjnym i nadzorem budowlanym.	
Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
7.1. Zwiększenie stopnia kompletności i aktualności danych geodezyjnych	– Pozyskiwanie środków na realizację prac geodezyjnych obejmujących aktualizację danych i rozbudowę numerycznych baz danych; – Realizacja prac geodezyjnych obejmujących aktualizację danych i rozbudowę numerycznych baz danych.
7.2. Zmniejszenie liczby nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym	– Monitorowanie stanu prawnego nieruchomości; – Prowadzenie działań informacyjnych wobec władających nieruchomościami

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

	- o nieuregulowanym stanie prawnym; – Kontynuowanie działań na rzecz uregulowania stanu prawnego nieruchomości będących we władaniu Powiatu.
7.3. Poprawa warunków funkcjonowania Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego	– Zwiększenie powierzchni lokalowej na cele biurowe, obsługi klientów i archiwizacji dokumentów.

Podzespół III: Gospodarka i promocja Powiatu

Cel strategiczny nr 8: Wyższy poziom wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu.

Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
8.1. Zwiększenie potencjału gospodarczego Powiatu	– Prowadzenie działań na rzecz integracji wszystkich szczebli samorządu lokalnego w celu wypracowania wspólnej polityki rozwoju gospodarczego Powiatu; – Wspieranie przedsięwzięć gospodarczych z udziałem wielu partnerów, np.: inicjowanie i tworzenie klastrów, utworzenie podstrefy ekonomicznej oraz inkubatora przedsiębiorczości; – Wspieranie rozwoju samorządu gospodarczego; – Prowadzenie działań informacyjnych i doradczych w zakresie możliwości pozyskiwania środków na rozwój firm; – Współpraca z Lokalną Grupą Działania „Ziemia Brzozowska” w zakresie rozwoju przedsiębiorczości; – Inwentaryzacja i klasyfikacja terenów dostępnych pod inwestycje; – Prowadzenie z samorządami gminnymi promocji gospodarczej Powiatu, w tym w zakresie przyciągania inwestorów.
8.2. Zwiększenie stopnia innowacyjności przedsiębiorstw w Powiecie	– Organizowanie tematycznych wyjazdów studyjnych; – Promowanie innowacji; – Pomoc techniczna w pozyskiwaniu środków finansowych na przedsięwzięcia innowacyjne; – Organizowanie wyjazdów na targi i konferencje tematyczne.
8.3. Zwiększenie stopnia wykorzystania potencjału turystycznego Powiatu	– Opracowanie koncepcji turystycznego rozwoju Powiatu – Rozwijanie oferty turystycznej Powiatu; – Promocja walorów i oferty turystycznej Powiatu; – Wspieranie rozwoju instytucjonalnych form współpracy uczestników branży

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

---

	turystycznej (np. klaster turystyczny, lokalna organizacja turystyczna); – Współpraca z Lokalną Grupą Działania „Ziemia Brzozowska” w zakresie rozwoju turystyki i rekreacji; – Tworzenie systemu informacji turystycznej w ramach współpracy Powiatu z gminami i branżą turystyczną.

4.4. Lista dokumentów Powiatu o znaczeniu strategicznym

Poniższe dokumenty warunkują skuteczną realizację Strategii Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015- 2024. Dokumenty te są planami i programami realizacyjnymi Strategii a część z nich ustanawia warunki do działania oraz określa, jakie zachowania są zgodne z celami Strategii dla uczestników życia społecznego i gospodarczego.

Tytuł
Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Brzozowskiego na lata 2004-2015: Tom I: Powiatowy Program Ochrony Środowiska Tom II: Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami
Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

4.5. Ocena zgodności strategii z dokumentami zewnętrznymi

Analiza spójności *Strategii Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015- 2024* jest niezwykle ważna gdyż pozwoli właściwie wpasować dokument w istniejący na poziomie regionalnym zewnętrzny dokument planistyczny, jakim jest *Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2020* (aktualizacja) – sierpień 2013 r.

Przyjęta Strategia wskazuje na cztery podstawowe obszary tj.:

- „Konkurencyjna i Innowacyjna Gospodarka”,
- „Kapitał Ludzki i Społeczny”,
- „Sieć Osadnicza”,
- „Środowisko i Energetyka”,

na których w pierwszej kolejności koncentrować się będą działania samorządu województwa. Zakładane w programach operacyjnych formy interwencji zewnętrznej kierowane do wskazanych wyżej obszarów służyć będą wzmocnieniu przewag konkurencyjnych i niwelowaniu barier rozwojowych, a tym samym zmniejszeniu nadmiernych dysproporcji wewnątrz regionu w poziomie społeczno-gospodarczego rozwoju. Konsekwencją tych działań w okresie wyznaczonym przez Strategię będzie wzmocnienie konkurencyjności regionu w stosunku do innych, bardziej rozwiniętych obszarów kraju, a także UE.

1. Przyjęta metoda oceny

Ocenę zgodności dokonano metodą ekspercką w odniesieniu do celów zawartych w porównywanych ze sobą dokumentach.

W celu dokonania oceny do porównań przyjęto skalę czterostopniową, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego;

1 – oznacza niską zgodność/integralności celów;

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów;

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

W poniższej tabeli ujęto ocenę stopnia zgodności/integralności celów strategii z zapisami dokumentu porównywanego. Stopień zgodności w ramach każdego z celów głównych dokumentu porównywanego został następnie podsumowany punktacją łączną, której maksymalna wysokość jest zmienna i jest zależna od ilości celów pochodzących z dokumentu porównywanego.

2. Układ wniosków wynikających z oceny zgodności celów

W układzie tabelarycznym zawarto całościową ocenę stopnia zgodności *Strategii Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015- 2024* z zapisami dokumentu *Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2020* (aktualizacja) – sierpień 2013 r.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Ocena zgodności celów:

Cele Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020			Cele Strategii Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015- 2024		Ocena zgodności
			Cele strategiczne	Cele operacyjne	
KONKURENCYJNA I INNOWACYJNA GOSPODARKA	Cel 1 Rozwijanie przewag regionu w oparciu o kreatywne specjalizacje jako przejaw budowania konkurencyjności krajowej i międzynarodowej	Priorytet 1.1. Przemysł Cel: Przemysł nowoczesnych technologii wzmacniający konkurencyjność regionalnej gospodarki	3. Większy stopień wykorzystania zasobów ludzkich na rynku pracy Powiatu	3.3 Lepsze dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy	3
			5. Poprawa stanu i utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego	5.2 Zwiększenie stopnia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE)	
			8. Wyższy poziom wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu	8.1 Zwiększenie potencjału gospodarczego Powiatu 8.2 Zwiększenie stopnia innowacyjności przedsiębiorstw w Powiecie 8.3 Zwiększenie stopnia wykorzystania potencjału turystycznego Powiatu	
		Priorytet 1.2. Nauka, badania i szkolnictwo wyższe Cel: Rozwój konkurencyjnego szkolnictwa wyższego i sfery badawczo-rozwojowej jako kluczowych czynników stymulujących rozwój regionu	Nie dotyczy	Nie dotyczy	-

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY	Cel 2 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego jako czynników: innowacyjności regionu oraz poprawy poziomu życia mieszkańców	Priorytet 1.3. Turystyka Cel: Budowa konkurencyjnej, atrakcyjnej oferty rynkowej opartej na znacznym potencjale turystycznym regionu	1. Wyższy poziom zaspokojenia potrzeb mieszkańców Powiatu	1.1 Zwiększenie liczby młodzieży korzystającej z działalności/oferty klubów sportowych 1.2 Lepsze wykorzystanie istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej 1.4 Rozszerzenie bazy sportowo-rekreacyjnej dla osób niepełnosprawnych 1.6 Rozszerzenie dostępu do czynnego i biernego uczestnictwa w kulturze na terenie Powiatu 1.7 Zwiększenie stopnia wykorzystania dziedzictwa kulturowego	3
			6. Lepsza dostępność komunikacyjna i wysoki standard dróg w Powiecie	6.1 Poprawa stanu i parametrów technicznych infrastruktury drogowej i mostowej 6.2 Rozwijanie sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu 6.3 Zwiększenie dostępności komunikacyjnej na obszarze Powiatu	
			8. Wyższy poziom wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu	8.3 Zwiększenie stopnia wykorzystania potencjału turystycznego Powiatu	
		Priorytet 1.4. Rolnictwo Cel: Poprawa konkurencyjności sektora rolno – spożywczego	8. Wyższy poziom wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu	8.1 Zwiększenie potencjału gospodarczego Powiatu 8.2 Zwiększenie stopnia innowacyjności przedsiębiorstw w Powiecie	1
		Priorytet 1.5. Instytucje otoczenia biznesu Cel: Rozwój przedsiębiorczość poprzez ofertę instytucji otoczenia biznesu	4. Wyższy poziom rozwoju i skuteczność działania organizacji pozarządowych	4.1 Zwiększenie znaczenia i roli organizacji pozarządowych w zaspokojeniu potrzeb i rozwiązywaniu problemów społecznych	1
		Priorytet 2.1. Edukacja Cel: Dostosowanie systemu edukacji do aktualnych potrzeb i wyzwań przyszłości	1. Wyższy poziom zaspokojenia potrzeb mieszkańców Powiatu	1.3 Rozszerzenie dostępu do edukacji kulturalnej i społecznej 1.5 Rozszerzenie dostępu do oferty edukacyjnej na poziomie szkolnictwa ponadpodstawowego	3
			3. Większy stopień wykorzystania zasobów	3.3 Lepsze dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy	

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

			ludzkich na rynku pracy Powiatu		
	Priorytet 2.2. Kultura i dziedzictwo kulturowe Cel: Rozwinięty i efektywnie wykorzystany potencjał kulturowy regionu	1. Wyższy poziom zaspokojenia potrzeb mieszkańców Powiatu	1.3 Rozszerzenie dostępu do edukacji kulturalnej i społecznej 1.6 Rozszerzenie dostępu do czynnego i biernego uczestnictwa w kulturze na terenie Powiatu 1.7 Zwiększenie stopnia wykorzystania dziedzictwa kulturowego	3	
		8. Wyższy poziom wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu	8.3 Zwiększenie stopnia wykorzystania potencjału turystycznego Powiatu		
	Priorytet 2.3. Społeczeństwo obywatelskie Cel: Wzmocnienie podmiotowości obywateli, rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie ich wpływu na życie publiczne	1. Wyższy poziom zaspokojenia potrzeb mieszkańców Powiatu	1.1 Zwiększenie liczby młodzieży korzystającej z działalności/oferty klubów sportowych 1.2 Lepsze wykorzystanie istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej 1.3 Rozszerzenie dostępu do edukacji kulturalnej i społecznej 1.6 Rozszerzenie dostępu do czynnego i biernego uczestnictwa w kulturze na terenie Powiatu 1.7 Zwiększenie stopnia wykorzystania dziedzictwa kulturowego	3	
		3. Większy stopień wykorzystania zasobów ludzkich na rynku pracy Powiatu	3.2 Zwiększenie aktywności osób bezrobotnych w zakresie działalności zawodowej 3.3 Lepsze dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy		
		4. Wyższy poziom rozwoju i skuteczność działania organizacji pozarządowych	4.1 Zwiększenie znaczenia i roli organizacji pozarządowych w zaspokojeniu potrzeb i rozwiązywaniu problemów społecznych		
		5. Poprawa stanu i utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego	5.1 Ograniczenie negatywnych zachowań mieszkańców szkodzących ludziom i środowisku		

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

		Priorytet 2.4. Włączenie społeczne Cel: Wzrost poziomu adaptacyjności zawodowej i integracji społecznej w regionie	1. Wyższy poziom zaspokojenia potrzeb mieszkańców Powiatu	1.1 Zwiększenie liczby młodzieży korzystającej z działalności/oferty klubów sportowych 1.3 Rozszerzenie dostępu do edukacji kulturalnej i społecznej 1.6 Rozszerzenie dostępu do czynnego i biernego uczestnictwa w kulturze na terenie Powiatu 1.8 Rozwinięta oferta opieki dla seniorów i osób niepełnosprawnych 1.9 Rozszerzenie oferty pomocy dla osób wychodzących z pieczy zastępczej, osób opuszczających zakłady karne oraz ofiar przemocy w rodzinie	3
			2. Wysoki poziom bezpieczeństwa środowiskowego i społecznego	2.6 Zmniejszenie poziomu występowania patologii społecznych 2.10 Zwiększona świadomość praw konsumentów wśród mieszkańców 2.11 Zwiększenie świadomości i wiedzy mieszkańców w zakresie postępowania w sytuacjach wszelkich zagrożeń i sytuacjach kryzysowych	
			3. Większy stopień wykorzystania zasobów ludzkich na rynku pracy Powiatu	3.1 Obniżenie poziomu bezrobocia 3.2 Zwiększenie aktywności osób bezrobotnych w zakresie działalności zawodowej 3.3 Lepsze dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy	3
		Priorytet 2.5. Zdrowie publiczne Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa poprzez poprawę dostępności i jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia	4. Wyższy poziom rozwoju i skuteczność działania organizacji pozarządowych	4.1 Zwiększenie znaczenia i roli organizacji pozarządowych w zaspokojeniu potrzeb i rozwiązywaniu problemów społecznych	
			2. Wysoki poziom bezpieczeństwa środowiskowego i społecznego	2.4 Rozszerzenie oferty oraz poprawa jakości usług medycznych 2.5 Poprawa umiejętności zachowania się mieszkańców w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia	3

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

		Priorytet 2.6. Sport powszechny Cel: Zwiększenie aktywności ruchowej oraz rozwoju psychofizycznego społeczeństwa	1. Wyższy poziom zaspokojenia potrzeb mieszkańców Powiatu	1.1 Zwiększenie liczby młodzieży korzystającej z działalności/oferty klubów sportowych 1.2 Lepsze wykorzystanie istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej 1.4 Rozszerzenie bazy sportowo-rekreacyjnej dla osób niepełnosprawnych	3
			6. Lepsza dostępność komunikacyjna i wysoki standard dróg w powiecie	6.2 Rozwijanie sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu	
SIEĆ OSADNICZA	Cel 3 Podniesienie dostępności oraz poprawa spójności funkcjonalno-przestrzennej jako element budowania potencjału rozwojowego regionu	Priorytet 3.1. Dostępność komunikacyjna Cel: Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności przestrzennej województwa ze szczególnym uwzględnieniem Rzeszowa jako ponadregionalnego ośrodka wzrostu	2. Wysoki poziom bezpieczeństwa środowiskowego i społecznego	2.3 Poprawa stanu utrzymania rowów melioracyjnych, rzek i cieków wodnych 2.7 Podniesienie standardu bezpieczeństwa infrastruktury drogowej	1
			6. Lepsza dostępność komunikacyjna i wysoki standard dróg w powiecie	6.1 Poprawa stanu i parametrów technicznych infrastruktury drogowej i mostowej 6.2 Rozwijanie sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu 6.3 Zwiększenie dostępności komunikacyjnej na obszarze Powiatu	
		Priorytet 3.2. Dostępność technologii informacyjnych Cel: Rozbudowa wysokiej jakości sieci telekomunikacyjnej oraz zwiększenie wykorzystania technologii informacyjnych na terenie całego województwa	1. Wyższy poziom zaspokojenia potrzeb mieszkańców Powiatu	1.10. Wyższa jakość i rozszerzony zakres usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną	3
		Priorytet 3.3. Funkcje metropolitalne Rzeszowa Cel: Wzmacnianie pozycji Rzeszowa w przestrzeni krajowej i europejskiej dynamizujące procesy rozwojowe w obrębie województwa	Nie dotyczy	Nie dotyczy	0

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

			1. Wyższy poziom zaspokojenia potrzeb mieszkańców Powiatu	1.2 Lepsze wykorzystanie istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej 1.3 Rozszerzenie dostępu do edukacji kulturalnej i społecznej 1.4 Rozszerzenie bazy sportowo-rekreacyjnej dla osób niepełnosprawnych 1.5 Rozszerzenie dostępu do oferty edukacyjnej na poziomie szkolnictwa ponadpodstawowego 1.6 Rozszerzenie dostępu do czynnego i biernego uczestnictwa w kulturze na terenie Powiatu 1.8 Rozwinięta oferta opieki dla seniorów i osób niepełnosprawnych	3
		Priorytet 3.4. Funkcje obszarów wiejskich Cel: Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku	2. Wysoki poziom bezpieczeństwa środowiskowego i społecznego	2.2 Poprawa stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego 2.3 Poprawa stanu utrzymania rowów melioracyjnych, rzek i cieków wodnych 2.4 Rozszerzenie oferty oraz poprawa jakości usług medycznych 2.7 Podniesienie standardu bezpieczeństwa infrastruktury drogowej 2.9 Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego	
			5. Poprawa stanu i utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego	5.2 Zwiększenie stopnia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE)	

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

			6. Lepsza dostępność komunikacyjna i wysoki standard dróg w powiecie	6.1 Poprawa stanu i parametrów technicznych infrastruktury drogowej i mostowej 6.2 Rozwijanie sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu 6.3 Zwiększenie dostępności komunikacyjnej na obszarze Powiatu	
			8. Wyższy poziom wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu	8.1 Zwiększenie potencjału gospodarczego Powiatu 8.2 Zwiększenie stopnia innowacyjności przedsiębiorstw w Powiecie 8.3 Zwiększenie stopnia wykorzystania potencjału turystycznego Powiatu	
		Priorytet 3.5. Spójność przestrzenna i wzmacnianie funkcji biegunów wzrostu Cel: Wzmacnianie podstaw rozwojowych oraz dywersyfikacja funkcji biegunów wzrostu, w tym ośrodków subregionalnych w wymiarze regionalnym, krajowym i międzynarodowym	Nie dotyczy	Nie dotyczy	
			Nie dotyczy	Nie dotyczy	-

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

ŚRODOWISKO I ENERGETYKA	Cel 4 Racjonalne i efektywne wykorzystanie zasobów z poszanowaniem środowiska naturalnego sposobem na zapewnienie bezpieczeństwa i dobrych warunków życia mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego województwa	Priorytet 4.1. Zapobieganie i przeciwdziałanie zagrożeniom oraz usuwanie ich negatywnych skutków Cel: Zabezpieczenie mieszkańców województwa podkarpackiego przed negatywnymi skutkami zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi oraz wynikającymi z działalności człowieka	2. Wysoki poziom bezpieczeństwa środowiskowego i społecznego	2.1 Poprawa warunków funkcjonowania PSP 2.2 Poprawa stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego 2.3 Poprawa stanu utrzymania rowów melioracyjnych, rzek i cieków wodnych 2.7 Podniesienie standardu bezpieczeństwa infrastruktury drogowej 2.8 Poprawa warunków funkcjonowania Komendy Powiatowej Policji 2.9 Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego 2.11 Zwiększenie świadomości i wiedzy mieszkańców w zakresie postępowania w sytuacjach wszelkich zagrożeń i sytuacjach kryzysowych	3
			6. Lepsza dostępność komunikacyjna i wysoki standard dróg w powiecie	6.1 Poprawa stanu i parametrów technicznych infrastruktury drogowej i mostowej	
		Priorytet 4.2. Ochrona środowiska Cel: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska oraz zachowanie bioróżnorodności poprzez zrównoważony rozwój województwa	5. Poprawa stanu i utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego	5.1 Ograniczenie negatywnych zachowań mieszkańców szkodzących ludziom i środowisku 5.2 Zwiększenie stopnia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE) 5.3. Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne	2
		Priorytet 4.3. Bezpieczeństwo energetyczne i racjonalne wykorzystanie energii Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i efektywności energetycznej województwa podkarpackiego poprzez racjonalne wykorzystanie paliw i energii z uwzględnieniem lokalnych zasobów, w tym odnawialnych źródeł energii.	5. Poprawa stanu i utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego	5.2 Zwiększenie stopnia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE) 5.3. Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne	3

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

RAZEM:	41

Poniżej prezentowane są wyniki analizy spójności Strategii Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 – 2024 z najważniejszym dla Powiatu dokumentem zewnętrznym. Syntetyczny wynik pozwala ocenić zgodność opracowanej Strategii w odniesieniu do otoczenia jakim jest Region Podkarpacia:

Dokument planistyczny	Ocena		
	Maksymalna możliwa liczba punktów	Uzyskana liczba punktów	Procent maksymalnej liczby punktów
Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2020 (aktualizacja) – sierpień 2013 r.	51	41	80,39%

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 – 2024 w przeprowadzonej analizie spójności z dokumentem strategicznym województwa podkarpackiego 80,39% odnosiłyby się do analizowanego dokumentu strategicznego (z pominięciem celów dotyczących funkcji metropolitalnych).

Na tej podstawie można stwierdzić, że Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 – 2024 bardzo dobrze wpisuje się w podstawowy dokument strategiczny dla naszego regionu.

IV. WDRAŻANIE STRATEGII POWIATU

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015- 2024 jest dokumentem kierunkowym, swoistą mapą, stanowiącą podstawę do podejmowania skoordynowanych działań przez wszystkich partnerów społecznych Powiatu.

Pozwala to na kompleksowe ujęcie zrównoważonego rozwoju Powiatu. Kompleksowe podejście, będące cechą planowania strategicznego powoduje, iż realizacja tak określonej strategii jest wspólnym zadaniem władz samorządowych i wszystkich partnerów społecznych w powiecie.

Bardzo ważnym aspektem jest uspołecznienie procesu wdrażania Strategii przy udziale głównych partnerów społecznych.

Dla realizacji Strategii niezbędne będzie podejmowanie działań:

- samodzielnych przez władze Powiatu,
- samodzielnych przez podmioty sektora prywatnego,
- samodzielnych przez organizacje pozarządowe,
- indywidualnych przez mieszkańców i ich nieformalne grupy i środowiska,
- wspólnych z udziałem partnerów z różnych sektorów (publicznego, prywatnego i pozarządowego).

Wynika z tego, iż bardzo ważnym, a jednocześnie trudnym zadaniem będzie zaangażowanie wszystkich kluczowych dla rozwoju Powiatu partnerów społecznych. Powodzenie w tym zakresie jest uzależnione od zdolności do wzajemnej komunikacji, radzenia sobie z różnicami interesów poszczególnych partnerów i grup, wspólnego definiowania problemów i celów, a następnie wspólnych przedsięwzięć.

W okresie wdrażania Strategii władze Powiatu mogą występować w różnych rolach, w tym jako:

- bezpośredni samodzielny realizator działań,
- inicjator i animator działań,
- uczestnik działań podejmowanych wspólnie z innymi partnerami,
- wspierający organizacyjnie, technicznie i finansowo działania podejmowane przez partnerów lokalnych,
- operator centrum lokalnej informacji i komunikacji w Powiecie.

Wdrożenie Strategii przez władze Powiatu wymaga stosowania operacyjnych narzędzi planistycznych, pozwalających na podjęcie ostatecznych decyzji, które działania i przy jakich zaangażowanych środkach własnych oraz zewnętrznych będą realizowane. Tymi narzędziami władz Powiatu będą:

- wieloletnia prognoza finansowa,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- budżet Powiatu,
- konkretne projekty i programy,
- aplikacje o zewnętrzne źródła dofinansowania,
- polityki szczegółowe Powiatu (stanowiące zbiór spójnych zasad odnoszących się do określonej dziedziny życia/funkcjonowania Powiatu), pozwalające podejmować powtarzalne decyzje według tych samych kryteriów,
- zadania wyznaczane urzędnikom Powiatu i jednostkom podległym Powiatowi.

2. Zasady zarządzania strategią

Skuteczna realizacja strategii opiera się na następujących zasadach:

1. Kompleksowe (całościowe) podejście.
2. Posiadanie zintegrowanych celów strategicznych i operacyjnych oraz zadań realizacyjnych.
3. Koncentracja środków na zadania o największych korzyściach społecznych.

4. Weryfikowanie planów i działań z punktu widzenia zgodności z zasadami zrównoważonego rozwoju.
5. Rozwijanie współpracy partnerów społecznych.
6. Otwarta komunikacja z mieszkańcami.
7. Współpraca z partnerami w otoczeniu regionalnym, krajowym i międzynarodowym.
8. Stały monitoring realizacji strategii.
9. Konsekwencja w realizacji zadań dla długookresowych celów strategii.

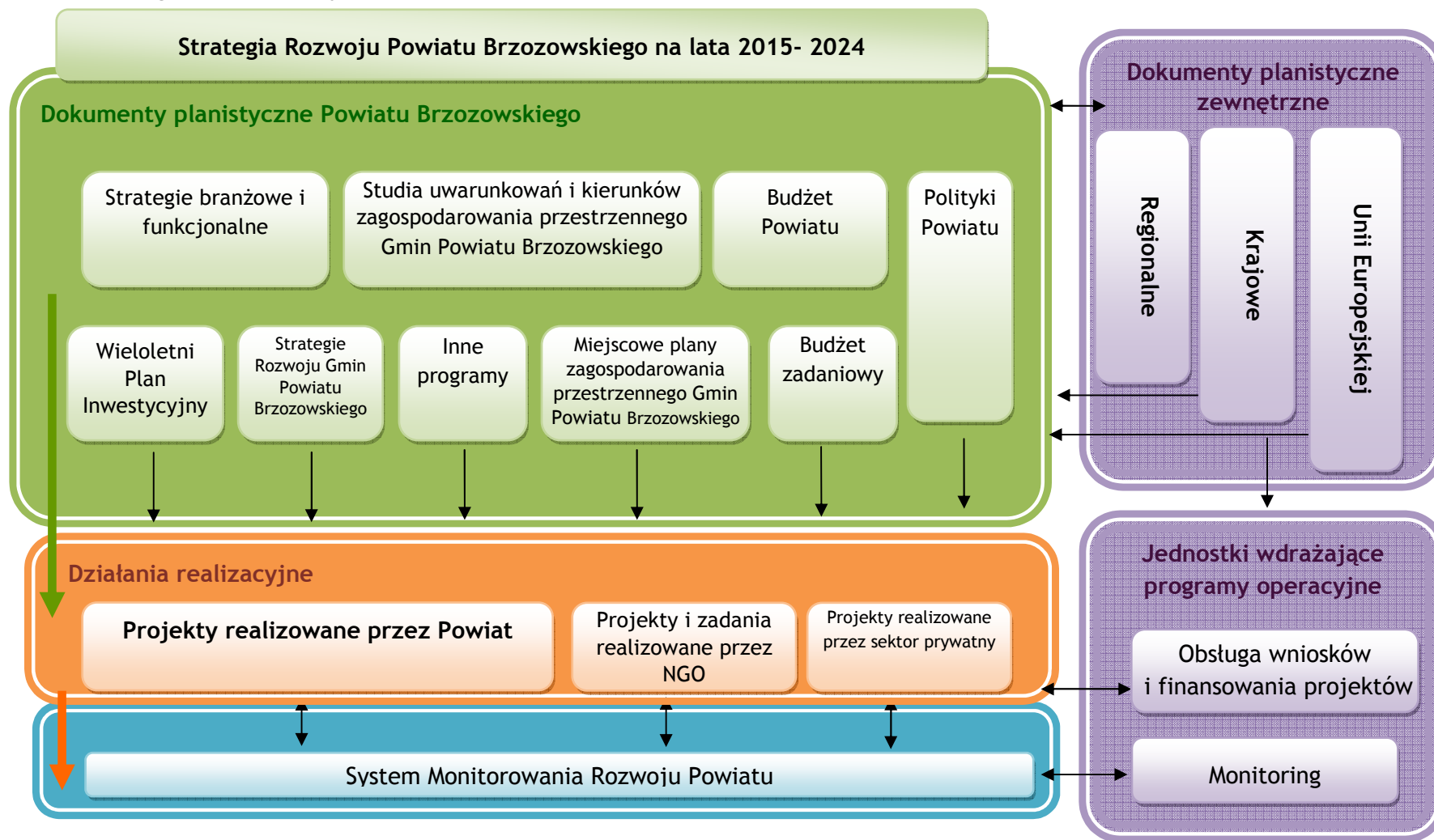
Zasady zrównoważonego rozwoju:

1. Zachowanie szansy dla przyszłych pokoleń na realizację ich potrzeb.
2. Poszanowanie zasobów ze względu na ich ograniczoność.
3. Harmonizowanie ekologicznych, społecznych i ekonomicznych celów rozwoju.
4. Długookresowe podejście do analizowania, planowania i urzeczywistniania celów rozwoju.

3. Programowanie rozwoju Powiatu (elementy systemu zarządzania strategią)

Schemat 2. Mapa programowania rozwoju Powiatu (Opracowanie: Jacek Dębczyński, Agnieszka Esz)

System monitorowania

Proces monitorowania obejmuje:

- Zdefiniowanie wskaźników dla poszczególnych celów operacyjnych i zadań realizacyjnych Strategii,
- Określenie procedury monitorowania,
- Wyznaczenie wydziałów i osób odpowiedzialnych za pozyskiwanie, przetwarzanie i udostępnianie poszczególnych grup wskaźników,
- Koordynowanie procesu monitorowania i administrowania bazą danych.

Schemat 3. Procedura monitorowania

4. Wskaźniki dla poszczególnych celów operacyjnych i zadań realizacyjnych

Do każdego z celów operacyjnych i możliwych zadań realizacyjnych zostały zaprojektowane wskaźniki dla systemu monitorowania rozwoju Powiatu, które będą mogły być również wykorzystane przy opracowywaniu wniosków o dofinansowanie projektów ze środków zewnętrznych.

Do każdego z celów operacyjnych zostały przypisane odpowiednie jednostki organizacyjne Starostwa Powiatowego odpowiedzialne za realizację i monitorowanie poszczególnych celów operacyjnych i zadań realizacyjnych. Każdy z celów ma wskazaną wiodącą komórkę organizacyjną. Jednostki organizacyjne Starostwa Powiatowego będą prowadziły działania w oparciu o programy i dokumenty operacyjne odpowiednio do swojej odpowiedzialności za realizację poszczególnych celów, zgodnie **Mapą programowania rozwoju Powiatu** (*schemat 1*).

OBSZAR: Zaspokojenie potrzeb mieszkańców

Cel strategiczny nr 1: Wyższy poziom zaspokojenia potrzeb mieszkańców Powiatu

Cele operacyjne	Proponowane wskaźniki
1.1. Zwiększenie liczby młodzieży korzystającej z działalności/oferty klubów sportowych	– Liczba działających w Powiecie Brzozowskim klubów sportowych; – Liczba młodzieży zrzeszonej w klubach sportowych; – Liczba zatrudnionych instruktorów sportowych z różnych dyscyplin; – Liczba ofert sportowych dostępnych dla młodzieży; – Liczba zawiązanych partnerstw z krajami ościennymi w zakresie współpracy transgranicznej w dziedzinie sportu.
1.2. Lepsze wykorzystanie istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej	– Liczba wydarzeń/imprez organizowanych rocznie w obiektach sportowo-rekreacyjnych zlokalizowanych na terenie Powiatu Brzozowskiego; – Liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych wykorzystanych do organizacji wydarzeń/imprez; – Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach/imprezach organizowanych w obiektach sportowo-rekreacyjnych zlokalizowanych na terenie Powiatu Brzozowskiego; – Liczba zawiązanych partnerstw z krajami ościennymi w zakresie współpracy transgranicznej w dziedzinie sportu.
1.3. Rozszerzenie dostępu do edukacji kulturalnej i społecznej	– Liczba zrealizowanych projektów z zakresu edukacji kulturalnej i społecznej; – Liczba osób objętych projektami z zakresu edukacji kulturalnej i społecznej; – Liczba dostępnych form edukacji kulturalnej i społecznej; – Liczba osób korzystających z dostępnych form edukacji kulturalnej i społecznej; – Liczba zatrudnionych animatorów/instruktorów edukacji kulturalnej i społecznej; – Liczba przeprowadzonych akcji promujących zdrowy tryb życia; – Liczba odbiorców akcji promujących zdrowy tryb życia.

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

1.4. Rozszerzenie bazy sportowo-rekreacyjnej dla osób niepełnosprawnych	– Liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych umożliwiających korzystanie z usług sportowo-rekreacyjnych osobom niepełnosprawnym; – Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z oferty obiektów sportowo-rekreacyjnych; – Liczba zatrudnionych pracowników/instruktorów w obiektach sportowo-rekreacyjnych wykwalifikowanych do prowadzenia zajęć z zakresu rehabilitacji dla osób niepełnosprawnych; – Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury sportowej w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Brzozowie; – Powierzchnia wybudowanych obiektów infrastruktury sportowej w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Brzozowie; – Liczba boisk wybudowanych przy szkołach będących w gestii Powiatu.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Brzozowie Powiatowy Zespół Ekonomiczno- Administracyjny Szkół

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

1.5. Rozszerzenie dostępu do oferty edukacyjnej na poziomie szkolnictwa ponadpodstawowego	– Liczba dostępnych ofert edukacyjnych na poziomie szkolnictwa ponadpodstawowego; – Liczba osób, które skorzystały z ofert edukacyjnych na poziomie szkolnictwa ponadpodstawowego; – Liczba obiektów bazy oświatowej dostosowana do potrzeb kształcenia praktycznego; – Liczba uruchomionych nowych kierunków i profili kształcenia; – Liczba istniejących kierunków dostosowanych do potrzeb rynku pracy; – Liczba zawiązanych partnerstw szkół i przedsiębiorstw w zakresie programu i praktyk szkół zawodowych; – Liczba opracowanych i wdrożonych systemów aktywnego pozyskiwania i rekrutacji uczniów; – Liczba zmodernizowanych i unowocześnionych obiektów bazy lokalowej szkół i placówek oświatowych; – Powierzchnia zmodernizowanych i unowocześnionych obiektów bazy lokalowej szkół i placówek oświatowych; – Liczba zaangażowanej kadry szkół i uczniów w działania na rzecz lokalnej społeczności (udział w projektach, imprezach lokalnych itp.); – Liczba wspartych własnych inicjatyw szkół i uczniów; – Liczba wspartych inicjatyw przygotowania i realizacji projektów prorozwojowych; – Liczba zawiązanych partnerstw na rzecz współpracy szkół z urzędami pracy, uczelniami wyższymi oraz innymi instytucjami na rzecz udoskonalania oferty edukacyjnej szkół; – Liczba przeprowadzonych przedsięwzięć na rzecz zwiększenia praktycznej nauki języków obcych; – Liczba przeprowadzonych akcji promujących ofertę edukacyjną Powiatu w otoczeniu.	Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Oświaty, Rozwoju Regionalnego i Promocji Powiatu Zespół Szkół Ogólnokształcących Zespół Szkół Ekonomicznych Zespół Szkół Budowlanych

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

1.6. Rozszerzenie dostępu do czynnego i biernego uczestnictwa w kulturze na terenie Powiatu	– Liczba zatrudnionych animatorów/instruktorów kultury; – Liczba dostępnych ofert dla czynnego uczestnictwa w kulturze; – Liczba dostępnych ofert dla biernego uczestnictwa w kulturze; – Liczba osób czynnie uczestniczących w kulturze; – Liczba biernych odbiorców kultury; – Liczba wspartych amatorskich ruchów artystycznych; – Liczba zorganizowanych imprez masowych o zasięgu powiatowym i regionalnym; – Liczba przeprowadzonych akcji promujących wydarzenia kulturalne; – Liczba dostępnych bezpłatnych ofert kulturalnych; – Liczba zawiązanych partnerstw z krajami ościennymi na rzecz współpracy w zakresie kultury.	Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Oświaty, Rozwoju Regionalnego i Promocji Powiatu
1.7. Zwiększenie stopnia wykorzystania dziedzictwa kulturowego	– Liczba wydarzeń/imprez organizowanych rocznie w obiektach/przy obiektach dziedzictwa kulturowego zlokalizowanych na terenie Powiatu Brzozowskiego; – Liczba obiektów dziedzictwa kulturowego wykorzystanych do organizacji wydarzeń/imprez; – Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach/imprezach organizowanych w obiektach/przy obiektach dziedzictwa kulturowego zlokalizowanych na terenie Powiatu Brzozowskiego; – Liczba obiektów historycznych i zabytkowych poddanych renowacji; – Powierzchnia obiektów historycznych i zabytkowych poddanych renowacji; – Liczba przeprowadzonych działań na rzecz zachowania i promowania dziedzictwa kulturowego; – Liczba zawiązanych partnerstw z krajami ościennymi na rzecz współpracy w zakresie kultury; – Liczba dostępnych ofert produktów turystycznych z wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego.	Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Oświaty, Rozwoju Regionalnego i Promocji Powiatu

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

1.8. Rozwinięta oferta opieki dla seniorów i osób niepełnosprawnych	– Liczba utworzonych domów dziennego pobytu dla seniorów; – Liczba utworzonych zakładów opiekuńczo-leczniczych; – Liczba podjętych działań na rzecz przełamywania barier międzypokoleniowych i wykorzystania potencjału seniorów; – Liczba podjętych działań na rzecz zwiększania aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych; – Liczba wspartych rodzin opiekujących się osobami niepełnosprawnymi; – Liczba zawiązanych partnerstw z organizacjami pozarządowymi na rzecz prowadzenia wolontariatu w zakresie opieki; – Liczba dostępnych ofert aktywizujących osoby starsze/niepełnosprawne; – Liczba budynków użyteczności publicznej dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych; – Liczba utworzonych dziennych centrów aktywności; – Liczba osób korzystających z dziennych centrów aktywności; – Liczba akcji promujących ofertę dziennych centrów aktywności; – Liczba dostępnych form opieki dla seniorów i osób niepełnosprawnych; – Liczba miejsc w domach pomocy społecznej dla seniorów i osób niepełnosprawnych; – Liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych opieką; – Liczba dostępnych na rynku usług opiekunów osób starszych i niepełnosprawnych.	Dom Pomocy Społecznej

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

1.9. Rozszerzenie oferty pomocy dla osób wychodzących z pieczy zastępczej, osób opuszczających zakłady karne oraz ofiar przemocy w rodzinie	– Liczba opracowanych i wdrożonych programów pomocowych dla osób wychodzących z pieczy zastępczej, osób opuszczających zakłady karne oraz ofiar przemocy w rodzinie; – Liczba osób wychodzących z pieczy zastępczej, osób opuszczających zakłady karne oraz ofiar przemocy w rodzinie, które skorzystały z programów pomocowych; – Liczba dostępnych form pomocy dla osób wychodzących z pieczy zastępczej, osób opuszczających zakłady karne oraz ofiar przemocy w rodzinie; – Liczba osób wychodzących z pieczy zastępczej, które skorzystały z dostępnych form pomocy; – Liczba osób opuszczających zakłady karne, które skorzystały z dostępnych form pomocy; – Liczba ofiar przemocy w rodzinie, które skorzystały z dostępnych form pomocy; – Liczba wspartych działań na rzecz tworzenia mieszkań socjalnych i chronionych; – Liczba wspartych działań służących aktywizacji zawodowej osób wychodzących z pieczy zastępczej, osób opuszczających zakłady karne oraz ofiar przemocy w rodzinie; – Liczba akcji promujących oferty pomocy; – Liczba zorganizowanych grup wsparcia psychologicznego dla osób wychodzących z pieczy zastępczej, osób opuszczających zakłady karne oraz ofiar przemocy w rodzinie.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Cel strategiczny nr 2: Wysoki poziom bezpieczeństwa środowiskowego i społecznego		
2.1. Poprawa warunków funkcjonowania PSP	– Powierzchnia wybudowanej strażnicy i bazy ćwiczebno-szkoleniowej; – Liczba wybudowanych strażnic i obiektów bazy ćwiczebno-szkoleniowej; – Liczba przeprowadzonych działań informacyjnych i prewencyjnych w zakresie ochrony przeciwpożarowej.	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

2.2. Poprawa stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego	– Liczba wspartych inwestycji polegających na budowie i utrzymaniu zbiorników małej retencji; – Wysokość udzielonego wsparcia na budowę i utrzymanie zbiorników małej retencji; – Liczba przeprowadzonych działań na rzecz utrzymania wysokiej gotowości instytucjonalnej i społecznej do reagowania w sytuacjach zagrożenia powodziowego.	Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Porządku Publicznego, Bezpieczeństwa, Obronności i Spraw Obywatelskich
2.3. Poprawa stanu utrzymania rowów melioracyjnych, rzek i cieków wodnych	– Liczba wspartych działań na rzecz właściwego utrzymania rowów melioracyjnych; – Liczba wspartych działań na rzecz regulacji rzek i cieków wodnych.	Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Środowiska i Rolnictwa
2.4. Rozszerzenie oferty oraz poprawa jakości usług medycznych	– Liczba utworzonych gabinetów opieki medyczno-stomatologicznej w szkołach; – Liczba łóżek na utworzonym samodzielny oddziale kardiologicznym w szpitalu w Brzozowie; – Powierzchnia obiektów szpitalnych i liczba urządzeń dostosowanych do wymagań określonych w stosownym Rozporządzeniu Ministra Zdrowia; – Liczba wspartych działań na rzecz stworzenia usług medycyny sportowej w powiecie.	Szpital Specjalistyczny w Brzozowie Podkarpacki Ośrodek Onkologiczny Zespół Szkół Ogólnokształcących Zespół Szkół Ekonomicznych Zespół Szkół Budowlanych
2.5. Poprawa umiejętności zachowania się mieszkańców w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia	– Liczba przeprowadzonych działań na rzecz upowszechniania informacji - edukacji w zakresie udzielania pierwszej pomocy; – Liczba przeprowadzonych akcji promujących wiedzę z zakresu udzielania pierwszej pomocy.	Szpital Specjalistyczny w Brzozowie Podkarpacki Ośrodek Onkologiczny
2.6. Zmniejszenie poziomu występowania patologii społecznych	– Liczba podjętych działań na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym; – Liczba przeprowadzonych badań nasilenia zjawisk patologii społecznych w poszczególnych jej rodzajach.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

2.7. Podniesienie bezpieczeństwa drogowego standardu infrastruktury	– Liczba opracowanych projektów technicznych na przebudowy dróg powiatowych; – Długość przebudowanych dróg powiatowych; – Liczba opracowanych projektów technicznych obiektów mostowych; – Liczba przebudowanych istniejących obiektów mostowych; – Liczba wybudowanych nowych obiektów mostowych; – Powierzchnia pozyskanych terenów na wydzielenie ruchu pieszego; – Liczba zawiązanych współpracy z samorządami gminnymi i innymi właścicielami terenów przy planowaniu i realizacji inwestycji dotyczących budowy chodników dla pieszych; – Liczba zrealizowanych inwestycji dotyczących budowy chodników dla pieszych we współpracy z samorządami gminnymi i innymi właścicielami terenów; – Liczba przeprowadzonych działań promujących wykorzystanie energooszczędnych systemów oświetlenia dróg i przestrzeni publicznych; – Powierzchnia pozyskanych terenów na wydzielenie ruchu rowerowego; – Liczba zawiązanych współpracy z samorządami gminnymi i innymi właścicielami terenów przy planowaniu i realizacji inwestycji dotyczących ścieżek rowerowych.	Zarząd Dróg Powiatowych
2.8. Poprawa warunków funkcjonowania Komendy Powiatowej Policji	– Powierzchnia wybudowanych/zaadoptowanych obiektów na potrzeby bazy lokalowej Komendy Powiatowej Policji; – Liczba wybudowanych/zaadoptowanych obiektów na potrzeby bazy lokalowej Komendy Powiatowej Policji.	Komenda Powiatowa Policji w Brzozowie
2.9. Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego	– Liczba miejsc ważnych dla bezpieczeństwa publicznego objętych monitoringiem; – Liczba zainstalowanych systemów monitoringu.	Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Porządku Publicznego, Bezpieczeństwa, Obronności i Spraw Obywatelskich

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

2.10. Zwiększona świadomość praw konsumentów wśród mieszkańców	– Liczba przeprowadzonych akcji promujących wiedzę z zakresu ochrony praw konsumentów; – Liczba odbiorców akcji promujących wiedzę z zakresu ochrony praw konsumentów.	Starostwo Powiatowe w Brzozowie Powiatowy Rzecznik Konsumentów
2.11. Zwiększenie świadomości i wiedzy mieszkańców w zakresie postępowania w sytuacjach wszelkich zagrożeń i sytuacjach kryzysowych	– Liczba rozbudowanych i unowocześnionych systemów alarmowania i ostrzegania o zagrożeniach; – Liczba przeprowadzonych działań informacyjnych w zakresie postępowania w sytuacjach wszelkich zagrożeń i sytuacjach kryzysowych; – Liczba osób uczestniczących w przeprowadzonych działaniach informacyjnych w zakresie postępowania w sytuacjach wszelkich zagrożeń i sytuacjach kryzysowych.	Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Porządku Publicznego, Bezpieczeństwa, Obronności i Spraw Obywatelskich

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

OBSZAR: Potencjały i zasoby Powiatu		Odpowiedzialne jednostki organizacyjne Powiatu
Cel strategiczny nr 3: Większy stopień wykorzystania zasobów ludzkich na rynku pracy Powiatu		
Cele operacyjne	Proponowane wskaźniki	
3.1. Obniżenie poziomu bezrobocia	– Liczba przeprowadzonych działań wspólnie w samorządami gminnymi w zakresie pozyskiwania inwestorów i wspierania przedsiębiorczości; – Liczba pozyskanych inwestorów tworzących nowe miejsca pracy; – Liczba nowoutworzonych miejsc pracy przez pozyskanych inwestorów; – Liczba dostępnych usług doradczych w zakresie pozyskiwania środków pomocowych na rozwój firm; – Liczba podmiotów, które pozyskały środki pomocowe na rozwój; – Liczba zrealizowanych działań na rzecz ułatwienia podejmowania i rozwijania działalności gospodarczej; – Wysokość pozyskanych środków na podejmowanie działań przeciwdziałających bezrobociu; – Liczba podjętych działań przeciwdziałających bezrobociu; – Liczba wspartych przedsiębiorstw; – Wysokość udzielonego wsparcia przedsiębiorcom.	Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Oświaty, Rozwoju Regionalnego i Promocji Powiatu
3.2. Zwiększenie aktywności osób bezrobotnych w zakresie działalności zawodowej	– Liczba utworzonych w powiecie instytucji aktywizacji zawodowej i społecznej osób, które znalazły się w trudnej sytuacji na rynku pracy; – Liczba zainicjowanych i zorganizowanych grup wsparcia psychologicznego dla osób długotrwale bezrobotnych; – Liczba zawiązanych współpracy z samorządami gminnymi w zakresie rekrutacji bezrobotnych do udziału w programach rynku pracy; – Liczba osób bezrobotnych, które skorzystały z programów rynku pracy.	Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Oświaty, Rozwoju Regionalnego i Promocji Powiatu Powiatowy Urząd Pracy

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

3.3. Lepsze dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy	– Liczba podjętych działań na rzecz odbudowy szkolnictwa zawodowego; – Liczba zawiązanych współpracy placówek edukacji zawodowej z przedsiębiorstwami; – Liczba wspartych działań na rzecz dostępności doradztwa zawodowego dla uczniów kończących gimnazja.	Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Oświaty, Rozwoju Regionalnego i Promocji Powiatu Powiatowy Urząd Pracy
Cel strategiczny nr 4: Wyższy poziom rozwoju i skuteczność działania organizacji pozarządowych		
4.1. Zwiększenie znaczenia i roli organizacji pozarządowych w zaspokojeniu potrzeb i rozwiązywaniu problemów społecznych	– Liczba organizacji pozarządowych wspartych technicznie; – Liczba organizacji pozarządowych wspartych przy pozyskiwaniu środków; – Liczba podjętych działań edukacyjnych dotyczących uruchamianie i prowadzenia organizacji pozarządowych; – Liczba przeprowadzonych akcji popularyzujących wiedzę nt. możliwości prowadzenia działalności/aktywności społecznej w ramach organizacji pozarządowych; – Liczba zawiązanych współpracy władz samorządowych i organizacji pozarządowych; – Liczba przeprowadzonych działań promujących dobre praktyki i sukcesy organizacji pozarządowych; – Liczba zrealizowanych projektów partnerskich z udziałem organizacji pozarządowych.	Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Oświaty, Rozwoju Regionalnego i Promocji Powiatu
Cel strategiczny nr 5: Poprawa stanu i utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego		
5.1. Ograniczenie negatywnych zachowań mieszkańców szkodzących ludziom i środowisku	– Liczba wyegzekwowanych kar za naruszenia prawa w zakresie ochrony środowiska w stosunku do osób i instytucji; – Liczba przeprowadzonych akcji promujących zachowania proekologiczne wśród mieszkańców; – Liczba odbiorców akcji promujących zachowania proekologiczne wśród mieszkańców.	Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Środowiska i Rolnictwa

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

5.2. Zwiększenie stopnia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE)	– Liczba przeprowadzonych akcji promujących możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii przyjaznych dla człowieka i środowiska; – Liczba obiektów powiatowych wykorzystujących źródła OZE.	Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Środowiska i Rolnictwa
Cel strategiczny nr 6: Lepsza dostępność komunikacyjna i wysoki standard dróg w Powiecie		
6.1. Poprawa stanu i parametrów technicznych infrastruktury drogowej i mostowej	– Liczba opracowanych projektów technicznych na przebudowy dróg powiatowych; – Długość przebudowanych dróg powiatowych; – Liczba opracowanych projektów technicznych obiektów mostowych; – Liczba przebudowanych istniejących obiektów mostowych; – Liczba wybudowanych nowych obiektów mostowych; – Powierzchnia pozyskanych terenów na wydzielenie ruchu pieszego; – Liczba zawiązanych współpracy z samorządami gminnymi i innymi właścicielami terenów przy planowaniu i realizacji inwestycji dotyczących budowy chodników dla pieszych; – Liczba zrealizowanych inwestycji dotyczących budowy chodników dla pieszych we współpracy z samorządami gminnymi i innymi właścicielami terenów; – Liczba przeprowadzonych działań promujących wykorzystanie energooszczędnych systemów oświetlenia dróg i przestrzeni publicznych.	Zarząd Dróg Powiatowych Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Komunikacji, Transportu i Dróg
6.2. Rozwijanie sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu	– Powierzchnia pozyskanych terenów na wydzielenie ruchu rowerowego; – Liczba zawiązanych współpracy z samorządami gminnymi i innymi właścicielami terenów przy planowaniu i realizacji inwestycji dotyczących ścieżek rowerowych; – Liczba zrealizowanych inwestycji dotyczących ścieżek rowerowych we współpracy z samorządami gminnymi i innymi właścicielami terenów.	Zarząd Dróg Powiatowych Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Komunikacji, Transportu i Dróg

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

6.3. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej na obszarze Powiatu	– Liczba przeprowadzonych rocznie badań potrzeb komunikacyjnych na terenie Powiatu; – Liczba zrealizowanych działań w ramach stałej współpracy samorządu powiatowego z samorządem województwa i samorządami ościennymi w planowaniu i realizacji połączeń komunikacyjnych w systemie transportu publicznego.	Zarząd Dróg Powiatowych Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Komunikacji, Transportu i Dróg
Cel strategiczny nr 7: Wyższy poziom zarządzania zasobem geodezyjnym i nadzorem budowlanym		
7.1. Zwiększenie stopnia kompletności i aktualności danych geodezyjnych	– Wartość pozyskanych środków na realizację prac geodezyjnych obejmujących aktualizację danych i rozbudowę numerycznych baz danych; – Liczba wykonanych aktualizacji danych i rozbudowanych numerycznych baz danych.	Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i Nieruchomości
7.2. Zmniejszenie liczby nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym	– Liczba zaplanowanych i przeprowadzonych działań mających na celu monitorowanie stanu prawnego nieruchomości; – Liczba przeprowadzonych działań informacyjnych wobec władających nieruchomościami o nieuregulowanym stanie prawnym; – Liczba przeprowadzonych działań na rzecz uregulowania stanu prawnego nieruchomości będących we władaniu Powiatu; – Powierzchnia nieruchomości będących we władaniu Powiatu.	Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i Nieruchomości
7.3. Poprawa warunków funkcjonowania Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego	– Powierzchnia lokalu przeznaczona na cele biurowe, obsługi klientów i archiwizacji dokumentów Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego.	Starostwo Powiatowe w Brzozowie Inspektorat Nadzoru Budowlanego
OBSZAR: Gospodarka i promocja Powiatu		
Cel strategiczny nr 8: Wyższy poziom wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu		Odpowiedzialne jednostki organizacyjne Powiatu

Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024

Cele operacyjne	Proponowane wskaźniki	
8.1. Zwiększenie potencjału gospodarczego Powiatu	– Liczba przeprowadzonych działań na rzecz integracji wszystkich szczebli samorządu lokalnego w celu wypracowania wspólnej polityki rozwoju gospodarczego Powiatu; – Liczba wspartych przedsięwzięć gospodarczych z udziałem partnerów; – Liczba wspartych działań na rzecz rozwoju samorządu gospodarczego; – Liczba przeprowadzonych działań informacyjnych i doradczych w zakresie możliwości pozyskiwania środków na rozwój firm; – Liczba firm, które pozyskały środki w wyniku przeprowadzonych działań informacyjnych i doradczych; – Liczba przeprowadzonych inwentaryzacji i klasyfikacji terenów dostępnych pod inwestycje; – Powierzchnia dostępnych terenów pod inwestycje; – Liczba przeprowadzonych z samorządami gminnymi akcji promujących gospodarkę Powiatu.	Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Oświaty, Rozwoju Regionalnego i Promocji Powiatu
8.2. Zwiększenie stopnia innowacyjności przedsiębiorstw w Powiecie	– Liczba zorganizowanych tematycznych wyjazdów studyjnych; – Liczba przeprowadzonych akcji promujących innowacje; – Liczba udzielonych wsparć technicznych w pozyskiwaniu środków finansowych na przedsięwzięcia innowacyjne; – Liczba zorganizowanych wyjazdów na targi i konferencje tematyczne.	Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Oświaty, Rozwoju Regionalnego i Promocji Powiatu
8.3. Zwiększenie stopnia wykorzystania potencjału turystycznego Powiatu	– Liczba opracowanych koncepcji turystycznego rozwoju Powiatu; – Liczba dostępnych rozbudowanych ofert turystycznych Powiatu; – Liczba przeprowadzonych akcji promujących walory i ofertę turystyczną Powiatu; – Liczba wspartych instytucjonalnych form współpracy uczestników branży turystycznej; – Liczba przeprowadzonych działań we współpracy z Lokalną Grupą Działania „Ziemia Brzozowska” w zakresie rozwoju turystyki i rekreacji; – Liczba utworzonych i wdrożonych systemów informacji turystycznej w ramach współpracy Powiatu z gminami i branżą turystyczną.	Starostwo Powiatowe w Brzozowie Wydział Oświaty, Rozwoju Regionalnego i Promocji Powiatu

5. Współpraca z partnerami społecznymi przy realizacji strategii

Cele współpracy:

1. Zwiększenie udziału społeczności w działaniach na rzecz realizacji celów Strategii Rozwoju Powiatu Brzozowskiego na lata 2015 - 2024, w tym poprawy warunków życia mieszkańców.
2. Zwiększenie poczucia tożsamości mieszkańców z Powiatem.
3. Zbieranie opinii i wniosków niezbędnych przy podejmowaniu decyzji przez władze Powiatu.
4. Wysoki poziom zaufania mieszkańców do działań podejmowanych przez władze Powiatu.

Zasady współpracy:

- partnerstwo,
- respektowanie odmiennych opinii na wspólne sprawy,
- prawo do krytyki,
- zaangażowanie we wspólne sprawy,
- dobra wola, jasność intencji,
- gotowość do współpracy,
- respektowanie wspólnych uzgodnień.

Formy współpracy z partnerami społecznymi:

- spotkania konsultacyjne,
- warsztaty projektowe,
- forum partnerów społecznych,
- spotkania władz z mieszkańcami,
- spotkania władz z przedstawicielami organizacji sektora prywatnego i pozarządowego,
- konferencje,
- seminaria,
- imprezy promocyjne,
- badania ankietowe,
- strona internetowa.

Zadania Powiatu w zakresie współpracy z partnerami społecznymi:

- Prowadzenie bazy danych o partnerach społecznych i realizowanych z ich udziałem działań.
- Utrzymywanie kontaktu drogą internetową z partnerami społecznymi.
- Przygotowywanie harmonogramów bieżących działań w zakresie wspólnych działań i komunikacji.
- Realizacja działań zgodnie z harmonogramem.
- Zapewnianie warunków technicznych i lokalowych do spotkań.
- Opracowywanie wyników spotkań i konsultacji.
- Przygotowywanie materiałów dla mediów.
- Przygotowywanie i udostępnianie prezentacji multimedialnych.
- Inicjowanie wspólnych przedsięwzięć pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.
- Organizowanie konkursów dla organizacji pozarządowych na realizację programów społecznych zgodnych ze Strategią.

Spis ilustracji

Mapy

Mapa 1. Lokalizacja Powiatu Brzozowskiego (na mapie miasto Brzozów – siedziba Starostwa Powiatowego) na tle podziału fizyczno-geograficznego województwa podkarpackiego na mezoregiony	81
Mapa 2. Wykaz dróg krajowych (w tym autostrad i szybkiego ruchu) zlokalizowanych w województwie podkarpackim	129

Tabele

Tabela 1. Struktura wieku według grup ekonomicznych w 2013 r.	13
Tabela 2. Udział kobiet.....	17
Tabela 3. Urodzenia, zgony, przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w poszczególnych latach 2009-2013	17
Tabela 4. Małżeństwa zawarte i rozwody na 1 000 mieszkańców w latach 2010-2013	19
Tabela 5. Zameldowania i wymeldowania na pobyt stały w poszczególnych latach 2010 - 2013	21
Tabela 6. Prognoza ludności według płci na lata 2015-2035	21
Tabela 7. Wskaźniki charakteryzujące rynek pracy w Powiecie Brzozowskim	23
Tabela 8. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych z Powiatu Brzozowskiego.....	23
Tabela 9. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w Powiecie Brzozowskim i w jednostkach porównywalnych w grudniu 2014 roku	24
Tabela 10. Liczba ofert pracy w Powiecie Brzozowskim	24
Tabela 11. Szkoły ogólnokształcące (bez specjalnych) w Powiecie Brzozowskim w latach 2013/14.....	27
Tabela 12. Komputeryzacja szkół ponadgimnazjalnych (2012 r.).....	28
Tabela 13. Wskaźniki komputeryzacji (2012 r.)	28
Tabela 14. Ambulatoryjna opieka zdrowotna i apteki w Powiecie Brzozowskim według stanu na koniec 2013 roku.....	32
Tabela 15. Wskaźniki warunków mieszkaniowych.....	35
Tabela 16. Charakterystyka mieszkań oddanych do użytku.....	36
Tabela 17. Obowiązujące stawki czynszu w zasobach komunalnych w Powiecie Brzozowskim w 2011, 2012 i 2013 roku (w zł na 1m ² p.u. miesięcznie).....	36
Tabela 18. Liczba i kwota dodatków mieszkaniowych wypłacanych w roku: 2010, 2011, 2012, 2013	36
Tabela 19. Wyposażenie mieszkań w instalacje	37
Tabela 20. Rodzaj świadczeń udzielonych mieszkańcom poszczególnych gmin tworzących Powiat Brzozowski w latach 2010-2014	38
Tabela 21. Wydatki na pomoc społeczną, w tym w ramach zadań własnych oraz w ramach zadań zleconych w latach 2011-2014	40
Tabela 22. Wysokość pomocy pieniężnej i liczba rodzin objętych pomocą przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzozowie.....	41
Tabela 23. Pomoc społeczna wg rodzajów świadczeń w latach 2013-2014	41
Tabela 24. Wykaz i specyfikacja obiektów o charakterze sportowym i rekreacyjnym zlokalizowanych w Powiecie Brzozowskim.....	71
Tabela 25. Wykaz i charakterystyka klubów sportowych działających na terenie Powiatu Brzozowskiego.....	77
Tabela 26. Wykaz imprez dla mieszkańców Powiatu (cyklicznych).....	79
Tabela 27. Ruch turystyczny –turystyczne obiekty noclegowe.....	95
Tabela 28. Baza agroturystyczna w Powiecie Brzozowskim	95
Tabela 29. Charakterystyka sieci wodociągowej Powiatu Brzozowskiego.....	105
Tabela 30. Charakterystyka sieci kanalizacji sanitarnej zlokalizowanej w Powiecie Brzozowskim	107
Tabela 31. Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własności i rodzajów.....	116
Tabela 32. Podmioty gospodarcze: osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. (stan na koniec 2013 r.).....	116
Tabela 33. Podmioty gospodarki narodowej według klas wielkości (stan na koniec 2013 r.).....	116
Tabela 34. Pracujący według sekcji PKD w latach 2007 - 2011 na Podkarpaciu.....	117
Tabela 35. Pracujący według sektorów ekonomicznych w latach 2007 - 2011 na Podkarpaciu	117
Tabela 36. Podmioty wg sekcji PKD 2004 i PKD 2007	117
Tabela 37. Liczba podmiotów gospodarczych według sekcji w 2012 i 2013 roku.....	118
Tabela 38. Struktura jakości gleb wg klas bonitacyjnych w Powiecie Brzozowskim.	120
Tabela 39. Udział gospodarstw rolnych według powierzchni w 2010 roku (%).....	120
Tabela 40. Gospodarstwa rolne według pogłowia zwierząt gospodarskich w 2010 roku	121
Tabela 41. Gospodarstwa rolne według zasiewów wybranych upraw w 2010 roku.....	121
Tabela 42. Drogi krajowe i ich stan.....	129
Tabela 43. Drogi wojewódzkie i ich stan.....	130
Tabela 44. Drogi powiatowe i ich stan	130
Tabela 45. Drogi gminne i ich stan	133
Tabela 46. Wartość nakładów na utrzymanie, w tym remonty dróg powiatowych i obiektów mostowych w porównaniu z potrzebami	133
Tabela 47. Podstawowe dane charakteryzujące sieć gazową w Powiecie Brzozowskim na koniec 2013 roku i jej odbiorców ..	135
Tabela 48. Potrzeby związane z przebudową mostów w latach 2016-2014	142

Wykresy

Wykres 1. Zmiany liczby ludności faktycznie zamieszkującej Powiat Brzozowski w latach 2010 – 2013	12
Wykres 2. Udział ludności w poszczególnych gminach Powiatu Brzozowskiego, w 2013 roku.....	13
Wykres 3. Ludność wg grup wiekowych w Powiecie Brzozowskim (stan na 2013 rok).....	14
Wykres 4. Relacje ludności według ekonomicznych grup wieku zamieszkującej w poszczególnych gminach Powiatu Brzozowskiego w 2013 roku	15
Wykres 5. Wskaźniki obciążenia demograficznego w Powiecie Brzozowskim (stan na 2013 rok).....	16
Wykres 6. Urodzenia na 1000 mieszkańców w Powiecie Brzozowskim w latach 2010 – 2013.....	18
Wykres 7. Zgony na 1 000 mieszkańców w Powiecie Brzozowskim w latach 2010 – 2013	18
Wykres 8. Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców w Powiecie Brzozowskim w latach 2010 – 2013	19
Wykres 9. Małżeństwa zawarte na 1 000 mieszkańców w Powiecie Brzozowskim w latach 2010 – 2013	20
Wykres 10. Rozwody przeprowadzone na 1 000 mieszkańców w Powiecie Brzozowskim w latach 2010 – 2013	20
Wykres 11. Struktura gospodarstw według źródła dochodów	25
Wykres 12. Struktura gospodarstw według źródła dochodów	119
Wykres 13. Gospodarstwa rolne według powierzchni (udział %) w roku 2010	121

Schematy

Schemat 1. Schemat organizacyjny Starostwa Powiatowego w Brzozowie	113
Schemat 2. Mapa programowania rozwoju Powiatu (Opracowanie: Jacek Dębczyński, Agnieszka Esz)	190
Schemat 3. Procedura monitorowania	191

Załączniki

Załącznik nr 1: Raport z badań ankietowych